

פרשת ויקרא

[זוהר ח"ג ג ע"ב] ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר. רבי חייא פתח (שיר ה)

באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים. האי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה. כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו רעים. מאן דמזמן לאחרא כד מיכלא מתקנא קמיה, בטר דאיהו אכלא הין ידמן לאחרא. אלא זכאין אינון ישראל דקב"ה בעא לדכאה לון ואתרעי בהו מכל שאר עמין ומדאתרעי בהו בעא לסלקא להו מכל מקטרגי עלמא.

תא חזי בתר דאתעביד מקדשא לתתא בההוא יומא אתקם אחרא עמיה דכתיב (שמות מ) הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקב"ה הוה. כיון דאתחנכו בי משכני מה כתיב, (שם) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וגו'. כד חמא קב"ה כך אמר ומה על ידא דמשה אתקם והוא מלבב, מיד ויקרא אל משה. אמר ליה משה חנוכא דביתא במה הוי, בסעודתא כד"א אדם כי יקריב מכס קרבן ליי'.

באתי לגני אחותי כלה, והא אוקמוה האי קרא אבל באתי לגני, דא גן עדן לעילא. אחותי כלה, דא כנסת ישראל דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין בההוא גן עדן בגין דאתברכו כלהו משקיו דנחלא ואתקשרו כל חד בחבריה הה"ד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי [ד ע"ב] עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, כלהו אתשקיין ואתרוו ממבועא דנחלא. אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אינון דלתתא וכלהו ענפין כלהו אתברכו ואתזנו כד אילין אתברכו לעילא. ובמה מתברכאן ומתבסמאן כלהו, בריחא דקרבנא.

תא חזי בשעתא דנחתא כנסת ישראל לאשראה דיורה בארעא קב"ה אמר לה האי קרא בגין דאשתכחו ברכאן וחדו בכלהו עלמין ואתבסמת היא לנפקא מנה ברכאן לכלא, דכד אלין שית אתברכאן כדין כלהו עלמין אתברכאן לתתא ואתברכאן לעילא וכדין ישראל אתברכא מכלהו. ד"א באתי לגני אחותי כלה. רבי יצחק אמר לא אזדווגא קב"ה בכנסת ישראל אלא בזמנא דאלין שית אתרוויין משקיו דנחלא דלא פסיק.

ר' יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אליו כל אינון מאריהון דיבבא ניללא דאתבסמו כלהו ואתברכאן כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא. ואימתי אכלי כלהו, בשעתא דמלכא אתחדי וע"ד מלכא אתחדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא, לבתר כלהו אכלין וחדאן.

רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אליו אינון שית דקאמרן ואליו אינון דכתיב בהו (שיר א) הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין. שתו ושכרו מההוא יין דרזי לכלא. רבי אלעזר אמר כל אינון דלתתא דכיון דאינון שית אתברכאן כלהו דלתתא אתברכאן. רבי שמעון אמר כלא שפיר אבל רזא דמלה אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה ר' אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא.

אמר ליה ואת שאיל דא, אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשין לעלמין אליו אקרון רעים הה"ד (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן, עדן וההוא נהר לא מתפרשין לעלמין ואשתכחו ברעותא באחדותא בחדוותא.

שתו ושכרו דודים, אליו אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקימנא.

ת"ח באינון עלאין כתיב בהו אכילה ולא שתיה. מ"ט, מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעי ובגין דתמן שארי חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה, ובאינון תתאי כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא, ועל דא באליו אכילה ובאליו שתיה, אליו רעים ואליו דודים.

א"ל אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תתאי.

אמר ליה אינון דתאיבין דא לדא ולא משתכחי תדיר אקרון דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא אתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרון רעים, ועל דא אליו רעים ואליו דודים, אליו ברעותא באחדותא תדיר ואליו בתיאובתא לזמנין, ודא הוא שלימותא דכלא בגין דאתברכא כנסת ישראל וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

ר' חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין בגין דאינון סעודתא דמלכא לקרבא קמיה ומתהניין מיניה מאריהון דדינין ואתבסמו כלהו ואשתכח חדוותא בכלא.

רבי אחא אוקים קרא בשעתא דנאלת שכינתא למשכנא דאשתכחו כלהו בברכאן וחדו ועאלת שכינתא ככלה לחופה. כדין דאשלימו ישראל לתתא ואתאחדו ביה [ד ע"ב] בקב"ה בארעא כד"א (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותתאי אתבסימו.

ויקרא אל משה. ר' יצחק פתח (שיר ב) הנצנים נראו בארץ וגו'. האי קרא הא אוקימנא הנצנים
נראו בארץ, אבל האי קרא הוה לאסתכלא ביה. כיון דכתיב נראו בארץ מהו נשמע בארצנו דהא בארץ
חדא סגיא. אלא הנצנים נראו בארץ, הנצנים אלין אינון נטייען דעקרן קב"ה ושתל באתר אחרא ואתחזיאן
כנטיעא כד אחזי פרחין.

נראו בארץ, דהאי ארץ מתברכא מנייהו כדקא חזי. ומאי איהי, ארץ קדישא ארץ עלאה ארץ
ישראל ודאי.

עת הזמיר הגיע, עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא
דאתוקם משכנא.

וקול התור נשמע בארצנו, דא ארץ דלתתא דאחסינו ישראל על ידא דיהושע. מאי הוא קול
התור, דא הוא התייר עלאה דאזדווג עמה כד באני שלמה בי מקדשא לתתא. בהאי שעתא אתעטר קב"ה
בעטרוי כחתן לכלה הה"ד (שם ג) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

בספרא דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבעל פה דתורה שבכתב אקרי תורה סתם, תורה
שבעל פה אקרי תור כד"א ויקרא ויקר, דא שלימו ודא לאו הכי, ואנא אוקימנא כמה דאתמר והכי הוא.
ת"ח כד נחתא שכינתא למשכנא כתיב כלת משה, כלת משה ודאי ואוקימנא, אבל רזא דמלה
כלת משה דא כנסת ישראל וכלא חד מלה ולמלכא עלאה אתמר.

כיון דאתוקם משכנא הדר משה לבר, אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא, מיד ויקרא אל משה.
מאן ויקרא, דא ההיא כלה, ויקרא האי דביתא דילה היא, ההיא דכל ביתא ברשותה.
וידבר יי' אליו ההוא דאקרי קולו של משה, ההוא דאחיד ביה משה.

ויקרא אל משה. ר' אלעזר פתח (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה
ידי מפות וגו'. זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאשתכחו קב"ה אשתכח עמהון וקב"ה אתפאר בהו
בישראל הה"ד (שם מט) ישראל אשר בך אתפאר. ולא עוד אלא דישראל אשלים מהימנותא בארעא
וישראל שלימו דשמיה קדישא אינון, וכד ישראל לתתא אשתלמין בעובדיהון כביכול שמא קדישא
אשתלים, וכד ישראל לא אשתלימו לתתא ואתחייבו בגלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא,
דתנן דא סליק דא נחית, ישראל לעילא סליק לעילא לעילא, כנסת ישראל נחית לתתא, אתרחיקן דא מן
דא, אשתאר שמא קדישא בלא שלימו. וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא.

ואע"ג דישראל בגלותא קב"ה אשתכח ביניהון ואתי ואקדים לבי כנישתא וקרי ואמר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, ולית מאן דאתער רוחיה. כדין קב"ה אומר מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה. מדוע באתי ואקדמית ואין איש, קראתי ולית מאן דיתער רוחיה. ת"ח בההוא יומא דאשתכלל משכנא קב"ה אקדים ושאר ביה, מיד ויקרא אל משה וידבר יי' אליו ואודע ליה דזמינין ישראל למיחב קמיה ולא תמשכנא האי אהל מועד בחובייהו ולא יתקיים הה"ד וידבר יי' אליו מאהל מועד. וידבר יי' אליו, ומה אמר ליה, מאהל מועד, מעסקיה דאהל מועד דזמין לאתמשכנא בחובייהו ולא יתקיים בקיומיה, אבל אסוותא להאי אדם כי יקריב מכס קרבן ליי', הרי לך קרבנין דאגין על כלא.

רבי חזקיה הוה שכיח קמיה דר' שמעון, אמר ליה [ה ע"א] האי דאקרי קרבן קירוב מבעי ליה או קריבות, מאי קרבן. א"ל הא ידע לגבי חברייה קרבן מאינון כתרין קדישין דמתקרבין כלהו כחזא נמתקשרי דא בדא עד דאתעבדין כלהו חד ביחודא שלים לתקנא שמא קדישא כדקא חזי הה"ד קרבן ליי', קרבן דאינון כתרין ליהוה הוא לאתקנא שמא וליחזא ליה כדקא יאות בגין דישתכחו רחמי בכלהו עלמין ושמא דא אתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא. ועל דא ליהוה ולא לאלהים, ליי' אנן צריכינ לאתערא ולא לאלהים, רחמי בעינן ולא דינא. אמר זכאה חולקי דשאינא ורוחנא מלין אליו ודא ברירא דמלה, אבל הא כתיב (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה, זבחי אלהים כתיב ולא זבחי יי'. אמר ליה ודאי הכי הוא, קרבן אלהים לא כתיב אלא זבחי אלהים ועל דא שחיטתן בצפון דהא זביחה דא בגין אלהים ההוא סטר גבורה דיתבסם ויתבר רוחא דדינא ויתחלש דינא ויתגברון רחמי על דינא, ועל דא זבחי אלהים לתברא חילא ותוקפא קשיא דדינא דכתיב רוח נשברה למהוי ההוא רוח תקיפא נשברה ולא יתגבר חיליה ותוקפיה, וב"נ בעי כדין למיקם על מדבחא ברוח נשברה ואתכספ מעובדוי בגין דיהוי ההוא רוח תקיפא תבירא, וכלא בגין דדינא יתבסם ויתגברון רחמי על דינא. אדם כי יקריב מכס קרבן ליי'. א"ר אלעזר האי קרא הכי הוה ליה למכתב אדם כי יקריב קרבן ליי', מהו מכס. אלא לאפקא אדם הראשון דהא אקריב קרבנא כד אתברי עלמא והא אוקימנא והכא מכס כתיב, האי אדם לאפקא אדם אחרא דלא הוה מכס.

אמר ליה ר' שמעון שפיר קאמרת והכי הוא.

רבי אבא פתח (שם מח) שיר מזמור לבני קרח גדול יי' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. שיר

מזמור, האי שיר תושבחתא מעליא הוא על כל שאר תושבחן דזכו לשבחא בני קרח. שיר מזמור, תושבחתא על תושבחתא, תושבחתא דאתפליג לתרין תושבחן וזכו בני קרח לשבחא ליה על כנסת ישראל ושבחא דכנסת ישראל קאמרן. ומאי הוא, דכתיב (שם) גדול יי' ומהלל מאד. אימתי אקרי קב"ה גדול יי' ומהולל מאד, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה הה"ד בעיר אלהינו, עם עיר אלהינו. אמר ליה רבי יהודה אלהינו מה בעי הכא.

א"ל הכי הוא ודאי, האי עיר דחלא ותושבחתא היא דישראל. מאי משמע, אשתמע דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולא הוא גדול ולא הוא מהולל. בגיני כך מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא כלא שבחא אעדיו מניה ולא הוא בכללא דאדם, ולא עוד אלא דלאו הוא כדאי לאתברא. כתיב (איוב א) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם, ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דבת זוגו בדחילו דקב"ה כותיה ומסטרא דאתתיה אקרי גדול. אוף הכא גדול יי' ומהולל מאד. אימתי ובמה הוא גדול, הדר ואמר בעיר אלהינו הר קדשו, ובגיני כך תושבחתא דא ביום שני.

ואי תימא אמאי לא כתיב טוב בשני, בגין דזמינין לאתפרשא ורזא דמלה (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו, בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב, ועל דא לא כתיב טוב בשני.

גדול יי' וגו', כדאמרן. יפה נוף משוש כל הארץ, תושבחתא דזווגא דילהון. יפה, דא קב"ה ודא נוף משוש כל הארץ, כדן הוא דחזותא דכלא וכנסת ישראל אתברא.

אלהים בארמנותיה נודע למשגב, אלין אינון נצ"ח והו"ד [נה ע"ב] דתמן כנישותא דכל ברכאן כנישותא דחזותא מתמן נפקין על ידא דהאי דרגא דאקרי צדיק ומתמן אתכנישו ברכאן לבסמא להאי עיר קדישא ולא אתברא מתמן.

כי הנה המלכים נועדו, אלין כל כתרי מלכא בכללא חזא, ולא אתר אחרן סלקין אליו מליו.

תא חזי בשעתא דבר נש מתקן עובדוי על ידא דקרבנא כלא אתבסס ויתקרב ויתקשר דא בדא

ביחודא שלים הה"ד אדם כי יקריב מכם. כי יקריב, לקשרא מליו כדקא חזי.

ותא חזי אדם כי יקריב, לאפקא מאן דלא אינטיב דהא קרבניה לאו קרבנא וברכאן לא משתכחן

על ידוי לא לעילא ולא לתתא, משמע דכתיב אדם כי יקריב, שאני האי דלאו איהו אדם ולא בכלל

דאדם הוא ושכינתא לא שריא עליה בגין דאיהו פגים ואקרי בעל מוס ומאריה דמומא אתרחקא מכלא כ"ש למדבחא קרבנא. ונדב ואביהוא אוכחן דכתיב (ויקרא י) ותצא אש מלפני יי' וגו', ובגיני כך כתיב אדם כי יקריב מכס קרבן ליי', אדם זישתכחן דכר ונוקבא הא אתחזי לקרבא קרבנא, דא ולא אחרא. ואמר רבי אבא אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא הכי הוא איכא, אבל קטרת עלאה הוא מכל קרבנין דעילא דבגיניה אתברכן עלאין ותתאין ודא קרבנא עילאה מכל קרבנין דלא אתחזון אינון לקרבא דהא לא אנסיבו. לשכינתא לא אתחזון, כל שכן למלין עלאין דיתברכון על ידיהו. ואי תימא ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם, אמאי. לבר נש דאתי קמי מטרוניתא לבשרא לה והוא אייתי למלכא לביתא וישרי בה במטרוניתא למחדי עמה. אתא לקמי מלכא, חמא מלכא לההוא בר נש דאיהו מארי דמומין. אמר מלכא לאו הוא יקרא דילי דעל ידא דהאי איעול למטרוניתא. אדהכי אתקנת ביתא מטרוניתא למלכא, כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה בר דההוא בר נש דגרים לאסתלקא מינה מלכא כדין פקיד לקטלא לההוא בר נש. כך בזמנא דנאלו נדב ואביהוא וקטרתא בידיהו חדת מטרוניתא ואתתקנת לקבלא למלכא. כיון דחמא לון מלכא פגימין מארי דמומין לא בעא על ידיהו למשרי עמה ואסתלק מנה. כד חמת מטרוניתא דבגיניהוון אסתלק מלכא מנה מיד ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם. וכל דא בגין דלא אינסיבו ומאן דאיהו פגים מארי דמומין קדושא דמלכא אסתלק מניה דלא שריא בפגימו, ועל דא כתיב אדם כי יקריב מכס קרבן ליי', אדם יקריב ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב. מן הבהמה, כלל. מן הבקר ומן הצאן, פרט אלין דכשרין למיכל, ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא, ולאתר אחרא אסתליקו אינון דכשרן ואינון דלא כשרן.

אם עולה קרבנו מן הבקר. רבי חייא פתח (ישעיה נה) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי, כתיב בלא וו חסר. תא חזי מחשבת קב"ה היא עלאה ורישא דכלא ומההוא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאשתכחא שמא קדישא ולאתתקנא בתקונוי כדקא יאות, ומההוא מחשבה אינגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן לאשקאה כלא, ומההוא מחשבה אשתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ובההוא מחשבה קיימין עלאין ותתאין. מחשבה דבר נש הוא רישא דכלא ומההוא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. מההוא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכולא,

ומהווא מחשבה אשתכחו עבירות חטאות ודונות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים. ועל דא כי [ו ע"א] לא מחשבתי מחשבותיכם. ובגיני כך רישא דכלא כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר, מן הבקר ולא בקר. ומאי איהו, פר בן בקר דאיהו דכר.

רבי יצחק אמר מן הבקר סתם, וחזר ופירש זכר תמים ולא נקבה, דהא דכר אשתמודע לעילא ונוקבא אשתמודע לתתא, וכן מן הצאן מן הכשבים ומן העזים לעולה. מה דאתיא לעולה כלהו דכר ולא נוקבא בגין דעולה עולה על הלב, על הלב ודאי ואשתמודעא מה דקאים על הלב. בגיני כך סלקא לעילא וכלהו דכר, ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מכל שאר קרבנין ודא הוא מחשבה רישא דכלא.

אמר רבי יהודה אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעי לקרבא, אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא רבי שמעון, אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא וסיומא דהווא מחשבה אתר דאקרי בקר. נמאן איהו, ההוא סיומא דגופא דמבסס לנוקבא. כך מחשבת בר נש רישא דכלא, סיומא דהווא מחשבה כד אתעביד עובדא. אימתי, בבקר הה"ד (מיכה ב) הוי חורשי און, וסיפיה דקרא לאור הבקר יעשוה. ועל דא להווא אתר דמחשבה יסתלק ויסיים עובדא מתקרב לסיומא דמחשבה ודאי.

רבי אחא הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה. עד דהוו אזלי א"ר יהודה הא דתנינן בתולת ישראל דאתברכא מן שבע ואקרי בת שבע ואוקימנא בכמה אתר ובתולה ירתא שבע ברכות בגינה, הא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר על כנסת ישראל, ודא קשיא מכלא דכתיב (עמוס ה) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקאמרו כלהו חבריא במלה דא שפיר הוא, אבל אי פרשתא אתמר בארח נחמה הוינא אמרי הכי, אבל בהאי נהי וקינה אתמר והא קרא אוכח הכי. אמר ליה ודאי הכי הוא והא קשיא לי ההוא מלה יתיר ואתינא לגביה דר' שמעון בחשוכן אנפין. אמר לי מחיזו דאנפך אשתמודעא לבך.

אמינא ליה ודאי דהא לבי ואנפי שוין.

אמר לי אימא מילך.

אמינא כתיב נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית רוגזא בדביתיה ונפקא מניה לא תתהדר לעלמין. אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה. אמר לי ולא סגיא לך מה דאמרו כלהו חבריאי.

אמינא הא מרחמי מלה ולא מתישבא.

אמר כל מה דחברייה אמרי שפיך ויאות אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחי ועאנא אזלי ולא

ידעי למיזל לימינא ולשמאלא. ודאי האי קרא בעיא למנדע וכלהו גליא לאינן דחמאן.

תא חזי בכל אינן גלותא דגלו ישראל לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוו ישראל תייבין לקב"ה

ובתולת ישראל הות תבת לאתרהא בההוא זמנא דגזר עלה. והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי דהא

היא לא תבה הכי כזמנין אחרנין והאי קרא אוכח דכתיב נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה

ולא אוסיף להקימה לבתולת ישראל לא כתיב.

למלכא דרגז על מטרונא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא. כד הוה מטי ההוא זמנא מיד

מטרונא הוה עאלת ותבת לקמי מלכא וכדין זמנא חד ותרין ותלתא. לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא

דמלכא ואשדי לה מלכא לזמנא רחיק. אמר הא זמנא דא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי

אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה. כד אתא גבה וחמא לה שכיבת לארעא מאן חמא יקרא

דמטרונא בההיא [ו ע"ב] זימנא ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי ואקים לה ואתייה

להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחק מינה.

כך קב"ה כל אינן זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד הוה מטי זמנא היא אתיית ואהדרת קמיה

דמלכא, והשתא בגלותא דא לאו הכי אלא קב"ה ייחיד בידה ויוקמה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה.

ות"ח דהכי הוא דכתיב נפלה ולא תוסיף קום, כזמנין אחרנין אבל אני אקימנה, אני יי אקים את סוכתה

דכתיב אקים את סוכת דוד הנופלת, דא בתולת ישראל. הנופלת, כמאי דכתיב נפלה. ודא הוא יקרא

דבתולת ישראל ותושבחתהא. ודא אוליפנא בההוא שעתא.

אמר ליה ר' יהודה ודאי מלילת על לבאי ואתישבא ודא ברירא דמלה, ואזלא דהה במלה חדא

דהשתא רווחנא לה, א"ר יוסי זמין קב"ה לאכרזא על כנסת ישראל ויימא (ישעיה נב) התנערי מעפר

קומי שבי ירושלם, כמאן דאחיד בידא דחבריה ואמר התנער קום, כך קב"ה ייחיד בה ויימא התנערי

קומי.

א"ל רבי אחא זכאין אינן כל בני היכלא דמלכא, בלישנא דא פתחי הה"ד (שם ס) קומי אורי כי

בא אורך, הא מלכא הכא ודאי, כדין הוא יקרא וחדווא דכלא כד מלכא יתפייס בהדה.

כתיב (מלכים א א) ותבא בת שבע אל המלך החדרה. כגוונא דא בכל אינן זמנין הוה אתת לגבי

מלכא וקמת קמיה הה"ד (שם) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך, אבל בזמנא דא לאו הכי אלא

מלכא אתי לגבה לאַתפייס בהדָה ה"ד (זכריה ט) הנה מלכך יבא לך ודאי, ולא אנת ליה, יבא לך לפייסא לך, יבא לך לאקמא לך, יבא לך לאשלמא לך בכלא, יבא לך לאַעלאַ לך להיכליה ולאזדווגא עמך זווגת עלמין כד"א (הושע ב) וארשתיך לי באמונה וארשתיך לי לעולם.

עד דהוו אזלי פגע בהו ר' אבא, אמרו הא מארי דחכמתא אתא, לקביל אנפוי דשכינתא. כד קריבו בהדיה אשתמיט מקסטורא דקוטפא ונחית גבון.

פתח ואמר (שמות יט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, הכא אפלגאי ספרי דקדמאי וכלא בחד מלה אתתקנו. קול השופר תרי, קול חד, השופר תרי, ומאן דדייק דלא כתיב ויהי השופר הולך וחזק אלא קול השופר קול דנפיק משופר, ודאי שופר אקרי כד"א (ישעיה כז) יתקע בשופר גדול, ודא הוא שופר גדול דביה עבדין נפקין לחירו לעלמין והא אוקימנא. ומאן דדייק דכלא חד בגין דכתיב קול השופר קול דאקרי שופר. ומנא לן דאקרי קול, ה"ד (דברים ה) קול גדול ולא יסף, והאי קול אקרי שופר ועל דא קול השופר כתיב.

הולך, לאן הולך. אי תימא להר סיני או לישראל, יורד אבעי ליה, אלא אורייתא מהכא נפקא ומאתר דא דהוא כללא דכל שאב אתיהיבת. כד יסתכלון מלי כלא חד. ועל דא לוחי קדמאי רשימין הון מהאי אתר, ודא הוא רזא דמלה דכתיב (שמות לב) חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, חירות ממש אתר דכל חירו ביה תליא.

ותא חזי לית לך מלה דאמרי כלהו חבריא דא הכי ודא הכי באורייתא דלא אזיל כלא לאתר חד ולמבועא חד אתכנש ה"ד הולך כד"א (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, וכתיב (שם) הכל הולך אל מקום אחד.

וחזק מאד, כמה דתנינן כלי מחזיק ארבעים סאה. וחזק מאד, לית לך מלה באורייתא חלשא או תבירא אלא כד תסתכל בה ותנדע בה תשכת לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין, ואי היא חלשא מינך הוא, כמא דאוקימנא דכתיב (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מכם, ועל דא וחזק מאד [ז ע"א] כתיב. (שמות יט) משה ידבר והאלהים יעננו בקול. באתר דא אתכללו מלין עלאין, הא אוקימנא והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה בהוא קול דאחיד ביה משה. הכא אית לאסתכלא דהא אפכא הוא דכתיב (שם כ) וידבר אלהים, והכא כתיב משה ידבר. אלא אית דאמרי בגין דכתיב (שם) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים, ועל דא משה ידבר והאלהים יעננו בקול בגין דלא ישתכת מלה דאורייתא מפומיה דמשה בלחודוי, ודא הוא דאוקימנא קללות שבמשנה תורה משה מפי

עצמו אמרן, מעצמו לא תנינן אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה דאקרי הכי ושפיר מלה.

ובספרא דאגדתא דבי רב אמ' אע"ג דאורייתא מפי הגבורה אתאמר כולהו מפי עצמו דמשה כמו כן אתמר. ומאן איהו, כגון קללות שבמשנה תורה ולבתר אתכללן בגבורה הה"ד משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה, והאלהים יעננו בקול, דא גבורה דאודי ליה לההוא קול הה"ד והאלהים יעננו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא אנן אודן ליה. אמרו נתיב ומאן דפתח ליפתח ויימא. יתבו.

פתח ר' אבא ואמר (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. זכאה חולקא דישראל מכל שאר עמין דהא קב"ה כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל דיקבלון אורייתא בטורא דסיני ויתדכון בכלא וישתכחון זכאין קמיה.

תא חזי כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל כגוונא דלעילא וההוא אילנא אינעיץ בארעא ורומיה מטי לשמיא בעא קב"ה לאשלפא נשמתא קדישא מעילא לתתא בגין דאתאחיד ואתקשר דא בדא הה"ד (בראשית ב) וייצר יי' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים למהוי קשיר עלמא דא בדא וישתכח שלים כגוונא דלעילא ויתקן גרמיה הכי. בגיני כך ברא ליה דכר ונוקבא למהוי שלים. ואימתי אקרי בר נש שלים כגוונא דלעילא, בשעתא דאתדבק בבת זוגו ברעותא כגוונא דלעילא ואשלים באחדותא בחדוותא ויפיק מניה ומנוקביה בן ובת וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא ואשלים הוא לתתא כגוונא דשמא קדישא עלאה וכדין אתקרי שמא קדישא עלאה עליה.

ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא טב ליה דלא אתברי דהא לית ליה חולקא בשמא קדישא, וכד נפקא נשמתיה מניה לא אתאחידת כלל ביה דהא אזעיר' דיוקנא דמאריה עד דאתקשרת ואתתקנת נשמתיה בכלא הה"ד (ויקרא כג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה זרע אין לה. ובת כהן, דא נשמתא קדישא דאקרי בריתא למלכא דהא אוקימנא נשמתא קדישא מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת בגין דהיך גופא לתתא מדכר ונוקבא כך היא נשמתא לעילא.

כי תהיה אלמנה וגרושה, אלמנה מההוא גופא דאזדווגת ביה ומית, וגרושה דאתרכת מחולקא דשמא קדישא. וכל כך למה, זרע אין לה, בגין דזרע אין לה לאשתכחא כגוונא דלעילא ולאתקשר בשמא קדישא.

ושבה אל בית אביה כנעוריה. מאי ושבה, ושבה סתם, ושבה לאתתקנא כמלקדמין, וכדין ושבה אל בית אביה כנעוריה, כקדמיתא.

מלחם אביה תאכל, אתענגא בענוגא דמלכא.

מכאן ולהלאה וכל זר לא יאכל בו. מאי הוא זר, דלא אוקים שמא קדישא לתתא ולית ביה חולקא. לא יאכל בו, לית ליה חולקא בענוגא דלעילא דאית ביה אכילה כד"א (שיר ה) אכלו רעים אכילה דלעילא, עונג [ז ע"ב] דקב"ה הוי, והאי עונג שריא באתר דשריא כד ריחא דקרבנא הוה סליק. ת"ח בשעתא דישתכח מזונא לתתא אשתכח מזונא לעילא. למלכא דאתתקן סעודתא דיליה ולא

אתתקן לעבדוי, כד אתתקן לעבדוי אכל הוא סעודתא דיליה ואינון אכלי סעודתייהו הה"ד (שיר ה) אכלתי יערי עם דבשי, דא סעודתא דמלכא, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, דא סעודתא דילהו מריחא דקרבנא, אותו דאקרי ריח ניחוח ליי, ריח לעבדוי, ניחוח ליי, ניחוח מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח. ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגיני סעודתא דעבדוי ובגין כך ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. תנינן מסעודתא דמלכא מאן אכיל, אלין אינון נשמתהו דצדיקייא.

עוד פתח ואמר (תהלים קלג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. זכאין אינון ישראל דלא יהיב לון קב"ה לרברבא או לשליחא אלא ישראל אחידן ביה והוא אחיד בהו, ומחביבותא דלהוון קרא לון קב"ה עבדין דכתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים, לבתר קרא לון בנין דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם, לבתר קרא לון אחים שנאמך (תהלים קכב) למען אחי ורעי, ובגין דקרא לון אחים בעא לשוואה מדוריה בהו ולא יעדי מנייהו, כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ובוצינא קדישא הכי אמר הנה מה טוב ומה נעים, כד"א (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו וגו'. ובספרא דרב ייבא סבא ואיש דא קב"ה, אשר יקח את אחותו דא כנסת ישראל. וכל כך למה, חסד הוא, חסד הוא ודאי והא אוקימנא. ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, קב"ה וכנסת ישראל, גם לרבות ישראל לתתא כמא דאמרן דהא בשעתא דכנסת ישראל באחוותא ביה בקב"ה ישראל שריין ביה באחוותא, ובגין כך גם יחד כתיב. ובספרא דרב המנונא סבא גם יחד לרבות צדיק בה בכנסת ישראל דאינון זווגא חד וכלא חד מלה.

ותנינן בפרשתא דשמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד מהו אחד, דא כנסת ישראל ביה בקב"ה דאמר רבי שמעון זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד. מאי טעמא, בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי ופלג לאו הויא חד, וכד מתחברן כחדא תרי פלגי אתעבידו חד גופא וכדין אקרי אחד. והשתא קב"ה לא אקרי

אחד, ורזא דמלה כנסת ישראל בגלותא וקב"ה סליק לעילא לעילא, זווגא אתפרש ושמא לא אשתכח שלים ואחד לא אתקרי. ואימתי אקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא אשתכחת ביה במלכא ויזדווגון כחדא הה"ד (עובדיה א) והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר, כדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש. מאן שמן הטוב, דא משח רבות קודשא דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא דאשתכח בההוא נהר עלאה דינקא לבנין לאדלקא בוסינין וההוא משח נגיד ברישא דמלכא ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו הה"ד שיוורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש ואלין אינון כתרי מלכא דשמיה אשתכח בהו. תא חזי כל נגידו וכל נהירו וכל חדו דעלמין לא נחית לברכא אלא על ידא דאלין כתרין קדישין דאינון שמא דמלכא קדישא ובגין כך שיוורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי כד"א (במדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה, כך על פי מדותיו יורד ונגיד לכלהו עלמין לאשתכחא ברכאן לכלא. ותא חזי האי שמן [נח ע"א] הטוב לא זמין עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק ואתערעון דא בדא הה"ד (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, שמן לעילא וקטרת לתתא, כדין הוא חדוותא דכלא.

רבי יהודה ורבי אחא זקפו ידייהו ואודו ליה לר' אבא.

רבי אחא פתח (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה וגו', וכתיב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך וגו'. האי ויבא אלהים אל אבימלך מאי שנא באומות העולם ויבא אלהים ולישראל לא. אלא הכי תנינן כל אלהים דהכא חילא וברבא דממנא ביה הוה. כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאיפקדא עליה. ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום, הכי הוא ודאי. גם אנכי ידעתי, גם אמאי הכא, אלא לרבות קא אתי דאע"ג דלעילא ממאי ידיע גם אנכי ידעתי.

ואחשון גם אנכי, גם לרבות. אותך מחטו לי, מחטו חסר בלא אל"ף. מאי קא מיירי, בגין דחטאה לאו ביה קיימא. אלא הכי אוליפנא בחוביהון דעמא לתתא אתפגים לעילא, בחובי עמא לתתא אתעבר חילא דלהון לעילא משולטניה הה"ד ואחשון גם אנכי אותך, אע"ג דלעילא תליא מלתא גם אנכי לרבות לגרמיה. מחטו לי, בגין דלא אשתכח כהאי מחט דנעיץ בבשרא דלא

תגרום לי בחובך לאעברא לי משולטנותי ויקוצון לי דלא תקוץ לי במחטך כד"א (ויקרא כ) ואקץ
בם, כהני קוצין דמתדבקאן בבשרא.

מאי משמע, משמע דבחובי בני נשא עבדין פגימו לעילא. ומאי הוא, כד"א (ישעיה נ)
ובפשעכם שלחה אמכם. ועל דא קרבן איקריב. מאי קרבן, הא דאמרן דכתיב ובפשעכם שלחה
אמכם, גרים פירודא בחוביה, קרבן זקריב עלמא עלאה לעלמא תתאה ואתעביד כלא חד.
ר' אבא ור' יהודה אודו ליה.

פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק) עבדו את יי' בשמחה בואו לפניו ברננה, דעו כי יי' הוא
אלהים הוא עשנו ולא אנחנו עמו וצאן מרעיתו. עבדו את יי' בשמחה, פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה
בשמחה בחדוותא דלבא בגין דישתכח פולחניה שלימו.

ואי תימא פולחנא דקרבנא הכי לא אפשר דהוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה על פקודא
דאורייתא ותב לקמיה דמאריה במאן אנפין יקום קמיה, ודאי ברוח תבירא ברוח עציב, אן הוא שמחה אן
הוא רננה. אלא הכי תנינן ההוא בר נש דחטי קמי מאריה ועבר על פקודי ואתי לקרבא קרבנא ולא תקנא
גרמיה ברוח עציב ואי בכי שפיר הוא מכלא, הא שמחה הא רננה לא אשתכח.

אלא במאי אתתקו, בהאי בכהני ובליואי דאינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה. שמחה בכהני
אתקיים בגין דהוא רחיק מן דינא דתיר וכהנא בעויה לאשתכחא באנפין באנפין נהירין חדאן יתיר מכל
עמא, ועוד דהא כתרא דיליה גרים. רננה בליואי והכי הוא דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין כמא
דאוקימנא. ואלין קיימין [ח ע"ב] עליה ובהו אשתלים פולחנא לקב"ה. כהנא קאים עליה וכוון מילין
בחדוותא ברעותא ליחדא שמא קדישא כדחזי וליואי בשיר, כדין כתיב דעו כי יי' הוא אלהים, דא הוא
קרבן לקרבא רחמי בדינא ומתבסס כלא.

השתא דלא אשתכח קרבנא מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה ודאי במרירו דנפשיה בעציבו
בבכיה ברוח תבירא, היך אוקים שמחה ורננה ולא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה דתושבחן דמאריה
וחדוותא דאורייתא ורננה דאורייתא דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן לא מתוך עצבות, דלא יקום בר נש
לקמיה דמאריה בעציבו והא לא יכיל, מואי תקנתיה. אלא רזא דמלה הא תנינן לעולם יכנס אדם שיעור
שני פתחים וכו' שני פתחים וצלי צלותיה, והני אלין תרין כתרין.

ואית דמתני הכי שמחה דא כנסת ישראל, ושמחה הא אוקמוה דכתיב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו ובשלוש תובלון וגו', זמינין ישראל לנפקא מן גלותא בהאי שמחה. נמאי איהי, כנסת ישראל ועל דא עבדו את יי' בשמחה כמא דכתיב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד. באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה דשמחה בלב רננה בפה ודא הוא שלימו יתיר, ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודע והא ידיע ודא הוא תקונא דבר נש לקמי מאריה. כדין דעו כי יי' הוא אלהים, וכלא בחד מלה אתיא דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא דא בדא למהוי כלא חד ודא הוא פולחנא דקב"ה.

אמרו ליה רבי אבא ורי אחא ודאי הכי הוא, זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעין ארחוי דקב"ה.

קמו ואזלו אבתריה דרבי אבא תלת מילין. פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה) ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך. הכי אוקמוה דלא לבעי ליה לבר נש לאעלא לבי כנישתא אלא אי אימלך בקדמיתא באברהם ויצחק בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך, דא אברהם דכתיב חסד לאברהם. אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך, דא יצחק דכתיב ופחד יצחק היה לי. ובעי לאכללא לון ברישא ויעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה, כדין כתיב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

אם עולה קרבנו מן הבקר. אמר רבי יוסי מאי שנא מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה, אי כלא חד אי שנייא דא מן דא דהא מן כלא אתעביד חד מלה. אלא מאן דאדבק ידיה לדא מקרב מן הבקר, ואי לא יכיל מן הצאן, ואי לא יכיל מן העוף דכתיב (ויקרא יד) ואין ידו משגת, הא קב"ה לא אטרח עליה דבר נש יתיר במלה דלא יכיל. אמר רבי אלעזר כמה דהוה חטאה הכי הוה מקרב. עתירא דלביה גס ביה מקריב תורא בגין דלביה חשיב יתיר למחטי קמי מאריה, בינוני מקריב מן הצאן בגין דלביה לא גס ביה כל כך למחטי קמי מאריה, מסכנא דלביה לא גס ביה ורעותיה נמיך מכלא מקריב מההוא קליל מכלא. ואשתמודען קרבני כלהו כל חד וחד בלחודוי וקב"ה דאין דינא לכל חד וחד.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי אמר ליה תנינן על תלתא חובי עלמא רעב בא לעולם וגו', וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי דאינן לבייהו גס בהו ולא אשתכחו במסכני. מה דינא [ט ע"א] הוא דקב"ה קטיל למסכני וקאים לעתירי, הא מהשתא יוספון למחטי קמיה.

אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייה כד בעיא קב"ה לאתפרעא מן רשיעייה ולאובדא להו מן עלמא כדין יהיב להו שלוה ואשלים להו בכלא בגין לאובדא להון מן עלמא. אבל תא חזי בכל בני עלמא לא משתכחו קריבין למלכא כאינן מאנין דאשתמש בהו. ומאן נינהו, (תהלים נא) לב נשבר ונדכה, (ישעיה נז) ואת זכא ושפל רוח, אלין אנון מאני מלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא וכפנא אתתקף על מסכני בכאן וגעאן קמי מלכא וקב"ה קריב לון יתיר על כלא ה"ד (תהלים כב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו ישמע. כדין קב"ה פקיד עלמא ואתיא כפנא לעלמא. ווי לאינן חייביא דגרמי האי כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמסכני, רחמנא לישזבן מנייהו ומעלבנייהו. כדין כתיב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו, שמוע אשמע תרי זמני, חד לאשגחא בקליהון וחד לאתפרעא מאינן דגרמין לון בהאי דכתיב ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא ווי לעתירי חייביא בקליהון דמסכני לגבי קב"ה.

ת"ח דהא קרבנא דמסכנא קליל מכלא בגין דלביה תביר ואע"ג דחשיב למחטי אתעבר מניה דהא די ליה בצעריה ובאנשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא כל חד וחד בלחודוי ואשתמודען כלהו לגבי כהני.

ההוא עתירא דקריב קמי כהנא תרין יונין. כיון דחמא ליה כהנא אמר לאו דיזך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והוא עציב. אמר ליה אחיה אמאי את עציב.

אמר ליה לא קריב לי כהנא קורבני.

אמר ליה ומאי איהו.

אמר תרין יונין.

אמר ליה ולאו ממסכנא אינן ולאו דיזך דהא כתיב ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא קריב קרבנך.

אמר ליה ומאי איהו.

אמר ליה חד תור.

אמר ומה כל כך חמירא חד מחשבה, נדרנא דלא אסליק על לבאי מחשבה דחטאה.

מכאן ולהלאה מה עביד, כל יומא אשתדל בסחורתא, בליליא נאים, כד אתער הוה קרי לאחוי
 ואוליף ליה מלי דאורייתא והוה לעי עד דסליק יממא. אשתכח דאוליף אורייתא והוה קארן ליה יהודה
 אחרא. יומא חד איערע ביה ר' ייסא סבא והוה פריש נכסוי פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא
 באינון גוברין פרישי ימין והוא יתיב ולעי באורייתא.

פתח ואמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך עמלק וגו'. ויאמר שאול על
הקני, מאן הוא קני, אלין אינון בני יתרו חמוי דמשה דעבדו קינא במדברא כהאי דרור כד"א (תהלים פד)
 ודרור קן לה, בגין למלעי באורייתא דאורייתא לא בעיא תפונקין ולא סחורתא אלא לעמלא בה יממא
 וליליא, ובגיני כך נטלו למדברא דיריחו ה"ד (שופטים א) ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'.
 ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל, בגין דאהנא למשה בביתה. ותנינן בגין דאוליף פרשתא
 חדא יתיר באורייתא ועביד חסד עם כל בני ישראל.

אמאי קאתי הכא מלה דא במלחמתא דעמלק. אלא אמר שאול כד נפקו ישראל ממצרים מכל
 שאר עמין דעלמא לא הו מאן דאזדווגו להו לישראל לקטרגא להו אלא עמלק, הוא עבד ביש בישראל
 ואגח קרבא בהו ואת קדמת להו שלם ועבדת חסד עם כלהו, בגיני כך לית אנת כדאי לאתחברא בהו.
 ולא עוד אלא מה כתיב ביה ביתרו, (שמות יח) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים,
אקריב קרבנא ליי' ואתא לאתגיירא. מאי קא מיירי, דקרבנא ט ע"ב חשיב קמי קב"ה ובגין דאיהו
 אקריב קרבנא כתיב (שם) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים, דייקא.
 מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא קב"ה אזדמן לקבליה.

ת"ח קרבנא דמסכנא חשיב קמי קב"ה דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה, חד חלביה ודמיה, וחד
 ההוא קרבנא דלית ליה למיכל והוא אייתי קרבנא. קרבנא קליל מכלא תורין או תרי בני יונה ואי לאו
 זעיר קמחא ומתכפר ליה, ובהיא שעתא מכרזי ואמרי כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו
ממנו ובשועו אליו שמע.

אמר קרבנא דעני עדיף מכלא דהא הוא גרים לי למהוי לי חולקא באורייתא, בגיני כך פליגנא
 כל נכסי למסכני דהא אינון גרמו לי כל האי.

כמא דמסכנא ארתח חלביה ודמיה כך ההוא קמחא מרתחין ליה במשח. והכא אוליפנא דאפילו
 כל בר נש מקריב האי מנחה, מנחה על המחבת ומנחת מרחשת בגין כמא דחטאה ארתח דמיה וחלביה
 באשא דיצר הרע וכל שייפוי באשא כך קרבנא דא כהוא גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה

ולקרבא קמי קב"ה רעותא דלביה ורוחיה ונפשיה דהאי חביבא מכלא קמיה. זכאה חולקהון דצדיקייא דאנון מקריבין בכל יומא קרבנא לקמי קב"ה. ומאי איהו, גרמייהו ונפשייהו דמקרבין קמיה. ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא ממש ודא בעי קב"ה, ועס כל דא קרבנא דכלא עדיף בגין דיתברכאן עלמין כלהו. עוד פתח ואמר (תהלים קלה) ברוך יי' מציון שוכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך והא

מנחלא דעמיקא עלאה הוא ברוך. אלא ברוך יי', כד נהיר סיהרא מנהירו דשמשא ומתקרבין דא בדא ולא אעדין נהורא דא מן דא, ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא כד"א (בראשית יט) ויי' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש. ולא דא בלחודי אלא חד שליחא ממש אקרי בשמא דמלכא. ד"א ברוך יי' מציון, מאן אתר דאשתמודע דקב"ה ברוך, הדר ואמר מציון, מאתר דציון אשתמודע דאיהו ברוך. מאי טעמא, בגין דכתיב (תהלים קלג) כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם. אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דזכית לכל האי, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאלו אחיד ביה בקב"ה הה"ד (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

ואם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה פתח (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. ת"ח בשעתא דקב"ה ברא עלמא ברא שבעה שחקים לעילא, ברא ז' ארצות, ברא ז' ימים, ברא ז' נהרות, ברא ז' יומין, ברא ז' שבועות, ברא ז' שנים שבע פעמים שבע אלפי שנים דהוי עלמא, קב"ה בשביעאה דכלא.

ז' שחקים עילא ובכל חד וחד שמשים וכוכבים ומזלות דמשמשי בכל רקיעא ורקיעא וכלהו

מאינון דיתבין אליון על אליון לקבלא עלייהו עול מלכותא דמאריהון. ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין משניין אליון על אליון מנהון בשית גדפין מנהון בארבע גדפין, מנהון בארבע פנים מנהון בתרי פנים מנהון בחד, מנהון אשא דלהיט מנהון מייא מנהון רוחא הה"ד (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט.

וכלהו רקיעין אליון על אליון כגלדי בצלים, אליון לתתא ואליון לעילא וכל רקיעא ורקיעא אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון, על פומיה נטלין ועל פומיה קיימין, ועילא מכלהו קב"ה דנטיל כלא בחיליה ובתוקפיה.

כגוונא דא ז' ארצות לתתא וכלהו בישובא בר [י ע"א] דאלין עלאין ואלין תתאין וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם עלאה על כל ישובא.

וחבירנא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי ובספרא דאדם הכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי לתתא כגוונא דאינון רקיעין לעילא אלין על אליון ואליון על אליון, ובין כל ארעא וארעא רקיע דמפריש בין דא לדא. ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן ובכלהו גן עדן וגיהנם, ואית בינייהו בריין משניין דא מן דא כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין מנהון בארבע מנהון בחד וחיזו דאלין לאו כאלין. ואי תימא הא כל בני עלמא מאדם נפקו, לאן נחית אדם הראשון לכלהו ארצות ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו דאקרי תבל כד"א ויצו לתבל ארצו, והאי תבל אחידא ברקיעא דלעילא ואתאחדא בשמא עלאה הה"ד (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק, בצדק ודאי. ובגיני כך בנוי דאדם אשתכחו בהאי עלאה דאקרי תבל ואינון עלאין על כלא כגוונא דלעילא. מ"ט, כמה דלעילא רקיעין ואית רקיע עלאה מכלהו ולעילא אשתכח כסא דקב"ה כד"א (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, אוף הכא בהאי תבל אשתכח מלכא דכלא. ומאן איהו, אדם מה דלא אשתכח בכלהו תתאי.

ואינון תתאין מאן אתו, אלא מקסטורא דארעא וסיועא דרקיעא לעילא נפקין בריין משניין אליון מאלין מנהון בלבושייהו כקליפין כאלין תולעים דמשתכחין בארעא, מנהון בקליפין סומקין אוכמין וחיורין ומנהון מכל גוונין. כך כל בריין כגוונא דא ולא אשתכחו בקיומא אלא עשר שנין או יתיר. ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר דהא כל ישובא מתגלגלא בעיגולא ככדור אליון לתתא ואליון לעילא וכל אינון בריין משניין בחזווייהו משינויא דאורא כפום כל אתר ואתר וקיימין בקיומיהו כשאר בני נשא. ועל דא אית אתר בישובא כד נהיר לאליון יממא חשוך לאליון, לאליון יממא ולאלין ליליא, ואית אתר דכולהו יממא ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא חדא זעירא. והאי דאמרן בספרי קדמאי ובספרא דאדם הראשון הכי הוא דהא כתיב (תהלים קלט) אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד, וכתיב (שם קד) מה רבו מעשיך יי' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך. ועל דא כלא שפיר, ורוא דא אתמסר למאריהון דחכמתא ולאן למפלגי תחומין בגין דאיהו רוא עמיקא דאורייתא.

כגוונא דא אית בַּיִם דאית בְּה כמה בריין משניין דא מן דא ה"ד (שם) זה היס גדול ורחב ידיים וּגְר' שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְיֶה לָכֵן. וּכְלָא תְּלִיא דא בדא וּמִתְקַשְׂרָא דָא בְּדָא וּכְלָא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָא, וּמִכְלָהוּ עֲלֵמִין לֹא שְׁלִיטָא מִכְלָא בְּר אָדָם וּקְב"ה עֲלֵיהּ.

ר' נהוראי סבא פריש לימא רבא ואתרגיש ימא ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא ואתרחיש ליה ניסא ונחית בשבילין ידיען בלבא דימא ונפק תחות ימא בִּישׁוּבָא חדא וחמא מאינון בריין כלהו זעירין והוו מְצַלְן צלותא ולא ידע מאי קְאָמְרִי. אתרחיש ליה ניסא וסליק, אמר זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימין רְזִי דְעִילָא וְתַתָּא, ווי לאינון דאפליגו על מְלִיהוּ ולא מהימני. מההוא יומא כד הוה אתי לכי רב ואמרי מְלָה דאורייתא הוה בכי. אָמְרִן ליה אמאי אֵת בְּכִי. אמר לון בגין דעברנא על מְהִימְנוּתָא דְרַבְּנִן ומסתפינא מדינא דההוא עלמא. (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ר' יהודה אָוּמַר אלמלא ההוא רְקִיעַ דאפריש בין מִים לְמִים הוה פליגו בעלמא מנייהו אבל נִי עִ"ב האי רקיע עביד שלמא בינייהו ועלמא לא מתקיימא אלא על הַשְּׁלוֹם. ת"ח קב"ה אקרי שלום, הוא שלום ושמיה שלום ואתקשר כלא בשלום. רבי אבא אמר חמינא דְהָא שמא קְדִישָׁא כלא הוא שלום וכלא חד וְאַרְחִין מתפרשאן להאי סטרא ולהאי סטרא.

י' דשמא קדישא אתקשר בְּתַלְתָּ קשרין בגין דְאִיהִי י' קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא וחד באמצעיתא בגין דְתַלְתָּ קשרין אֲשַׁתְּלַשְׁלוּן בה, חד קוצא לְעִילָא דְאִיהוּ עלאה לְאַחְזָא כְּתָרָא עלאה דהוא מכל עלאין רישא דכל רישין והוא קאים על כלא. חד קוצא באמצעיתא דָא הוּא רישא אחרא בגין דְתַלְתָּ רישין הוּא וכל חד וחד רישא בלחודווי, ועל דא קוצא דאמצעיתא דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא והוא רישא לכל שאר רישין לְאַתְבְּנָא שמא קדישא וְהוּא רישא סְתִימָא דכלא. רישא אחרא תתאה הוא רישא לאשקאה גְּנַתָא והוא מְבוּעָא דמיין דכל נטיען אֲתַשְׁקִינְן מניה. ודא הוא י' בתלת קשרין ועל דא שלשלת איקרי כהאי שְׁלַשְׁלָא דאתקשר דא בדא וכלא חד. תאנא בספרא דחנוך בשעתא דְאֲתַחְזִיאֵן ליה רְזִין עלאין וחמא אילנא דגנתא דעדן אחזיאו ליה חכמתא ברזא עלאה וְחֻזָא דכלהו עלמין הוו מִתְקַשְׂרִין דא בדא וְשֹׁאֵיל לון על מה קיימין וְאָמְרִן ליה על יו"ד קיימי כלהו ומניה אתבניאו וְאֲשַׁתְּלַשְׁלוּן, וְחֻמָּא דכלהו מְזַדְעָזְעִין מדחילו דְיו"ד ועל יו"ד אֲתַתְּקִין כלהו.

ובספרא דשלמה מלכא אמר מטון י' בקטפורא דתלתא דכלילן בקטפון דגופיה, חד דחילן דכלא

חד סתים שבילין חד נהר עמיקין. לבתר פריט באתון ביתא באשתכלוליה דיו"ד הא בניינא דכולא

ושלימו דשמא קדישא, י' רישא דכלא אב לכלא, ו' בן דאוליד ונפק מניה ומניה אשתכח ד' בת
מטרוניתא דכל זיינין בידיהא אשתכחו, טמירא בכלהו עלמין עלהא נפקין ועאלין תתאי מנה אתזנו. הא
יו"ד שלימו דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה ואשתכח סתים בגויה.

לבתר יו"ד אפיק כלא ושלשל כלא בקשורא חד דא בדא והא אוקמיה בוסינא קדישאה. י' אפיק

ההוא נהר דכתיב ביה (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן כגוונא דא ה', וההוא נהר אפיק תרין בנין כמא
דאתמר ומניה אתזנו. לבתר נפקין תרין בנין וברתא אתזנת מבן דא ו', הא בן מלכא דשלמא כלא דיליה,
לבתר אשתכח ה' דאתזנת מן ו' והא אוקימנא. אשתכח ד' עקרא ושרשא ושלימו דכלא הה"ד (משלי כד)
בחכמה יבנה בית.

תנו עשרה שמות אשתכללו ונפקין מהאי יו"ד, י' דהיא עשיראה דאתוון, וכלהו אעיל לון

בההוא נהר קדישא כד אתעברת ועשרה שמהן כלהו סתימאן בחד וכלהו סתימן ביו"ד, יו"ד כליל לון
יו"ד אפיק לון האי אב לכלא, אב לאבהן מניה נפקו ביה תבין.

ו"ד רמז לעשרה בחושבן אתוון, יו"ד כליל לון, ו"ד שלימו דכלא. ו"ד דכר ונוקבא, ד"ו קרינן לון

תרין ועל דא אדם דו פרצופין אתברי ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו כגוונא דלעילא, ו"ד ואינון ד"ו
מתתא לעילא וכלא חד מלה. תלת עשר מכילן תליין ביה ועל דא יו"ד כליל ו"ד כמא דאתמר והא
אוקמוה.

ות"ח עשרה שמהן אינון לקביל עשרה אתוון. ובספרא דרב המנונא תמניא אינון ותרין דרגין

לקביל שני רקיעין, ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושבעה.

קדמאה י"ה בגין דיו"ד כליל ה"א וה"א נפקא מן יו"ד, בגין כך חכמה י"ה אקרי.

תנינא יהוה דאקרי אלהים בגין דההוא נהר דרחמי ובגין דדינין מתערין מניה כתיב רחמי ונקוד

באלהים ולא אלהים. [יא ע"א]

תליתאה אל והוא גדול ודא אקרי האל הגדול.

רביעאה אלהים דדינין אתערין ביה והוא גבורה תקיפא.

חמשאה יהו"ה כללא דכל שלימו דמהימנותא ודא הוא רחמי בשלימו.

שתיתאה ושביעאה צבאות אקרין.

תמינאה א"ל חי כד"א (תהלים קלג) כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם, ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהו"ה כד"א (שם יא) יי' צדיק, ודא הוא ו' זעירא דשמא קדישא, בגין כך ו' תרין.

תשיעאה אדנ"י ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא בתרא דכלהו שמהן. ושם אהי"ה כללא וסתימא דקדמיתא והא אוקמוה כתרא עלאה רישא דכל רישין, שמיה סתים ולא אתגליא ואתמר.

ובספרא דאגדתא עשרה שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנן לא תנינן הכי.

רבי אבא פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן וגר. עורי צפון, אלן עולות דנשחטות בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאתר דדינא אשתכח בגין דמחשבה אשתכח בליליא בזמנא דדינא אשתכח ורוח צפון מנשבת בפלגות ליליא כד מתערי בני נשא וכנור דוד מנגן מאליו ומחשבתא דבני נשא מתערי.

ובאי תימן, אליו שלמין דנשחטות בדרום בגין דאנון שלמא דכלא, שלמא בעלאי ובתתאי ואליו שלימו דסטרי עלמא, שלימו מסטרא דמהימנותא. והשלמים בגין דאינון שלמא בכלא, בעלים אכלי מנייהו ומתהניין מנייהו דהא שלמא הוא ליה ולכל עלמא. חטאות ואשמות נאכלין לכהני בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו ולאעברא חובייהו, ומכלהו קרבני לא חביבא קמי קב"ה כמו שלמים בגין דישתכח שלמא בעלאי ובתתאי.

ועילא מכלהו קטרת דאיהו שלים מכלא ולא אתי לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא על שמחה כד"א (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב והא אוקמוה, ועל דא קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב הה"ד (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, בגין דישתכח שמן וקטרת כחדא. ת"ח שלמים בכלא הוא שלמא נקטטותא לא אתער בעלמא, אבל קטרת קשיר קשירו דמהימנותא.

רבי אלעזר אמר כלהו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן קדמאה אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא. אשר אהיה, דומין לאתגליא באנון כתרין אחרני דהא בקדמיתא סתים, לבתר שרי לאתגלאה עד דמטי לגלויא דשלימו קדישא. וכך כתיב במשה אהיה

בקדמיתא סתימו דכלא, אנא מאן דאנא, ולבתר אשר אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה בתראה ודא כד אמא מתעברא ועדיין הוא סתים. אימתי אתגליא, בזמנא דכתיב (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא, והכא הוא גלויא וקשורא דשמי. בגין כך קדמאה דכלא אהיה.

תניינא י"ה בגין דחכמה אפיק ה"א וסתים ביה ולא אתפרש מניה לעלמין והא אוקמוה (בראשית

ב) ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא, ואוליפנא מאבא יו"ד כמא דאתמר, לבתר יה דלא מתפרשן לעלמין ויו"ד אפיק ה"א כהאי גוונא י"ה, הרי יו"ד וההוא נהר דאפיק קמיה ואתמשך מניה. ולתתא תרין בנין דנפקי מנייהו, מסטרא דאבא י' נפיק בן דהא אחיד ביה ביו"ד ואחיד בההוא נהר, ומסטרא דאימא נפקת בת דאיהי נהר תתאה. והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו [יא ע"ב] והוא וא"ו ודא ירית לאבא ואמא ואתקשר ביה מהימנותא דכלא ומניה אתזנת ההיא בריתא מההוא ירותא דהוא ירית.

ועל דא מאן דבעי למכתב שמא קדישא יו"ד בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעא

וקוצא חד לתתא והא אתמר. לבתר י"ה דלא מתפרשן לעלמין כגוונא דא בגין דאשתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת כגוונא דא י"ה. הרי לך כל שלימו דמהימנותא.

לבתר אתפשט מהימנותא ננפקי תרין בנין מכללא דא בארחייהו. בן נפיק מתרווייהו והוא וא"ו

דשמא קדישא, בת נפקא מסטרא דאמא והיא ה"א בתראה דשמא קדישא ולא אשתלימת אלא עם וא"ו בגין דמניה אתזנת. ועל דא בעי למכתב וא"ו ולבתר ו"ה כגוונא דא ו"ה, הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כגוונא דההוא נהר דנפיק מן יו"ד בגין דמניה אתזנת והרי בן דנפיק מניה לתתא.

והא מלין אלין אוקים לון אבא והא אתאמרו ואנא כד מטינא למלין אלין אמינא לון בגין דפקדונא דאבא הכי, והכי בעי ב"נ לאזדהרא בשמא קדישא ויכתוב שמא קדישא כגוונא דא ודא הוא כדקא חזי ואי לאו לא אקרי שמא קדישא ואקרי פגים ומאן דפגים שמא קדישא טב ליה דלא איברי. תליתאה יהוה דאקרי אלהים כמה דאתמר רחמי ונפיק מניה דינא ודא הוא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן.

רביעאה אל גדול והא אתמר ודא גדולה.

חמשאה אלהים ובכל אתר דא גבורה.

שתיתאה יהוה רחמי שלימו דכלא עקרא דכלא קשרא דמהימנותא אחיד לכל סטרין ודא תפארת

ישראל.

שביעאה ותמינאה צבאות ועל דא יהו"ה קריב בכלא אחיד לכל סטרין. לזמנין יי' אלהים דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה, לזמנין יי' צבאות דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד דאקרון צבאות, והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני מפומיה כד אמר כה אמר יי' אלהים וכד אמר כה אמר יי' צבאות והווי ידעי מאן אתר קא אתיין מלין.

תשיעאה שדי דאמר לעולם די דהא די ספוקא הוא וספוקא לא אתי לעלמא אלא מן צדיק דאיהו יסוד עולם דאמר לעולם די.

עשיראה אדני דהא דינא דמלכותא דינא ודאי והאי לאגחא קרבין דמלכא בעלמא ודא גבורה תתאה ודא הוא צדק.

ואלין אינון עשרה שמהן דקב"ה אקרי בהו וכלהו אתקשרן דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון, וכד מתקשרן כלהו כחזא על ריחא דקטרת כדין אקרי קטרת קשורא דמתקשרי כחזא. זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעין ארתני דאורייתא וידיעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון הה"ד (ישעיה סו) ובאו וראו את כבודי.

ואם זבח שלמים קרבנו וגו'. ר' שמעון אומר כתיב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, עשרה עשרה למאי קא אתי. אלא עשרה למעשה בראשית, עשרה למתן תורה, עשרה מאמרות במעשה בראשית, עשרה מאמרות במתן תורה. מאי קא מיירי, בגין דעלמא לא איברי אלא בגין דאורייתא דכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיים וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא מה כתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

ת"ח עשרה מאמרות במעשה בראשית כדתנינן בעשרה מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות למתן תורה. כתיב (שמות כ) אנכי יי' אלהיך, וכתיב במעשה בראשית (בראשית א) יהי אור ויהי אור, דא הוא מהימנותא דקב"ה [יב ע"א] אור אקרי דכתיב (תהלים כז) יי' אורי וישעי ממי אירא. כתיב (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכתיב במעשה בראשית (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. יהי רקיע, אלין ישראל דאינון חולקא דקב"ה דאחידן בההוא אתר דאקרי שמים. והיינו דזמנא חזא שלח רבי ייסא סבא לרבי אלעאי אמר הא כל שאר עמין יהיב לון קב"ה לרברבין ממנן שולטנין, לישראל באן אתר יהיב לון. שלח ליה ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ושפיר שלח ליה.

בתוך המים, בין מילי דאורייתא. ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה דאיהו באר מים חיים ובין ע"ז דאיהו (ירמיה ב) בארות נשברים אשר לא יכילו המים דאינון מים סרוחים מכונסים, ועל דא ישראל קדישין מבדילין בין מים למים.

כתיב (שמות כ) לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא, וכתיב במעשה בראשית (בראשית א) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. ת"ח כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא כאילו פריש אימא מאתרה לעילא וכתרין קדישין לא מתישרן בדוכתייהו כד"א (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, ואין אלוף אלא קב"ה. וכתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, לא תשוי פרודא בגין אומאה דשקרא. אל מקום אחד, כדקא חזי באתריה דקשוט ולא לאתר אחרא דשקרא. ומאי שקרא הוא, דאזלין מיא לאתר אחרא דלאו הות דיליה.

כתיב (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב במעשה בראשית תדשא הארץ דשא. אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא, הוי אימא ביום השבת דהא כדין אתחברת כלה במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא.

כתיב כבד את אביך ואת אמך וגו', וכתיב במעשה בראשית יהי מארת ברקיע השמים. מאי קא מיירי, אלא אלין מאורות דא הוא אביך ואמך. אביך דא שמשא, אמך דא סיהרא, ואין שמשא אלא קב"ה דכתיב (תהלים פד) כי שמש ומגן יי' צבאות וגו', ולית סיהרא אלא כנסת ישראל דכתיב (ישעיה ס) וירחך לא יאסף, ועל דא כלא חד.

כתיב לא תרצח, וכתיב במעשה בראשית ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואת לא תקטול ב"נ דאקרי הכי דכתיב ויהי האדם לנפש חיה, ולא תהיה כדגים הללו דרברבי בלעי לזוטרי.

כתיב לא תנאף, וכתיב במעשה בראשית תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא ישקר ב"נ באנתו אחרא דלאו היא בת זוגה, ועל דא כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה. ומאן הוא מינה, דא בן זוגה.

כתיב לא תגנוב, וכתיב במעשה בראשית ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע. מה דיהבית לכו ואפקדית לכו יהא לכו ולא תגנבו מה דהוא לאחרא.

כתיב במתן תורה לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלכא לא תסהיד ביה שקר, ומאן דאסהיד ביה שקר בחבריה כאילו אסהיד לעילא.

כתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית לא טוב היות האדם לבדו. הא בת זוגך

לקבלך ועל דא לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה והיינו (במדבר ז) עשרה

עשרה הכף בשקל הקדש, בשקל הקדש אתתקלן כחדא בשקולא חדא, ובגיני כך קאים עלמא ואשתכח ביה שלמא. ועל דא ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד אלא דמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בגין לאטלא שלם על כלא.

כתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. האי קרא אוקמוה חברייא, אבל המשל,

דא ניב ע"ב] אברהם דכתיב ביה (בראשית יב) ואגדלה שמך, וכתיב נשיא אלהים אתה בתוכנו וגו'.

ופחד, דא יצחק דכתיב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומיו, זה יעקב דכתיב (מיכה ז)

תתן אמת ליעקב, וכתיב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו, דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הא

שלימותא דכלא ושלמים שלימותא הוא ושלמא דכלא, ומאן דקריב להון אסגי שלמא דכולי עלמא.

יעקב עביד שלום כמא דאמרן בגין דאחיד להאי ולהאי, ושלמים אחידן למצות עשה ולמצות לא תעשה

בהאי סטרא ובהאי סטרא ועל דא אקרי שלמים, ורזא דמלה דכתיב (בראשית כה) ויעקב איש תם,

ומתרגמי' גבר שלים, שלים לעילא ותתא.

רבי אחא אמר כתיב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו. תודה מאי קא מיירי, כד"א (שם ה) והתודה

אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועל דא חלות מצות, וחלות מצות הא אוקמוה ועל מה אתיא מצה וחלת

כתיב חסר בגין דחטא עליה.

תאני רבי חייא כתיב על זבח תודת שלמיו, הא שלימו דכלא. שלמיו תרי, תודה אתידע.

א"ל רבי יהודה תודה ידיע, שלמיו מהו תרי.

א"ל תרי ווין ו"ו דהיינו שלימו דכלא.

א"ר יצחק תודת שלמיו, דאטיל שלמא בכלא ואתער רחמי בכלהו עלמין.

ר' יוסי אמר הא דר' חייא שפיר דכנסת ישראל אתברכא מאינן תרי דאינון שלימו דכלא.

ר' יוסי אמר לחם חמץ הא ידיע והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוא מקרב בהוה גוונא ממש.

ת"ח חלת מצות חסר כמה דאתמר. בלולות בשמן ורקיקי מצות, למאי קא רמיזא.

אמר ר' שמעון הני אינון (בראשית ג) להט החרב המתהפכת וגו', בגין דכלהו אתמנן על ארחייהו דבני נשא לאינון דעברין על פתגמי אורייתא, ועל דא כולא בלולות בשמן לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא ויתברכון כלהו כחדא מההוא משח רבות קודשא. ודא הוא יין לנסך והא אוקמוה רביעית ההין, ובאתר חד תלי יין ושמן ומים לנסוך והא אוקימנא מלי. מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיעין ועל דא אית מים ואית מים. יין אית אתר דאיהו טוב ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא, ועל דא מאן דחמי ליה בחלמיה אית למאן דאיהו טב ואית למאן דאיהו דינא. אי ת"ח הוא כתיב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש, וכתיב (שיר א) כי טובים דודיך מיין, ודא הוא יין דמנטרא דחדי לכלא. ואי לאן (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, אית יין אחרא דהוא דינא. ועל דא בעי לקרבא אליו מליו לקרבניה בגין דיתעבר דינא ויתער רחמי, אַתעבר יין ואתי יין וכן בכלא.

ושמן לא אעדי מן קרבניה לעלמין בר במנחת קנאות דכתיב (במדבר ה) לא יתן עליה שמן וגו' דהא הכא לא בעיא רחמי דהא כלא דינא דכתיב (שם) וצבתה בטנה ונפלה ירכה, (שם) יתן יי' אותך. ועל דא וזאת תורת זבח השלמים, אם על תודה יקריבנו.

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דר' יצחק, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד) שיר המעלות הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' העומדים בבית יי' בלילות. האי קרא הא אוקמוה חברייהא והא אתמר, אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא. ומאן אינון בני מהימנותא, אינון דמשתדלי באורייתא וידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, ושבחא דאינון בני מהימנותא אינון דקיימי בפלגות ליליא למלעי [יג ע"א] באורייתא ומתדבקי בה בכנסת ישראל לשבחא לקב"ה במלי אורייתא.

ת"ח בשעתא דבר נש קאים בליליא למלעי באורייתא ורוח צפון אתער ואתפלג ליליא ההיא אילתא קיימא ומשבחת ליה לקב"ה, ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף וכמה רבבן קיימין עמה בקיומיהו וכלהו שראן לשבחא למלכא קדישא. ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא קב"ה אצית ליה כמא דאוקמוה דכתיב (שיר ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרי למאריהון כלהו משתככי בגין תושבחתא דאינון זלען באורייתא ומכרזי ואמרי (תהלים קלד) הנה ברכו את יי' כל עבדי יי', אתון ברכו את יי', אתון שבחו את יי', אתון אעטרו למלכא. וההיא איילתא מעטרת ביה בההוא ב"נ קמי דמלכא ואמרת חמי במאי ברא

אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא לקמך. ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלכא, הה"ד העומדים בבית יי' בלילות, אלין אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלכא הה"ד (שם) שאו ידיכס קדש וברכו את יי', אתון אתחזון דמלכא קדישא אתברך על ידיכו.

שאו ידיכס קדש. מהו קדש, אתר עלאה דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה דכתיב ונהר יוצא מעדן, ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגיני כך כתיב שאו ידיכס קדש וברכו את יי'. וב"נ דעביד כן חכי להאי מאי קא מכרזי עליה, יברכך יי' מציון, את תברך לקב"ה מאתר דאקרי קדש עלאה והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון. ואת ומטרוניתא תתברכון כחדא, כמא דזווגא דילכון הוה כחדא לשבחא למלכא כך מההוא אתר דמתברכא מההוא אתר ממש יזמין לך ברכאן הה"ד יברכך יי' מציון. ולא עוד אלא וראה בטוב ירושלם. מאן טוב ירושלם, אינון ברכאן דנפקי לה ממלכא ע"י דההוא דרגא קדישא, ועל דא יברכך יי' מציון וגו', כלא חד מלה.

ולא עוד אלא וראה בניס לבניך וגו'. וראה בניס לבניך שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעיא הכא ישראל. אלא בגין דאסגי שלמא לעילא דכד הוא זכי לכל האי אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל סתם ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי שבחא הוא דכל עמין, ומילי דאורייתא אסגין שלמא בעלמא דכתיב (שם כט) יי' עוז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום.

נפש כי תחטא. ר' יוסי פתח (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה. כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחובייהו דלא למחטי קמי מאריהון דהא בכל יומא נפיק כרוזא ואומר אתערו לבייכו לקמי מלכא קדישא, אתערו לאזדהרא מחובייכו, עיינו בנשמטא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה. דתנינן בשעתא דקב"ה אפיק אינון נשמתינ לנחתא בבני נשא אסהיד בכל חדא בכמה ויעודין בכמה קסטורין בגין לנטרא פקודוי. ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמניא אלפי עלמין לאשתעשע בהו ולמחמי יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא, נפקא וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר בדיוקנא דהאי עלמא, בלבוש נהורא עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואעטרן לה בכמה עטרין.

בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא עבדת מדורא בגן עדן תלתין יומין למחמי יקרא דרוחייהו דאינון צדיקייא וסלקא לאתרה, לבתור נחתא לעלמא. [יג ע"ב] אעטר לה מלכא קדישא בשבע עטרין עד דאתת ועאלת לאתרה ויתבא בהאי עלמא ואשתדלת בחשוכא. אורייתא תוהת עלה ואמרת ומה כל

יקרא דא וכל שלימותא אשלים לנפשא מלכא עלאה והיא חבאת קמיה. נפש כי תחטא, נמה דין הוא דתחטא.

ואמר ר' יוסי נפש כי תחטא, אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא ותיתוב לאתדכאה עד שיפוח היום, עד לא תפוח יומא דהאי עלמא וייתי ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא.

ונסו הצללים, דא הוא רזא דחברייא דקאמרי בשעתא דמטי זמנא דב"נ לנפקא מעלמא צולמא דבר נש אתעבר מניה הה"ד עד שיפוח היום, עד דינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דיתעבר צולמא, יתוב לקמי מאריה.

ר' אלעזר אמר תרי צולמי אית ליה לב"נ כד איהו בקיומיה חד רברבא וחד זעירא ומשתכחי כחדא, כדין ב"נ בקיומיה ועל דא ונסו הצללים כתיב. כדין בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי ולאתתקנא קמי מאריה ויודי עלייהו בגין דקב"ה רחום אקרי ומקבל לאינון דתייבין קמיה. ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאינון צללים מתעברין מיניה ואיהו תפיס בקולרא תשובה היא אבל לא מעליא כ"כ כזמנא דאיהו קאים בקיומיה, ושלמה מלכא אכריז ואמר (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך וגו'. ועל דא עד שיפוח היום וגו' דבעי ליה לב"נ לתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לסלקא מן עלמא קב"ה תוה עליה ואומר נפש כי תחטא ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי ואסהדית בה כד נחתא. והוא עד, ודאי מכמה זמנין דאסהדית בה לנטרא פקודי. בגין כך הואיל וב"נ הוא עד בשעתא דיתוב קמי מלכא או ראה או ידע, או ראה אינון חובין דעבד ואסתכל בהו, או ידע בבירורא דמלה דהוא עבר על פקודא דמאריה, אם לא יגיד, אי לא אודי מינייהו קמי מאריה מה כתיב כד יפוק מהאי עלמא, ונשא עונו. וכד ישא עונו היך פתחין ליה פתחא והיך יקום קמי מאריה, ועל דא נפש כי תחטא כתיב.

נפש כי תחטא. ר' אבא פתח (תהלים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, כל אלו באו עלינו מבעי ליה, אלא כל דינין דלעילא אתו עלנא ולא שכחנוך ולא אנשינא מילולי אורייתך. מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מילולי דאורייתא ולא בעי למלעי בה כאלו אנשי ליה לקב"ה דהא אורייתא כלה שמא דקב"ה הוי.

ולא שקרנו בבריתך, דלא משקר בהאי את קיים קדישא דרשים ביה בבר נש דכל מאן דמשקר

ביה כאלו משקר בשמא דמלכא בגין דשמא דמלכא אתרשים ביה בבר נש.

וקרא אחרא אודי ביה בהאי קרא דכתיב (שם) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר. אם

שכחנו שם אלהינו, כד"א ולא שכחנו, דא אורייתא דאיהי שם אלהינו. ונפרוש כפינו לאל זר, כד"א ולא

שקרנו בבריתך, וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא, דפריש כפוי לרשותא אחרא ומשקר בהאי ברית. ועל

דא אורייתא אחידא בדא דכל מאן דמנטר להאי כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי כאלו

משקר באורייתא כלה.

תא חזי אברהם עד לא אתגזר לא אתמר דאיהו נטר אורייתא, כיון דאתגזר מה כתיב, (בראשית

כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורת, וכלא בגין דאתגזר ורשים ביה

רשימא קדישא נטר ליה כדקא יאות סליק ליה כאלו נטיר אורייתא כלה. יצחק [יד ע"א] כמו כן כתיב

(בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק, ועל דא אורייתא אקרי ברית.

ת"ח יוסף בגין דנטיר להאי את קיימא ולא בעא לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא ובעלמא

דאתי, ולא עוד אלא דקב"ה אשרי שמיה בגויה הה"ך (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. זכה לברכתא

דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי.

א"ר יצחק כתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף זכה בשור דאיהו קדמא לקרבנא.

א"ל רבי יהודה אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהו שמאלא, בימינא איבעי ליה דהא כתיב

(יחזקאל א) ופני שור מהשמאל.

א"ל בגין דיגין על חוביה דירבעם.

א"ל רזא אוליפנא בהאי קרא דכיון דיוסף נטיר ליה להאי ברית דהאי ברית אחיד בתרין דרגין

ואינון תרין דרגין לעילא בשמהן אקרנו, ואוליפנא בפרשת פרה אדומה דהאי פרה חד דרגא היי וזוגא

דפרה שור אקרי ודא הוא בכור שורו הדר לו ודאי, ולא הא כשור דעלמא אלא וקרני ראם קרניו,

עלאה הוא על כל אחרנין ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ. משמע דכל מאן דנטיר להאי רשימא

קדישא אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה לנטרא ליה בכלא ולאנטרא ליה ביקרא עלאה, ועל דא

זכה הוא בתרין מלכו חד הוא וחד בני דכיון דשלמה אידבק בנשים נכריות אתיהיב מלכותא לירבעם

ועל דא ברית חביב מכלא.

בגני כך א"ר שמעון האי ב"נ דאוליד בר אתקשר בשכינה דהיא פתחא דכל פתחין עלאין פתחא דאתקשר בשמא קדישא, דא"ר שמעון ההוא דמא דנפיק מההוא רביא נטיר קמי קב"ה ובשעתא דדינין מתערין בעלמא אשגח קב"ה בההוא דמא ושזיב עלמא, ובגני כך כתיב (בראשית יז) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וגו', וכתיב (תהלים צ) ואם בגבורות שמנים שנה, וכלא בחד מתקלא סלקא. תאנא בההוא דמא זכי עלמא לאתבסמא בחסד וקיימין כלהו עלמין דכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. אם לא בריתי תינח, יומם ולילה למה. א"ר שמעון תרין כתריין אתאחדן כחדא ואינון פתחא דכל שאר כתריין, ותאנא חד דינא חד רחמי מתבסמין דא בדא דכר ונקבא, בסטרא דדכורא שריא חסד, בסטרא דנוקבא שריא דינא, ובגני כך חד חוורא וחד סומקא בגין לאתבסמא דא בדא, ובגני כך מתקשרין דא בדא ואתבסמ כלא, ודא הוי ברית דאקרי יומם ולילה דאחיד בתרווייהו. ועל האי אקרי בר נש שלים דכתיב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. אימתי אקרי תמים, כד זכה בתרווייהו ביומם ולילה, וכתיב (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי, ותרווייהו אחסין אברהם ולא אתקיימא ביה חסד בקיומא שלים עד דאתגזר, כיון דאתגזר אתקיים ביה וזכה לתרווייהו ואקרי שלים כמא דתנינן דכתיב (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל כחום היום. פתח האהל, דא היא כתרא עשיראה דמלכא דאיהי פתחא לכל משכנא קדישא דשאר כתריין, וכתיב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, וקרייהו דוד מלכא פתחא דכתיב זה השער ליי'. כחום היום, כנהירו נהירו דחסד חולק עדביה, כמה דיתיב בהאי יתיב בהאי. אימתי אתקיימו ביה, כד אתגזר ובגני כך כתיב ברית יומם ולילה. תאנא כתיב (שמות יב) ופסח יי' על הפתח. מאי ופסח יי' על הפתח, דשריא על האי פתחא חסד לאתבסמא ובגני כך ולא יתן המשחית. א"ר אלעזר והא תנינן גיורא דאתגזר ועייל תחות גדפוי דשכינה אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא ניד ע"ב כתרא דצדק ואת אמרת דזכי לתרווייהו. א"ל ר' שמעון אלעזר ברי לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא ומגזעא דקשוט למאן דאתי מזוהמא בישא ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו (ירמיה ב) ואנכי נטעתוך שורק כולן זרע אמת, באומות העולם כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם. ובגין כך ישראל קדישין זרעא דקשוט גזעין דאתבסמו בטורא דסיני ואתפסק מנהון כל זוהמא כלהו מתבסמין וכלהו עיילין בקיומא קדישא דיומם ולילה למהוי שלימין בכלא, אבל אומות העולם קשיא למעבר מנייהו

זוהמא ואפילו עד תלתא דרין, ובגיני כך תנינן טוב שבגוים וגו', ובגיני כך גר צדק ודאי. דאמר רב המנונא סבא אומות העולם עד דלא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין ורוח מסאבא שריא עלייהו, כיון דאתגזרו שריין בכתרא קדישא שכנתא דשלטא על כל שאר כתרין תתאין ורוח קדישא שריא עלייהו, אבל ישראל קדישין בני קדישין דגזעין ושרשין אתבסמו בהימנותא שלימתא קדישא בשעתא דאתגזר בשריה שריא בכלא דכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העושק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר מצא. רבי יוסי פתח (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. האי קרא קשיא. כתיב (בראשית ז) ומי המבול היו על הארץ, וכתיב (שם ט) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. מי המבול כתיב ולא מי נח, וכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. זאת לי, הם לי איבעי ליה. אלא הכי תאנא כד זכאין סגיאין בעלמא קב"ה חדי עמהון ומשתבח בהון דתנינן כד אשתכח זכאה בעלמא אשתכח ביה שלמא, כביכול אטיל שלמא לעילא וכל עלמין בגיניה מתברכאן ואטיל שלמא בפמליא של מעלה. מנא לן, דכתיב (ישעיה כז) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. תרין שלמין למאי הכא, אלא יעשה שלום לי דאשרי דכר ונוקבא, שלום יעשה לי דמתברכין אבהו.

מאי איכא בינייהו. אמר ר' יוסי כד מתברכין אבהו שלום יעשה לי דאקדים שלום בכלא ובגין כך שלום קדים. יעשה שלום לי, מאי טעמא לא אקדים שלום הכא. אלא בגין דיתעבר חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה ובגין כך יעשה אקדים ולבתר שלום.

תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא דינין לא מתערין ולא שליטין בעלמא משום דההוא ב"נ זכאה את הוא בעלמא וקב"ה בגיני כך בעי ביקריה ועלמא מתקיים בגיניה.

תאנא א"ר יוסי בזמנא דבני עלמא אשתכחו חייבין קמיה דקב"ה ההוא זכאה דישתכח בעלמא בעי קב"ה לאשתנא בהדיה בגין דיבעי רחמי על עלמא ויתפייס בהדייהו. מה עביד קב"ה, משתעי בהדיה אינון חובי עלמא ואמר ליה לאוטבא ליה בלחודוי ולשיצאה כלהו. מה אורחוני דההוא ב"נ זכאה, שביק דידיה ונסיב לכולי עלמא בגין דאתפייס קב"ה בהדייהו.

מנא לן, ממשא. אמר ליה קב"ה ישראל חבו באותו מעשה. אמר ליה הרף ממני וגו'. בההיא שעתא אמר משה אי בגין יקרא דילי ישתצון ישראל מעלמא דין, טב לי לממת ולא יימרון דשביקנא

ההוא זכולי עלמא בגין יקרא זילי. מיד ויחל משה ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרין בגיני ישראל דכתיב ועתה אם תשא חטאתם וגו'. ותאנא לא זו משם עד דמחל קב"ה לישראל הה"ד וינחם יי' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתיב (במדבר יד) ויאמר יי' סלחתי כדברך.

ואלו לנח כתיב (בראשית ו) ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא [טו ע"א] לפני כי מלאה הארץ חמס. אמר ליה נח ולי מה את עביד. א"ל ואני הנני מקים את בריתי אתך וגו' עשה לך תבת עצי גפר. ולא בעא רחמי על עלמא ונחתו מייא ואובידו בני עלמא ובגין כך מי נח ודאי דביה הוו תליין ולא בעא רחמי על עלמא.

מכאן א"ר יוסי מאי דכתיב (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה. ויחל כד"א (במדבר ל) לא יחל דברו, דאתעביד חול. איש האדמה, דבגיניה אשתציאת ארעא דלא בעא רחמי עלה.

ד"א איש האדמה, דבגיניה אתתקנת לבתר דאשתציאו קדמאי דכתיב ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי.

תאנא מי נח אקרונ דהוא גרים דאקרונ על שמיה.

א"ר יוסי זאת לי, מאי קא מיירי. אלא אמר קב"ה מי נח גרמו לי דאגלי זאת בעלמא דכתיב זאת בריתי, זאת אות הברית אשר אני נותן, את קשתי נתתי בענן והיתא לאות ברית, כלומר לית למאן דאשגח אלא ליקרא דשמי דרמיזא בזאת, ומאן גרים לי, מי נח.

ומכאן סימנא לצדיקא וחסידא דלא אתגלייא ולא אצטריך עלמא להאי זאת. ומאי נינהו, ההוא דבעי רחמי על עלמא ניתחזי לאגנא עלוי כגון ר' שמעון בן יוחאי דלא אצטריך עלמא ביומוי להאי ברית דהוא הוה סימנא בעלמא דלא הוה גזרה דאתגזר לעילא דלא מבטל לה. והיינו דכתיב (שמואל ב כג) מושל באדם, קב"ה מושל באדם, ומי מושל בקב"ה, כביכול צדיק דקב"ה גזר ואיהו מבטל. כגון ב' שמעון בן יוחאי דיומא חד הוה יתיב אבבא זתרעא דלוד, זקף עינוי חזא שמשא דנהיר ואסתים נהורא תלת זמני. אדהכי אחשך נהורא ואתחזי בשמשא אוכמא וירוקא.

אמר לר' אלעזר בריה תא אבתראי ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא וקב"ה בעי לאודעא לי דודאי תלתין יומין תליא ההוא מלה דאתגזר לעילא עד דאודעיה קב"ה לצדיקי הה"ד (עמוס ג) כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויא דהוה אתי נפומא פתיחא ומלהט בעפרא, אשתניק ר' שמעון וקטפוד ידוי ברישיה דחויא, שכיך מאיך לפומיה וחמא לישניה מרחיש. א"ל חויא

חויא זיל ואימא להווא חויא דהא ר' שמעון בן יוחאי בעלמא שכיח. עייליה ברישיה לחד נוקבא דעפרא, אמר גזרנא כשום דתתאה אתחזר לנוקביה דעפרא כך עלאה אתחזר לנוקביה דתהומא רבא. רחיש ר' שמעון בצלותא. עד דהוו מצלי שמעו חד קלא פוטקרא זקטפא עולו לאתרייכו, קטפירא דבורייני לא שריין בעלמא דהא ר' שמעון בן יוחאי בטיל לון. זכאה אנת ר' שמעון בן יוחאי דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב (שמות לב) ויחל משה, משמע דאחיד ליה פרגדא, ואנת ר' שמעון גוזר וקב"ה מקיים, הוא גוזר ואתה מבטל.

אדהכי חמו דנהיר שמשא ואתעבר ההוא אוכמא, אמר ר' שמעון ודאי הא עלמא אתבסם. עאל לביתה ודרש (תהלים יא) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מ"ט צדיק יי' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו, פנימו דבני עלמא למבעי רחמין עלייהו דעלמא דאצטרכון.

א"ל ר' אלעזר אי הכי ישר יחזו פנימו, יחזה פנימו איבעי ליה או ישרים יחזו, מאי ישר יחזו. א"ל רזא עלאה דאינון ימי קדם דעתיקא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אפין אקרן פנימו דאינון חמאן בארמ מישר מה דאצטריך למחמי.

תאנא בשעתא דקב"ה אשגח בעלמא וחמא דמתכשרן עובדיהון לתתא אתגלייא עתיקא קדישא בזעירא ומסתכלן כל אינון אנפין באנפין סתימן ומתברכון. מ"ט מתברכון, משום דמסתכלן אלין באלין אנפין באנפין בארמ מישר דלא סטיין לימינא ושמאלא הה"ד [טו ע"ב] ישר יחזו פנימו ומשקאן דא לדא עד דאתברכון כלהו עלמין ואשתכחו עלמין כלהו כחד וכדין אתקרי (זכריה יד) יי' אחד ושמו אחד.

וכד חובי עלמא סגיאו אסתים עתיקא קדישא ולא משגחן אנפין באנפין וכדין דינין מתערין בעלמא וכרסיא רמיו ועתיק יומין אתכסי ולא אתגלייא הה"ד (דניאל ז) חזה הוית עד די כרסוון רמיו, דאינון כתרין עלאין דמשקיין לכלהו אחרנין לא קיימי בקיומיהון, ומאן אינון, אבהן. ועתיק יומין יתיב, יתיב ולא אתגלייא וכדין מהפכין חייבי עלמא רחמי לדינא.

תאנא מסטרא דאימא נפקין גרדיני גליפין מאחדן בקולפוי דגבורה שליטיין על רחמי כד"א (במדבר טז) הנועדים על יי', על יי' ממש. וכדין אשתכחו עלמין חסירין דלא שלימין ממש וקטטותא אתער בכלהו. ואי בני עלמא מכשירין עובדיהון לתתא מתבסמן דינין ומתעברן ומתערן רחמי ושליטיין על ההוא בישא דאתער מדינא קשיא, וכד מתערין רחמי חדן וניחומין משתכחין משום דשליטיין על ההוא

בישא הה"ד (שמות לב) וינחם יי' על הרעה, וינחם משום דשליטא על הרעה ואתכפיא דינא קשיא ושליטין רחמי.

תאנא בשעתא דמתבסמן דינין ושליטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכאן כלהו כחדא. וכד תייבין כל חד וחד לאתריה ומתברכין מתבסמא אמא בקלדיטי גליפין ותבין לסטרהא וכדין אתקרי תשובה גמורה ואתכפר עלמא דהא אימא בחדוותא שלימתא יתבא בשלימותא דכתיב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, וכדין יתקרי יום הכפורים וכתיב (ויקרא טז) לטהר אתכם מכל חטאתיכם, ומתפתחין ביה חמשין תרעין דסטרי גליפין.

תאנא כתיב והיה כי יחטא ואשם, מהו כי יחטא ולבתך ואשם. אלא הכי תאנא כי יחטא מאינון חובין דאקרון חטא דכתיב מכל חטאות האדם. ואשם, כד"א (במדבר ה) האשם המושב ליי'. ואשם, ויתקן כלומר אם יתקן עובדוי והשיב את הגזלה אשר גזל.

א"ר יוסי משמע דכתיב והשיב, וישוב לא כתיב אלא והשיב, והשיב דוקא.

תניא בארבע תקופין בשתא קלא אתפסק ודינין מתערין ותשובה תליא עד דאתתקן, וכד דינין מתערין קלא נפיק וארבע זויין דעלמא סלקין ונחתין, כרוזא קרי ולית מאן דיתער וקב"ה זמין, אי יתובון יתוב ואי לא כולא אתפסק ודינין אתעבידו וכדין אקרי ויתעצב, ויתעצב בבתי בראי. א"ר יהודה תנינן מיומא דאתחרב בי מקדשא לית יומא דלא ישתכח ביה רתחא בישא. מ"ט, משום דתנינן א"ר יודאי א"ר ייסא נשבע קב"ה שלא יכנס לירושלם של מעלה עד שיכנס בירושלם של מטה ובגין כך רתחא אשתכח בעלמא.

א"ר יוסי כתיב (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה, ותנינן אמך היא לא תגלה ערותה, אמך היא ודאי. אם גלי ערותה למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא מה דגלי, דתניא כד סגי יצרא בישא בבר נש לא סגי אלא באינון עריין וכלהו חובי אחידן בהווא עריא, וכתיב לא תגלה, כד יתתקן יתתקן לקביל ההוא דגלי ודא אקרי תשובה.

א"ר יצחק כל חובי עלמא אחידן דא בדא עד דאמא אתגליא בגיניהוון, וכד היא אתגלייא כל בנין אתגליין בגינה, וכתיב (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. כד אתתקן עלמא לתתא יתתקנון כלהו עד דסלקא תקונא לאמא ומתתקנא ומתכסייא ממה דאתגליא, ובגין כך כתיב (תהלים לב) אשרי נשוי

פשע כסוי חטאה, וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי, וכדין יום הכפורים אתקרי כמא דכתיב (ויקרא טז) לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

א"ר [טז ע"א] יהודה אימתי אתקרי תשובה, כד אמא מתכסייא וקיימא בחדו דכתיב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה ותבאת בקיומה ומה דהוה סגיר תב לאתריה וכלהו תבין חד לחד ומתברכאן כל חד וחד וכדין אתקרי תשובה שלימתא תשובה סתם תשובה שלימתא לאכללא כלא. אמר רבי יצחק כד מתקשר עלמא כוליה כחדא כתיב (שם קח) כי גדול מעל שמים, מעל שמים דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים.

אמר רבי יהודה דיקא דכתיב מעל שמים. אלמלא כתיב על שמים משמע ההוא אתר דקיימא על שמים, כיון דאמר מעל שמים משמע ההוא אתר דקיימא מעילא לעילא. ומאי ניהו, אימא והיינו דאקרי תשובה.

תאנא בההוא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא ואמא בחדווא אתגלייא עתיקא קדישא ותב נהורא לזעיר אפינ וכדין כלא בחדוותא כלא בשלימו כלא בברכאן ורחמין זמינין ועלמין כלהו בחדוותא הה"ד (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישוב, ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא וכלא אתקרי תשובה. אמר רבי יהודה כלא בכלל כלא סתם וכתיב (דברים יג) למען ישוב יי' מחרון אפו ונתן לך רחמים.

א"ר יצחק כלא הוא ודאי והא אוקמוה מלי קמי דר' שמעון.

והשיב את הגזלה אשר גזל. שאלו חברייה מפני מה כתיב בגזלה והשיב את הגזלה ולא יתיר, ואלו בגניבה משלם קנס. אלא הא אוקמוה דא שוי דחילו עלאה כתתאה ודא דגניב שוי דחילו תתאה לקבליה ולא דחילו עלאה.

מה כתיב לעילא, נפש כי תחטא כמא דאמרן דאורייתא וקב"ה תוהין עליה ואמרי נפש כי תחטא וגו', וכתיב נפש כי תמעול מעל וגו', או נפש כי תשבוע.

א"ר יצחק נפש כתיב ולא רוח ולא נשמה, והכא גופא ונפש דכתיב והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לאתקנא עובדוי כמא דאמרן והשיב. מאי והשיב, אלא דיתקן עובדין בגין דיתבי

מבועי מייא לאתרייהו לאשקאה נטיען דהא הוא גרים בחוביה לאתמנעא מנייהו, ועל דא והשיב את הגזלה בחובוי כמא דאתמר.

רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון, עאל ר' אלעזר בריה. אמר ר' שמעון כתיב (תהלים צב) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, שתולים בבית יי' וגו' עוד ינובון בשיבה וגו'. מאי כתמר דהא מכל אילני עלמא לית דיתעכב לאפרחא כמו תמר דסליק לשבעין שנין, מ"ט כתמר. אלא אנ"ג דקרא אסהיד חברייא כלהו לא בעאן לגלאה. אבל צדיק כתמר יפרח על גלותא דבבל אתמר דהא לא אזהרת שכינתא לאתרהא אלא לסוף שבעין שנין הה"ד (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, ודא הוא צדיק כתמר יפרח דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק דא קב"ה הה"ד (תהלים יא) כי צדיק יי' צדקות אהב, וכתיב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

כארז בלבנון ישגה. כארז, מאן הוא ארז, דא קב"ה דיתב על כרסייא דיעקב שלימא. בלבנון ישגה, בלבנון ודאי, ודא הוא עדן דעליה כתיב (שם סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, והאי ארז בההוא אתר עלאה ישגה. ודא בגלותא בתראה הוא כמא דהאי ארז דאתעכב לסלקא ומשעתא דסליק עד דקאים בקיומיה הוא יומא ושירותא דיומא אחרא עד דעבד צל בנהורא דיממא. וארזא לא סליק אלא בעדונא דמיא כד"א (במדבר כד) כארזים עלי מים, כך ארז בלבנון ישגה, ומתמן מבועא נפיק ונהרא דמיא לאשקאה, וארז דא קב"ה (שיר ה) בתוך כארזים.

שתולים בבית יי', לזמנא דמלכא משיחא. בחצרות אלהינו יפריחו, לתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, בההוא יומא דאשתכח עלמא חרוב. דשנים ורעננים יהיו, לבתר וכדין (ישעיה סו) השמים החדשים והארץ החדשה, וכדין ישמח ישראל בעושיו, וכתיב (תהלים קד) ישמח יי' במעשיו, [סז ע"ב] (תהלים צב) להגיד כי ישר יי' וגו'.

עוד פתח ואמר (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמא דאמרן חייביא עבדין פגימו לעילא. ונרגן מפריד אלוף, מפריד אלופו של עולם ודא קב"ה. ד"א איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח, ישלח לאינון נטיען. מדון, דינקן מסטרא דדינא. ונרגן מפריד אלוף, כמא דאמרן דעביד פגימו לעילא. מפריד, דיחודא לא אשתכח, מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרוניתא ובגין כך לא אקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד אינון בזווגא תן. ווי לאינון

חייביא דעבדין דא. זכאין אינון צדיקייא דאינון מקיימין קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתרייהו.

ועל דא תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מ"ט, אלא אלין אתקנו באתר עלאה דסקין דגנתא אשתכח מתמן, ומאן הוא, תשובה ועל דא אקרון בעלי תשובה, ואלין אתקנו באתר אחרא דאקרי צדיק. ועל דא אלין יתבי באתר עלאה ואלין יתבין באתר זוטרי. מ"ט, אלין תייבי מיא לאתרייהו מאתר עלאה דנהרא דועמיקא עד ההוא אתר דאקרי צדיק, וצדיקים גמורים נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי להאי עלמא, ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקהון דבעלי תשובה וזכאה חולקהון דצדיקי דבגיניהון עלמא מתקיים הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתיב לעילא, או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר, דהא בגין דא אסתלק קב"ה מכלא, כביכול קב"ה לא אשתכח בקיומיה דהא כנסת ישראל אתפרש מאתריה הה"ד (ירמיה ז) אבדה האמונה. מאן אמונה, דא כנסת ישראל כד"א (תהלים צב) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כד"א (ירמיה ט) על מה אבדה הארץ, וכלא חד, והא אוקמוה אבדה ולא נאבדת ולא אבודה. כגוונא דא (ישעיה נז) הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתיב אלא אבד הה"ד אבדה האמונה. בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה. [יז ע"א]

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה

תרעה וגו' אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. הני קראי אוקמוה חבריא בשעתא דהוה סליק משה מעלמא דאמר (במדבר כז) יפקוד יי' אלהי הרוחות לכל בשר וגו' אשר יצא לפניהם וגו'. ותנינן על גלותא אתמר.

ות"ח האי קרא כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כד"א (שיר ג) את

שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר שאהבה נפשי איכה תרעה.

בספרא דרב המנונא אמר כל זמני דכנסת ישראל אשתכחת ביה בקב"ה כביכול קב"ה בשלימו

ורעי ברעותא ליה ולאחראי, זן ליה לגרמיה מההוא יניקו דחלבא דאמא עלאה ומההוא יניקו דאיהו

יניק אשקי לכל שאב ויניק לון. ואוליפנא דאמר ר' שמעון הכי דכל זמנא דכנסת ישראל אשתכחת ביה

בקב"ה קב"ה בחדו בשלימו, ברכאן ביה שריין ונפקין מניה לכל שאר אחרנין, וכל זמן דכנסת ישראל לא

אשתכחת ביה בקב"ה כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין. ורזא דמלה בכל אתר דלא

אשתכח דכר ונוקבא ברכאן לא שריין עלוי, ועל דא קב"ה געי ובכי דכתיב (ירמיה כה) שאג ישאג על נוהו. ומאי אומר, אוי שחרבתי את ביתי וכו'.

ובשעתא [יז ע"ב] דכנסת ישראל נפקא בגלותא אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך מעמיקא דנחלא דלא פסק, איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה.

איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא ואנא הוינא אתונת מנך בכל יומא ומשתקיא ואשקינא לכל אינון תתאי וישראל אתזנו בי והשתא שלמה אהיה כעוטייה, איך אהוי מתעטפא בלא ברכאן כד אצטרכון אינון ברכאן ולא אשתכח בידי. על עדרי חבריך, היך איקום עלייהו ולא אהיה רעיא להו זנא להו. עדרי חבריך, אליון אינון ישראל דאינון בני אבהן דאינון רתיכא קדישא לעילא.

אמר לה קב"ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע, אבל אם לא תדעי לך, לך לגרמך הרי עיטא לך. היפה בנשים, כד"א הנך יפה רעיתי הנך יפה. צאי לך בעקבי הצאן, אליון אינון צדיקייא דאינון נדשין בין עקבין ובגיניהו יהא לך חילא לקיימא. ועם כל דא ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אליון אינון תינוקות של בית רבן דעלמא מתקיימא בגינהון ויהבין חילא לכנסת ישראל בגלותא. משכנות הרועים, אליון בית רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא ביה תדירא. ד"א אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. בשעתא דצדיקי אשתכח ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא יכלא כנסת ישראל לקיימא עמהון בעלמא ואי לאו כביכול היא ואינון לא יכלין לאתקיימא בעלמא. ואי זכאין אשתכחו אינון אתפסין בקדמיתא, ואי לאן אינון גדיים דעלמא מתקיימא בגיניהון אתפסן בקדמיתא וקב"ה סליק לון מעלמא אע"ג דלא אשתכח בהו חובה. ולא דא בלחודוי אלא רחיק מניה לכנסת ישראל ואתגליא בגלותא הה"ד אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, בגין חובי עמא דגרמו האי, לאשמת העם ודאי ולא לאשמה דידיה. יחטא, יגרע טוביה ודאין דיניה בכלא כד"א (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים.

אם הכהן המשיח, דא קב"ה כדקאמרן. יחטא, יגרע מן כנסת ישראל ומעלמא דלא יהיב לון ספוק ברכאן. אמאי הוא, לאשמת העם ודאי בגין חובי עלמא הוא.

אם הכהן המשיח יחטא. רבי יצחק פתח (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל וגו'. האי קרא הכי איבעי ליה זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מאי טעמא ליצחק. אלא הכי תנינן בכל אתר שמאלא אתכליל בימינא ובכללא דימינא הוא דהא ימינא אתתקנת לעלמין לאכללא ביה שמאלא ועל דא לא פליג בגין לאכללא ליה ביה ובגין כך לאברהם ליצחק דייקוא כללא חד. אבל ולישראל דא בתרוייהו דאחיד לון בגדפני והוא שלים בכלא.

אשר נשבעת להם בך, אומאה אומי קב"ה באבה דלעילא בדא הה"ד אשר נשבעת להם בך באינון דלעילא באינון דעמך, בך דייקא דשראן בך.

ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו' אשר אמרתי, אשר אמרת איבעי ליה, אלא קב"ה אמר כך לאבהן זמנא ותרין זמנין. אשר אמרתי, דרעיתי ברעות נפשי דהא אמירא רעותא הוא הה"ד (מלכים א ח) יי' אמר לשכון בערפל.

ונחלו לעולם. מאי לעולם, עולם דלעילא דאחיד ביה ואתזנת מההוא עולם ואי האי ארץ לא אתברכת ואתתרכת במאי הוא, לאשמת העם הוא דהוי.

רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא, דא כהן גדול דלתתא דאי אתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה לאשמת העם הוא דהוי, ווי לאינון דסמכין עליה. [יח ע"א] כגוונא דא שליח צבור דחטי ואשתכח ביה חטאה בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמיה דקב"ה, ווי לאינון דסמכין עלוי.

אמר רבי יהודה וכ"ש כהנא דכל ישראל ועלאין ותתאין כלהו אחידאן ומצפאן לאתברכא עלוי דהא תנינן בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין ולקרבא קרבנא עלאה כלא אשתכח בחדוותא, ימינא שארי לאתערא, שמאלא אתכלל בימינא וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא ואתברכאן כלהו כחדא.

אשתכח דעל ידוי דכהנא אתברכאן עלאי ותתאי והא אוקמוה. בגיני כך בעי לקרבא קרבנא עליה בגין דיתכפר חוביה.

אמר ר' יוסי הא דתנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חוביה דב"נ כד קריב קרבנא, השתא דאיהו חטי מאן מקריב עליה ומאן יכפר עליה. אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה הא הוא אתקלקל ולא הוא כדאי דאתברכאן עלאי ותתאי עליה. תתאי לא יתברכון על ידיה כל שכן עלאי.

אמר ר' יהודה והא כתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו. אמאי בעי לכפרא עליה, בגין דאיהו חב, יכפר על גרמיה דכתיב וכפר בעדו.

אמר ר' חייא הא ידיעא באן אתר אתקשר כהנא רבא ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא וההוא דאקרי סגן ידיעא, בגין כך אחרא קא מקריב לקרבניה וסליק ליה עד ההוא אתר דהוא אתקשר ביה. בתר דכהנא סליק לההוא אתר לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה ולא תכפרא חוביה, ועל דא אחרא מקריב, כיון דאחרא הוא מקריב קרבניה ולא מסתפקי כל כך על ידיה אינון עלאין מתחברן לכפרא חוביה ומלכא קדישא אסתכס עלייהו. כגוונא דא המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.

ר' אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. אמר ר' אלעזר חמינא לאבא ביומי ראש השנה ויום הכפורים דלא בעי למשמע צלותא מכל ב"נ אלא אם קאים עליה תלתא יומין לדכאה ליה, דר' שמעון הוה אמר הכי בצלותא דהאי ב"נ דאנא מדכינא אתכפר עלמא, וכ"ש בתקיעתא דשופר דלא מקבל תקיעתא דשופר מבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעתא. דתנינן רבי ייסא סבא אמר הני תקיעתא כסדרן, קדמאה כלילא מכלא, תניינא תן כסדרא ותן כסדרא גבורן בינייהו, תליתאה חד הכא וחד הכא גבורה בינייהו. פוסקא סלקא, קוטרא נחתא, חד תקיפא וחד רפיא והא אוקימנא. ואנון עשרה ואנון תשע, חד כללא דכלא.

והאי יומא מתעטרא יצחק והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד ועקיד כלא ושרה מיללת וקול שופרא תקיף לחדא, זכאה חולקיה מאן דיעבב בינייהו וישתזיב מנייהו.

אמר רבי אבא בגין כך פרשתא דיצחק קרינן ליה בהאי יומא. בהאי יומא אתעקד יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא. אימתי אתקשר, בשעתא דכתיב (בראשית כב) ויעקוד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח.

אמר רבי אלעזר בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דכתיב (שם) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה, כד"א (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי, (שמות יז) ויקרא שמו יי' נסי. מאי קא משמע, בגין דאשתכלל ימינא ואשתלים הה"ד והאלהים נסה את אברהם, והאלהים דייקא ודא הוא (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי.

רבי אבא אמר כתיב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, דא יצחק ואלמלא דאעבר דינא באתר דיעקב שארי ואיסחי תמן ווי לעלמא דיערע בדיניה. ורזא דמלה

(ישעיהו טו) כי באש יי' נשפט, ודא הוא אתבסמותא דעלמא, וכיון דעאל באתריה דיעקב ויעקב אחיד [יח ע"ב] ביה כדין שכיך אשא ואצטננו גומרין.

לבר נש דהוה רגיז וזיין גרמיה ונפק ברוגזיה לקטלא בני נשא. חד חכימא קם על פתחא, אמר אלמלא לא אחיד ביה ואתתקף ביה הא קטולי בני נשא אשתכח. בעוד דאתתקפו דא בדא ואחיד דא בדא אצטננו רוגזיה ועל דנפק לקטלא נפק לאוכחא. מאן סביל רוגזא ותוקפא דדינא דהווא בר נש, הוי אימא דא דקאים על פתחא.

כך אמר קב"ה לישראל בני לא תדחלון הא אנא קאים על פתחא אבל אזדרו בהאי יומא ויהיבו לי חילא. ובמה, בשופר דאי אשתכח קול שופרא כדקא יאות ומכווני ביה לתתא ההוא קלא סליק וביה מתערי אבהן וקיימי במשכניה דיעקב. ועל דא בעי לאזדהרא בשופרא ולמנדע בההוא קלא ולכונא ביה. ולית לך קלא בשופרא דלא סליק רקיעא חד וכל אינון אכלוסין דההוא רקיעא יהבין אתר לההוא קלא, ומאי אמרי, (יואל ב) ויי' נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקיעא עד דאתי קלא אחרא ואתעתדו כחדא וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינן אית קול דסליק קול, ומאי איהו, קלא דתקיעתא דישראל לתתא. כיון דמתחברן כל אינון קלין דלתתא וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה מתעטרין כלהו קמי מלכא וכדין כורסוון רמיו וכורטייא דיעקב קאים ואתתקן.

ועל דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא באנון צלותי דהוה אמר דקל שופרא הוא קול דאפיק מרוחיה ומנפשיה דאשתכח בההוא שופרא זכאה לסלקא לעילא. בההוא יומא קיימין ומשתכחין מקטרגין לעילא וכד סליק האי קלא דשופרא כלהו אתדחייין קמיה ולא יכלין לקיימא. זכאה חולקהון דצדיקי דידעין לכוונא רעותא וידעין לאתקנא עלמא בקל שופרא בהאי יומא, ועל דא כתיב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה.

בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בבר נש שלים מכלא דידע ארחוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא לבעי עלייהו בעותא בהאי יומא ולזמנא קול שופר בכלהו עלמין בכוונא דלבא בחכמתא ברעותא דשלימו בגין דיסתלק דינא על ידי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח כדקא יאות דהא חובי עלמא אתיין לאדכרא בגיניה ה"ד אם הכהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עלייהו. וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אינון עמא דכל דינין מסתלקי מנייהו על ידיה, כ"ש כהנא דעליה מתברכי עלאי ותתאי.

א"ר אלעזר ועל דא כהן ולוי עד לא יסליק לפולחנא בדקין אבתריה וידעין ארחוי ועובדוי ואי לאן לא סליק לפולחנא וכן בסנהדרין למידן דינא. ואי אשתכח כדקא יאות יהבין עליה חומרא דמקדשא ואי לאן לא סליק לפולחנא הה"ד (דברים לג) וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך, מפני מה זכה לאורים ותומים ולמפלח פולחנא, הדר ואמר (שם) אשר נסיתו במטה וגו' האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וגו'. וכיון דאשתכח באלין דרגין כדין יורו משפטיך ליעקב וגו' ישימו קטורה באפיך, לשככא רוגזך ולזמנא שלמא, וכליל על מזבחך, בגין דיתבסמון כלא ואשתכחו ברכאן בכלהו עלמין, כדין (שם) ברך יי' חילו וגו'.

ואם כל עדת ישראל ישגן וגו'. רבי שמעון פתח (ישעיה לב) נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו'. כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ביקרא דמאריה בגין דישתכח בריה שלים קמיה דכד ברא קב"ה לבר נש [ניט ע"א] ברא ליה שלים כמא דכתיב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו'. את האדם, דכר ונוקבא, ונוקבא אתכליל בדכורא וכדין ישר כתיב. לבתר והמה בקשו חשבונות רבים. ת"ח מנוקבא דתהומא רבא עלאה אשתכחת חד נוקבא רוחתא דכל רוחין והא אוקמוה לילית שמה והיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם. ובשעתא דאתברי אדם ואשתלים בגופיה אזדמנו על ההוא גופא אלף רוחי מסטרא שמאלא, דא בעא לאעלא ביה ודא בעא לאעלא ביה ולא הון יכלי עד דגער בהו קב"ה ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא וחיזו דיליה ירוקא הוה וכל אינון רוחי סחרן עליה. בההיא שעתא נחת עננא חד נזריק לכל אינון רוחין ובשעתא דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה אוקמוה דהא נוקבא אתעברת מן דכורא מההוא נפשא דאדם והיא אפיקת ההוא רוחא לנשבא ביה באדם כליל מתרין סטרין כדקא חזי דכתיב (שם ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. ומאן דאסתפק בהאי בגין דלא ידע אי חיה זו היא החיה תתאה או חיה דשמה ישראל או מן דכורא או מנוקבא אבל לא כתיב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם דמשמע כלא. וכד קם הוה נוקבתי תקועה בסטרוי וההוא נשמתא דביה קדישא הוה אסגי להאי סטרא ולהאי סטרא וסגי להאי ולהאי בגין דהכי אתכלילת. לבתר נטר קב"ה לאדם ותקין לנוקבתי הה"ד (שם) ויבן יי' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע, הא אוקימנא כד"א (שמות כו) ולצלע המשכן סטרא. ויביאה אל האדם, בתקוניה ככלה לחופה.

כיון דחמת לילית דא ערקת והיא בכרכי ימא ועד כען היא זמינא לאבאשא בני עלמא, וכד זמין קב"ה לאחרבא רומי רשיעתא ולמהוי חורבן עלמין יסלק להאי לילית וישרי לה בחורבא דא בגין דהיא חורבנא דעלמא דכתיב (ישעיה לד) שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

ובספרי קדמאי אמרי דהיא ערקת מן אדם קודם לכן ואנן לא תנינן הכי בגין דהא נוקבא לא אשתכחת עמיה, אבל עד לא קמת האי עמיה דאדם כדקא יאות הוה מזדווג עמה וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות ערקת היא לימא וזמינא לאבאשא בני נשא.

אסוותא להאי בשעתא דאזדווג בר נש באתתיה יכוין לביה לקדושא דמאריה ולימא הכי, עיטפא בקיטפא אזדמנת, שרי שרי לא תעול ולא תנפוק לא דידך ולא בעדבך, תוב תוב ימא אתרגישת גלגלוי לך קראן, בחולקא קדישא אחידנא בקדושא דמלכא אתעטפנא. וליחפי ליה לרישיה ואתתיה עד שעתא חדא וכן בכל זמנא עד תלתא יומין לקליטה דכל הרכבה דלא קולטת לתלתא יומין תוב אינה קולטת. ובספרא דאנח אשמדי לשלמה מלכא אמר תלתין יומין ואמר דלבתר דמטיים עובדא לישידי מין צלילן סוחרניה דערסיה ונטורא דכלא. לבתר מאן דינקא רביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולבתר לא תניק ליה עד שעתא חדא כתרין מילין או חד מיל אי לא יכלא בגין צערא דרביא בזמנא דאיהו בכי, ובדא לא מסתפי מנה לעלמין.

זכאין אינון צדיקי דקב"ה אוליף לון רזי עמיקתא דלעילא ותתא וכלא בגין אורייתא דהא אורייתא מאן דישתדל בה מעטרין ליה בעטרין דשמא קדישא דהא אורייתא שמא קדישא הוא ומאן דאשתדל בה אתרשים ואתעטר בשמא קדישא וכדיון ידע ארחין סתימאן ורזין עמיקאן דלעילא ותתא ולא מסתפי לעלמין.

תא חזי ניט ע"ב בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד ועברו על פקודא דמאריהון ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא ואתא עלה ההוא נחש כתיב (בראשית ג) והוא ימשל בך. מכאן ולהלא כל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין קמי קב"ה הא אוקימנא אינון נשים לעילא דזמינין למשלט עלייהו בסטרא דדינא קשיא הה"ד (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי. ואלין אקרון להט החרב המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת אלא להט מההוא חרב דאקרי (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב ליי' מלאה דם, וההוא להט מתהפכת לזמנין גוברין ולזמנין נוקבי והא אוקמוהו. ווי לעלמא כד אינון נשים שלטן בעלמא. כד תמא נביאה דישראל מעקמי ארחייהו ואינון אשתכחו בחטאין קמיה אמר נשים שאננות, היך אתון שקיטאן נהיך אתון יתבן דלא לאשראה בעלמא

קומנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא והא אוקמוה חברייא, אבל לא אתמר אלא כמה דאשכחנא בדבורה דכתיב (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן ווי לבר נש דאתתיה מברכא לפתורא. כך דבורה (שם) והיא שופטה את ישראל, לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא אלא חד נוקבא.

תא חזי תרין נשים אנון דאשתכחו בעלמא ואמרן תושבחתא דקב"ה דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי. ומאן אינון, דבורה וחנה. חנה קאמרה (שמואל א ב) אין קדוש כיי' כי אין בלתך וכלהו קראי, דהיא פתחא אפתחא דמהימנותא לעלמא כגון (שם) מקים מעפר דל, הא פתחא דמהימנותא. להושיב עם נדיבים, הא מהימנותא לעילא באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים, אלין אבהן כד"א (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו. ד"א נבאה על שמואל דהוא זמין לאתקשרא עם משה ואהרן כמא דכתיב (שם צט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וגו'.
(שמואל א ב) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם, דא שמואל דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין.
ד"א דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדו.

עוד (שם) יי' יחתו מריבו, חסר מאי קא מיירי. מריבו תנינן מריב ו' ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא בשעתא דדינין שלטין על רחמי ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני הה"ד יחתו מריב ו'.
עליו. מהו עליו, בשעה דטלא דעתיקא קדישא שריא עליה ומליא רישיה בההוא אתר דאקרי שמים כדין ירעם, יתבר חיליהון ותוקפיהון דדינין תקיפין.
ויתן עז בגין כך למלכו, דא קב"ה. וירם קרן משיחו, דא כנסת ישראל דאקרי קרן היובל כמא דאוקימנא. משיחו, כד"א (שמואל ב כג) משיח אלהי יעקב, בגין כך קרן משיחו והא אתמר.
דבורה דאתת ושבחת שבחא דמלכא קדישא (שופטים ה) יי' בצאתך משעיב, מלמד דקב"ה זמין באורייתא לשאר עמין. וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן, אלא כדי שלא יהיה להם פתחון פה דאלמלא יהיב לון אורייתא הוּו מנטרין לה.

וכל אנון קראי דאמרה דבורה כלהו ברזא דחכמתא, עד ההוא שעתא דשבחת עצמה אסתלקת מנה רוח נבואה ובגין כך (שם) עורי עורי ב' פעמים. וכל דא כד אשתכחו גוברין בחטאה ולאן אינון כדאין למשרי עלייהו רוח קדישא. [כ ע"א]

ואם כל עדת ישראל ישגו, כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם עדת ישראל ישגו איבעי ליה, מאי כל עדת. אלא אלן אינון שמשכתחי כלהו בירושלם דהא מתמן נפיק אורייתא לכל עמא ואי אינון דהוו תמן טעאן כל ישראל טעאן, ותנינן דכיון דתמן טעאן כל עמא טעאן בגין דכלהו אמשכי בתרייהו.

ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אליו אינון סנהדרין אינון דממנן.

ר' חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. עד דהוו אזלי א"ר יוסי לר' חייא נשתדל במלי עתיק יומין. פתח ר' חייא ואמר (תהלים לב) חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי וגו'. חטאתי אודיעך, מכאן אוליפנא דכל ב"נ דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא ויתבע עלייהו רחמי לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה בגין דהוא אכסיף מיניה. ואי איהו פריש לון קב"ה חייס עליה ויתגברון רחמי על דינא, וכ"ש אי איהו בכי דהא כל פתחין סתימן אינון פתיחן ואתקבל צלותיה. ועל דא פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאתגברא רחמי על דינא, ועל דא כתיב (שם נ) זובח תודה יכבדנני. מהו יכבדנני, תרין כבודין אנון חד לתתא וחד לעילא, חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי.

האי קרא קשיא בכלא בסגיאנות מלין דהא באודה עלי פשעי סגיא, מהו חטאתי אודיעך ולבתר אודה עלי פשעי ליי'. ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי', לך מבעי ליה. אלא דוד כל מלוי ברוח הקדש אמרן ולמלכותא דשמיא אמר בגין דאיהו שליחא מתתאי לעלאי ומעלאי לתתאי, ומאן דבעי למלכא לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי אודיעך.

ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם.

אמרתי אודה עלי פשעי ליי', דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה, ושלמא דבעי ב"נ לאעלא קמיה באודאה דהא שלמין הכי מתקרבין באודאה דכתיב (ויקרא ז) על זבח תודת שלמיו. (תהלים לב) ואתה נשאת עון חטאתי סלה, דא לעילא לעילא אתר דעתיקא קדישא שארי ביה. בגין כך האי קרא אחיד בכלא.

כגוונא דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליחדא שמיה קדישא ברעותא ולקשרא כלא בחד ובהוא קשורא אשתכח בעותיה.

א"ר יוסי מאן הוא חכימא למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא נטיר פתחא דמלכא.

א"ל רבי חייא ודאי, על דא אורייתא אוליף לן ארחי [כ ע"ב] מלכא קדישא בגין דינדע למיהך
אבתריה זכתיב (דברים יג) אחרי יי' אלהיכם תלכו וגו'.

ר' יוסי פתח ואמר (ירמיה לא) כה אמר יי' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו'. כה אמר יי', הא
אוקימנא בכל אתר דנביא שריא למללא הון מלוי אשתמודען והכא על האי כה אמר קב"ה. ומאי אומר,
קול ברמה נשמע. הכי תנינן בההוא ליליא דאיחרב בי מקדשא לתתא ואיתגלו ישראל ריחיין על
צואריהון ומהודקין ידייהו לאחורא וכנסת ישראל אתתרכת מבי מלכא למיהך בתרייהו בשעתא דנחתת
אמרת איהך ואבכה על מדוראי בקדמיתא ועל בני ועל בעלי.

כד נחתא וחמאת אתרה חריב דמא דחסידי אשתדי בגויה וביתא אתוקד ארימת קלא ואתרגישו
עלאי ותתאי ומטא קלא לעילא עד אתר דמלכא שרי בגויה ובעי מלכא לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד
דנחתו כמה משריין וכמה אוכלוסיין לקבלה ולא קבלה מנייהו הה"ד מאנה הנחם על בניה, דלא קבלה
מנייהו. כי איננו, בגין דמלכא קדישא הוה סליק לעילא לעילא ולא אשתכח בגוה הה"ד כי איננו ולא
כתיב אינם.

אמר ליה ר' חייא מהו רחל מבכה על בניה.

א"ל אוליפנא דא כנסת ישראל ודא אנתו דיעקב ודאי דכתיב (בראשית כט) ויאהב יעקב את
רחל, וכתיב (שם) ורחל עקרה, וכתיב התם (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה.
ד"א כי איננו כד"א (בראשית לט) איננו גדול. איננו דהא אסתליק לעילא ואתרחק מכלא, איננו
בזוגא בה, איננו לאשתכחא שמיה רבה.

א"ר חייא מאן אתר שריא לאתגליא.

אמר מבי מקדשא שריא ולבתר אסחרת כל ארעא, לבתר כד נפקת מארעא קמת עלי מדברא
ויתיבת תמן תלתא יומין. דכרת אוכלוסהא ומשרייתהא ויתיבהא בבי מלכא וקראת עלה (איכה א)
איכה ישבה בדד וגו'. בכו ר' חייא ור' יוסי.

אמר ר' יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא
קמי קב"ה ואיננו לא אשתכחו כלהו בחיובא עד דדברי עלמא בקדמיתא אשתכחו בחיובא הה"ד (ישעיה
ג) עמי מאשריך מתעים וגו', דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא כל עמא אתמשכן אבתרייהו.
ר' חייא אמר מהכא ואם כל עדת ישראל ישגו. במאי הוי, בגין ונעלם דבר מעיני העדה, דעיני
עמא איננו רישייהו וכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

אזלו, עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין ונהר מייא נגיד ביה. יתבו, עד דהוו יתבי פרך
 חד עופא ורחיש קמייהו. א"ר חייא ניקום מהכא דודאי נגרי טורייא הכא משתכחין.
 קמו ואזלו, עד דאהדרן רישייהו חמו אינון לסטין דרהטו בתרייהו. אתרחיש לון ניסא ואשתכח
 קמייהו חד טינרא וחד מערתא ביה, עאלו תמן ויתבן כל ההוא יומא וכל ההוא ליליא.
 פתח ר' חייא ואמר (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק, כי הנני
 מושיעך מקרוב איבעי ליה, והא אוקמוה האי קרא מרחוק כד"א ושבו מארץ מרחק, אבל מרחוק כד"א
 (שם לא) מרחוק יי' נראה לי, וכתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה. ומאן הוא, עמיקא דנחלא אתר
 דההוא נהר נגיד ונפיק.
 ושב יעקב, כיון דכתיב אל תירא עבדי יעקב מהו ושב יעקב. אלא כמה דאמרן כי הנני מושיעך
 מרחוק דתנינן קב"ה סליק לעילא לעילא דכתיב (תהלים י) למה יי' תעמוד ברחוק, ומההוא אתר דאקרי
 רחוק הנני מושיעך ושב יעקב לאתריה לכורטייה לאזדוגא בכנסת ישראל.
 ושקט, דא יסוד. ושאנן, למשרי דיוריה בה. ואין מחריד, מיצחק כד"א (בראשית כז) ויחרד יצחק
 תרדה, [כא ע"א] ועל דא (בראשית לא) ופחד יצחק כתיב וההוא פחד כד אתער יסתלק יסוד לאתר
 אחרא הה"ד (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים בציון דייקא, ועל דא ואין מחריד. והשתא קב"ה שזיב לן
 מרחוק וסתיר לן בהאי אתר בשקט ובשלוה ואין מחריד מכלא דכד קב"ה עביד ניסא בכלא עביד.
 רבי יוסי פתח ואמר (שופטים ד) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו'. מאי קא מיירי,
 אלא אמר ברק הואיל ורוח קודשא שריא עלה בזכותה אשתזיב ולא לישרי עלי נזקא. ומה האי דסמיך
 על אתתא אשתזבא בגינה, אנן דאורייתא עמנא דהיא שמייה דמלכא קדישא עאכ"ו.
 יתבו כל ההוא יומא. כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא במערתא, אעברן תרי טייעי וחמריהון
 טעינין מיכלא ומשתיא לגרמייהו, שארי על מטולא אמרן האי להאי נבית הכא הא לן למיכל ולמשתיא
 ולחמרי ואנן נעול למערתא האי.
 א"ל חבריה עד זלא האי קרא לא מתישבא.
 א"ל מאי הוא.
 א"ל מלה חד דכתיב (תהלים נב) אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך. מהו כי
 עשית ולא כתיב מה. וכתוב כי טוב נגד חסידיך, ולגבי אחרא לאו הוא טוב.
 לא הוה בידיה. אמר ווי לטיענא דשבקנא לקב"ה בגיניה.

רבי חייא ור' יוסי זהו יתבי במערתא חדו. א"ר חייא לר' יוסי ולא אמרית לך דכד עביד קב"ה
ניסא בכלא עביד. נפקו.

כד נפקו אקדים ר' חייא ופתח (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב. תרי שלמי הכא חד לרחוק
וחד לקרוב וכלא חד לרחוק דאתעביד קרוב. תו לרחוק דא הוא מאריה דתשובה, קודם הוה רחוק
והשתא הוא קרוב. תו רחוק כד ב"נ אתרחיק מאורייתא רחיק הוא מקב"ה ומאן דקריב לאורייתא קב"ה
קריב בהדיה. השתא אתחברו עמנא ועולו למערתא.
אתו אינון טייעין ואשתטחו קמייהו. אשתנקלו לחמרייהו ואתקינו למיכל, נפקו כולהו לפום
מערתא.

אמר חד מן טייעי לימרן לן מארי דאורייתא האי קרא אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב
נגד חסידיך. כי עשית מהו ולא כתיב מה, וכתוב כי טוב נגד חסידיך, וכי לגבי אחרא לאו הוא טוב.
א"ר חייא כי עשית ודאי ומה עשית, לעולם, ובגין האי עולם דעבד קב"ה ואתקינ ליה אודי ב"נ
לקב"ה בכל יומא.

שמך כי טוב נגד חסידיך, הכי הוא ודאי לקבל דאינון זכאין שמא דקב"ה טוב ולא לקבלי חייביא
דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא.

א"ל יאות הוא אבל מלה שמענא מבתר שכנתא ומסתפינא לגלאה.
אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי אימא מילך דהא אורייתא לאו הוא ירותא לאתר חד.
אמר לון יומא חד הוינא אזיל ללוד, עאלנא במתא ואסמיכנא גרמאי בתר כותלא חד ור' שמעון
בן יוחאי הוה בהווא ביתא ושמעית מפומיה האי קרא אודך לעולם כי עשית וגו'. אודך, דהע"ה אמרו
על ההוא עולם בתראה דאיהו עבד דדוד מלכא אחיד ביה בהווא עולם וביה ירית מלכותא.
ואקוה שמך כי טוב, דא קב"ה ביסודא דהאי עולם דאקרי טוב. אימתי אקרי טוב, נגד חסידיך.
מאן אינון חסידיך, אלא אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים, וכד אלין חסדי דוד מליין
מהווא טיבו דנגידו דעתיקא כדין אקרי יסוד טוב כדין אשתכח טוב לגבייהו, דהא כד אשתכח כמה
דאיהו ביה הוא מבסם להאי עולם בתראה וכלא אשתכח בברכה, ועל דא דוד הוא מחכה להאי דרגא
דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

מלין הכי שמענא לון אבל לא ידענא מאי הוא.

אתו ר' חייא ור' יוסי ונשקו ליה ברישיה.

א"ר [כא ע"ב] חייא מאן חפי עינך בעפרא ר' שמעון בן יוחאי דאנת באתרך ואנת מרעיש טורייא עלאי, צפורי שמיא וכלא חדאן במלולך. ווי לעלמא כד תסתלק מניה.

עוד פתח ההוא גברא ואמר הא מלה אחרא שמענא מניה בההוא שעתא בקרא דכתיב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני, ואמר הכי אי שמא דא לעילא מכלא שפיר הוא דהכי אמרי עביד בגין מלכא, אבל שמא דא הא ידיעא דאיהו אתר בי דינא דמניה נפיק דינא לעלמא, מאן חמא דאמרי למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה זעירא מנך. אלא הכי אצטריך דהא שמא דא אתקין ביתא למלכא וביתא דמקדשא לתתא ודא אחידא בדא בגין דאתקשר דא בדא וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה האי שמא לעילא קאים בקיומיה ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא דא בגין דלא אשתכח מטרוניתא דיתבא לבר מהיכלא. אוף הכא (שם) והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, דלא ישתכח לבר מן דיוריה.

תווהו ר' חייא ור' יוסי וחדו בההוא ליליא. בתר דאכלו פתח חבריה טייעא ואמר אימא קמייכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי יומא האי קרא דכתיב (תהלים סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. דוד אמר שירתא כד הוה עריק מחמוי נמאי אמר, (שם) אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים. אלהים אלי אתה, דהא בגבוראן אחידא תדירא.

אשחרך, וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקב"ה בארעא רחיקא ואתתרך מאתרא דשכינתא שריא. אלא אפילו דאתתרך תמן לא שביק דידיה לאשחרא ליה לקב"ה. ואנא שמענא אשחרך כמאן דאמר אזיל לאתחזאה קמך בר דלא יכילנא, כך אשחרך בר דאנא לבר מאתרא דשכינתא שריא.

צמאה לך נפשי, תאיבא לגבך וגופא דילי לאתחזאה קמך ולא יכילנא בגין דאנא בארץ ציה ועיף בלי מים דהא ארץ ציה ועיף אקרי לאתר דאיהו לבר מאתר שכינתא בגין דמים חיים לא שכיחן תמן. ומאן אינון מים חיים, דא שכינתא דכתיב בה (בראשית כו) באר מים חיים, ועל דא ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב.

אמרו רבי חייא ורבי יוסי ודאי אורחא תקנא קמן.

עאלו למערותא ואידמכו. בפלגות ליליא שמעו קל חיותא במדברא מנהמי, אתערו. אמר רבי חייא הא עידן הוא לטייעא לכנסת ישראל דהא משבחת למלכא.

אמרו כל תן לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא. יתבו כלהו.

פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מאן אילת השחר, דא כנסת ישראל דאקרי (משלי ה) אילת אהבים ויעלת חן. וכי אילת השחר ולא יומא. אלא אילת מההוא אתר דאקרי שחר כד"א (הושע ו) כשחר נכון מוצאו, ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמך דא דהא לא אמרה כנסת ישראל דא משמע דכתיב על אילת השחר.

תא חזי בשעתא דעאל ליליא פתחין סתימין ועלאי ותתאי משתככי וכל אינון רחיקין מתערין ואזלי ושאטין כל עלמא ומהדרי על גופי בני נשא וסחרי לערסייהו וחמאן דיוקנא דמלכא ומסתפן דהא אתתקפן בערסייהו במלי דשמא קדישא, ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד וחד כדאתחזי ליה והא אוקמוה. זכאה חולקהון דצדיקיא דנשמתהון סלקין לעילא ולא מתעכבי באתר אחרא דלא אצטרין. כד אתפליג ליליא קאים כרוזא וכריז ופתחין פתיחו, כדין רוחא חד דסטר צפון אתער ואקיש **[כב ע"א]** בכנור דדוד ומנגנת מאליו ושבתח למלכא וקב"ה משתעשע בצדיקיא בגנתא דעדן. זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חברא לקב"ה ולכנסת ישראל. ולא עוד אלא אלין אקרון אחים ורעים ליה דכתיב (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, אקרון חברים דכתיב (שיר ח) חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

כד אתי יממא כרוזא קאים וכריז ופתחין דסטר דרומא אפתחו ומתערי ככבים ומזלות ופתחין דרחמי אפתחו ומלכא יתיב וקביל תושבחן. כדין כנסת ישראל וכל אינון חברים אחידן בגדפהא ומלייהו אתיין ושראן בחיקא דמלכא, כדין פקיד מלכא ובספרא כתיבו כל אינון בני היכליה וחוטא דחסד אתמשך עלייהו, דמההוא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא ומניה דחלין עלאין ותתאין, ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא שלטין לא דיינין עליה דינא בגין דאתרשים ברשומא דמלכא ואשתמודעא דהוא מהיכלא דמלכא ובגיני כך לא דיינין עליה דינא. זכאה חולקהון דצדיקיא דמשתדלי באורייתא דהא כל זמנא דישראל עם מלכא תאיב על מלי דאורייתא.

ת"ח רזא דמלה לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא דכל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון וכד מבטלי מאורייתא לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא. בגיני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא אתקיף חילהא ומלכא קדישא חדי לקבלא לה וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לגבי מלכא ואורייתא לא אשתכח עמה כביכול אתחלש חילהא. ווי לאינון דמחלשי חילא דלעילא, בגיני כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכ"ש בההוא שעתא דאצטרין בה כנסת ישראל, כדין קב"ה קארי עליה (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יוסי פתח ואמר (שם כא) משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל.
האי קרא הא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל משא דומה, כל אינון זמנין דישראל אשתכחו בגלותא
אתידע זמנא וקצא דלהון, וגלותא דאדום הוא משא דומה דלא אתידע ולא אתגליא כאינון אחרנין.
קב"ה אמר אלי קורא משעיר, קלא שמענא בין גלותא דשעיר אינון דדחקין בינייהו אינון דשכבין
לעפרא. ומאי אמרי, שומר מה מלילה שומר מה מליל, אינון תבען לי על מטרוניתא מה עבדית
ממטרוניתא דילי.

כדין קב"ה כניש לפמליא דיליה ואמר חמו בני רחימי דאינון דחיקין בגלותא ושבקין צערא
דלהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר, את דאתקרי שומר אן הוא שמירה, אן הוא שמירה
דביתך. מה מלילה, מה עבדת מלילה, הכי נטרת לה. מה מליל, דהא לזמנין אתקרי לילה לזמנין אתקרי
ליל הה"ד (שמות יב) ליל שמורים הוא ליי, וכתיב הוא הלילה הזה.

כדין קב"ה אתיב לון הא שמירה דילי אשתכח דהא אנא זמין לקבלא ולאשתכחא בהדה הה"ד
אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא. אתא בקר וגם לילה, בקדמיתא אסתלקת לעילא לעילא וסליקת להווא
בקר דאזדמן בה תדירא, השתא אתא בקר, הא זמין הוא לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא
אבל בגיניכון אתעכבו, ואי אתון בעאן דא ועל מה מתעכבי, שובו, שובו בתשובה. כדין אתיו, אתו
לגבאי ונהוי כלא במדורא חדא וכלנא נתוב לאתרנא הה"ד (דברים ל) ושב יי' אלהיך את שבותך וגו',
והשיב לא כתיב [כב ע"ב] אלא ושב. תרין ושב ושב הכא, אלא חד לכנסת ישראל וחד לקב"ה הה"ד
ושב וקבצך מכל העמים.

פתח ההוא טייעא ואמר (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ת"ח בשעתא
דקב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגן עדן כל מלי דעלמא עלאה וכל עלאין ותתאין מתערי לקבליה
וכל אילנין עדן פתחי שבחא לקבליה דכתיב (ד"ה א טז) אז ירננו עצי היער וגו', ואפילו עופי דארעא
כלהו מרחשי שבחא קמיה. כדין תרנגולא בטיש גדפוי וקרי ושבח למלכא קדישא וקרי לבני נשא
דישתדלון בפולחנא דמאריהון. זכאה חולקיהון דמאן דקיימי מערטייהו לאשתדלא באורייתא.
כד אתי צפרא פתחין דדרומא פתיחין ותרעי דאסוותא נפקי לעלמא ורוח מזרח אתער ורחמי
אשתכחו וכל אינון ככביא דממנן תחות שולטניה דהאי בקר כלהו פתחי שבחא תמרי למלכא עלאה
הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מה בעאן הכא בני אלהים דאינון מזמנין תרועה בהאי

זימנא דהא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא. אלא ויריעו כל בני אלהים, הא אתבר תוקפא דדינין קשיין ואתבר חילא דלהון כד"א (ישעיה כד) רועה התרועעה ארץ. וכל האי בגין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתי למנטע אשל בבאר שבע. מלה דא הכי שמענא לה בבאר שבע ודאי, וכתיב (בראשית כא) ויקרא שם בשם יי' אל עולם.

פתח חבריה ואמר (שם מד) הבקר אור והאנשים שלחו וגו'. מאי הבקר אור. הכי אוליפנא מהו בקר, אלא בזמנא דאתי צפרא ודינין מתעברין וחסד בעא לאתערא כל אינון דאתיין מסטרא דא מבקרין לאתרייהו לזמנא ברכאן לעלמא, ודא הוא בקר בקר אור דהא רחמי מתישבן לעלמא וחסד קאים באתריה, כדין הוא בקר אור, וכתיב (שם א) וירא אלהים את האור כי טוב.

ת"ח כלא הוא בדרגין ידיעין. לילה הא ידיעא, בקר אור ידיעא והוא דרגא דאשתכחא ביה תדירא. אימתי, כד נהיר שמשא. שמש ידיעא והוא דרגא עלאה דמבסס לכלא ונהיר לכלא כד"א (תהלים פד) כי שמש ומגן יי' צבאות, והאי בקר אור נהיר מן שמשא ודא נהיר לילה, בגין כך כלא תלי דא בדא. והאי בקר אור כד אתער כל בני עלמא אתאחדן בחדוותא ומשתכחי בעלמא. והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא למהך באורחא.

בריכו לון ר' חייא ור' יוסי ונשקו לון ברישייהו ושדרו לון.

א"ר חייא לר' יוסי בריך רחמנא דתקין ארחנא קמו, ודאי קב"ה שדר לון גבן, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ולא ארפיין מינה שעתא חדא.

נפקו ר' חייא ור' יוסי ואזלו בארחייהו. א"ר יוסי ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין טייעי.

א"ר חייא לא תוהנא על דא דהא ביומוי דר' שמעון אפילו צפרי שמייא מרחשן חכמתא דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

פתח ר' חייא ואמר (דברים לא) ויאמר יי' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. ת"ח כל זמנא דמשה אשתכח קאים בעלמא הוה מחי בידי דישראל בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קב"ה ובגין דמשה אשתכח בינייהו לא הוה דא עד דייתי מלכא משיחא דיחמון יקרא דקב"ה כוותייהו דאינון אדביקן מה דלא אדביקן דרין אחרנין דתנינן חמאת שפחה חדא על ימא מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה. אי אינון אדביקן כל כך כל שכנ נשיהון דישראל כ"ש בנייהו כ"ש גוברין כ"ש נשיאי כ"ש סנהדרים כ"ש נביאים כ"ש וכ"ש נביאה עלאה מהימנא משה דהוה על כלא. והשתא אלין טייעי מדברא מרחשן

חכמתא כל כך כ"ש וכ"ש לחכימי דרא דקיימין קמי דר' שמעון ואולפי מניה בכל [כג ע"א] יומא כ"ש וכ"ש ר' שמעון דהוא עלאה על כלא.

בתר דמית משה מה כתיב, (דברים לא) וקם העם הזה וגו'. כך ווי לעלמא כד אסתלק מניה ר' שמעון דמבועי דחכמה יסתימו מעלמא ויבעי ב"נ מלה דחכמה ולא ישכח מאן דיימא וטעאן כל עלמא באורייתא בגין דלא אשתכח בינייהו מאן דאתער בחכמה. קרינא ביה ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו באורייתא ולא ינדעון אורחא במאי הוא, בגין ונעלם דבר מעיני הקהל, דלא אשתכח מאן דידע לגלאה עמיקתא ואורחתא. ווי לאינון דרין, ווי לאינון דישתכחון כדין בעלמא.

אמר ר' יהודה זמין קב"ה לגלאה רזין עמיקין דאורייתא בזמנא דמלכא משיחא בגין דמלאה (ישעיה יא) הארץ דעה את יי' כמים לים מכסים, וכתיב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את יי' כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.

אשר נשיא יחטא. אמר רבי יצחק מ"ש בכל אתר דכתיב בהו ואם כד"א אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, והכא אשר נשיא יחטא ולא כתיב ואם נשיא יחטא, מאי קא מיירי. אלא אלין לא משתכחי בחטאה דהא כהן נטיר גרמיה תדירא בגין דמטולא דמאריה עליה בכל יומא ומטולא דישראל כלהו ומטולא דכל חד וחד ועל דא הוה תוואה כד יחטא, בגיני כך ואם כתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוואה הוא דכלא ישתכחו בחובא חד דאי אלין יחטאון אלין לא חטאון, בגיני כך ואם כתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא ודאי בגין דלביה גס ביה ועמא אזלי אבתריה ואתמנן תחותיו ועל דא אשר נשיא יחטא בגין דעבר על מצות לא תעשה והוא עביד חד מנייהו ועל דא לא כתיב ביה ואם דהא מלוי לא בספיקא הוא.

ר' יהודה פתח (שמות לה) והנשיאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. מ"ש דאלין אקריבו נשיאים ולא ב"נ אחרא והא כתיב (שם) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי', וכתיב (שם) את אבני השהם ואת אבני המלואים. אלא אמר קב"ה אע"ג דבכללא תליא האי נדבה סליקו אלין אבנים לנשיאים. מ"ט, בגין דעל לבא דכהנא משתכחן. אמר קב"ה ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתון אלין אבנין דאינון משתכחי על לבא ויתכפר עלייהו על לבא, וכתיב (שם כח) והיו על לב אהרן, ועל דא והנשיאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים בגין לכפרא עלייהו. בגיני כך אשר נשיא יחטא ודאי.

ועשה אחת מכל מצות יי' אשר לא תעשינה, כמא דאוקמוה דעבר על מצות לא תעשה.
או הודע אליו חטאתו, דכיון דלביה גס עליה לא אשגח ולבתר אתידע ליה ועבד מניה תשובה.

רבי יהודה ורבי יוסי הון יתבי חד ליליא ולעי באורייתא. א"ר יהודה לרבי יוסי חמינא דצחותא
דאורייתא בליליא הוא יתיר מן יממא, אמאי.

אמר בגין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבעל פה הוא ותורה שבעל פה בליליא שלטא
ואתערת יתיר מביממא ובזמנא דאיהי שלטא כדין צחותא הוא דאורייתא.
פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. תא חזי בשעתא
דאתער רוח צפון ואתפליגת ליליא הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא ואקיש
גדפוי וקארי, וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה ואתער לקבליה אסתכי ביה ואזדעזע וקארי ואסתכי
ואשגח בגין יקרא דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא. ועל דא אקרי שכוי אשגחא ואקרי גבר
בגין זיתער בשלהובא [כג ע"ב] דגבורה בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא. כדין אינון בני
מהימנותא קיימי ויהבין חילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא, ועל דא ירית דוד מלכותא הוא
ובנוי לעלמין ולדרי דרין.

וכד תרנגולא קארי ובני נשא ניימי בערסייהו ולא מתערי קארי תרנגולא ואמר מה דאמר והא
אוקמוה. לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלניא נזיף דמאריה שבקא דמאריה דלא אתער רוחיה ולא אשגח
ליקרא דמאריה. כד נהיר יממא כרוזא קרי עליה ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה לסייעא
ליה באינון תושבחן ולמהוי כלא בסייעתא חדא.

ולא אמר איה אלוה עושי, עושני איבעי ליה, מהו עושי. אלא בשעתא דב"נ קם בפלגות ליליא
ואשתדל ברנה דאורייתא דרנה לא איקרי אלא בליליא והוא אשתכח באורייתא, כד נהיר יממא קב"ה
וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד לאשתזבא מכללא ולאנהרא ליה בין עלאין ותתאין.
רבי יהודה אמר אנא שמענא דאמר ר' אבא האי קרא אלוה עושי, עושה לי איבעי ליה, מהו
עושי. אלא כמה דאמרת בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהיר יממא אתער
אברהם בההוא חוטא דיליה דכתיב ביה (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוך נעל, וקב"ה וכנסת ישראל
מתקני ליה זעבדי ליה בכל יומא בריה חדתא ה"ד אלוה עושי, והא אוקמוה א"ל ו"ה, א"ל דא אברהם

דכתיב ביה האל הגדול, ו' דא קב"ה, ה' דא כנסת ישראל, ודא הוא אלוה ואלין עבדין ליה לב"נ ומתקני ליה בכל יומא ובגין כך כתיב עושי כד"א (תהלים קמט) ישמח ישראל בעושיו.
א"ר יוסי ודאי כך הוא וכלא חד מלה.

ר' יהודה פתח ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו מסטרא דמאן, או ידע איבעי ליה, מהו הודע. אלא קב"ה פקיד לכנסת ישראל לאודע ליה לב"נ ההוא חובה דאיהו חב, ובמה אודע ליה, בדינהא כד"א (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו כמאן דפקיד לאחרא, דתנינן בשעתא דב"נ חב קמי קב"ה ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא קמי מאריה ואשדי ליה בתר כתפיה נשמתייה ממש סלקא ואסהידת קמי קב"ה. כדין פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר הודע אליו חטאתו אשר חטא, אושיט דינך עליה ואודע ליה חוביה כד"א (יחזקאל טז) הודע את ירושלם את תועבותיה. בתר דמטי עליה דינא כדין אתער רוחיה למהדר בתיובתא קמי מאריה ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה גס ביה חטי ואנשי חטאיה ולא אשגח עליה וקב"ה זמין לקבליה ופקיד לאודעא ליה ההוא חובה בגין דלא יתנשי מיניה.

א"ר יוסי הכי הוא ודאי. ומנ"ל, מדוד, כיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה. א"ל קב"ה הא אנשית ליה, אנא אדכרנא לך. ומיד וכך. מה כתיב, (שמואל ב יב) כה אמר יי' אתה האיש, דלא זכרת ליה, אתה האיש דאנשית ליה. ובמה הודע ליה, בדינא.

אוף הכא קב"ה קאמר אן הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא ולא אן נודע אליו כמא דכתיב (שמות כא) או נודע כי שור נגח הוא. ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה ולאן באורח דינא אלא כאמא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה.

ואי תימא דוד דהוה קם בפלגות ליליא אמאי אתערו עליה בדינא. אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר ובעא דינא ובמה דעבר אתדון. הוא חטא לקביל מלכותא קדישא, אתתרך מירושלם ומלכותא אעדיו מיניה עד [כד ע"א] דאתתקן כדקיאות ואתענש.

א"ר יהודה מאי הוא דקב"ה אענש ליה לדוד על ידא דבריה דכתיב (שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך.

א"ר יוסי הא אוקמוה בגין דאי יקום ב"נ אחרא לא ירחם עליה.

א"ל והא אבשלום בעי לקטלא לאבוי, בכמה עיטין דבר עליה.

א"ל לא שמענא.

אמר אנא שמענא דוד חטא בבת שבע סתם, אמר קב"ה ליתי ברא דבת אל נכר וינקום נקמתה,

דאבשלום בריה דיפת תואר הוא מקרבא. מכאן אוליפנא מאן דנטיל אתתא דא בקרבא וחמיד בה לסוף

נפיק מנה בן סורר ומורה. מ"ט, בגין דעד כען לא פסקא מנה זוהמא והא אוקמוה.

רבי יוסי פתח ואמר (ישעיה סב) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו. האי קרא הא אוקמוה אבל ת"ח

כל זמנא דב"נ קא חטי קמי קב"ה אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבלי ההוא חטאה לדיינא ליה לב"נ

ואסתכם עליה. אי תב בתיובתא שלימתא קמיה אתעבר חוביה ודינא לא מטא עלוי. אי לא תב אתרשים

ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא. אוסיף למחטי הא דרגא אחרא אזדמן לקבליה ואסתכם בדרגא קדמאה,

כדין בעי תשובה יתיר, ואי לא דרגא על דרגא אוסיף עד דאשלים לחמשה דרגין.

כיון דאתתקן ימינא לקבליה ואסתכם עליה הא שמאלא זמינא לאסתכמא בימינא ולא תכללא

ביה, כיון דשמאלא אסתכם בימינא כדין לא תליא ביה תשובה והא אוקמוה וכדין כלא אסתכמו עליה

בדינא ודינא שריא עלוי. וכד דינא אשתלים ושריא עליה דב"נ כדין אסתיים ואתתקן אצבען חמש בגו

חמש ימינא בשמאלא לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא

כוונא דב"נ ולא יתכוון ביה. ועל דא כתיב (שמות טו) ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב,

דאתכלל שמאלא בימינא ואשלים דינא וכדין הוא קיימא דכלא. ועל דא כד בעא קב"ה לקיימא כלא

כתיב (ישעיה סב) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו.

ר' יהודה פתח ואמר (ויקרא כג) פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר מאן הוא, דא אתרוג. וכי

אתרוג מעץ הדר הוא וכמה קוצין סחרניה מכאן ומכאן ואת אמרת פרי עץ הדר. אלא רזא דמלה

(בראשית ב) ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם, וכתיב (שם) עצם

מעצמי ובשר מבשרי, ודא הוא פרי עץ הדר. ומנא לן דאדם אקרי עץ, דכתיב (שם) כי האדם עץ השדה.

כפות תמרים, דסליק לשבעין שנין וביה אשתכללו שבעין שנין ודא אכפת ואתקשר לעילא ותתא

ועל דא אקרי כפות כד"א (דניאל ג) כפיתו דסליק להכא ולהכא הה"ד כי כל בשמים ובארץ, כי כל

בשמים ובארץ דייקא.

ר' יוסי אמך פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין וסליק אבין לכל סטרין. מאי טעמא, בגין זכלא שבעין שנין יהבין ליה חולקא ואתברכא מכלהו. מאי קא מיירי, בגין דמאן דחטי לגבי מזבח בכלא חטי דהא כפית לקבלי ההוא דכפית לעילא ועל דא אתקשר דא בדא, פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים.

כתיב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מאי קא מיירי, אלא זאת דא המזבח דאתמשח על ידא דאהרן דכתיב (שמות מ) ומשחת את מזבח וגו'. ומשחת בניו, דהא מכלהו אתמשח ואתרבי ואתברך. ת"ח בחג טובבים את המזבח זמנא חדא בכל יומא ושבעה זמנין לבתר. מאי קא מיירי, אלא למלכא דזמין אושפיזין ואתעסק בהו והוה ליה למלכא בת יחידאה, אמרה ליה מארי מלכא בגין אושפיזין לא אשגחת עלי.

א"ל חייך ברתי פרקטא חדא אסלק לך בכל יומא דשוי כלהו. [כד ע"ב] כך בכל יומא ויומא דחג מקריבין ישראל לגבי אומות העולם. אמר מזבח למלכא קדישא לכלהו משתכחי מאנין וחולקין ולי מה את יהיב.

אמר לה כל יומא ויומא יסובבון לך שבעה מינין עלאין ויהבון לך שבעה חולקין בכל יומא. רבי יוסי אמר שבעין חולקין בכל יומא לקביל שבעין פריס דמקרבין בחג. רבי יהודה אמר שבעה בכל יומא בגין דיתברכא מכלהו ולסוף שבעה יומין דאתברכא מאתר דמשח רבות אשתכח ולבתך שבעה זמנין לקביל כל אינון שבעה יומין בגין לקיימא לה ברכאן ממבועא דנחלא דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח דאתברכא כל יומא ויומא עד שבעה יומין דאתברכא ממבועא דנחלא וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן לבתר מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק כדקאמרן.

בכל יומא מכריו עלה ואמך (שמואל א ב) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בניס אמללה. עד עקרה ילדה שבעה, דא כנסת ישראל דאתברכא משבעה בכל יומא וסליק לחושבן עלאה. ורבת בניס אמללה, אליון אומות העולם דסלקין ביומא קדמאה לחשבון רב ולבתר מתמעטין ואזלין בכל יומא ויומא. ועל דא מזבח מכפר חוביהון דישאל ומדכי לון ואריק לון ברכאן מעילא לתתא.

וענף עץ עבות, דא מלכא קדישא דאחיד לתרין סטרין ובגין כך הדס תלתא ענף דאתעביד עץ עבות דאחיד לכל סטרא.

וערבי נחל, אליו תרין קיימין דמהכא נפקי לכפת תמרים. כפת תמרים, אחיד לעילא ואחיד לתתא והא אתמר. אתרוג נפקא מגו גובין דאילנות הכי הוא, כפת תמרים הכי נמי ואחיד בהו ודאי. כל מה דנפיק לעלמא מהכא נפקא ומהכא אתון.

רבי יוסי פתח (תהלים מג) ואבואה אל מזבח אלהים. מאן מזבח אלהים, דא הוא מזבח לעילא מזבח אלהים ודאי והיינו באר יצחק, ולזמנין מזבח יי' זכתיב (מלכים א ח) קם מלפני מזבח יי', ועל דא ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי בגין דהיא ינקא בהאי סטרא ובהאי סטרא והא אוקמוה מלה.

נפש כי תמעול מעל מקדשי יי'. ר' יצחק אמר נפש ודאי. כתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדוני

צרוה בצרור החיים את יי' אלהיך, וכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. זכאין אינון צדיקייא דאית להו חולקא עלאה בקב"ה חולקא קדישא בקדושי מלכא בגין דאינון מקדשי גרמייהו בקדושא דמאריהון, וכל מאן דאתקדש קב"ה מקדש ליה דכתיב (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים, בר נש מקדש גרמיה מלרע ומקדשין ליה מלעילא, וכד אתקדש בר נש בקדושא דמאריה מלבשין ליה נשמתא קדישא אחסנא דקב"ה וכנסת ישראל, וכדין ירית כלא ואלין דאקרון בנין לקב"ה זכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם והא אוקמוה.

ת"ח (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה ואוקמוה נפש חיה סתם, ומההוא חולקא ירת דוד מלכא ואתקשר בקטורא עלאה ואחסין מלכותא, ובגין כך והיתה נפש אדוני צרוה בצרור החיים. והא אוקמוה נפש אתקשר [כה ע"א] ברוח ורוח בנשמה והנשמה בקב"ה. זכאה חולקיה דמאן דירית ירותא דא עלאה.

ווי לאינון רשיעיא דנפש דלהון לא זכה בעלמא דין וכ"ש בעלמא דאתי. עלייהו כתיב (שמואל א כה) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, דאזלין ושאטין בעלמא ולא אשתכחן אתר לאתקשרא ביה ואסתאבן בגו סטרא דמסאבותא וכרוזא קארי ואמר נפש כי תמעול מעל מקדשי יי', דהא בקדושא לא עייל ולא אתכלל ואינון מזיקי עלמא בגין דאדבק בהו ואסתאבן.

רבי יצחק אמר כד מתעטרא כנסת ישראל במלכא קדישא אתעטר ואקרי צרווא דחיי בגין דבה אתקשר כלא.

רבי אלעזר אמר שכינה כד נטלא באבהתא נטלא הה"ד (שמות יד) ויסע מלאך האלהים ההולך

וגר'.

רבי אבא אמר כלא אתעביד חד עטרא בגין דאתעטר כחדא ושמא קדישא אתחזי בגונוני. בההיא שעתא אקרי (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והוון חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמיייהו ודא הוא דתנינן (דברים ד) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, אלין אבהתא. ובגין כך האי שמא מתבר טורין וטנרין, אית ביה לטב ולביש, זכאה חולקהון דישראל.

ת"ח עז לקרבנא אמאי, והא אמר ר' שמעון עז שמא דיליה גרים לאוליף מן שמייה דהא סטרא זינא בישא הוא. אלא הכי אמר ר' שמעון דא בעי לקרבא דהא אי עבר עליה רוחא דמסאבא או אתעסק ביה הא עז קרבניה כההוא גוונא דאיהו חטי ביה.

ואמר ר' שמעון הא תנינן אית מאן דזכא בנשמה ואית מאן דזכא באתערותא דרוח ואית מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי יתיר ולא סליק יתיר הא אתדבק בההוא סטרא וכד איהו נאים אינון סטרין בישין אתיין ואתדבקן ביה ומודעי ליה מילי עלמא מנהון כדיבין ומנהון קשוט, ולזמנין דחייכן ביה ואחזיאו ליה מלין שקר וצערין ליה בחלמיה. ועל דא גויס מנהון דחמאן בחלמייהו מלי דקשוט בגין ההוא סטרא דאתדבקן ביה וכלהו מלין לזמן קריב.

ת"ח באינון זינין בישי, אית דרגין אלין על אלין. דרגא עלאה דלהון אינון דתליין באוירא, דרגא תתאה אינון דחייכן בבני נשא ומצערין להו בחלמייהו בגין דכלהו חציפין ככלבי, ואית דרגא עלאה עלייהו דאינון מעלאי ומתתאי ואלין מודיעין לבר נש מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט ואינון מלין דקשוט כלהו לזמן קריב.

וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא דאינון עלאין יתיר ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוח עד לא רווח ליה נפק מה דנפקא מההוא נפש ואתפשט בעלמא ובעי לסלקא ולא בעי עד דיערע בהו באינון דאוירא ואינון מודיעין ליה מלין מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה עד דקני רוח. כיון דקני רוח ההוא רוח נפיק מתבר טורין וטנרין סליק ואתפשט ועייל בין מלאכי עלאי קדישי ותמן ידע מה דידע ואוליף מה דאוליף מלין ואתהדר לאתריה. כדין הוא קשורא דב"נ בקדושא עד דזכי בנשמה וקני ליה. כיון דקנה נשמה היא סלקא לעילא לעילא ונטורי פתחין לא מעכבי לה ואזלא ואתפשטא ועיילא בין אינון צדיקי דצריירין בצרורא דחיי ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מזינא עלאה.

וכד אתער איילתא קדישא ברוחא דצפון נחתא וקם ההוא זכאה דקני לה ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא עד דאתי צפרא ואזיל בההיא איילתא לאתחזאה קמי מלכא לקבלא חד חוטא דיליה. ומאי

[כה ע"ב] איהו, דא חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב (בראשית יד) אם מחוט, הוא לא אתהני מאחר ואמר אם מחוט, זכה להאי חוטא ודא אקרי חוטא דאברהם. וכד אתי ההוא זכאה בהאי אילתא כדין אתעטר קמי מלכא ודוד קאמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל דקאמ' בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר ר' שמעון זכאין אינון מארי דנשמתא מארי דאורייתא בני פולחנא קדישא. ווי לאינון חייביא דלא זכאן לאתדבקה במאריהון ולא זכאן באורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה ואדבקותא דילהון בההוא סטרא דזינין בישין. האי לית ליה חולקא במלכא קדישא ולית ביה חולקא דקודשא, ווי ליה כד יפוק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין מארי חיצופא תקיפין ככלבא שלוחי דנורא דגיהנם דלא מרחמי עליה.

ת"ח מה בין ישראל לשאר עמין. ישראל אע"ג דלא זכי אלא נפש בדרגא קאים איהו למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה, אבל גוים לא קנאין לעלמא בר אי אתגזר דקני נפש תחת נפש נפש מאתר אחרא. וישראל דקיימי בדרגא יתיר אי איהו לא בעי למזכי יתיר עונשיה סג' ווי לההוא חייבא דאנשי פקודי דמאריה דלא אשתדל באורייתא אנשי למאריה, עליה כתיב (שם קד) יתמו חטאים מן הארץ וגו'. ות"ח אית בר נש דאתדבק בהאי סטרא בגין האי נפש דלא זכאה יתיר וכד אתעבר ההוא רוח מסאבא אשרי עליה ואתדבק ביה, כדין ההוא חטאה דחטי בר נש הוי מסטרא דההוא רוח מסאבא, קרבניה ען בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא לכפרא על חוביה.

א"ל ר' אלעזר בריה הא כתיב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך, בגין דארעא היא קדישא ובאתר דשאר רוח מסאבא לא ישתכח בארעא קדישא. אוף הכא כיון דאיהו בעירא דשריא עליה רוח מסאבא ואתי מסטריה אמאי מקריבין ליה לאתר דקודשא.

א"ל שפיר שאלת, אבל ת"ח כתיב (שם ד) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, אשא אכיל אשא, אשתא דקב"ה אכיל אשא אחרא.

ות"ח אית מלאכין דאמרי שירתא קמי קב"ה ואינון מתבטלי כד סימני ההיא שירתא בניצוצא דאשא דאכלא. לתתא זמין קב"ה אישתא דמדבחה והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא ואתבטל בההוא שלהובא דהאי אשא ולא אשאר בעלמא, וההוא בר נש דמקריב קרבניה קאים עליה, ובההוא

ריחא דסליק אתעבר מניה ההוא סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי ויתכפר ליה. בגיני כך כלא אתבטל וישתצי ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא.

ר' אחא הוה אזיל בארחה ור' יהודה ור' יוסי הוּ אַזְלִי, אערעו כחדא. א"ר אחא ודאי אנן תלתא זמינן לקבלא אנפי שכינתא. אתחברו כחדא ואזלו. א"ר אחא כל חד לימא מלה דקטורא דאורייתא וניזיל.

פתח ר' יהודה ואמר (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד וגו'. האי קרא רזא הוא דחכמתא דאוליפנא מבוצינא קדישא. הרעיפו שמים ממעל, מאי הרעיפו, כד"א (דברים לב) יערוף כמטר לקחי, ועל סטרא דמטרא דהוא מזונא דכלא קאמר ועל דא כל עיני עלמא מצפן לקב"ה בגין דאיהו מזונא דכלא.

ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלה הא תנינן דלא בזכותא תליא מילתא וזכותא הא אוקמוה צדקה ותרגם זכותא, וזכותא ושמים חד מלה הוא והכא הרעיפו שמים. ואי תימא דבהי תליא כתיב ממעל, ממעל ודאי מעתיקא קדישא קא [כּו ע"א] אתיא ולא מההוא אתר, ממעל דייקא. ושחקים יזלו צדק, דכד שמים נטיל ליה ממעל מההוא אתר עלאה דשארי עלוי כדן ושחקים יזלו צדק. מאן שחקים, אתר דטחנין מנא לצדיקים, ומאן נינהו, נצח והוד דאינון ודאי טחנין מנא. למאן, לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה לההוא מנא דאתיא מלעילא וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו למיהב ליה לדרגא דצדיק בגין דיתברכא צדק מההוא נזילו דלהון, ועל דא טחנין מן לצדיקים. מאן צדיקים, אלין צדיק וצדק דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרנו ואלין טחנין מן לצדיקים ודאי ועל דא ושחקים יזלו צדק.

כדן תפתח ארץ לתתא, ויפרו ישע בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, וכל רחמי וכל טיבו בעלמא אסגיאן ומזונייהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדן חדו על חדו אתוסף וכל עלמין מתברכין. אמר רבי אחא אלמלא לא אתינא אלא בגין למשמע דא דיי.

פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי'. ת"ח כל רעותא וכל לבא דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא ליחדא שמא קדישא לבעי בצלותא לקב"ה כמה דכתיב (תהלים קל) ממעמקים קראתיך יי', דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי דאינון שרותא עלאה

דאבא ואמא מזדווגין. אוף הכא לבי לחוקקי ישראל. מאן חוקקי ישראל, לא כתיב חקוקי ישראל אלא חוקקי אלין אבא ואמא דאינון מחקקי לישראל קדישא דאיהו נגיד מבינייהו.
המתנדבים בעם, אלין אבהן דאקרון נדיבים זכתיה (שם מז) נדיבי עמים נאספו וגו. כדין ברכו יי', לנגדא מינייה ברכאן לתתא וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בחזווא כלא הוא בשלימו.

[כז ע"א] רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה. אמאי ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, וכהנא אמאי, והא תנינן אשא בכל אתר דינא הוא וכהנא מסטרא דימינא קאתי ורחיקא הוא מן דינא דהא כהנא לא אזדמן בדינא לעלמין והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא דכתיב ובער עליה. אלא הכי אוליפנא בר נש דאתי למחטי קמי מאריה הא אוקיד גרמיה בשלהובא דיצר הרע, ויצר הרע מסטרא דרוח [כז ע"ב] מסאבא קאתי והא שארי ביה רוח מסאבא, ולזמנין אשתמודען קרבני דאתיין מההוא סטרא ובעי לקרבא על מדבחא כדדמי ליה, ולא אשתצי ולא אתבטיל ההוא רוח מסאבא בין מבר נש ובין מההוא סטרא דאתי מניה אלא באשא דמדבחא דההוא אשא מבערא רוחא מסאבא וזינין בישאן מעלמא, וכהנא בדא אתכוון לאתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא. ועל דא בעי דלא ידעכון ליה לעלמא ולא יתחלש חילא ותוקפא דיליה לתברא תוקפא אחרא בישא מעלמא ועל דא לא תכבה.

וערך, וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא בגין לבסמא דינא ואתכפיין דינין ולא מתערי בעלמא. ועל דא תנינן אית אשא אכלא אשא, אשא דלעילא אכלא אשא אחרא, אשא דמדבחא אכלא אשא אחרא, ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר ליה בכל יומא. [כח ע"ב]

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ר' חייא פתח (בראשית כב) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה. ויאמר ויאמר תלת זמני דיצחק ויאמר חד דאברהם אמאי הכא. אלא תלתא למעשה בראשית דאינון תלתא דיצחק הוו וחד דאברהם ברביעי. כתיב הנני בני דחיקא הנני, דכתיב (שם א) יהי מארת חסר.

ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון. אלא אינון סתימאן הוו במחשבה, ואלין אתגליין מגו חשוכא. ויאמר יצחק אל אברהם, (שם) ויאמר אלהים יהי אור. ויאמר אבי, ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים. [ל ע"א]

תא חזי כתיב (מלכים א יט) הנה יי' עובר ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה דאמרן וכתיב לא ברוח יי'. ואחר הרוח רעש, וכתיב (יחזקאל ג) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול, הרי הרעש אבתריה דרוח. ואחר הרעש אש, דא (דניאל ז) נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי.

ר' יצחק אמר היינו דכתיב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק.

ואחר האש קול דממה דקה, קול דא קול בתראה דהיא דממה דלית לה מינה עירטא אלא היא דממה מגרמה, וכד מתכנפי עלה היא אשתמע בכלהו עלמין וכלא מזדעזעי מנה. דממה דקה, אמאי היא דקה, בגין דאתיא זעירא מכלא.

ר' חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק דכתיב (בראשית כב) הנה האש, והיינו אש תמיד דקיימא תדיר. והעצים, אלין עצים דאברהם דכתיב עצים בבקר בבקר.

תנן מאשא דא דיצחק נגיד ונפיק להאי מזבח ומטי תמן ונפיק גומרא חד לסטר מזרח וגומרא חד לסטר מערב וגומרא חד לסטר צפון וגומרא חד לסטר דרום לארבע זווין דמדבחא, וכהנא אסחר לה לארבע זווין.

במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיען, ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עלאה מגו שית חד, ובשעתא דאינון גומרין מטו לארבע זווין חד זיקא אתער ונחית לההוא תהומא עלאה. ובההוא אתר אית חיילין חיילין דאמרין קדוש בקול רם עלאה ומסטר אחרא אמרי קדוש בקול נעימותא עלאה ומסטר אחרא אמרי קדוש וכן לארבע זוויתא. שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זיוא משתכחי ועלייהו חד ממנא וכלהו מתלבשי אפודא וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחא לקבלי תתאי.

באתר אחרא אשתכחי גלגלי מיא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילי אמרי בקול נעימותא (יחזקאל ג) ברוך כבוד יי' ממקומו, וכלהו משתכתן בשירתא ולא משתככי ביממא ובליליא וכלהו מסדרי שבחא בקול נעימותא.

באתר אחרא משתכתין חיילין חיילין קיימי בדחילו בזיע ברתת זכתיב ונגה להם ויראה להם, וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחא עילאה.

ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחא כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר ועיבר ומתלהטין מניה כמה תקיפין מאריהו דחילא גיברין דעלמא, ואלמלא דכהנא קאים על מדבחא מסדר אעין לא יכיל עלמא למיקם קמיהו. מאלין גומרין וזיקין דנפקין מתלהטין גביהו דאינון חיוון זכתיב ודמות

החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים וגו'. מסטרא ימינא דאינון חיוון אתער רוחא חז
מלעילא ויתיב בהווא אשא ומתלהטא ומתבסמא ולהיט ושכיך בזיווא יקירא ונהיר לכמה חיילין
 דקיימין בסטרא ימינא. מסטרא שמאלא אתער רוחא אחרא תקיפא מתבר טנרין ויתיב בהווא אשא
 ואתתקף ואתגבר. כדין אתלבש מניה ההווא דסטרא שמאלא ולהיט לכמה חיילין דקיימין להווא סטר,
 וכן לארבע סטרין לארבע משריין, וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחא.
 א"ר אבא תרין מדבחאן אינון לתתא ותרין לעילא. חד פנימאה דכלא [ל ע"ב] דמקריב ביה
 קטרת פנימאה ודקה קשורא דמהימנותא וכהנא עלאה מכלא אקטר קטורתא דא בקשורא דמהימנותא,
 ודא אתקרי מזבח הזהב ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא בחד קשורא. וחד מדבחא אחרא
 ואקרי מזבח הנחשת ודא הוא לבר ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא דקב"ה. ולתתא מזבח הזהב
 ומזבח הנחשת, בדא קטרת ובדא חלבים ואמורים וכו'. ועל דא כתיב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב,
 ולא כתיב שמן וחלבים ואמורים ישמח לב, ואע"ג דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון אבל שמן וקטרת
 חדותא דכלא הוא ולא מסטרא דינא ורוגזא.
 ודא מדבחא דאיהו פנימאה דקטרת דקה בדקותא בקשורא דמהימנותא אקרי קול דממה דקה
בגין דאיהי מדבחא פנימאה דאתקשר בקשורא דמהימנותא, אחרא אקרי מזבח החיצון. פנימאה אקרי
 מזבח יי', אחרא אקרי מזבח אשר לפני יי' דכתיב כי מזבח הנחשת אשר לפני יי'.
 רבי יוסי אמר מהכא (דברים לג) וכליל על מזבחך תרי, וכתיב על מזבחותי לרצון.
 רבי אבא אמר (שמות יז) ויבן משה מזבח, לקבל ההווא פנימאה בנה האי ועל דא כתיב יי' נסי.
 מהו נסי, דרשים רשימא דאת קיימא קדישא, דבשעתא דעמלק אתא לאעברא דא רשימא קדישא מנייהו
 האי מדבחא קיימא לקבליה לנקמא ההווא נוקמא דקיימא, ועל דא אקרי (ויקרא כו) נוקמת נקם ברית,
 ודא אתתקנת להו לישראל רשימא קדישא, ומשה בנה לקבלה האי מזבח ואקרי יי' נסי ודא הוא מזבח
 פנימי (מלכים א יט) קול דממה דקה.
 ועל דא אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, אש דאשתכח תדירא. ומאי איהו, אשא דיצחק
 וכדין שמא דא אדני. וכד יסדר עליה כהנא אתבסמא בשמא וקרינן ליה בשמא דרחמי וקרינן ליה בשמא
 דא, ולזמנין קיימא כגוונא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא.
 רבי שמעון אמר תרוייהו ופנימאה קיימא על ההווא דלבר ומניה אתזן ואתקשרן דא בדא.

זה קרבן אהרן וּבְנָיו. רבי חזקיה פתח (תהלים קמה) צדיק יי' בכל דרכיו. הא תנינן כמה אית להו לבני נשא לאסתכלא בדחלא דמאריהון ולא יטעו מארחייהו לבר דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא. ועל דא בעי בר נש לאסתמרא מחובוי דלא ידע זמנא דמטי דינא דשריא עליה. יתיב בביתיה דינא שריא עליה, נפק לבר דינא שריא עליה ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לא, נפק לארחא עאכ"ו דהא כדין דינא נפקא עמיה דכתיב (שם פה) צדק לפניו יהלך. בגין כך בעי לאקדמא רחמי קמי מאריה בגין דאשתזיב מן דינא בשעתא דשריא בעלמא דהא כל יומא ויומא דינא שריא בעלמא דכתיב (שם ז) ואל זועם בכל יום.

השתא אית למימר הא תנינן ואתערו חברייא אל בכל אתר חסד הוא כד"א (דברים י) האל הגדול, ודא נהירו דחכמה עלאה ואת אמרת ואל זועם בכל יום, שביק קרא כל אינון שמהן ואחיד האי, אי הכי לא קיימין מילי. ועוד כתיב (ישעיה ט) אל גבור, או נוקים ליה דינא או נוקים ליה רחמי. אלא הכי שמענא חייביא מהפכי רחמי לדינא, דלית לך כל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא דלא כלילן חד בחברתה ועל דא מהפכין חייביא רחמי לדינא.

אמר ליה רבי יהודה שפיר בההוא דכתיב אל גבור, אבל אל זועם בכל יום מאי הוא דהא בכל יומא ויומא קיימא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין, מאי הוא.

לא הוה בידיה. אתו שאלן ליה לר' שמעון, אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנין הוא דינא לזמנין הוא [לא ע"א] רחמי. אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד, ואי לא זכאין הא אל קיימא ואקרי דינא ועל דא קיימא בכל יום.

אבל מלה שפירא הוא, אל בכל אתר נהירו דחכמתא עלאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בכל יומא הה"ד (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, באתערותא דאברהם קיימי. וכד אתער אברהם בעלמא כל אינון דינין דמשתכחין בכל יומא ויומא דחי לון לבר ולא קיימי קמיה הה"ד ואל זועם בכל יום, נזעם בכל יום לא כתיב אלא זועם, זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח ודחי לון לבר וקיימא הוא ומבסם עלמא הה"ד (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו, ואלמלא האי לא יכלא למיקם אפילו שעתא חד ועל דא כלא קיימין בגיני אברהם.

והאי דכתיב אל גבור, לאו דאיהו גבור אלא רמזא הוא דקא רמיז לאבהן ורמן הוא דקא רמיז למהימנותא עלאה קדישא. כתיב (ישעיה ט) פלא, דא חכמה עלאה דהא פליאה ואתכסיא מכלא הה"ד (דברים יז) כי יפלא ממך דבר.

יועץ, דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק ולא פסק ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא. אל, דא אברהם כמה דאוקמוה האל הגדול. גבור, דא יצחק דכתיב הגבור.

אבי עד, דא יעקב דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא וקיימא בקיומא שלים. שר שלום, דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא. אתו ר' יהודה ור' חזקיה ונשקו ידוי, בכו ואמרו זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דעלמא דאת שארי בגווייהו.

אמר רבי שמעון זה קרבן אהרן וגו'. ת"ח חייבי עלמא גרמין ליה לקב"ה לאסתלקא מכנסת ישראל הה"ד (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מאן הוא אלוף, דא קב"ה דאיהו אלופו של עולם, כד"א (ירמיה ג) אלוף נעורי אתה. ואינון חייביא מפרשי לזאת מזה דאיהו שלמא דביתא ואנון זווגא חדא. אתיין אהרן קדישא ובנוי ועל ידיהו מתקרבין תרווייהו ואזדווג זה בזאת, הה"ד זה קרבן אהרן ובנוי, אינון מזווגי למלכא עלאה במטרוניתא ועל ידיהו מתברכי עלאי ותתאי ומשתכחי ברכאן בכלהו עלמין ואשתכח כלא חד בלא פירודא.

ואי תימא אמאי לא כתיב זאת קרבן לאקרבא זאת לאתרה. לאו הכי דהא כהנא מעילא קא שרי לאתיא זווגא לה לכנסת ישראל עד דמטי להאי זה לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא, ובגין כך כהנא אשלים קרבנא וקריב זווגא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא לטבריא. אמר רבי חייא כתיב (תהלים קלב) כי בחר יי' בציון וגו', זאת מנוחתי עדי עד וגו'. זמנין קרון להאי חברייא דכורא בגין דציון הוא רחמי, והאי קרא נוקבא קרא ליה.

אמר רבי יוסי הכי שמיע לן מבוצינא עילאה, אבל בשעתא דזווגא אזדווג כחדא לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא תו אתקרי נוקבא דהא כדין ברכאן דמטרוניתא אשתכחו ולא הוה בה פרישותא כלל, ועל דא אוה למושב לו כתיב, וכתיב כי בחר יי' בציון, בציון דייקא בההוא דאית בגויה

דשריא ביה ולא כתיב לציון. וכלא חד בין דקרא להאי בשמא דדכורא ובין דקרא להאי בשמא דנוקבא, כלא חד ובדרגא חד קיימין.

פתח רבי יוסי ואמר (שם 19) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה חד לדינא וחד לרחמי. כד מזדווגי

כחדא בזווגא חד כדין ציון אקרי וציון בירושלם אשתמודע ואשתכח וחד בחד תליא.

כתיב (ויקרא כ) והתקדשתם [ל ע"ב] והייתם קדושים. מאן דמקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא, מאן דמסאיב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא. מקדשין ליה יאות דהא קדושא דמאריה שריא עליה, אבל מסאבין ליה מאן אתר. אי תימא מלעילא, וכי מסאבותא שריא לעילא.

אמר ר' חייא היינו דתנינן בעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא. אי עובדא הוא בקדושא יתער

קדושא לעילא ושאר עליה ואתקדש בה, ואי הוא אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעילא ואתי

ושריא עליה ואסתאב בה דהא בעובדא תליא מלתא, דהא לית לך טב וביש קדושא ומסאבותא דלית

ליה שורשא ועקרא לעילא, ובעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא. מה דתלי בעובדא בעובדא יתער

לעילא ואתעביד עובדא, ומה דתלי במלין במלה, כד אתגזר אתער הכי לעילא.

ואי תימא מלה מה אתער, אלא כתיב (ישעיה נח) ודבר דבר, ההוא דבר אתער דבר אחר לעילא

ואקרי דבר, (הושע א) דבר יי' אשר היה, (שמואל א ג) ודבר יי' היה יקר, (תהלים לג) בדבר יי' שמים

נעשו. דהא תנינן ההוא מלה סלקא ובקעא רקיעין עד דייתישבא בדוכתיה ויתער מה דאתער, אי טב טב

ואי ביש ביש דכתיב (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.

ארבעה מינין בלולב ואינון שבעה, ואי תימא דשבעה מינין אינון לאו הכי אלא ארבעה אינון

ואינון מתפרשי לתלתא אוחרנין ובעובדא דלהון יתער שבעה אוחרנין לעילא לאוטבא עלמא בכמה

סטרין.

כנסת ישראל אע"ג דאיהי בכללא מתברכא מכלהו ואינון שית ואתברכא מאינון שית ומנחלא

דמבוע דנגיד ולא פטיק דנגדא עליה וינקא לבת דהא בגין דאיהי בת אימא ינקא לה. עלמא עלאה

ותתאה אתברכא מנייהו באתערותא דא דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו כל עלמא

אתברכא וע"ד טובבים המזבח כמה דאתמר.

ועוד באתערותא דא שיתא כלהו מתברכאן במיא לאסתפקא ביה ואשתאבין כלהו ממבועא

דמיא עמיקא דכלא לנחתא לעלמא. ובגין כך בעאן כלהו לחין ולא יבשין לאמשכא ברכאן לעלמא בגין

דאילני אלין כלהו לחין תדיר וטרפין משתכחן וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא.

ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילני אלין כל חד וחד מאלין לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא אלא בזמנא דא וחדוותא דלהון לעילא וחדוותא דאילנין אלין לתתא בזמנא דא הוא ואתערותא דלהון באינן קדישי מלכא תליין, וכד ישראל נטלין לון כלא אתער בזמנא חדא ועלמא מתברכא לארקא ברכאן לעלמא.

(תהלים כט) קול יי' על המים אל הכבוד הרעים. א"ר יוסי דא אברהם. קול יי' בכח, דא יצחק. קול יי' בהדר, דא יעקב. קול יי' שובר ארזים, דא נצח. קול יי' חוצב להבות אש, דא הוד. קול יי' יחיל מדבר, דא צדיק. קול יי' יחולל אילות, דא צדק. וכלהו מתגדלי על מיא ואתשקיין במיא לגדלא הה"ד (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא מההוא שקיין דאשתקיין כלהו.

ת"ח הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא והשתא לא תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דזמנא דא מברך לכל שתא. ובימא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא בעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתיימי בהאי יומא וערבי נחל תליין בהו ובעינן גבורן לאתערא למיא ולסחראה שבעה זמנין לרוואה האי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק וכד היא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא. ובהאי יומא גבורות בעינן למיאי ולסיימא לון לבתר דהא [לב ע"א] בהאי יומא מסתיימי דיני. בגין כך בעאן לבטשא לון בארעא ולסיימא לון דלא משתכחי דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא ועל דא אתערותא וסיומא הוא דעבדינן בערבי נחל.

אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ושפיר, וערבי נחל מסטרא דנחל נפקי גבוראן ובהאי יומא מתערי ומסיימי. בהאי יומא (בראשית כז) וישב יצחק ויחפור את בארת המים, בארת כתיב. וישב, מהו וישב, אלא יומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוא על כל עלמא ויצחק קיימא לכורסייה למידן עלמא. בההוא יומא וישב יצחק לסיימא דינין, לאתערא דינין ולסיימא דינין. ויחפור את בארת המים לארקא גבורן לכנסת ישראל למיא דהא מיא בגבורן נחתן לעלמא. ובגין דאינן גבורן לא נחתין אלא בעיבא ויומא דעיבא לא ניחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בגין דעלמא אצטריך להו. מאי טעמא, בגין דעלמא בדינא אתברי וכלא בעי הכי. בגין כך כלא בעובדא תליא מלתא ועל דא כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא כדקיאנות אתערו עלאין ותתאין לאתתקנא לון ומתתקני על ידי.

א"ר יוסי הא תנינן ערבה דמיא לשפון, בהאי יומא מאי היא.

א"ר חייא אע"ג דלדרשא הוא דאתי הכי הוא דהא בהאי יומא בשפון תליא מילתא, בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטרא ומסתיימי דינין ואסתים לישנא בישא מעלמא ושרותא וסיומא הוא בהאי יומא והא אתמר.

ת"ח יומא דא שלמין ומסיימי שאר עמין ברכאן דלהון ושראן בדינא יומא דא מסיימי ישראל דינין דלהון ושראן בברכאן דהא ליומא אחרא זמינין לאשתעשעא במלכא לנטלא מניה ברכאן לכל שתא ובהוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו, ומאן דיתב עם מלכא ונטיל ליה בלחודוי כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה. ועל דא ישראל שראן ושאר עמין מסיימי. כתיב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר יי' ואמרתם במה אהבתנו וגו' ואת עשו שנאתי וגו' אי תימא הא חמינן ליה לעשו בשליותא במלכו בכריכן עלאין ושליט על עלמא ואת אמרת (שם) ואשים את הריו שממה. אלא בכל אתר הכי הוא, כיון דמלכא קדישא גזר גזרה ושוי ההוא גזרה בפתקיה קרא אסהיד כמא דאתעביד. ועל דא ואשים, הא שויתי בפתקא דילי, וכן כל אינון טבאן דגזר עלייהו דישראל דכתיב (יחזקאל יז) אני יי' דברתי ועשיתי.

וזאת תורת האשם, וזאת תורת המנחה, וזאת תורת זבח השלמים, וזאת תורת החטאת. ר' יצחק אמר הא אוקמוה מלה אי לתתא דא בכלא, אי לעילא דא בכלא, ומאן דאשתדל באורייתא נטלה לחולקיה לכלא ואתאחיד בכל סטרין ולא בעיא קרבנין לקרבא על נפשיה והא אתמר. ר' יצחק פתח (ירמיה ב) הכהנים לא אמרו איה יי' ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הכהנים אליו אינון כהנים דמשמשי בכהונה גדולה ומקרבין מלין קדישין לאתרייהו וייחדין יחודא חד כדקא חזי.

ותופשי התורה, מאן אינון תופשי התורה, וכי כהני לאו תופשי תורה נינהו. אלא אליו אינון ליואי דתפסי כנורות דאתיין מסטרא דאורייתא ואתיהיבת מסטרא דלהון דהא מסטרא דליואי אתיהיב אורייתא ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא ליחדא ליה יחודא שלים כדקיאות. והרועים פשעו בי, אליו אינון רברבי עמא דאינון רעיין לעמא כרעיא דמדבר ענא. ואליו אינון תלתא דרגין דבעי לאשתכחא תדיר על קרבנא לאשכחא רעון לעילא ותתא ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין. כהנא מקרב קרבנא ואתכוון ליחדא שמא קדישא כדקא חזי ולאטערא סטרא דיליה, וליואי אתכוון בשיר לאתערא סטרא דלהון [לב ע"ב] ולאכללא לון בסטרא דכהנא,

וישראל אתכוון לבא ורעותא לתיובתא שלימתא ואתכנע קמי מלכא קדישא והוא נטיל כלא ואתכפר חובייהו ואשתכח חדוותא בעלאי ותתאי.

ר' יהודה פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו. קב"ה כד ברא עלמא מגו מייא אפיק ליה וסדר ליה על מייא. מה עבד, פליג מיא לתרין, פלגות לתתא ופלגות לעילא ועבד מנהון עובדין. מפלגו תתאה עביד ותקין עלמא דא וסדר ליה על פלגו דא ואתקין ליה לעילא הה"ד (שם כד) כי הוא על ימים יסדה וגו', ופלגו אחרא סלקיה לעילא ותקר עליה תקרין עלאין הה"ד המקרה במים עליותיו וגו'. ועבד רקיעא בין תרין פלגוותא אליו כד"א (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועלייהו אתקין וסדר עלאין קדישין מגו טפי טפי ברוחא דאתגזרא בבסיטא דכתיב (תהלים לג) וברוח פיו כל צבאם. ובאלין אתקין וסדר מזמרין תושבחתא ביומא ואתערבו בשלהובי אשא ואינון גדודים חילים ואמרין שירתא ביומא ותושבחתא בצפרא זמירין ברמשא. כד מטי ליליא כלהו פסקין שירתא. לעילא מנייהו גדודין דאשא בשלהובא תקיף קיימין ומריחין אשא דאכלא ואהדרי לאתרייהו.

ואית בסטרא אחרא דתהומין סלקין אליו על אליו ואית תהומא עלאה ותהומא תתאה, בכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא. ואית בגו סיטרא דתהומא תתאה דאוקדין זיקין נוריין שלהובין ממנן על דיני דעלמא לאוקדא לחייבי בנורא דנגדי מההוא נהר דינור וכלהו אשא וחיזו דלהון אשא דלהיט וקיימי בין עלאי ותתאי.

וכד תננא דמדבחא סליק מתעברן וסלקין מההוא דרגא דקיימין לשיצאה ולאובדא וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור דאיהו תקיף ועלאה אהדר לאתריה וכלהו מתהניין מתננא דמדבחא בגין דאתקנת לקבלי מדבחא לכא עלאה ובגין כך מתהניין מניה ואינון קריבין להכא. ותננא אחרא סליק והא אוקימנא לכל חד וחד, רעותא דכלא דסלקא לעילא דאיהו נייחא דרוחא לקמי מלכא קדישא והא אוקימנא.

במדבחא סלקא ואתחזי אוריאל כחיזו זחן אריא תקיפא רביע על טרפיה, והוו חמאן כהני וישראל וחדאן דהו ידעין דאתקבל ברעוא קמי מלכא קדישא. ואשא אחרא עלאה קדישא נחית לקבלא אשא תתאה, כדין בר נש זחיל ואזדעזע קמי מאריה ותב בתיובתא שלימתא.

למלכא דשדרו ליה דורונא ואתיישר קמיה, אמר לעבדיה זיל וטול דורון דא זאיתין לי. כך אמר קב"ה לאוריאל זיל וקביל דורונא דבני מקרבין קמאי. כמה חדן משתכחי בכלא כמה בסימותא זכלא משתכחי, וכהנא וליואי וההוא דמקריב קרבנא מכווני לקרבא קרבנא כדקיאות ביחודא שלים.

ת"ח (ויקרא ט) ותצא אש מלפני יי' ותאכל את העולה וגו', דא אוריאל זנחתא בחיזו אשא בשלהובא עד זעאל למדבחא לקבלא דורונא ואתחזי כאריא רברבא רביע על קרבנא. וכד ישראל לא אשתכחו זכאין או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב כדקיאות ולא אתקבל קרבניה הוו חמאן דלא סליק בארח מישר והא קם חד רוחא מנוקבא דצפון ועאל למדבחא והוו חמאן דיוקנא דחד כלבא חציפא רביע על קרבנא, כדין הוו ידעי דלא אתקבל ברעוא.

למלכא דשדרו ליה דורונא, חמא ליה מלכא דלאו איהו כדאי לקרבא קמיה, אמר מלכא אפיקן ההוא דורונא והבו ליה לכלבי דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי. כך בשעתא דקרבנא מקרב ולא אתקבל ברעוא דורונא לכלבי אתמסר ובגין כך חמאן דיוקנא דכלבא ע"ג מדבחא.

כתיב [לג ע"א] ותצא אש מלפני יי' ותאכל את העולה וגו'. אמר רבי יהודה דא אוריאל בשלהובא דאשא על מדבחא כמא דאתמר רביע על קרבנין וכדין חדוותא הוה זכלא דהא אתקבל ברעוא כמה דכתיב וירא כבוד יי' אל כל העדה. ואי לא הוה ערבוביא דבני אהרן מן יומא דנפקו ישראל ממצרים לא אשתכח רעוא הכי רעוא לעילא ותתא. [לג ע"ב]

תא חזי אע"ג דבני אהרן מיתו בההיא שעתא יאות הוה בכמה גווינין. חדא דלאו שעתא דקטרת הוה דהא קטרת לא סלקא אלא בזמנין ידיעין דכתיב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, לאשתכחא שמן וקטרת כחדא וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'. בזמנין אליו מתקרב ולא בזמנא אחרא בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא כמה דאערע דכתיב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו' כי יצא הקצף מלפני יי'. ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי כחדא.

ועוד דדחקו שעתא בחיי אבוהון, ועוד דהא לא אתנטיבו והוו פגימין [לד ע"א] דמאן דלא אנטיב פגים הוא ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן על ידוי, עליה לא שריא כ"ש על ידוי לאוחרנין. ועוד הא תנו רוויי חמרא הוו. ובגין כך ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם, דהא קטרת חביבא הוא מכלא וחדוותא דעלאין ותתאין וכתיב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב.

זאת משחת אהרן ומשחת בניו. רבי יוסי אומר זאת ודאי משוח משוחתא דאהרן דהא אהרן איית
משח רבות מעילא ונגיד ליה לתתא ועל ידא דאהרן אתמשחת משוחתא קדישא לאתברכא ועל דא זאת
משחת אהרן ומשחת בניו ודאי.

רבי יהודה אמר (מלכים ב ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי וגו'. מהכא אוליפנא
דלית ברכתא שריא בפתורא ריקנית ועל מלה ריקנית.

ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר לה ודאי סיועא דנסא הוא דהא ודאי
באתריה הוא. מתמן נפקין ברכאן ושריין דכתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת סתם.
ר' יוסי אומר ותעמוד השמן, ויעמוד איבעי ליה, אלא ותעמוד ודאי דקיימא לאנגדא ברכאן.
השמן, כמא דאוקמוה דכתיב (ישעיה ה) בקרן בן שמן, וכתיב (שיר א) שמן תורק שמך, לאחזאה
דהא מהאי שמן נגדין ברכאן על ידא דכהנא וכהנא נגיד להו לתתא ואמשח להאי זאת הה"ד זאת משחת
אהרן ומשחת בניו, וכתיב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש וגו' והא אתמר.

קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים ואת שמן המשחה וגו'. רבי חייא פתח (שם לו) כי עמך
מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, דא שמן עלאה דנגיד ולא פטיק לעלמין דשריא בגו
חכמה עלאה דכלא הה"ד כי עמך, עמך שריא ולא אתפרשא מנך לעלמין בחביבותא דכלא.
מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים לאילנא עלאה ולאדלקא בוצינין,
ועל דא אקרי ההוא אילנא עץ חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים. ועל דא באורך
נראה אור, באורך דא אור דגניז לצדיקי לזמנא דאתי דכתיב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב,
ומההוא נהורא זמינין ישראל לאנהרא [לד ע"ב] לעלמא דאתי.

ד"א כי עמך מקור חיים, דא קב"ה דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא דאחיד לכל סטרין. מאי
טעמא, בגין דאחיד ביה ההוא מקור חיים ומעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא כאמא דמעטרא
לברה על כלא הה"ד (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. ובגין כך כי עמך מקור חיים
ועל דא באורך נראה אור.

רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים, דא כהן גדול לעילא לקבליה כהן גדול לתתא. בגין כך
אנגיד כהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא ואדליק בוצינין לעילא. כהן גדול שלים בשלימו דשבעה
יומין עלאין לאתעטרא על כלא, לקביל דא שבעת יומין דמלואים לכהנא דלתתא לאשתכחא כלא

כגוונא דלעילא ועל דא ימי המלואים אקרון, יומי אשלמותא בגין דאשתלים כהנא בשאר יומין אחרנין
לאשתלמא שבעה כחדא, ואינון ימי המלואים אקרון בגין דאתאחדן שאר אחרנין ביה. מאי קא מיירי,
דכד כהנא אתער כל שאר אחרנין יתערון עמיה. ובגין כך כתיב ומפתח אהל מועד וגו' עד יום מלאת ימי
מלואיכם כי שבעת ימים ודאי. כדין אתעטר כהנא לתתא בכלא כגוונא דלעילא בגין דבשעתא דכהנא
דתתא אתער כלא יתערון על ידיה לעילא וישתכחון ברכאן לעילא ותתא.
רבי אבא אמר מאי שנא דמשה משח ליה לאהרן. אלא בגין דאיהו ברא לההוא אתר מקורא דחיי
וכתיב (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו וגו'. ומשה שמש כל אינון שבעה יומין לאשראה
כלא עמיה דאהרן.

ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דר' אלעזר. א"ל כמה נהורין אתבריאוו עד לא אברי עלמא.
א"ל שבעה ואלו הן אור התורה, אור גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור
תשובה, אורו של משיח, ואלן אתבריאוו עד לא אתברי עלמא. שבעה נהורין בוסינין אתאחידן ביה
באהרן והוא אדליק בוסינין מעילא ותתא.

ר' אלעזר פתח (קהלת ג) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. הא תנינן הכל היה מן העפר
אפילו גלגל חמה. מאן עפר, ההוא דשארי תחות כורסי יקרא קדישא.

בספרא דרב המנונא סבא הכל היה מן העפר, אתר דכניס וכניש לכלא. מלמד דנפקו שבילין לדא
סטר ולדא סטר ואתכנישו לאנהרא כעפרא דא זורקין ליה לכל עיבר ועל דא הכל היה מן העפר והכל
שב אל העפר ודאי, אל העפר דבי מקדשא קדישא, והאי עפר מעפרא עלאה, כד"א (איוב כח) ועפרות
זהב לו. כמה דאשתכח עפר לתתא הכי הוא לעילא כגוונא דא. ואוקימנא עפר, עפר דבי מקדשא דעלמא
דא בה' אתברי ועל דא אפי' גלגל חמה כד"א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, ובגיני
כך הכל היה מן העפר.

כתיב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. רעיתי, דא כנסת ישראל. ומום אין בך, אלו סנהדרין
דאינון לקבלי שבעין ותריין שמהן, שבעין שמהן, שבעין נפש דנחתו עם יעקב וקב"ה על כלא, ועל דא אין
בודקין מן הסנהדרין ולמעלה תנו.

כתיב (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. מאן ממלכת כהנים, כד"א זאת משחת אהרן, דכד
אתברכא כנסת ישראל על ידא דכהני כדין אתקרי על שמהן דא הוא ממלכת כהנים.

אמר ר' שמעון ת"ח ממלכות כהנים לא אקרי אלא ממלכת דאמלכוה כהני ועבדו לה גבירתא על כלא, אבל ממלכות כהנים לא אקרי דהא משמים אקרי מלכות מלכות שמים ודאי והכא ממלכת כמא דאתמר דכהני אמלכו לה ומחבראן לה במלכא וכדין היא ממלכת על כל גניזי דמלכא, ממלכת על כל זייני מלכא, [לה ע"א] ממלכת בעלאי ותתאי ממלכת על כל עלמא.

ר' יוסי אמר כתיב (עמוס ט) ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו, כד אזדווג מלכא לקבלה בכל אינון עטרין קדישין בכנופיא חד כדין ואגדתו כתיב.

ר' יצחק אמר ואגדתו כד"א (שמות יב) ולקחתם אגדת אזור. מאי קא מיירי, דכד מתחבראן כחדא ואתברכא מנייהו כדין שלטא על כלא ונהרא לעילא ותתא וכלא בשעתא דכהנא פלח פולחנא ומקרב קרבנא ואקטר קטורתא ומכוין מלין לקרבא כלא כחדא, כדין כתיב ואגדתו על ארץ יסדה.

ר' יוסי אמר כד נטיל אהרן כלהו נטלין עמיה עד דיתברכא כנסת ישראל ויתברכו עלאי ותתאי, כדין (תהלים קלה) ברוך יי' מציון שוכן ירושלים הללויה, (שם עב) וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן.

ר' אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והווי עמיה ר' ייסא ור' חזקיה. פתח ר' אלעזר ואמר (ישעיה נא) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך וגו'. תנינן כל בר נש דאשתדל במלי אורייתא ושפוותיה מרחשן אורייתא קב"ה חפי עליה ושכינתא פרשא עליה גדפהא הה"ד ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד אלא דהוא מקיים עלמא וקב"ה חדי עמיה כאלו ההוא יומא נטע שמיא וארעא הה"ד (שם) לנטוע שמים וליסוד ארץ.

ולאמר לציון עמי אתה. מכאן אוליפנא דישראל אקרון בשמא דציון דכתיב ולאמר לציון עמי אתה, וזמינא כנסת ישראל לאתקרא בשמא דציון דכתיב (שם א) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. עוד פתח ואמר (שם ח) צור תעודה חתום תורה בלמודי. צור תעודה, דא סהדותא דדוד דכתיב (תהלים קלב) ועדותי זו אלמדם. צור, קשורא כמאן זקשר קשורא באתר חד.

חתום תורה בלמודי. חתום תורה, חתימה דאורייתא וכל נגידו ורבו דאתי מלעילא. באן חתימה דיליה, בלמודי בגין דתמן אתכנש רבו ומשח בין תרין קיימין דתמן שריין, אתר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד מלעילא לאשדאה ליה בפומא דאמא ולאקא ליה בהאי תעודה וכדין אתקשר כלא קשרא דאן מהימנא.

תא חזי מה בין אינון דמשתדלי באורייתא לנביאי מהימני, דאינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא. מאי טעמא, בגין דאינון קיימין בדרגא עלאה יתיר מנביאי. אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתר דאקרי תורה דהוא קיומא דכל מהימנותא, ונביאי קיימי לתתא באתר דאקרי נצח והוד, ועל דא אקרו אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי ועלאין מנהון יתיר. אלין קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא. אינון דאמרי מילי ברוח הקדש קיימי לתתא מכלהו. ועל דא זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עלאה יתיר על כלא, ועל דא מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לקרבנין ולא לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנותא דכלא. ועל דא (משלי ג) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, וכתוב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

עד דהוו אזלי אשכחו חד בר נש דהוה אתי ותלת ענפי הדס בידיה. קריבו לגביה, אמרו ליה למה לך האי.

אמר לרוות אובדא.

אמר ר' אלעזר שפיר קאמרת. תלת אלין למה.

אמר חד לאברהם ותד ליצחק וחד ליעקב וקשירנא לון כחד וארחנא בהו בגין דכתיב (שיר א) לריח שמניך טובים וגו', ובגין דהאי ריחא אתקיים חולשא דנפשא במהימנותא דא ויתנגידן ברכאן מעילא לתתא.

אמר ר' אלעזר זכאה חולקהון [לה ע"ב] דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ת"ח לית עלמא מתקיימא אלא על ידי ריחא ולית מהימנותא אלא על ידי דריחא ומריחא דא אשתמודע ריחא אחרא דהא בשעתא דנפיק שבתא אפרדא חבילה וסלקא נפשא יתירא ואשתארן נפשו ורוחן עציבן, אתי ריחא דא ומתקרבן חד בחד וחדאן. ועל דא בעי רוחא בתר רוחא לקבלא ריחא, כיון דאתקבל ריחא מתקרבן כחדא וחדאן. כהאי גוונא ריחא דקורבנא, בריחא דא מתקרבין כלא כחדא ואתהלטין בוסינין וחדאן.

ת"ח תרי בוסיני חד לעילא חד לתתא, אי להיט בר נש האי בוסינא דלתתא וכבי ליה ההוא תננא דסליק להיט בוסינא עלאה. כך תננא דקרבנא, האי תננא דסליק להיט בוסיני עלאי ומתלהטן כחד ומתקרבין כלהו כחדא בריחא דא, ובגין כך ריח ניחח ליי', אשה ליי' והא אוקימנא.

ועל דא ריחא דקרבנא קיומא דכלא וקיומא דעלמא וקרבנא על ידא דכהנא דמקרב כלא, ובגין כך יומי אשלמותא אשתלימו ביה בגין דאקריבו כלהו בפולחניה וישתכח חידן וברכאן לעילא ותתא.

כתיב (ישעיה כה) יי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן.
האי קרא אוקמוה, יי' אלהי אתה, דבעי בר נש לאודאה לשמא קדישא ולשבחא ליה על כלא. ומאן אתר
שבחא דיליה, כמא דאוקמוה והכא מעמיקא דכלא דכתיב כי עשית פלא. פלא, כמא דכתיב (שם ט)
ויקרא שמו פלא והא אתמר.
עצות מרחוק. עצות, כד"א יועץ. מרחוק, דכתיב (ירמיה לא) מרחוק יי' נראה לי, וכתיב (משלי
לא) ממרחק תביא לחמה.
אמונה אומן, כד"א (דברים לב) אל אמונה ואין עול, ואוקמוה אמונה בלילה כד"א (תהלים צב)
ואמונתך בלילות, וכתיב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. וזמין קב"ה לדכאה לון לישראל
מחוביהון דכתיב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם
אטהר אתכם.

פרשת שמיני

ר' יצחק פתח (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. זכאין אינון ישראל דקב"ה
יהב לון אורייתא קדישא חדוותא דכלא חדוותא דקב"ה נאיטיילותא דיליה דכתיב (משלי ח) ואהיה
שעשועים יום יום. נאורייתא שמא דקב"ה ובאורייתא אתברי עלמא דכתיב (שם) ואהיה אצלו אמון, אל
תקרי אמון אלא אומן.
ובאורייתא אתברי בר נש הה"ד (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם. אמר לה קב"ה לאורייתא
בעינא למברי אדם. אמרה קמיה האי בר נש זמין הוא לארגזא קמך, אי לאו תאריך רוגזא עליה היאך
יקום בעלמא. אמר לה אנא נאנת נוקים ליה בעלמא דהא לאו למגנא אקרינא ארך אפים.
ר' חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבע"פ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא הה"ד נעשה אדם
בצלמנו כדמותנו.
רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי, ודא הוא בצלם ודמות, צלם
בדכורא דמות בנוקבא, ועל דא שירותא דאורייתא ב' ואוקמוה.
ר' יצחק אמר מפני מה ב' פתיחא וסתימא. אלא בשעתא דבר נש אתי [לו ע"א] לאתחברא בה
באורייתא הרי היא פתיחא לקבלא ליה ולאשתתפא בהדיה, ובשעתא דבר נש סתים עינוי מנה ויהך
לאחורא הרי היא סתימא מסטרא אחרא ולא ישכח פתחא עד דיתוב לאתחברא בה אנפין באנפין ולא
יתנשי מניה. ועל דא אורייתא פתיחא לקמיה דבני נשא ואכרזא וקרי לון (משלי ח) אליכם אישים אקרא
וגר', וכתיב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.
ר' יהודה אמר ב' תרין גגין וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמייא וחד לארעא וקב"ה
דאחיד לון וסביל לון.
ר' אלעזר אמר תלת נהרין אינון עלאין קדישין דאחידן כחדא ואינון כללא דאורייתא ואלין
פתחין פתחא לכלא, פתחין פתחא למהימנותא ואלין ביתא דכלא, ועל דא ב' אקרי דאלין אינון ביתא,
ובגין כך שירותא דאורייתא ב' דהא היא אורייתא הוי ואסותא דעלמא. ובגין כך מאן דאשתדל
באורייתא כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא והא אתמר דאורייתא כלא שמא קדישא עלאה הוי, ובגין
דאיהו שמא קדישא פתח בב' דאיהי שמא קדישא בתלת קשרי מהימנותא.

ת"ח כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקב"ה ומתעטרי בעטרי אורייתא ואתרחימו לעילא ותתא נקב"ה אושיט לון ימיניה כ"ש אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא קב"ה מעטר להו בחד חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין ואינון ככבי צפרא בשעתא דכנסת ישראל וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו, כד"א (ישעיה כד) רועה התרועעה דאינון דינין מתברי ואתברו כלהו מקמי בקר דאתער בקר בעלמא כד"א (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר, ועל דא ויריעו כל בני אלהים.

רבי אלעזר הוה אזיל בארחא, אשכחיה לר' פנחס בן יאיר דהוה געה חמריה. א"ר פנחס ודאי בטיקולא דחדוותא דחמרא חמיתא. כיון דנפק מבתר ענפי טיהרי טינרא חמא ליה לרבי אלעזר, אמר ודאי טיקולא דחדוותא אשתלים. נחת רבי אלעזר לגביה ונשק ליה. א"ל אי טופסא דארחא לגבך ניזיל הכא ונתחבר כחדא ואי לאו טול ארחך וזיל.

אמך ודאי לקבלך אזילנא, כיון דאשתכחנא לך ליזיל אבתרך ונתחבר כחדא. פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח) יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך. מ"ט מציון, בגין דתמן שריין ברכאן לאשתכחא הה"ד כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם. ובגין כך יברכך יי' מציון דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. וראה בטוב ירושלם, דבגיני כך אתברכא דכיון דציון אתמלי ברכאן כדין ירושלם אתברכא ואשתכחו בה רחמין, וכד ירושלם אתברכא כל עלמא אתברכא. כל ימי חיך, דלא אתחזי קשת ביומך כמא דהוה לאבך, ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך.

וראה בנים לבניך, דחלי חטאה חסידין קדישין, כדין שלום על ישראל. מאי שלום על ישראל, אלא כמאן דאמר שלמא על רישא דמלכא דלא יחסר כלא, כך שלום על ישראל בזמנא דצדיקייא ישתכחון בעלמא.

פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים, הא אוקימנא. בני בנים, מן שאר כתרי מלכא כד"א (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי', וכתיב (איכה ד) בני ציון היקרים כמא דאתמר.

ותפארת בנים אבותם, לא מתעטרין בנין אלא באבהן. מכאן אוליפנא דבנים לא מתעטרין ולא משתקיין משקיו דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן הה"ד [לו ע"ב] תפארת בנים אבותם. עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא, נחתו וצלו. עד דהוו מצלו קפטר חד חויא ברגלא דחמרא דרבי פנחס, קפטא וגעא תרי זמני. בתר דסיימו צלותא אמר רבי פנחס ודאי צערא הוא לבעירא דילי דודאי יומא דא אקדימנא והוינא מרחיש באורייתא ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא והשתא מצערי ליה. קמו וחמו חד חויא קפטר עליה. אמר רבי פנחס חויא חויא זיל ואסטור קוטרך בקטפירי דחיותא. אדהכי אתנשר חויא ונפל קפטירי קפטירי.

אמר רבי אלעזר ומה כ"כ מדקדק קב"ה עם צדיקייא.

אמר ליה ודאי קב"ה מדקדק בהו בצדיקייא ונטיר לון ובעא לאוספא להו קדושתא על קדושתיהו. והשתא חמי דחמרא דילי על דלא נטר קדושתא דילי אצטער וחויא דא שליחא הנה, וכמה שליחין אית ליה לקב"ה ובכלא עביד שליחותיה ואפי' בחיות ברא הה"ד (ויקרא כו) ושלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם, ואפי' ביד גני הה"ד (דברים כח) ישא יי' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ. א"ר אלעזר ובידא דישראל עביד שליחותא.

א"ל אין, כגון רשע בידא דצדיק, אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא לא עביד ביה שליחותא אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה הה"ד (שמות כא) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו, ואשר לא צדה דייקא דלא אתכוון לקבליה, ודאי והאלהים אנה לידו לאתענשא לתרווייהו.

א"ר אלעזר היכי עביד קב"ה שליחותא בידא דהאי ובידא דגוי.

א"ל ואבוך לא קאמר לך.

א"ל עד לא שאילנא מניה.

פתח ואמר (איוב לד) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו'. והוא ישקיט, בזמנא דקב"ה יהיב שקט ושלוחה לב"נ מאן הוא רשאי לארשעא ליה ולמעבד ליה קטרוגא. ויסתר פנים ומי ישורנו, ובזמנא דאיהו אסתים עינוי לאשגחא עליו מאן הוא דישגח עליה לנטרא ליה. וארחוי דקב"ה כד"א ועל גוי ועל אדם יחד, בין לעמא כלא בין לחד בלחודוי.

ת"ח בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדוי לתתא אתער לעילא ימינא דקב"ה, כדן מתערין כמה רחמין כמה נטורי עלמא כמה נטורי דב"נ מימינא ומשמאלא, כדן שמאלא אתכפיא ולא יכלא לשלטאה. ובזמנא דבני נשא לא מתכשרן עובדין לתתא שמאלא אתער וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו מתערין וכלהו אתעבידו שלוחין לגבייהו דבני נשא דהא אינון דעברי על פתגמי אורייתא כלהו רשימין באנפייהו ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא, ובגין כך גויס וחיותא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אקרונ שלוחין לגבי אינון רישמין דמתערי להו.

וישראל אע"ג דלא מכשרן עובדין כלהו מסטרא דימינא קא אתיין ובגין דאתכפייא ימינא בעובדייהו שלטא עלייהו שמאלא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא ועל דא שליחותא בידא דגרי וחיותא וכדדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל, אע"ג דחייבי נינהו מסטרא דימינא קא אתו. וישראל חייבא דנפל בידא דחייבא אחרא בזמנא דלא אתכוון ביה הוא בגין דאתענשו תרווייהו ויקבלון עונשא לדכאה לון.

א"ל ר' אלעזר מנא לן.

אמר ליה ת"ח מגבעה (שופטים כ) דאע"ג דחייבי נינהו לא בעא קב"ה דיתערון לגבייהו חייבי ישראל אחרנין ועל דא מיתו מישראל כל אינון זמנין דמיתו עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו אתעבירו ואשתארו אינון [לז ע"א] זכאין יתיר דיעבדון מלה בארח קשוט, ואע"ג דזכאין אינון לא אתייהיב מלה אלא לאינון דאתייהיב כד שקילן עלמין כחדא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וההוא זמנא לא אשתכחו עלמין שקילין כחדא.

ועל דא חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין לאו אינון שלוחי מלכא דהא לא אתיין מסטרא

שמאלא. לבני נשא דחבו למלכא, אתער סנטירא לגבייהו לתפשא לון ולאענשא לון מאינון דחבו למלכא. קם חכים חד מנייהו ואתערב בהדי סנטירא, זקף סנטירא עינוי וחמא ליה, א"ל מאן יהבך לגבן, לאן את מאנון דחבו למלכא, הא את אתענש בקדמיתא. שקילו ליה וקטלוה.

כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין וכד אלין גרמין בחובייהו דאכפייא ימינא בכן אתער

שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה. אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו אשתמודען ביה ואמרי ליה ולאן את מאינון דאתיין מסטרא דימינא דאתכפייא בחובייהו ואנת הוא מאינון דחבו למלכא, מאן יהבך לגבן. אשתכח דההוא אתענש בקדמיתא. ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרע לו בודאי בגין דלא שליחא דמלכא הוא ולא אתי מההוא סטרא.

אמר ר' אלעזר ודאי הכי הוא דהא תנינן אית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ושאר עמין, ישראל לימינא ושאר עמין לשמאלא. וישראל אע"ג דחייבי ניהו אתכפיין אינון בימינא ולא אתדבקן בשמאלא ולא אתערבין בהדייהו לעלמין, ובגין כך כתיב (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני, וכך אסתלק ימינא ישראל דמתדבקין ליה יסתלקון ויתעטרו ביה וכדין אתכפייא שמאלא וכל אינון דאתו מסטרהא הה"ד (שמות טו) ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב.

רבי אלעזר פתח ואמר ויהי ביום השמיני. מאן הוא ביום השמיני, אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגו' כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת ימים, בשבעת ימים מבעי ליה, מאי שבעת ימים ימלא. אלא זכאין אינון כהני דמתעטרי בעטרי מלכא קדישא ומשיחין במשחא דרבות קודשא בגין דאתער משחא אחרא דמשקי לכל שבעה ואתמשחין מההוא רבות קודשא ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין, והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו. ותנינן שיתא אינון וכלהו אתכלילן בהאי ודא כללא דכלהו ובגין כך שבעת ימים ימלא דהא בהאי תליין, ועל דא כנסת ישראל אתקרי בת שבע, בת מאיהו שבע דאיהי כללא דשיתא אחרין.

כיון דהאי שבעה אשלים לון לכהני ואעטר לון ומשח לון בכלא כד מטו לכנסת ישראל דאיהי תמינאה אתפקד אהרן לקרבא עגל לקרבנא בגין דאיהו בריה דפרה לכפרא על ההוא עגל אחרא דעבד אהרן וחיב לגבי פרה דאיהי תמימה שלימו דאמוני ישראל, וישתכח כהנא שלים בכלא בתמינא לבושי יקר שלים בכל כתרין שלים לעילא שלים לתתא.

ובכלא בעי לאחזאה עובדא ועל דא אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא בגין דאתער הכי לעילא וישתכח כלא בגוונא חד, כדין אתברכאן עלמין כלהו ומשתכחי ברכאן על ידוי דכהנא והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי.

אמר ליה למה כתיב עגל בן בקר לחטאת.

אמר ליה בגין ההוא חטאת דעביד בקדמיתא. ואיל לעולה. מאי טעמא איל, בגין איל דיצחק דהוה עולה תמימה דהאי אתחזי לקרבא לאשלמא כלא, והאי אתר מסטרא דיצחק אשתאב והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא עולה בגין דאיהי עולה דהא עולה לעילא סלקא ובגין לאתעטרא לה בשלימותא עגל ואיל כדקא חזי. ומה איל, לאשלמא [לז ע"ב] ליה בשלימו דיצחק כדקא חזי.

וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי מקרבין כגוונא דא דכתיב ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני יי',
תן על מה דחבו ותן לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק.

ומאי שנא בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת ולא כתיב בהו בישראל שור לחטאת. אלא ישראל
הא קבילו עונשא בקדמיתא וכיון דקבילו עונשא בכמה אתר על דא לא בעא קב"ה לאדכרא לון חובייהו
כקדמיתא ועל דא לא כתיב הכא לחטאת אלא לשלמים בגין שלמא לאחזאה דהא קב"ה בשלמא בהו
בישראל על דא. אבל אהרן דהא לא קביל עונשא בצלותא דמשה דכתיב (דברים ט) ובאהרן התאנף יי'
וגו', וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן וגו' ועד כען חובא הוה תלי כתיב עגל בן בקר לחטאת, לחטאת
ודאי, ואיל לעולה, בגין דיכפר חוביה ויתדכי וישתלים בכלא.

ובהווא יומא אשתלימו עלאין ותתאין ואשתכח שלמא בכלא וחדוותא דעילא ותתא ואלמלא
דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בהווא יומא מדאסתלקו ישראל מן ימא לא אשתכח חדוותא דעלאי
ותתאי כהווא יומא. בהווא יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא ואשתכחו כהנא וישראל מתדכאן מניה.
כל ההוא יומא אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא והווא אזלין ושאטן בסחרנייהו דישאל ולא אשכחו
בהו עדנא עד דגרים שעתא וקמו נדב ואביהווא וערבבו חדוותא דכלא ואשתכח רוגזא בעלמא הה"ד וירא
כבוד יי' אל כל העדה, מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהווא איש מחתתו ויתנו בהם אש וישומו עליהם
קטרת.

תנן בהווא יומא חדוותא דכנסת ישראל הוות לאתקשרא בקשרא דמהימנותא בכלהו קשרין
קדישין דהא קטרת קשיר כלא כחדא ובגין כך אקרי קטרת, ואינון אתו וקשירו כל אינון אחרנין כחדא
ושרו לה לבר דלא קשירו לה בהדייהו וקשירו מלה אחרא, ובגין כך אזהר לון לכהני לבתר דכתיב
(ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש.

ובכמה גוויין ערבבו חדוותא דכנסת ישראל בהווא יומא. חד דלא אינסיבו ולא אתחזו לקרבא
ולאתברכא עלמין על ידייהו, וחד זלאו הוה שעתא כדקא יאות, וחד דדחקו שעתא, וחד דהא מקדמת
דנא נפק נמוסא דילהון. ויקריבו לפני יי' אש זרה, ודאי מלה אחרא אתקשרו בקשורא דא ושרו לכנסת
ישראל לבר.

א"ל ר' פנחס לא תימא דאינון שארו לה לבר אלא כנסת ישראל לא אתקשר על ידייהו דהא בכל
אתר דלא משתכחי דכר ונוקבא כנסת ישראל לא שריא בינייהו כלל, בגין כך אזהר לכהני דכתיב בזאת
יבא אהרן אל הקדש, דישתכח דכר ונוקבא ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא עד דיתנסיב בגין דישתתף

בקשורה כנסת ישראל דמאן דלא אנסיב שארי לה לכנסת ישראל לבר והיא לא אשתתפא בהדיה ועל דא אשתכח ערבוביא בהאי יומא לגבייהו.

ויהי ביום השמיני. ר' יוסי פתח (שיר ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה, דא כנסת ישראל והא אוקמוה דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל וחיבותא דקב"ה לקבלה לאתדבקה בה, ועל דא מאן דאנסיב בעי לשבחא ליה לקב"ה ולשבחא לה לכנסת ישראל דהא תנינן בכלא בעי לאחזאה עובדא, כמה דאיהו בר נש אתדבק בבת זוגו וחיבותא דיליה לקבלה כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא הוא אתער זוגא אחרא דהא קב"ה חיבותא דיליה לאתדבקה בכנסת ישראל, ומאן דאתער מלה קב"ה מברך ליה וכנסת ישראל מברכא ליה והא אתמר.

ועל דא שבחא דקב"ה דמשבח לה לכנסת ישראל כשושנה דאיהי בין החוחים דהיא מעליא וסלקא על כלא, כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין בגין דאיהי סלקא [לח ע"א] ומתעטרא על כלא, ודאי שושנה בין החוחים ואתרוג בין החוחים לאחזאה שבחא דכנסת ישראל על כלא.

ת"ח כנסת ישראל אתברכא ע"י דכהנא וישראל מתברכא ע"י דכהנא וכהנא מתברכא ע"י

דכהנא עלאה הה"ד (במדבר ו) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

כתיב (תהלים כה) זכר רחמיך יי' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמיך, דא יעקב. וחסדיך, דא אברהם. כי מעולם המה, מעולם נטיל לון קב"ה וסליק לון לעילא נעביד מנייהו רתיכא קדישא לאגנא על עלמא ובגין דהוו מעולם הוי דכיר לון לאגנא ולרחמא על עלמא. כגוונא דא נטיל קב"ה לצדיקייא מן עלמא וסליק לון לעילא לאגנא על עלמא.

ואי תימא יצחק אמאי לא אזכר הכא, אלא אשתאר לאתפרעא מאינן דעאקין לבנוי הה"ד (שם)

(פ) עוררה את גבורתך, וכתיב (ישעיה מב) יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו יתגבר, ודא הוא יצחק דאסתלק הכא.

ר' חייא אמר התם זכר רחמיך יי' וחסדיך, אלין יעקב ואברהם דבעינן לאגנא עלן, אבל יצחק

למעבד קרבין קיימא ובגיני כך לא בעינן ליה לגבייהו.

ד"א כי מעולם המה, דכד ברא קב"ה עלמא נטל יצחק וברא ביה עלמא, חמא דלא יכיל למיקם

בלחודוי נטל לאברהם וקיים בן עלמא הה"ד (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל

תקרי בהבראם אלא באברהם. חמא דבעיא קיימא יתיר נטל ליעקב ושתף ביה ביצחק וקיים עלמא הה"ד ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים, ועל דא באברהם וביעקב אתקיים עלמא ובגין כך כי מעולם המה.

רבי יהודה פתח ויהי ביום השמיני, לבתר דאשתלים אהרן באינון שבעה יומין ואתעטר בהו יומא תמינאה בעייתא לאשתלמא מן שבעה דאשלמותא על ידיה דכהנא ועל דא פולחנא בתמינאה לאתעטרא מן שבעה ולאשתקנא כהנא על ההוא דחב בקדמיתא הה"ד ויאמר אל אהרן קח לך עגל, והא אוקמוה דעגל ודאי לכפרא על ההוא עגל דכתיב (שמות לב) ויעשהו עגל מסכה. בן בקר. מ"ט בן בקר ולא בן פרה, אלא איהו איבעי לאתתקנא לגבי פרה לא אתחזי לקרבא מניה לגבה. מאן דשדר דורון למלכא חמיתון דנסיב מבי מלכא ויהיב למלכא, אלא מבי אחרא אצטריך ולאן מבי מלכא.

ר' יוסי אמר מדידיה לדידיה לא אתחזי.

אמר ר' יהודה בגין כך בן בקר ודאי ולא בן פרה.

לחטאת, לדכאה על ההוא חובה דחב ביה. ואיל לעולה תמימים. תמימים, תמים מבעי ליה. אי תימא דעל עגל ואיל קאמר לאו הכי דהא תרוייהו לא סלקין לעולה דהא כתיב לעולה תמימים, ועגל לחטאת סלקא, מהו תמימים וכתיב איל.

אלא אילו דיצחק לקרבא לגבי פרה דאדכר תרי זימני בקרא חד דכתיב (בראשית כב) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל, הא תרי, ויעלהו לעולה. ועל דא איל לעולה תמימים, תרי איל דאיהו תרי, ועל דא גבורות תנינן ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין.

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, עגל לחטאת מבעי ליה כגוונא דכהנא. אלא ישראל הא קבילו עונשא ועל דא לא כתיב בהו עגל לחטאת אלא עגל לעולה. מ"ט, בגין דכל אינון דחבו ביה קבילו עונשא בין במלולא בין בעובדא בין בפולחנא ואפילו אינון דלא עבדו מדי אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלא ליה אתענשו כמה דכתיב (שמות לב) וישק את בני ישראל. אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא ולא למפלא ליה אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה הכא אתדכן ומקרבין ליה [לח ע"ב] לעולה ולא לחטאת.

אבל קחו שעיר עזים לחטאת אמאי, אלא בגין דהוו מקרבין בקדמיתא לשעירים דשלטין על טורי רמאי ודא הוא לחטאת ובעיין לאתדכאה מההוא חובא ולא עוד אלא לחדתותי דסיהרא אצטריך.

ושור, שור ולא פר בגין דשור שלים הוא לאחזאה שלמא הה"ד לשלמים.

ר' יוסי אמר שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין. שור מסטרא דשמאלה דכתיב (יחזקאל א) ופני השור מהשמאל. איל בגין אילו דיצחק, וסלקין לשלמים לאשלמא לון בכנסת ישראל, ועל דא שור ואיל לשלמים.

אמר ר' יהודה כלא בגין דכנסת ישראל מתעטרא ומתברכא ע"י דכהנא באשלמותא, והאי יומא חדוותא דכלא הוה חדוותא דכנסת ישראל ביה בקב"ה חדוותא דעלאין ותתאין דביומא דאשתלים כהנא לתתא כביכו"ל אשתלים כהנא לעילא בר נדב ואביהוא דאתערו ערבוביא בין מטרוניתא ומלכא ובגין כך ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וג'.

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר וג' ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו כי שמן משחת יי' עליכם. רבי אבא אמר הא תנינן בעובדין דלתתא יתערון עובדין לעילא ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא.

ת"ח כל חדוותא דלעילא תליא בההוא שמן קדישא דמתמן נפיק חדוא וברכאן לכלהו בוצינין וכהנא עלאה מיניה אתעטר בנגידו דמשחא ובגין כך כהנא דרבו משח אתנגיד עליה כגוונא דלעילא בעי לאחזאה חידו ונהירו דאנפין יתיר מכלא ולא יתחזי גרעונא ברישיה ולא בלבושיה אלא למהוי כלא שלים כגוונא דלעילא ולא יתחזי ביה פגימו כלל בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא.

ת"ח אלמלא אלעזר ואיתמר יתחזון פגימין בההוא שעתא בלבושיהון או בראשיהון לא ישתיזבון בההוא שעתא דהא שעתא קיימא למעבד דינא. ועל דא תנינן בשעתא דמותנא אערע בעלמא לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא בגין דלא יתערון עליה, בר אי אתער גרמיה לטב ויכיל לדחייא שעתא דהא בזמנא דשעתא דדינא קיימא בעלמא מאן דיערע ביה לקטיין ליה ויסתלק מעלמא, ובגין כך ולא תמותו כתיב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני ולא מתזקי.

רבי אלעזר פתח (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה וג'. ויקח אהרן את אלישבע, כלא כמה דאצטריך כלא כגוונא דלעילא.

ת"ח ראויה היתה בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא. תן ראויה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא. מה בין האי להאי, אלא כלא חד, אבל התם לדינא הכא לרחמי. כד אתחברא בדוד לדינא לאגחא קרבין לאושדא דמין. הכא באהרן לשלמא לחדווא לנהירו דאנפין לאתברכא, ועל דא אתקרי הכי התם בת שבע הכא אלישבע דאתחברא בחסד. ת"ח בת שבע לדינא לירתא מלכותא ולאתקפא.

א"ר שמעון הא דתנינן (שמות יט) ויהי קול השופר, שפיר הוא ודא הוה יעקב דאסתלק במחשבה באבהן ונפקו כחדא מגו שופר דהא שופר אפיק מייא ואשא ורוחא כחדא ואתעביד מנייהו קלא, כך אימא עלאה אפיק לאבהן בחד קל מגו מחשבה ואסתליקו כחדא בחד קל, וההוא קול אקרי קול השופר ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא ואקרי קול. ותרי קלי נינהו דהא מגו קלא נפיק קלא, אבל קול חד דאקרי קול השופר, ומהכא נפקו שאר קולות מגו ההוא שופר בזווגא [לט ע"א] דמחשבה ושבעה קולות נינהו דנפקו בזווגא דמחשבה בשופר ודא שופר אשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא ולבתר לבנין והא אוקימנא מלה.

ת"ח ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב, לבסמא לה למחדי לה לחברא לה במלכא בזווגא שלים לאשתכחא ברכאן בעלמין כולהו על ידא דאהרן. בגין כך בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין בחידו כלא כגוונא דלעילא דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתכחי, ועל דא אתרחיק מניה דינא ורוגזא ועציבא בגין דלא אפגים מההוא אתר דאתקשר, ועל דא ואחיקם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא כהנא, עלייהו כתיב (דברים לג) ברך יי' חילו ופעל ידיו תרצה.

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו. ר' יהודה אמר מגו פרשתא דא שמעינן דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו מדאזהר להו לכהני בהא. ר' חייא פתח (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן. אי כהנא בעי למחדי ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא אמאי אסיר ליה חמרא דהא חידו ביה אשתכח נהירו דאנפין ביה אשתכח. אלא שירותא דחמרא חדוותא, סופיה עציבו. ועוד דיין מסטרא דליואי קא אתיא מאתר דחמרא שרי דהא אורייתא וחמרא דאורייתא מסטרא דגבורה הוא וסטרא דכהנא מים צלילן נהירין. ר' יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה וכליל כלא דא בדא. חמרא שרי חדוותא בגין דכליל מגו מייא, לבתר אהדר לאתריה ועציב ורגיז ודאין דינא, וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין.

ר' אבא אמר מאתר חד נפקי יין ושמן ומים ודבש וחלב. מים ושמן נטלי כהני ויירתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו חדוותא ושירותא וסיומא דכתיב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. ויין לשמאלא לארמא קלא ולזמרא ולא לשתיק דהא חמרא לא שתיק לעלמין ושמן בחשאי הוא תדיר.

מה בין האי להאי. אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהי בלחישו תדיר ולא אשתמע ועל דא הוא מימינא, ויין דאיהו לארמא קלא ולא שתיק לעלמין אתי מסטרא דאמא וירתינ ליואי לסטר שמאלא וקיימי לארמא קלא וקיימי בדינא ובגין כך כתיב (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. בגין כך כהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא אסיר ליה בחמרא דהא עובדוי בחשאי אינון ובחשאי אתכוון במה דאתכוון חווג למאן דווג ונגיד ברכאן לעלמין כלהו וכלא בחשאי. ועוד דעובדוי כלהו ברזא וחמרא מגלי רזין הוא דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי מבי מרוניא לצפורי, והוה חד רבייא שכיח בגוון בחמרא בקונטא דדובשא. א"ר יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל.

פתח רבי יצחק ואמר (שיר ז) וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים. כיון הטוב, דא יינה דאורייתא דהוה טב דהא יינה דאחרא לא איהו טב ויינה דאורייתא טב לכלא, טב לעלמא דא וטב לעלמא דאתי ודא הוא יינא דניחא ליה לקב"ה יתיר מכלא ובזכו דא מאן דמרוי מיינה דאורייתא יתער לעלמא דאתי ויזכי לאחייא כד אקים קב"ה לצדיקייא. א"ר יהודה דובב שפתי ישנים, הא תנינן דאפילו בההוא עלמא יזכי למלעי באורייתא הה"ד דובב שפתי ישנים.

אמר ההוא רבייא אי כתיב וחכך מין הטוב הוינא אמר הכי, אבל כיון הטוב כתיב ולא מין. אשגחו ביה. א"ר יהודה ברי אימא מילך דשפיר קאמרת. אמר שמענא דמאן דאשתדל באורייתא ודביק בה וההוא מלה אשתמע בפומיה ולא לחיש לה [לט ע"ב] בלחישו אלא ארים קליה בה, דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא דכתיב (משלי א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר, לארמא רנה דאורייתא ולא בלחישו, כיון הטוב, כחמר טב דלא שתיק והוא לארמא קלא, כד יפוק מהאי עלמא הולך לדודי למישרים דלא יסטי לימינא ולשמאלא ולא ישתכח דימחא בידיה.

דובב שפתי ישנים, אפילו בהוא עלמא שפתוהי מרחשן אורייתא.

תו שמענא וחכך כיון הטוב, האי קרא לכנסת ישראל אתמר ובתושבחתא אתמר. אי הכי מאן הוא דמשבח בהאי. אי קב"ה מהו הולך לדודי, הולך אלי מבעי ליה. אלא ודאי קב"ה משבח לכנסת ישראל, כמא דאיהי משבחת ליה דכתיב חכו ממתקים וכולו מתמידים, כך קב"ה משבח לה לכנסת ישראל דכתיב וחכך כיון הטוב, יין הטוב הוא ההוא חמרא דמנטרא.

הולך לדודי, דא יצחק דאקרי ידיד מבטן.

למישרים, כד"א (תהלים צט) אתה כוננת מישרים לאתכללא שמאלא בימינא ודא הוא מישרים דבגין חדוותא דההוא חמר טב אתכלל שמאלא בימינא וחדאן כלא.

דובב שפתי ישנים, דהא כלא מתערי בחדוואן וברכאן ועלמין כלהו משתכחי בחדו ומתערי לארקא ברכאן לתתא.

אתו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו ליה וחדו עמיה. א"ל מה שמך.

א"ל ייסא.

אמרו ר' ייסא תהי, יתיר תהי שכיח בעלמא מר' ייסא חברנא דאסתלק מביננא.

אמרו ליה מאן הוא אבוך.

אמר אתפטך מעלמא דין והוא מוליף לי כל יומא תלת מלין דאורייתא ובלייליא תלת מלין דחכמתא דאגדתא, והני מלי מאבא אוליפנא. והשתא דיורי בחד בר נש וסליק לי מאורייתא ואנא אזיל כל יומא לעבידתיה ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא.

א"ל ההוא ב"נ ידע באורייתא.

אמר להו לאו, והא סבא הוא ולא ידע לברכא ליה לקב"ה ואית ליה בנין ולא שוי לון בבי רב.

א"ר יהודה אילו לא הוה הכי עאלנא לגביה להאי כפר למללא עלך, השתא אסיר לן למחמי אנפוי. שדי חמריה מנך ואת אזיל לגבן.

אזלו. אמרו מאן הוה אבוך.

אמר לון ר' זעירא הוה דכפר ראמין.

שמע ר' יהודה ובכה, אמר אנא הוינא בביתיה ואוליפנא מניה תלת מלין בכסא דברכה ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי.

א"ר יצחק ומה מהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כ"ש.

אזלו ואחידו בידיה, חמו חד חקל יתבו תמן. א"ל אימא חד מלה מאינן דאוליף לך אבוך

במעשה בראשית.

פתח ואמר (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת. ויברא

אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי וההוא אתר עלאה אתר דנפקו מניה הכי קרי ליה הכא, אע"ג
דרחמי הוא מניה נפקו דיני וביה תליין.

את התנינים הגדולים, אלין אבהן דאינן אשתקיי בקדמיתא ומשתרשאן על כלא.

ואת כל נפש החיה הרומשת, דא נפש דההיא ארץ עלאה אפיקת מההוא חיה עלאה על כלא

דכתיב תוצא הארץ נפש חיה.

ד"א נפש חיה, נפש מאדם קדמאה דמשך בגויה.

החיה הרומשת, דא חיה דרמשא לכל סטרין לעילא ותתא.

אשר שרצו המים, בההוא נהר עלאה נגיד ונפיק ואשקי להאי אילנא לאשתרשא בשרשוי על

כלא ולאשתכחא ביה מזונא לכלא.

ד"א החיה הרומשת דא הוא דוד מלכא דכתיב ביה (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה.

ואת כל עוף כנף למינהו, אלין כל אינן מלאכין קדישין דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל

יומא ויומא דכתיב (ישעיה ו) שש כנפים שש כנפים לאחד, ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא

דמאריהון כל חד וחד כדקא חזי.

אמר רבי יהודה ודאי כ"כ להאי רביא לא אתחזי אבל אנא חמי ביה דלא אתר עלאה אסתלק.

אמר רבי יצחק [מ ע"א] ודאי החיה הרומשת דא היא חיה עלאה על כלא דהא אחרא ארץ

קריא קרא הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, ודאי ולא במים דהא ההוא נהר נגיד ונפיק ואשקי בלא פירודא

עד ההיא אתר דאקרי ארץ ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף בהאי ארץ תליין ואתשקיי הה"ד והעוף

ירב בארץ.

קמו ואזלו. א"ר יהודה נשתתף להאי רבייא עמנא וכל חד לימא מלה.

פתח רבי יהודה ואמר (שיר ב) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים. האי קרא הא אתמר ושפיר,

אבל כנסת ישראל קאמרא דא בגלותא. סמכוני, מהן סמכוני, אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד

(תהלים קמה) סומך יי' לכל הנופלים, ובגין כך כנסת ישראל דנפלה בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני.

למאן, לישראל לבנהא דאינן בגלותא עמה.

ובמה, באישיות אליו אינון אבהו זאלין אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא. ומאן
דידע ליחדא שמא קדישא אע"ג דברכן לא משתכחי בעלמא סמיך וסעידי לה לכנסת ישראל בגלותא.
רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא אשישה עייל חמרא, תפוח אפיק חמרא
ומכוון רעותא. ועל דא אשישות ותפוחים, אשישות לרוואה מחמרא, תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק
חמרא.

וכל דא למה, כי חולת אהבה אני. ומאן דמיחד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי ולאכללא
לון כחדא כדקא חזי לאתבסמא ולאנתקנא כלא כדקא יאות ודא ודא סמוך לה לכנסת ישראל בגלותא.

רבי יצחק פתח ואמר (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכס יקומו ויעזרוכס.
זכאין אינון ישראל דאינון קדישין וקב"ה בעא לקדשא לון. ת"ח ישראל קדישין חיי עלמא דירתין כלא
תליין בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו חיי לכלא לעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא שארי ואקרי יין
ומתמן נפקין חייין נקודשא לכלא. ויין דישראל בגין יין דישראל אחרא ודא בדא תליין דהא ישראל
לעילא ביה נטיל חייין ובגין כך אקרי עץ חיים, עץ מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי חיים. ועל דא מברכין
ליה לקב"ה ביין, ויין דישראל לתתא כהאי גוונא.

אבל גוי דאיהו מסאב ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין ישראל הא אסתאב ואסיר, כ"ש
ההוא יין דאיהו עביד. ועל דא לא תימא דדא הוא בלחודוי אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא כלא הוא
כעין דוגמא דלעילא, כ"ש יין דקיימא באתר עלאה דוגמא דיין דמנטרא. בגין כך ישראל שתאן יין
דאתעביד כדקא חזי בקודשא כגוונא דישראל דלעילא דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה
קדישא ולא שתאן יין במסאבותא ומסטרא דמסאבותא דהא ביה שרייא רוח מסאבותא ולאן מסטרא
דישראל ומאן דשתי בהדייהו יסתאב רוחיה ומאן דמסאב רוחיה יסתאב הוא לחולקיה בעלמא דאתי דהא
ההוא עלמא דאתי יין דמנטרא הוא. ועל דא ישראל קדישין בעיין לנטרא דא על כלא בגין דאתקשר
באתר דעלמא דאתי, ובגין כך ביין לברך קב"ה יתיר מכלא בגין דאיהו חדי לסטרא שמאלא ובגו חדוותא
דיליה אתכלל בימינא ואתעביד כלא ימינא, וכד אתעביד כלא ימינא כדין שמא קדישא בחידו וברכאן
משתכחי בכלהו עלמין, ובעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא ועל דא ישראל מזמני יין לקבלי יין. ובגין
דאיהו מנטרא לעילא בעי לנטרא ליה לתתא וכל נטירו דיליה קודשא הוא דישראל ומאן דפגים ליה
לתתא בסטרא דמסאבותא יסתאב הוא בהאי עלמא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי אתר דההוא יין

דמנטרא שריא. הוא לא נטיר ליה, לא אתנטיר הוא לעלמא דאתי. [מ ע"ב] הוא סאיב ליה, יסתאבון ליה בההוא עלמא לא יהא ליה חולקא בההוא יין דהוא עלמא דאתי. זכאין אינון ישראל דנטרין למא למנטרא דמקדשי למלכא בנטירו עלאה דא, זכאין אינון בעלמא דא ובעלמא דאתי.

פתח ההוא רביא ואמר (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. מאן מלך, דא קב"ה. במשפט יעמיד ארץ. מאן משפט, דא יעקב דאיהו כללל דאבהן. ואיש תרומות, תרומת כתיב כד"א (שמות כה) וזאת התרומה.

ד"א ואיש תרומות, דא עשו דהוה בעי על התרומות ועל המעשרות בכל יומא ולא הוה עביד מדי.

ואיש תרומות, דלאו איהו משפט דהא תרומה אסתלקותא דרחמי בגין דלא אתיא במשפט כד"א (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, ועל דא ואיש תרומות יהרסנה.

ואי תימא הא דוד מלכא איש תרומה הוה, לא הוה אלא ברחמי. ולא עוד אלא דהא כתיב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, כמא דאתדבק בהאי אתדבק בהאי.

ת"ח כל יומי דדוד מלכא הוא אשתדל בגין דהאי תרומה אתקשר במשפט ויזדווגון כחדא בגין דיתקיים ארעא. אתא שלמה וזוג לון כחדא וקיימא סיהרא באשלמותא וקיימא ארעא בקיומה, אתא צדקיהו ופריש לון ואשתארת ארעא בלא משפט ואפגימת סיהרא ואתחרבת ארעא, כדין ואיש תרומות יהרסנה.

ותא חזי שמן לכהני ויין לליואי לא בגין דבעיין יין אלא מיין דמנטרא דאתי לסטרא דלהון לחברא כלא כחדא למחדי עלמין כלהו לאשתכחא כלא ימינא כליל דא בדא כחדא לאשתכחא בהו חביבותא דכלא ורחימותא דבני מהימנותא, דמאן דאתדבק רעותיה בהאי הוא שלים בעלמא דין ובעלמא דאתי וישתכח כל יומי דאתדבק בתשובה אתר דיין ושמן משתכחי. כדין לא אתדבק בתר עלמא דא לא לעותרא ולא לכסופא דיליה, ושלמה מלכא צוח ע"ד ואמר (משלי כא) אוהב יין ושמן לא יעשיר, דהא עתרא אחרא אזדמן ליה למהוי ליה חולקא ביה ליהוי ליה חולקא בעלמא דאתי אתר דיין ושמן שריין בעלמא דין ובעלמא דאתי. ומאן דרחים ליה להאי אתר לא בעי עתרא ולא רדיף אבתריה. זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא דכתיב (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז, הא עלמא, לבתר (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

תו פתח ואמר (שמות כד) ויאמר יי' אל משה עלה אלי ההרה ויהיה שם ואתנה לך את לוחות
האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. והתורה, דא תורה שבכתב. והמצוה, דא תורה שבע"פ.
אשר כתבתי להורותם, להורותם כתיב כד"א (שיר ג) ואל חדר הורתי.
הכא אית לאסתכלא להורותם, הורותם דמאי. אי תימא הורותם דישראל, לא אדכרו בכל קרא.
אלא הורותם דתורה ומצוה, ומאי איהי, דא יין דמנטרא בגין דכל כתיבה דספר עלאה תמן שריין ומתמן
נפקא תורה ועל דא קרי' תורה שבכתב. ודא הוא אשר כתבתי להורותם, להורותם ודאי כד"א ואל חדר
הורתי.

תורה שבע"פ אחרא תורה דקיימא על פה. מאי איהו פה, דא איהו דעת דאיהו פה דספר
וכתיבה. ותורה דא אחרא אקרי' תורה שבע"פ דאיהי קיימא על ההוא פה דאיהו תורה שבכתב. בגין כך
אסתלק משה בכלא על כל שאר נביאי מהימני דכתיב ואתנה לך לך דייקא.
כתיב (משלי כה) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד כסאו. ת"ח
בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא כרסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא נאשתאבת בדינא ושלחובוי
אוקדין עלמא, ובשעתא דאתעברו מעלמא כדין ויכון בחסד כסאו, בחסד ולא בדינא. מאי משמע, משמע
דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה ועלמא עלאה לפום אורחיה דעלמא תתאה.
ויכון בחסד [מא ע"א] כסאו, מאן דבעי לברכא ליה, בחסד ולא בדינא. מאי משמע, משמע דכד
עייל כהנא לבי מקדשא דייעול בחסד דאיהו מייא ולא ייעול ביין דשתי גבורה, ייעול במייא ולא ייעול
בחמרא.

אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו רישיה, ומההוא יומא לא אתפרש מבי רבי יהודה וכד עייל
לבי מדרשא הוה קם רבי יהודה קמיה, אמר מלה אוליפנא מניה וראוי לאנהגא ביה יקר. לבתר אסתלק
בין חברייה והוה קארן ליה רבי ייסא רישא דפטישא דמתבר טנרין ואפיק שלחובין לכל סטר, והוה קרי
עליה ר' אלעזר (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך.

וידבר יי' אל משה ואל אהרן לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. מ"ש
הכא אהרן. אלא בגין דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא דכתיב ולהבדיל בין הטמא
ובין הטהור.

רבי אבא פתח (תהלים לד) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, וכתוב (משלי כא) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. מי האיש החפץ חיים. מאן חיים, אלא חיים דאקרון עלמא דאתי וחיים תמן שריין, ועל דא תנינן עץ חיים, אילנא מאינון חיים, אילנא דאתנטע באינון חיים, ועל דא מי האיש החפץ חיים כתיב.

אוהב ימים לראות טוב. מאן ימים, אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא דאחידא באינון ימים עלאין דאקרון ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מאן דבעי חיים דלעילא למהוי ליה חולקא בהו ומאן דבעי יומין לאתדבקא בהו ולרחמא להו ינטר פומיה מכלא, ינטר פומיה ממיכלא וממשתיא דמסאב לנפשא וירחק לבר נש מאינון חיים ומאינון יומין וינטר פומיה ממלין בישין דלא יסתאב בהו ויתרחק מנייהו ולא יהא ליה חולקא בהו.

ת"ח פומא ולשון אתר אחרא עלאה הכי אקרי ובגין כך לא יפגים בר נש פומא ולשון כל שכן לאסתאבא נפשיה וגרמיה בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא והא אוקימנא.

זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. האי קרא לא רישיה סופיה ולא סופיה רישיה, זאת החיה בקדמיתא ולבתר מכל הבהמה. אלא אמר קב"ה כל זמן דישראל מנטראן נפשייהו וגרמייהו דלא לסאבא לון ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושא לאתדבקא בשמי, בביררו דהיא בהמה דברירנא לכו למיכל לא תסתאבון בהו ותהון דבקין בשמי. וכל זמנא דאינון לא נטרין נפשייהו וגרמייהו ממיכלא ומשתייא יתדבקו באתר אחרא מסאבא לאסתאבא בהאי, ובגין כך כתיב זאת החיה אשר תאכלו ודאי דאיהי רזא דשמא קדישא לאתדבקא ביה.

מכל הבהמה אשר על הארץ, בגין מיכלא דהאי בהמה דאשתכח דכייא ולא יסאב לכו יהא לכו חולקא בשמי לאתדבקא ביה.

תו זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב (שמות ז) בזאת תדע כי אני יי', האי זאת לקבלך לאתפרעא מנך, אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, האי זאת לקבליכון לאתפרעא מנכון אי תסאבון נפשיכון. מ"ט, בגין דנפשטא מנה הוו ואי אתון תסאבון דילה האי זאת לקבליכון, אי לטב הא קיימא לגבייכו ואי לביש הא קיימא לגבייכו.

א"ר אלעזר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, כל אינון דאחידין בטטרא דא שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין [מא ע"ב] מסטרא דא אסיר לכו למיכל בגין דאית בעירי דאחידין בטטרא דא ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא וסימנא דלהון דכתיב כל מפרסת פרסה וגנ', כלהו רשימין וכלהו

ארשים להו קרא, ובגין כך מאן דאכל מאינון דאתיין מסטרא מסאבא אסתאב בהו וסאיב לנפשיה דאתיין מסטרא דכייא.

ר' שמעון אמר כללא דכלא כמא דאית עשר כתרי מהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא, וכל די בארעא מנייהו אחידן בסטרא דא ומנייהו אחידן בסטרא אחרא. ואי תימא האי עז דשריא עליה רוח מסאבא, לאו הכי דאי רוח מסאבא שריא עליה אסיר לן למיכל מניה, אלא אעברן בגווייהו ואתחזון לקבלייהו ולא שריין לדיירא בהו דכד אינון שריין רוחא אחרא אעבר עלייהו ופרישן מגרמייהו, ובגין כך אתחזון לקבלייהו ומקטרגי בגווייהו ולא שלטיין בהו בגרמייהו, ועל דא שרי לן למיכל.

ת"ח כיון דאתיין לשלטאה בהו אעבר רוחא חדא, זקפן עיינין וחמאן רשימין דלהון ואתפרשן מנייהו אבל אתחזון לקבלייהו ולא אסיר לן למיכל.

בין בבעירי בין בחיותא בין בעופי בין בנוני ימא בכלהו אתחזון ימינא ושמאלא רחמי ודינא, וכל מה דאתי מסטרא דימינא מסטרא דרחמי שרי לן למיכל וכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא מסטרא דדינא כלהו אסיר לן למיכל בגין דגרמא דכלהו מסאבא וכלהו מסאבין ורוח מסאבא שריא בגווייהו ודרי בהו. ועל דא רוחא קדישא דישראל לא יתערב בהו ולא אסתאב בהו בגין זישתרון קדישא ואשתמודעא לעילא ותתא. זכאה חולקהון דמלכא קדישא אתרעי בהו ובעא לדכאה להון ולקדשא להו על כלא בגין דאחידן ביה.

ת"ח כתיב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. אי קב"ה אתפאר בהו בישראל איך אתיין לאסתאבא ולא תדבקא בסטרא דמסאבא. ועל דא כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי' ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי אתכם לטמא. מאן דיתיב בדיוקנא דמלכא לא ליבעי לאתפרשא מאורחוי דמלכא, ובגין כך רשים להו קב"ה לישראל כל אינון דאתיין מסטרא דא וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא. זכאה חולקהון, כתיב (שם סא) כל רואיהם יכירו כי הם זרע ברך יי', ברך יי' ממש, ברך יי' בכלא.

וכל מאן דאכיל מאינון מיכלי דאסיר אתדבק בסטרא אחרא וגעיל נפשיה וגרמיה ורוח מסאבא שרייא עליה ואחזי גרמיה דלאו חולקא במלכא עלאה ולא אתי מסטריה ולא אתדבק ביה. ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחדין ביה כל אינון דאחידין בסטרא דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי. ועל דא כתיב ונטמתם בס, בלא אלף דלא

אשתכח אסוותא לגעוליה ולא נפיק מן מטאבותא לעלמין. ווי לון ווי לנפשייהו דלא אתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו. ווי לגרמייהו, עלייהו כתיב (שם סו) כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מאי דראון, סרחונא. מאן גרים ליה, ההוא סטרא דאתדבק ביה. ישראל אתיין מסטרא דימינא, אי אתדבק בסטר שמאלא ודאי פגימין לסטרא דא ופגימין לגרמייהו ופגימין לנפשייהו ופגימין בעלמא דין ופגימין בעלמא דאתי וכ"ש מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכת' (דברים יד) כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך וכך בחר יי' להיות לו לעם סגולה מכל העמים.

ר' יוסי פתח (קהלת ו) כל עמל האדם לפיהו והנפש לא תמלא. אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמתא עלאה. כל עמל האדם לפיהו, האי קרא בשעתא דדיינין ליה [מב ע"א] לבר נש בההוא עלמא כתיב, כל ההוא דינא וכל מה דסביל בההוא עלמא דנקמין מיניה נקמתא דעלמא לפיהו בגין פיהו דלא נטיר ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא דימינא. והנפש לא תמלא, לא תשתלים דינהא לעלם ולעלמי עלמין. ד"א לא תשתלים לסלקא לאתרה לעלמין בגין דהא אסתאבא ואתדבקת בסטרא אחרא.

ר' יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאלו פלח ליה לע"ז דאיהו (דברים ז) תועבת יי' דכתיב (שם יד) לא תאכל כל תועבה. מאן דפלח לע"ז נפיק מסטרא דחיי נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא, אוף דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דחיון ואתדבק בסטרא דמיתא ונפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא. ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ואסתאב בעלמא דאתי, ועל דא ונטמתם בם. כתיב ולא תטמאן את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי אתכם לטמא. מאי לטמא, לטמא לשאר עמין דהא אינון מסאבין ומסטרא דמסאבא קא אתיין, וכל חד אתדבק באתריה.

ר' אלעזר הוה יתיב קמיה דר' שמעון אבוי. א"ל האי דתנינן זמין קב"ה לדכאה לון לישראל, במה.

א"ל כמא דכתיב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. כיון דאתדכאן מתקדשן וישראל דאתדבקן ביה בקב"ה קדש אקרון דכתיב (ירמיה

ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה וגו', וכתוב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי וגו'. זכאין אינון ישראל דקב"ה קאמר עלייהו והייתם קדושים כי קדוש אני יי', בגין דכתיב (דברים י') ובו תדבק, וכתוב (תהלים קמז) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללו יה.

פרשת תזריע

ר' אלעזר פתח (שיר ג) על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו. על משכבי, במשכבי מבעי ליה, מהו על משכבי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קב"ה ובעאת מניה על גלותא בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא ושכיבת לעפרא ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא אמרה על משכבי בלילות, על משכבי בעינא דכאיבנא בגלותא, ועל דא בקשתי את שאהבה נפשי, לאפקא לי מניה.

בקשתיו ולא מצאתיו, דלאו אורחיה לאזדווגא [מב ע"ב] בי אלא בהיכליה. קראתיו ולא ענני, דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא וקליה לא שמעין אלא בנוי דכתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'.

ר' יצחק אמר על משכבי בלילות, אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעימנא קמיה דהוה מזדווג עמי למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים דהכי תנינן בזווגא דמלכא בכנסת ישראל כמה צדיקיא ירתי ירותת אחסנא קדישא ומשתכחי בעלמא.

ר' אבא הוה אזיל לכפר קניא בפרקטא גו מערתא דלוד והוה עמיה ר' יוסי ור' חייא. א"ר יוסי כתיב (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה. אשת חיל, דא כנסת ישראל. וכרקב בעצמותיו מבישה, אלין שאר עמין דקב"ה לא יכיל למסבל לון בעלמא כד"א (ויקרא כ) ואקוץ בס, כהני קוצין וגובין דדחקין ליה לב"נ ולא יכיל למסבל לון.

א"ר אבא אשת חיל עטרת בעלה. אשת חיל, דא כנסת ישראל דאיהי גבירתא מכמה חיילין ומשריין דמשתכחי בעלמא. עטרת בעלה, כד"א (ישעיה סב) עטרת תפארת וכלא חד. אשת חיל, דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרונ בנין לקב"ה וכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם.

עד דהוה אזלי א"ר אבא כל חד לימא מלה בכנסת ישראל. פתח ואמר (משלי לא) אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. אשת חיל, דא כנסת ישראל דאיהי אשת חיל כמה דאמרן. מי ימצא, כד"א אשר ימצא אתכם באחרית הימים. מי ימצא, לאגחא בה קרבא. מי ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא עמה תדיר.

ורחוק מפנינים מכרה, מקחה מבעי ליה. אלא לכל אינון דלא יתדבקן בה בשלימו ולא שלמין בהדה היא מכרה לון ואסגר לון בידי דעמין אחרנין כד"א ויעזבו בני ישראל את יי' (שמואל א יב) וימכור אותם ביד סיסרא, וכדין כלהו רחיקין מאינון פנינים עלאין קדישין דלא יהא לון חולקא בהו הה"ד ורחוק מפנינים מכרה.

ר' חייא פתח קרא אבתריה ואמר בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קב"ה דבגיני כך מני לה על עלמא לאתדברא עלה. כל זינין דיליה אפקיד בידהא וכל אינון מגיחי קרבא ועל דא ושלל לא יחסר.

ר' יוסי פתח קרא אבתריה ואמר גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טב לעלמא זמינת טב להיכלא דמלכא לבני היכליה. ולא רע, בגין דכתיב (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע. טוב, אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים נהרין עלה ומזדוגי עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה בגין דעץ חיים שדר לה חיים ונהיר לה ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. אמר ר' אבא שפיר הוא וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

אשה כי תזריע. תנינן אשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

ר' אחא אמר והא תנינן דקב"ה גזר על ההוא טפה אי הוא דכר אי הוא נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

א"ר יוסי ודאי דקב"ה אבחין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא ובגין דהוא אבחין ליה גזר עלייהו אי דכר אי נוקבא.

א"ר אחא וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת דכתיב וילדה, האי קרא הכי מבעי ליה אשה כי תזריע ויהיה זכר, מהו כי תזריע וילדה.

א"ר יוסי אתתא מיומא דאתעברת כל יומא יולדת ולית לה בפימאה אלא ילידו דילה ולחוי דכר, ועל דא אשה כי תזריע וילדה זכר.

אשה כי תזריע. ר' חזקיה פתח (תהלים קד) מה רבו מעשיך יי' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך. מה רבו מעשיך יי', כמה סגי אין עובדוי דמלכא. לב"נ דנטיל בידוי כמה [מג ע"א] מקשרין

כחדא זרע לון בזמנא חדא ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודו. כך קב"ה עביד עובדו בחכמה וחכמה נטיל כלא כחדא זרע לון ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה הה"ד (שם) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא מה רבו מעשיך יי', כמה סגיאין אינון עובדו דמלכא קדישא וכלהו סתימין בחכמה הה"ד כלם בחכמה, כלהו בחכמה כלילין ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען לגבי בינה ומתמן אתעבידו כלא ואתתקנו כלא כד"א (משלי כד) ובתבונה יתכונן, ועל דא כלם בחכמה, עשית בבינה. מלאה הארץ, דא כנסת ישראל דמתמן אתמלי מכלא כד"א (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא וגו'. מלאה הארץ קנינך, דהא אפיקת לון לבתר הה"ד (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בהא בראם, ובגיני כך מלאה הארץ קנינך.

ת"ח בשעתא דב"נ אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה בכוונה דרעות קודשא דיליה יתער עליה רוחא אחרא קדישא כלילא דדכר ונוקבא ורמיז קב"ה לחד מלאכא דממנא על עדואיהו דבני נשא ומני בידיה ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר יפקיד ליה הה"ד (איוב ג) והלילה אמר הורה גבר, הלילה אמר לההוא ממנא הורה גבר מפלניא. וקב"ה אפקיד ליה לההוא רוחא כל מה דאפקיד והא אוקמוה. כדין נחתא רוחא וחד צולמא עמיה ההוא דקאים בדיוקנא לעילא, בההוא צולמא אתברי בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא הה"ד (תהלים לט) אך בצלם יתהלך איש. בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה דבר נש בצולמא דיליה קאים בר נש בעלמא דמתחברן כחדא, ושלמה מלכא אזהר לבני נשא ואמר (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', תרי.

ובספרא דחרשין דאשמדאי אשכחנא דאינון דידעי לחרשא חרשין בסטר שמאלא ולא תדבקא בהו יקום לנהורא דשרגא או באתר דאתחזון אינון צולמין דיליה ויימא אינון מלין ויזמין צולמין דיליה לאינון דקארי ויימא דהא מתתקנן לרעותייהו להו לפקודייהו, וההוא ב"נ הא נפק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהיב לסטר מסאבא. ובאינון חרשין דאיהו יימא ויזמין לון לצולמוי אתחזון תרי רוחי ומתתקנן באינון צולמין דיליה בחיזו דבני נשא ומודעין ליה מלין לאבאשא ומלין לאוטבא לזמנין ידיען ואילין תרי רוחי דלא אתכלילו בכללא דגופא והשתא אתכלילן באלין צולמין ומתתקנן בהו ומודיעין ליה לבר נש מלין, ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהיב לסטר מסאבא.

ת"ח אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתיה ולאפקדא ליה לסטרא אחרא דלא אצטריך או מלה אחרא דביתיה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה ומההוא זמנא לא שריא

עליה ברכא דהא מסטרא אחרא הוא, כ"ש מאן דאזמין על ההוא טיבו עלאה דיליה לאחרא נלטטר
אחרא דהא מההוא דאזמין ביה הוי.

וכד קריבו יומין דבר נש ההוא צולמא עלאה דיהבו ליה אתיא ההוא רוחא דהוה מתדבק ביה
בכל יומא ונטיל ליה ואתתקן ביה ואזיל ליה ולא אתחזי ביה בבר נש לעלמין, כדון לינדע דהא אתדחיא
הוא מכלא.

תא חזי בשעתא דנשמטא נחתא לאעלה לה בהאי עלמא נחתא בגינתא דעדן דארעא וחמאת
יקרא דרוחיהון צדיקיא קיימין שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם וחמאת להו לרשיעייא צווחין ווי ווי
ולא מרחמי עלייהו. ובכלא אסהידן בה סהדותא וההוא צולמא קדישא קיימא עליה עד דנפיק לעלמא.
[מג ע"ב]

כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה ואשתתף בהדיה ואתרבי עמיה כמה דאתמר דכתיב
(תהלים לט) אך בצלם יתהלך איש. בההוא צלם אשתתפן יומוי דב"נ ותליין ביה הה"ד (איוב ח) כי
תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ, כי צל ימינו ודאי. ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא
דאולידת לא ידעין בני נשא עובדוי דקב"ה כמה אינון וכמה עלאין אינון הה"ד (תהלים קד) מה רבו
מעשיך יי' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך.

ת"ח כל רוחין דעלמא כד נפקין כלילן דדכר ונוקבא נפקין ולבתר מתפרשין בארחייהו. אי זכי
ב"נ לבתר מזדווגי כחדא והיינו בת זוגו ואתחברן בזווגא חד דכלא דגופא ורוחא.

כתיב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה, והא אתמר תוצא הארץ ודאי דהא מנה נפקין.
נפש חיה, כמא דאוקימנא דא רוחיה דאדם קדמאה. והיינו דכתיב (בראשית ג) ומפרי העץ אשר בתוך
הגן. ומפרי העץ, דא קב"ה. אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה.

תנינן היינו אשה כי תזריע וילדה זכר כתיב ולא כליל דכר ונוקבא כדפום אורחי עלמא דאינון

גרמו.

ר' אלעזר אמר לאו הכי דהא כלא דכר ונוקבא כלילן כחדא ומתפרשן לבתר, אבל וילדה זכר
כליל בחד מסטר דימינא. ואם נקבה תלד, כלילן בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא סטר שמאלא
יתיר ודכורא אתכפיא בימינא דלא שלטא וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי
כנוקבא ולא אקרי זכר, אבל זכר דנפיק מגו ימינא הוא שלטא ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא דהא סטר
שמאלא לא שלטא ועל דא וילדה זכר כתיב.

וכמה אלף ורבוון נפקין בזמנא חדא לעלמא ומן יומא דאפיקת לון לא אקרון נפשן עד דאתיאשן בגופא. וכמה הוא, תלתין ותלתא יומין הה"ד ושלישים יום ושלושת ימים וגו'.

וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעה יומין לא עאלין לגבה לאתקשרא בה וכל אלין שבעה יומין רוחא אזלא בגופא לאשכחא אתך וכדין כתיב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים תחת אמו. וביומא תמינאה אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא ולאיתקשרא בה ובדכורא גופא ורוחא.

ושלישים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה, לאיתיאשא רוחא בגופא. שלשה ימים מאי עבידתייהו, אלא שלשה ימים דמילה רביא כאיב ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין ועל דא שלישים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה.

על דמי טהרה בקדמיתא ולבתר ימי טהרה. אלא על דמי טהרה, אלין דמי מילה דמא בתר דמא מרביא וקב"ה נסיר לאינון דמי כל אלין יומין הה"ד תשב על דמי טהרה, טהרה סתם דלא איזכר ה"א בתראה דלא תימא טהרה דמטרוניתא אלא טהרה סתם, דמי טהרה אקרון אלין דמי דכיא.

בכל קדש לא תגע וגו'. ת"ח בכל יומא ויומא כנסת ישראל נטלא מבי מלכא מזונא לרוחיהון דבני נשא וזנת [מד ע"א] להו בקדושא בר להני עד דאתיאשן בגופא אינון רוחין. בתר תלתין ותלת יומין אשגחת עלייהו כל יומא והא רוחין מתקשראן בגופא כשאר בני עלמא. כמה דהיא לא שרייא אלא באתר שלים כך כל עובדוי כהאי גוונא עד דאשתלימו. בכל קדש לא תגע לאשגחא עלייהו.

ואם נקבה תלד, כמה דאוקימנא דשלטא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא, ועל דא כלא על חד תרין, רחיקא נוקבא מדכורא לאתקשרא רוחא בגופא דהא שמאלא לא אתיאשא הכי כימינא ואשתכחת בתוקפא יתיר.

אשה כי תזריע. רבי יהודה פתח (שמואל א ב) אין קדוש כיי' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו. האי קרא קשיא, אין קדוש כיי', משמע דאיכא קדוש אחרא בגין דכתיב כיי'. ואין צור כאלהינו, משמע דאיכא צור אחרא. אלא ודאי אין קדוש כיי' דכמה קדישין נינהו, קדישין לעילא דכתיב (דניאל ד) ובמימר קדישין, ישראל קדישין נינהו דכתיב (ויקרא יט) קדושים תהיו, וכלהו קדישין ולא קדישין כיי'. מ"ט, בגין דכתיב כי אין בלתך. מאי כי אין בלתך, אלא קדושא דקב"ה בלתי קדושא דלהון דהוא לא אצטרין לקדושא דלהון, אבל נינהו לאו אינון קדישין בלתך ודא הוא כי אין בלתך, אין קדושא דלהון בלתך.

ואין צור כאלהינו, כמה דאוקמוה דקב"ה צר צורה גַ צורה ותקין ליה ונפח ביה רוחא דחיי ואפיק ליה לאוירא דעלמא.

ד"א ואין צור כאלהינו, אית צור דאקרי צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם, (שמות יז) והכית בצור, הנני עומד לפניך שם על הצור, וכלהו אקרונ צור ואין צור בכלהו כאלהינו דליה שולטנו ומלכותא על כלא.

רבי חייא הוה יתיב עמיה דר' אבא ליליא חד, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר חמו חד כוכבא דהוה בטש תלת זמני בכוכבא אחרא וסתים נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא וקלא [מד ע"ב] חד לתתא והווא קלא אכריו ואמר עולו ואתכנישו לאתרייכו, אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קב"ה עאל לגנתיה לאטיילא בצדיקייא די בגנתא. אעבר ההוא קלא ושכיך.

אהדרו רבי אבא ורבי חייא, אמרו הא ודאי עידן רעותא דאתערותא דכנסת ישראל הוא לאתחברא במלכא קדישא.

אמר ר' אבא ודאי לא אנגידת כנסת ישראל לקב"ה אלא מגו שירתא מגו שבחא דילה לגביה עד דאתי צפרא ואושיט לה מלכא חוטא דחסד ורזא דמלה (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזה אשר בידו וגו'. ולא תימא לה לחודה אושיט אלא לה ולכל אינון דמתחברין בה. תא ונתחבר כחדא. יתבו.

פתח ר' אבא (בראשית ב) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי פתח קרא הכי. אלא הא אתמר דעל דא לא כתיב כי טוב בשני בגין דזמין אדם לאתפרשא וכתיב לא טוב היות האדם לבדו.

לא טוב היות האדם לבדו, וכי לבדו הוה והא כתיב (שם ה) זכר ונקבה בראם, ותנינן אדם דו פרצופין אתברי ואת אמרת לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה ולא הוה ליה סמך לקבליה בגין דהות בסטרוי והווי כחדא מאחורוי וכדין הוה אדם לבדו. אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקביל אנפוי לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין. מה עבד קב"ה, נסר ליה ונטיל לנוקבא מניה הה"ד (שם ב) ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת, דא נוקבא דיליה.

ויביאה אל האדם, אתקין לה ככלה ואייתי לה למהוי לקביל אנפוי אנפין באנפין, ובעוד זהות

מתדבקא נוקבתא בסטרוי הוה אדם לבדו. לבתר סליקו תרין וקמו שית כחדא.

ת"ח בשעתא זאתתקנת לגבי אדם קב"ה ברך לון הה"ד (בראשית א) ויברך אותם אלהים וגו',

כחזן דמברך לכלה בז' ברכות. מכאן אוליפנא חתן וכלה כיון דאתברכן בז' ברכות אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא. ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו אחרא הא פגים זווגא, כביכול עביד שתי רשויות לעילא דהא זווגא דכנסת ישראל ביה בקב"ה בלחודוי בזמנא דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא, וכאלו משקר ביה בקב"ה ובכנסת ישראל, ועל דא קב"ה לא יהיב ליה תשובה ותשובה תלייא עד דיסתלק מעלמא הה"ד (ישעיה כב) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ואימתי, בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא ואית ליה לקבלא עונשיה.

ר' אלעזר אמר מאן דמשקר בכנסת ישראל לא אתקבל בתשובה עד דיתדן בדינא דגיהנם, כ"ש

מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקב"ה, וכ"ש אי אטרח ליה לקב"ה למעבד דיוקנא דממזר באנתו אחרא ואכחיש פומבי דמלכא.

רבי חייא פתח ואמר (משלי כח) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. גוזל

אביו ואמו, אביו דא קב"ה, אמו דא כנסת ישראל. מאי גוזל, כד"א (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם. ומאי איהו, מאן דמתמד אתתא אחרא דלאו איהי בת זווגיה.

תמן תנינן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל לקב"ה וכנסת ישראל דכתיב גוזל

אביו ואמו ואומר אין פשע. כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא אינתו, מאן דאתדבק באנתו למהני מנה דאיהי פנויה ואהני מנה בלא ברכה כאילו גוזל לקב"ה וכנסת ישראל. מ"ט, בגין דזווגא דלהון בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך, מאן דאתדבק באנתו דאחרא דקאים כגוונא דלעילא בזווגא דשבע ברכות עאכ"ו.

(משלי כח) חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם כמה דאוקמוה.

ואומר אין פשע, דאמר הא פנויה היא אמאי אסיר, בגין דא גוזל לאביו ואמו. ולא עוד אלא

דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית, דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כ"ש מאן דחמיד אנתו דחבריה ואתדבק בה [מה ע"א] דפגים יתיר ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא ופגים לתתא ופגים לנפשיה הה"ד משחית, וכתיב (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. ויאמר שלחני, וכי עקיף הוה בידא דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקייא דקב"ה חס על יקרא דלהון ולא שביק לון לעלמין הה"ד (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. והא כתיב (בראשית לב) ותקע כף ירך יעקב, אלא לדידיה גבה והא אתמר.

כתיב (בראשית לב) והוא לן בלילה ההוא במחנה, וכתיב ויקחם ויעבירם את הנחל. מאי הוה דעתוי דיעקב לאעברא להון בליליא. אלא חמא מקטרגא אזיל בין משרייתא דיליה, אמר אעביר לון לגיסא אחרא דנחלא דלמא לא אשתכח. מאי קא חמא, חמא שלהובי דאשא מלהטא אזלא וטאס בין משרייתיה, אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא ונהרא פסיק בגוון ולא אשתכח ערבוביא, מיד ויקחם ויעבירם את הנחל וגר.

ויותר יעקב לבדו, מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא או ביממא בביתא מיחדא כ"ש בליליא, מאי מיחדא, מיחדא משאר ביתין, או מאן דאזיל בלחודוי בליליא יכיל לאתזקא. ת"ח ויותר יעקב לבדו, כדין ויאבק איש עמו וגו'.

עד עלות השחר, תנינן מסטרא דדינא קא אתי ושולטניה בסטר ליליא. מאי בסטר ליליא, לאעלא גלותא. כיון דסליק נהורא תשש חיליה ואתגבר יעקב עליה. חמא יעקב דשליחא הוי ולא יכיל ביה ביעקב בגין דהוה סליק נהורא ואתבר חיליה דכתיב (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו, דאתברו כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. כדין אתתקף יעקב ואחיד ביה.

א"ל שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא לקב"ה ולא תכנסא. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. אם ברכתני, אם תברכני מבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא א"ל יעקב ודאי אבא ברך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו ומסתפינא מינך על אינון ברכאן אי אודית עלייהו ואי לאו או אי תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון.

מיד א"ל ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר לאו בעקימו ולא בעוקבא זילך רווחת לאינון ברכאן דהא לאו בעוקבא הון כי אם ישראל, ישראל ודאי אודי עלייהו ומניה נפקו בגין דאנת אחיד ביה ועל דא אנא וכל שאר אכלוסין אודינא עלייהו.

כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל. עם אלהים, כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. ועם אנשים, עשו וכל אכלוסין דיליה. ותוכל, יכילת להון ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב עד דאודי על אינון ברכאן הה"ד ויברך אותו שם.

ת"ח בשעתא דסליק נהורא אתכפיין כל אינון מארי דדינין ולא משתכחי וכנסת ישראל משתעי ביה בקב"ה וההוא שעתא עידן רעוא הוא דכלא ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה שרביטא דחוטא דחסד לאשתכחא בשלימו דמלכא קדישא והא אתמו.

ות"ח בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכנסת ישראל באינון זמנין דאשתכח עמה והיא אתערת רעותא לגביה בקדמיתא ומשכא ליה לגבה בסגיאות תיאובתא כדין אתמליא מסטרא דימינא וכמה אכלוסין משתכחין מסטרא דימינא בכלהו עלמין. וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא והיא נמה ע"ב אתערת לבתר ולא בזמנא דהוא אתער כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין. כה"ג כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' בגין דעלמא תתאה כגוונא דלעילא אשתכח דא כדוגמא דא. ובכלא בעי בר נש לאתדבק רעותא לעילא לגבי קב"ה לאשתכחא רעוין בעלמא. זכאה חולקהון דצדיקייא דאינון ידעין לאתדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא, עלייהו כתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו'. רבי יהודה פתח ואמר (שיר א) אל תראוני שאני שחרחורת וגו'. האי קרא אתמו אבל בשעתא דסיהרא מתכסיא בגלותא היא אמרה אל תראוני, לאו דאיהי פקידת דלא למחמי לה אלא בגין דאיהי חמת תיאובתא דישראל לגבה למחמי נהורא היא אמרה אל תראוני, לא תיכלון למחמי לי. מ"ט, שאני שחרחורת, דאנא בקדרותא. מאי שחרחורת, שחורה מבעי ליה. אלא תרין קדרותי, חד ששזפתי השמש, דאסתלק מני שמשא לאנהרא לי ולאסתכלא בי, וחד דבני אמי נחרו בי.

ששזפתי, שזפתי מבעי ליה. אלא רמז דקא רמיז דכד נהרא שמשא בשית נהורין נהיר וכד אסתלק כל אינון נהורין אסתלקו.

בני אמי נחרו בי, אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כד"א (תהלים סט) נחר גרוני, הה"ד (איכה ה) על צוארנו נרדפנו, דכד הוּו עאלין ישראל בגלותא הוּו אזלי ידיהו מהדקן לאחורא וריחיין על צואריהו ולא יכלין לאפתחא פימא. שמוני נוטרה את הכרמים, למהך בגלותא לנטרא לשאר עמין בגיניהון דישראל. כרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא לון. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי ומניה אתנטרו שאר כרמין, השתא נטירנא שאר כרמין בגיניה דכרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו.

ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחה, כד מטו חד בי חקל חמו חד דפטירא דקיטפא בין ארחה לסטר ימינא. א"ר יוסי עיטפא דקוטרא בעיינין שכיח, לית רשו למחמי בחדווא מיומא דאתחריב בי מקדשא. פתח ואמר (תהלים כד) ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. כיון דאמר ליי' הארץ ומלואה אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר ליי' הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי בה, דא שאר ארעא וכלא כד"א (שם ט) והוא ישפוט תבל בצדק, דתבל בצדק תלייא וכלא חד מלה.

ר' חייא אמר הארץ ומלואה. הארץ תינת, ומלואה מאי היא, אלא אליו נשמתהו דצדיקייא. תבל ויושבי בה, תבל דא ארעא דלתתא, ויושבי בה אליו אינון בני נשא. א"ר יוסי אי הכי במאי אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. א"ל ודאי הכי הוא דהיינו ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה דנגיד ונפיק מעדן ובהו אתתקנת לאתעטרא במלכא קדישא ולמיזן עלמין. ובגיני כך מי יעלה בהר יי' וגו' נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו, נפשי כתיב. מהו נפשי ונפשו, אלא כלא חד מלה כד"א (עמוס ו) נשבע יי' בנפשו, (שמואל א ב) אשר בלבבי ובנפשי יעשה, ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב בההוא נפש ועל דא לא נשא לשוא נפשי. עד דהוו אזלי איערעו בחד ב"נ ואנפוי מליין מכתשין והוה קם מתחות אילנא, אסתכלו ביה וחמו [מו ע"א] אנפוי סומקין באינון מכתשין. אמר רבי חייא מאן אנת. אמר יודאי.

א"ר יוסי חטאה הוא דאי לא לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין, ואלין לאו אקרו יסורין דאהבה.

א"ר חייא הכי הוא ודאי דיסורין דאהבה מתחייפין אינון מבני נשא. ת"ח כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, הא תלת זינין הכא וכלהו אקרו נגע צרעת הה"ד והיה בעור בשרו לנגע צרעת, סגירו סגירו בכלא, וכתיב והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל אינון דאתחוו לבר כתיב וראהו הכהן וטמא אותו, דהא ודאי אינון דאתחוו לבר בפני בני נשא מסטרא דמסאבא קא אתיין ולא יסורין דאהבה אינון. א"ר יוסי מנ"ל.

א"ר חייא דכתיב (משלי כז) טוב תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, אי ההוא תוכחת מאהבה מסותרת מבני נשא. כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ברחימותא בעי לאסתמא מלוי מבני נשא דלא יכסיף מנייהו חבריה, ואי לאו אינון ברחימותא מלוי אינון באתגליא דיתכספ בפני בני נשא. כך קב"ה כד אוכח לב"נ לכלא אוכח ברחימו. בקדמיתא מחי ליה בגרמיה בגן, אי אהדר מוטב ואי לאו מחי ליה תחות תותביה ואלין אקרון יסורין דאהבה. אי אהדר מוטב ואי לאו מחי ליה באנפוי באתגלייא קמי כלא בגין דיסתכלון ביה וינדעון זחטאה הוא ולאו רחימא דמאריה.

אמר לון ההוא בר נש בקיטרא דעיטא חד אתיתון גבאי, ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיוריהון בבי ר' שמעון בן יוחאי דלא דחלין מכלא. אי בני דאתיין אבתראי יקטרגו בכו היך מלייכו באתגלייא. א"ל אורייתא הכי הוא דכתיב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר, ומה במלי דאורייתא אנו דחלין מקמך הא נשתכח בכסופא קמי קב"ה. ולא עוד אלא דאורייתא בעי צחותא.

פתח ההוא גברא ואמר (מיכה ז) מי אל כמוך נושא עון וגו'. אריס ידוי ובכה. אדהכי מטון בנוי. אמר ההוא זעירא סייעתא דשמיא הכא.

פתח ואמר (קהלת ז) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. האי קרא אוליפנא מבי ר' דוסתאי סבא דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא, את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה מלכא דהוה חכים מכלא היך אמר הכי דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו אזיל בחשוכי עלמא, דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מדי ולא ידע מדי. אלא הכי אמר, ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא ואתחכם שלמה על כל בני עלמא וכדין חמא כלא וידע כלא. ומאי חמא, חמא כל דלא אעדין מן סיהרא והוה נהיר לה כשמשא הה"ד את הכל ראיתי בימי הבלי. מאן הבלי, דא סיהרא דאתכלילת מן כלא מן מייא ואשא ורוחא כחדא כהבל דנפיק מן פימא דכליל מן כלא, והוא חמא כל בהווא הבל דיליה דאחיד ביה.

יש צדיק אובד בצדקו. תא חזי בזמנא דאסגיאו זכאין בעלמא האי כל לאו אעדין מן סיהרא לעלמין והאי כל נטיל משח רבות דלעילא ואתמליא ורוי וחדי בגין לאזדווגא בסיהרא והוא רווח בגינה. ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא וסיהרא אתחשך כדין צדיק אובד בצדקו, צדיק נאבד לא כתיב אלא צדיק אובד דהא לא אתחזי בסיהרא ולא נטיל משח ורבו וחדו למלייא לה ולאזדווגא עמה, ועל דא צדיק אובד. בצדקו, דא סיהרא דבגין דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה הוא אובד דלא שאיב מחידו כמה

דהוה עביד. וכדין כל סטרא שמאלא אתער וחיבין מאריכין בשלוה [מו ע"ב] בעולם הה"ד ויש רשע מאריך ברעתו. מאי ברעתו, בהווא סטרא דאתדבק ביה.

תו יש צדיק אובד בצדקו, דכד חיבין סגיאו בעלמא ודינא תלייא בחובייהו צדיק אובד בצדקו, איהו אתפס בחובייהו. בגין דא אבא אתפס בחובייהו דבני נשא דבמתא דהו כלהו חציפין לגביה והא לא אסהיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין ומחי בידן דלא נגרי בהו ברשיעיא והוה אמר לן (תהלים לז) לדוד אל תתחר במרעים וגו'.

אמר אבוי ודאי קב"ה אעניש לי בדא דהוה רשו בידי למחאה בידייהו ולא אכסיפנא להו אפילו בטמירו ולא באתגלייא.

תו פתח בריה ואמר (בראשית ב) וייצר יי' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר יי'

אלהים, בתרי יצרין יצר טוב ויצר רע, חד לקביל מיא וחד לקביל אשא. יי' אלהים, שם מלא. את האדם, כליל דכר ונוקבא.

עפר מן האדמה, דא ארעא קדישא דמתמן אתברי והוא אתר דבי מקדשא.

ויפח באפיו נשמת חיים, דא נשמתא קדישא דאתמשכא מאינון חיים דלעילא.

ויהי האדם לנפש חיה, אדם אתכליל בנפשא קדישא מחיה עלאה דאפיקת ארעא דכתיב (שם א)

תוצא הארץ נפש חיה, נפש דאיהי חיה עלאה.

תא חזי בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא אתדבקת ביה בבר נש רחימא הוא דמאריה, כמה נטורין

נטרין ליה בכל סטרין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא ושכינתא קדישא שריא עלוי. ובזמנא דאיהו אסטי

ארחוי שכינתא אסתלקת מניה ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה, ומסטרא דחויא בישא תקיפא אתער

רוחא חד דשט ואזיל בעלמא דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן, וכדין אסתאב בר נש

ואתפגים בבשריה בחיזו דאנפוי בכלא.

ות"ח בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארץ קדישא משכא לה בגווה ואתכלילת קרינן

ליה נשמה, ודא היא דסלקא לעילא וממללא קמי מלכא קדישא ועיילא בכל תרעין ולית מאן דימחי

בידה ועל דא אתקרי רוח ממללא דהא כל שאר נפשתיא לית לון רשו למללא קמי מלכא בר האי.

ועל דא אכריז אורייתא ואמ' (תהלים לד) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, בגין דאי

שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין אינון מלין סלקין לעילא ובשעתא דסלקן כלא מכריזין ואמרין

אסתלקו סחרניה דמלה בישא דפלניא, פנון מקום לאורחי חויא בישא. כדין נשמתא קדישא אתעברת

מניה ואסתלקת ולא יכילא למללא כד"א (תהלים לט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב, והיא סלקא בכסיפן בעאקו דכלא ולא יהבין לה אתר כמלקדמין. ועל דא כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, נפשו ודאי ההיא דהות ממללא אתעבידת משתוקא בגין מלולא בישא, וכדין חויא אזדמן דכלא לאתריה אתהדר.

וכד ההוא מלה בישא סלקא באורחין ידיען ושאר קמיה דחויא תקיפא כמה רוחין מתערין בעלמא ורוחא נחתת מההוא סטרא ואשכח לההוא בר נש דאתער ליה במלה בישא דהא רוחא קדישא ממללא אתעברא מניה, כדין שריא עלוי וסאיב ליה וכדין הוא סגיר.

כמא דעונשא דבר נש בגין מלה בישא כך ענשיה בגין מלה טב דאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל בגין דפגים לההוא רוחא ממללא, כ"ש אי עמא אזלין בארחא עקימא והוא יכיל למללא בהן ושתיק כמא דאמינא דכתיב נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר, במכתשין במסאבותא. ודא הוא דאמר דוד [מז ע"ב] בהאי אלקי ואתפני מניה דכתיב (תהלים כה) פנה אלי וחנני, כד"א (במדבר יב) ויפן אהרן.

נחתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוה ואזדווגו כחדא כל ההוא ארחא. קרא רבי חייא עלייהו (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. אמר ר' יוסי הא כל גוונין אתערו בהו חברייא וכהנא הוה ידע בהו לדכיו למסאב, הוה ידע אינון דהוו יסורין דרחימותא או אינון דאשתכחו במאן דמאיס ביה ממאריה ורקיך ביה.

כתיב (תהלים קמא) אל תס לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים פועלי און ובל אלחם במנעמיהם. לפום אורחוי דבר נש גרים נגע בעלמא. אל תס לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע, מכאן תנינן בארחא דבעי בר נש למיהך בה מדברין ליה.

א"ר יצחק האי קרא קשיא, וכי קב"ה אסטי ליה לבר נש למהך בארח חטאה ולמעבד עובדין בישין, אי הכי הא לית דינא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי ואורייתא לא אתתקנת דכתיב אם תשמע ואם לא תשמע. אלא דוד אזהר ללביה לדברא ליה בארח קשוט כד"א (דברים ד) והשבות אל לבבך. מאי והשבות, אלא זמנא חד ותרין ותלתא לאהדרא לקבליה ולדברא ליה ולאזהרא ליה, והכי קאמר ליה אל

תט לבי לדבר רע, ללביה קאמר אל תט. לפום ארחוי דבר נש גרים נגע בעלמא ודינא שריא בעלמא והיינו נגע צרעת. הא אתערו חברייא אבל צרעת כתרגומו. א"ר יהודה מאי כתרגומו, סגירו דסגיר ולא פתח ואז אקרי נגע. רבי יוסי אמר דלא מסתפקן אבהן, כל שכן בנין והיינו דכתיב נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן נחית למאן דנחית, נגע אשתכח לכלא מההוא סגירו. א"ר יצחק ודאי דא הוא רזא דמלה דכתיב (איכה ב) נאץ מקדשו. מ"ט, משום דבני עלמא גרימו והיינו דכתיב (במדבר יט) כי את מקדש יי' טמא, טמא ממש. א"ר אלעזר מ"ט, משום דאסתלק מאן דאסתלק וחוייא תקיפא שרייא ואטיל זוהמא וסאיב למאן דסאיב וכלהו בגין חובי עלמא.

תאנא כד שארי חויא לאתגלאה מסתלקין סמכין ובנין ומתעברן ואתי חוייא תקיפא ואטיל זוהמא וכדין אשתכח מקדשא מסאב. מאן מקדשא, כמה דכתיב (ויקרא יד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, וכתיב (בראשית ג) והנחש היה ערום מכל חית השדה וגו' ויאמר אל האשה, אל האשה ממש די אתר מקדשא אתאחיד בגווה והיינו את מקדש יי' טמא בגין חובי דאתגליא חוייא תקיפא. מאן חובה, דא לישנא בישא דבגין לישנא בישא חוייא אזדמן בין לעילא בין לתתא, וכתיב (במדבר כא) וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים, השרופים או השרפים לא כתיב אלא השרפים. מאן שרפים, דכתיב (תהלים עד) ראשי תנינים, תרי חד אתחזרו לזמנין, וכתיב (ישעיהו ו) שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי כד"א (איוב א) להתיצב על יי', וכדין סגירו בכלא ולית מאן דפתח. ועל דא כתיב (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת וגו'. מאי מנאפת, מנאפת ודאי. אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

א"ר יצחק גריעותא דכלא לא אשתכח לתתא אלא בגין דאשתכח לעילא, ולעילא לא אשתכח אלא כד אשתכח לתתא בחובי עלמא דכלא תלייא האי בהאי והאי בהאי.

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא. רבי חייא פתח (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. בכמה אתר אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא ואשגחנא בחכמתא [מו ע"ב] סגיא דיליה ואסתים מלוי בגו לגו היכלא קדישא. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפי' מאן דלא ידע חכמתא מן יומי

ולא אשגח בה ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והוא שבח ואמר וראיתי אני. אלא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבשבעה דרגין אתקרי כגוונא דלעילא. שיתא יומין לעילא שביעאה עלייהו, שיתא יומין לתתא שביעאה עלייהו, שיתא דרגין לכורסיה הוא על כורסייא דכתיב (דה"א כט) וישב שלמה על כסא יי' למלך. שבעה כתרין דיומין לעילא, לקבליהון שבעא שמהן לשלמה לאתחזאה ביה חכמתא קדישא ובגין כך אתקרי שבעה שמהן, שלמה, ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתיאל, קהלת.

ואמר שבעה הבלים, ומה דאיהו חמא לא חמא בר נש אחרא, וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמה אתקרי קהלת, ושבעה הבלין אמר לקביל שבעה כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה. ותאנא משמיה דר' שמעון הבל אפיק קלא ברוחא ומיידא דביה ולית קלא אלא בהבל. ותאנא בשבעה הבלים מתקיימין עלאין ותתאין. ותאני ר' יצחק ת"ח דעל הבל מתקיים עלמא דאלמלא לא הוי הבל דנפיק מפומא לא מתקיים בר נש אפילו שעתא חדא. כגוונא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימא בהו בהאי הבל דמתקיים ביה עלמא, והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבליים דלעילא אתי הה"ד הבל הבלים, הבל מהבליים, וכל מלוי הכי הוו. והבליים דלעילא כתיב (דברים ח) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי', הבליים דלעילא.

ותניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות, כלומר מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא ומלוי. ותאנא חיובא הוא על בר נש דאוליף חכמתא למילף מן שטותא ולמנדע לה בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה כמה דאתי תועלתא לנהורא מן חשוכא דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתי תועלתא לעלמא מניה. תאנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם דאמר רבי שמעון לרבי אבא ת"ח רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דמתערי מאתר אחרא ואלמלא האי נהירו ורבו סגי ויתיר לא להוי ולא אתחזי תועלתא דחכמתא ובגין שטותא אתנהיר יתיר ונהרין ליה יתיר הה"ד שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא אלמלא לא הוי שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכית, והיינו דרב ייסא סבא כד הוו מילפי מניה חברייה רזי דחכמתא הוה מסדר קמייהו פרקא דמלי דשטותא בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה, והיינו דכתיב (קהלת י) יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא, ועל כך כתיב ולבי נוהג בחכמה ולאחזו בסכלות.

ר' יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא מאי היא, סכלות מעט. זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארחין דעלמא. כיתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא אתי אלא מן חשוכא. ולעולם תקונא דחוורא מאי היא, אוכמא דאלמלא אוכמא לא אשתמודע חוורא ובגין אוכמא אסתלק חוורא ואתיקר. א"ר יצחק משל למתוק במר דלא ידע בר נש טעמא דמתיקא עד דיטעם מרידא. מאן עביד להאי מתיקאף הוי אומר מרידא, והיינו דכתיב (שם ז) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכתיב [מח ע"א] (קהלת ז) טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך.

תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש, אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם משום דכתיב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו, (שם ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתיב שם אחר.

אמר ר' יהודה אי הכי והא כתיב (ויקרא א) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי', ולא כתיב גבר אנוש איש. מאן בעי למקרב קרבנא, מאן דאיהו חטאה.

אמר ר' יצחק ת"ח קיומא דעלמא דעלאין ותתאין הוא קרבנא, נייחא דקב"ה. ומאן אתחזי למקרב קמיה האי נייחא, הוי אומר אדם יקרא מכלא.

א"ל הא כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'. אמר ליה להאי בעי קב"ה לדכאה יתיר מכלא דמאן דאיהו בדרגא עלאה מכלהו לא יתיב הכי.

ובגין כך כתיב באדם והובא אל הכהן, ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן דחמי ליה אתחייב ביה למקרביה קמי כהנא דדיוקנא קדישא לא יתיב הכי, וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע, ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות, ולא כתיב והובא.

אמר ליה והא כתיב (במדבר יב) והאיש משה עניו מאד, (שמות יא) גם האיש משה, אמאי לא אקרי אדם.

אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא דכתיב (במדבר יב) לא כן עבדי משה, (יהושע א) משה עבדי. אנף הכי אקרי איש לגבי אדם דלעילא.

אמר ליה אי הכי והא כתיב (שמות טו) יי' איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל (תהלים כה) סוד יי' ליראיו.

א"ל אי הכי אנא בינייהו בכלא ובאתר דא לא זכינא.

א"ל זיל לר' אבא דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה.

אזל לגבי ר' אבא אשכחיה דהוה דריש ואמר אימתי אתקרי שלימותא דלעילא, כד יתיב קב"ה בכורסייא. ועד לא יתיב בכורסייא לא אשתכח שלימותא דכתיב (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, משמע דכתיב אדם דאיהו כללא ושלימותא דכלא.

אמר ר' יהודה בריך רחמנא דאשכחתיך בהאי. אי הכי הא כתיב (שמות טו) יי' איש מלחמה. א"ל יאות אנת. ת"ח התם לא אשתכח שלימותא דכלא ובגיני כך אקרי איש, אבל הכא שלימותא דכלא וכללא דכלא ובגיין דא אקרי אדם.

קרא עליה (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

אמר ליה תו כתיב (שם לו) אדם ובהמה, ולא כתיב איש ובהמה.

אמר ליה ולא והכתיב (שמות יא) למאיש ועד בהמה, אלא מה דכתיב אדם ובהמה כמה דכתיב (מלכים א ה) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, אורחיה דקרא הוא דנקיט עלאה דכלהו ונמין דכלהו. אוף הכא עלאה דכלא ונמין דכלא.

א"ל והא כתיב (בראשית ב) ואדם אין לעבוד את האדמה.

א"ל ת"ח דכל מה דבעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם וכלהו בגיניה מתקיימי ולא אתחזיאו בעלמא וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאתקרי אדם הה"ד (שם) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי הה"ד ואדם אין, ובגיין כך לא אתחזי האי דיוקנא אלא בדיוקנא דאתחזי ליה הה"ד (שם) וייצר יי' אלהים את האדם, בשם מלא כמא דאיהו שלימותא דכלא וכללא דכלא.

תאנא בששי נברא האדם בשעתא דנשלם כסא ונקרא כסא וכתיב (מלכים א י) שש מעלות לכסא. נראה אדם שהוא ראוי לשבת על הכסא. ותאנא כיון שנברא אדם נתתקן הכל כל מה דלעילא ותתא והכל נכלל באדם.

תניא א"ר יוסי כתיב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, כלל כלא וכלהו כלילן בהאי דיוקנא. אמר ר' יהודה והא כתיב (שם) ופני אריה אל הימין וגו'. [מח ע"ב]

אמר ליה אפי אדם הוו ובההוא דיוקנא דאדם אתחזון כל גווני וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא וכו' לא דהוה נשרא אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין.

א"ר יצחק ת"ח כל מאן דאיהו תחות שולטניה דאדם אתקרי איש משום דאתתקן בגיני אדם מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא. דתניא ברזא עלאה דספרא דצניעותא כד אתברי אדם נחת בדיוקנא קדישא עלאה, נחתו עמיה תרין רוחין מתרין סטרין מימינא ומשמאלא כללא דאדם, ורוחא דימינא אקרי נשמתא קדישא דכתיב (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, ורוח דשמאלא אקרי נפש חיה והוה אזיל ונחית מעילא לתתא ולא אתיישבא בהדי אחרא. כד חב אדם אתעבידו מההוא רוחא בריין מתפשטן בעלמא ולא אתסימו גופא דלהון, ואתחברו בהאי גופא דאדם בדוכרא ו**בנוקבא ואתילידו בעלמא ואינון אקרו נגעי בני אדם.**

תאנא עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא ותליין באוירא ושמעין מה דשמעין מעילא ומנייהו ידעין לתתא.

תאנא מבוצינא דקרדינותא נפקי תלת מאה ועשרין וחמש ניצוצי מתגלפאן ומתאחידן בסטרא דגבוראן דאקרון גבורות ומתלכדן כחדא ואתעבידו חד גופא, וכד עיילין אליון בגופא אקרי איש, ולא איש דהא תנינו איש תם וישר איש צדיק, ואיש דהכא איש מלחמה כתיב דכוליה דינא וכלא חד. אמר ר' יהודה אמאי.

לא הוה בידיה דר' יצחק. אתו שאילו קמיה דר' שמעון, אמר לון קשיא דהא תנינו כתיב (שם) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת, ותנינו מאן איש, זה. ומאן זה, חסד, והכא אמריתו דהוא דינא. אלא הכי תאנא כללא הוא בחד מתקלא סלקא, ומשום דדיני תתאי מתאחדן ומתלכדן בשער' דהאי אקרי הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מניה שערא דרישא אתבסס, ובגין כך אקרי טהור דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מן מסאבא דכתיב (איוב יד) מי יתן טהור מטמא, והכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

ות"ח רישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא ורישא דהאי סומקא כללא כוורדא ושעריה סומק בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דאתערין דינין בעלמא, וכד אתעבר מניה שערא ואיגליש מחסד עלאה אתבסס כוליה ואקרי על שמיה.

א"ר יהודה אי אתקרי על שמיה קדוש להוי ולא טהור.

א"ל לאו הכי דקדוש לא אקרי אלא כד תלי שערא דקדושה בשערא תלי דכתיב (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, והאי אקרי טהור מסטרא דתליין לתתא מניה ובגיני כך אתעבר מניה שערא ואתדכי.

ות"ח כל מאן דהוא מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם, לאו הכי דהא הוא שלימותא דכלא ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדישא וקדישין אתאחדו ביה, אבל הוא דינא ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא.

ת"ח דהא ליואי דאתו מסטרא דדינא לא מתדכאן עד דמתעבר מנהון שערא דכתיב (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. ובגין דיתבסמון יתיר בעי כהנא דאתא מסטרא דחסד עלאה לארמא להו דכתיב (שם) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יי', כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא [מט ע"א] יתיר אתגלייא ביה חסד עלאה ואתבסם ומבסם לתתא.

והאי איש בכללא דאדם הוא וכד בעא קב"ה לאגחא קרבא בהאי איש אגח בהו קרבא דכתיב (שמות טו) יי' איש מלחמה, ולא אגח בהו קרבא עד דאעבר ליה שערא דרישא בגין דישתלשולן משלשוליהון ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשעריה ה"ד (ישעיה ז) ביום ההוא יגלה יי' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. תאנא וכה תעשה להם לטהרם. מאי וכה תעשה להם, כגוונא דלעילא. הזה עליהם מי חטאת, שיורי טלא דבדולחא, דחכא מי חטאת דאינון שיורי טלא, לזמנא דאתי כתיב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים.

וכבסו בגדיהם, כגוונא דתקוני דהאי איש אתסחן בחד עלאה ואתדכי מכלא. תנינן אמאי כתיב בתער ולא כתיב בקיספרינ, אלא משום דאתעבר שערא בשרשוי ויתעברון דינין תתאין משלשוליהון. ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא זמין קב"ה לאעתברא שערא דא ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבי דכתיב כי ימרט ראשו.

אמר ר' יצחק רב מכל ליואי קורח הוה דעבדיה קב"ה לתתא כגוונא דלעילא וקרייה קורח. אימתי, בשעתא דגליש בגיניה להאי איש דכתיב קרח הוא. וכד חמא קורח רישיה בלא שערא וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין אתזולזל בעיניה וקני לאהרן. א"ל קב"ה אנא עבדית לך כגוונא דלעילא, לא בעית לאעלא בעלאין, חות לתתא והוי בתתאין דכתיב (במדבר טז) וירדו חיים שאולה. מהו שאולה, גיהנם דתמן צווחין חייבין ולית מאן דמרחם עלייהו. וזמינין אינון לאעלא ולאחייא כד אתער קב"ה לעמיה לאחייא להו דכתיב (שמואל א ב) יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. תאנא אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו, אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מהאי פנים חציפין אינהו, תקיפין אינהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים מתעברין כלהו ומתברין, דתניא כל אינון דתליין משערא דרישא אינון עלאין על אחרנין ולא חציפי כוותייהו וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים כלהו חציפי תקיפי ובגין כך אנפוי מתלהטן כאשא משום ניצוצא דקרדינותא, ובהאי כתיב (איכה ד) פני יי' חלקם, (תהלים לד) פני יי' בעושי רע.

אמר ר' יצחק מהו נגע לבן אדמדם, נגע ממש הוא אי חוורא אתחזי וסומקא לא אתעבר, משמע דכתיב לבן אדמדם.

אמר ר' יוסי דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא כגוונא חוורא וסומקא.

רבי יצחק אמר אע"ג דחוורא אתחזי אי סומקא לא אזיל נגע הוא דכתיב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכד אתחוור כלא רחמי אשתכחו ודינין אתעקרו. תאני רבי אבא כתיב נגע היא, וכתיב נגע הוא, חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא אסתאבת בגין חובי תתאי כתיב נגע היא, וכד דכר לא אתדכי כתיב נגע הוא. ואשתמודען מילי דינין דאתו מהאי ודינין דאתו מהאי, ואשתמודען קרבני זבעייא לקרבא דכתיב זכר תמים, וכתיב נקבה תמימה יביאנה, דהא אשתמודען מילי מאן אתו דינין ומאן אתו חובי דאתאחדן בהאי או בהאי. ועל האי כתיב (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה, לאפקא שאר קרבניו דלא כתיב רוח נשברה דאינון שלמא לעלמא וחדווא דעלאין ותתאין.

ואם יראנה הכהן. תני רבי יוסי כתיב [מט ע"ב] (תהלים סה) שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו. שומע תפלה, דא קב"ה.

רבי חזקיה אמר שומע תפלה, שומע תפלות מבעי ליה, מהו שומע תפלה. אלא תפלה דא כנסת ישראל דכתיב (שם קט) ואני תפלה, ודוד בגין כנסת ישראל קאמר, ומה דאמר ואני כלא חד, ודא תפלה של יד דכתיב (שמות יג) על ידכה בה"א.

עדיך כל בשר יבאו. בשעתא דגופא שריא בצערא במרעין במכתשין כד"א אדם כי יהיה בעור

בשרו, את הנגע בעור הבשר, הבשר החי, ובגין כך לא כתיב כל רוח יבאו אלא כל בשר יבאו.

מהו עדין, אלא כד"א והובא אל הכהן דא קב"ה הה"ד ואם יראנה הכהן. ת"ח באתר חד אהרן

הכהן ובאתר אחרא הכהן סתם ודא קב"ה.

א"ר יצחק והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אי הכי דא קב"ה.

א"ל אין בגין דביה תלייא כל דכיותא וכל קדושא.

א"ל אי הכי והובא, והועלה מבעי ליה.

א"ל כד"א (שמות כז) והובא את בדיו בטבעות, דעייל דא בגו דא, אוף הכא והובא דיכנסון ליה

לכהנא לדכאה ליה כד אהדר ביה ויעלון מלה קמיה.

א"ר יצחק הכי תנינן נגע צרעת, נגע הוא דינא תקיפא דשריא בעלמא, צרעת סגירו כמה דאתמר

סגירו דנהורא עלאה, סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא.

כי תהיה באדם, באדם סתם. והובא אל הכהן, דא כהן לתתא דהא אתתקן למפתח ההוא סגירו

ולאדלקא בוסינן דישתכחו על ידוי ברכאן לעילא ותתא ויתעבר ויסתלק ההוא נגע וישרי נהירו דרחמי

על כלא, ובגין כך והובא אל הכהן.

ר' אבא אמר חמינא לאינהו בני עלמא דלא משגחן ולא ידעין ביקרא דמאריהון. כתיב בהו

בישראל (ויקרא כ) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתיב (שם) והתקדשתם והייתם קדושים

כי קדוש אני יי'. אי אינון מתרחקן אן הוא קדושא דילהון, הא רעותא דילהון אתרחקא מניה. וקרא

אכריז ואמר (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד, בקדושא

דגרמייהו לאשתכחא שלימין ורשימין מכלא, ועל דא זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא

לאתדבקא ביה בקב"ה.

והא אתערו בפלגות ליליא קב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא וכנסת ישראל

משבחת ליה לקב"ה והוא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו, וחברייא דמשתדלי באורייתא משתתפי בה

בכנסת ישראל לשבחא למלכא קדישא ומתעסקי באורייתא. שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא

בקדושא דקב"ה ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה, ואינון חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דילהון

בשעתא דזווגא אחרא אשתכח והוא משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה ובכנסת ישראל

דהא עידן רעותא דאתברכאן כלא עלאי ותתאי.

אי בני נשא אתרחקן מניה ועובדא כבעירי אן הוא קדושא דלהון לאשתכחא קדישין, אן אינון נפשתא קדישין דמשכין מעילא. ושלמה מלכא צווח ואמר (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מאן הוא דעת, דא קב"ה. נפש לא טוב, ההוא נפש דאינון משכין בעובדייהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עלייהו נפשתא זלא איהו טוב בגין דלא מכווני לבייהו לקב"ה. מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא דכוונה דלבא לקב"ה מסטרא דיצר הרע אתמשך עליה נפשא דלאו איהו טוב הה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב.

ואך ברגלים חוטא, מאן דאיהו אן ודחי שעתא בלא רעותא קדישא חוטא, חוטא ודאי בכלא. ועל דא שריין מכתשין בהו בבני נשא ואסהידו באנפייהו בחציפותא לאחזאה דהא קב"ה מאיס בהו ולא דעתיה בהו עד דאינון זכאן [נ ע"א] ומכשראן עובדייהו כמלקדמין ומתברכאן. ועל דא אשתמודען מכתשין לגבי כהנא אינון דאתיין מסטרא מסאבא ואינון דאתיין מסטרא אחרא. כגוונא דא כתיב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. וכי אגר טב הוא דאשתכח באינון דזכאן למיעל לארעא, אלא הא אוקמוה לאשכחא מטמונין דאיטמרן בביתיהו ולאהניא להו לישראל. אבל ת"ח זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקב"ה וקב"ה רחים להו לישראל דכתיב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר יי'. ומגו רחימותא דיליה אעיל לון לארעא קדישא לאשראה קדושתיה בינייהו ולמהוי דיווריה עמהון וישראל דישתכחו קדישין על כל בני עלמא. ת"ח כתיב (שמות לה) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה וגו'. ובשעתא דהוו עבדין עבידתייהו הוו אמרי דא למקדשא, דא למשכנא, דא לפרוכתא, וכן כל אינון אומנין בגין זשריא קדושא על ידייהו ואתקדש ההוא עבידתא, וכד סליק לאתריה בקדושא סליק.

כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לע"ז או לסטרא אחרא זלאן קדישא כיון דאיזכר ליה על ההוא עבידתא הא רוח מסאבא שריא עלוי, וכד סליק עבידתא במסאבן סליק. כנעניים פלחי לע"ז נינהו ומתדבקן כלהו כחזא ברוח מסאבא והוו בנין בניין לטנופייהו לגעוילייהו לסטר מסאבא, וכד שראן למבני הוו אמרין מלה וכיון דאיזכר בפומייהו שריא עליה רוח מסאבא, כד אסתליק עבידתא ברוח מסאבא אסתליק. כיון דעאלו ישראל בארעא בעא קב"ה לדכאה לון ולקדשא ארעא למפני אתר לשכינתא דלא תשרי גו מסאבא, ועל דא לההוא נגע צרעת הוו סתרין בניין אעין ואבנין.

ת"ח אי עובדא דא הוא לאשכחא מטמונין לחודיה יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה, אבל קרא כתיב וחלצו את האבנים, וכתיב ועפר אחר יקח, בגין דיתעבר רוח מסאבא ויתפני ויתקדש כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושא ובדיורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא. ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני בעי לאזכרא דהא לפולחנא דקב"ה קא בני בגין דכתיב (ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק וגו', וכדין סייעתא דשמיא שארי עליה וקב"ה זמין עליה קדושתא וקארי עליה שלום הה"ד (איוב ה) וידעת כי שלום אהלך וגו'. ומאי (שם) ופקדת נוך, הא אוקמוה אבל ופקדת למפקדא מלה בפומא כד איהו בני, וכדין ולא תחטא כתיב, ואי לאו הא זימן לביתיה סטרא אחרא. כ"ש מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא בגין דמייחדא ביתא לאסתאבא ביה, הא ודאי ישרי ביה רוחא מסאבא ולא נפיק ההוא בר נש מעלמא עד דיתענש בההוא ביתא ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא. ואי תימא במה ידיע, בגין דיתזק בההוא ביתא דבני לה או אנשי ביתיה האי בנזקי גופא או בנזקי דממונא הוא ותרין אחרנין אבתריה הא ודאי יערוק בר נש לטורא ולא ידור ביה, ידור בטיחלא דעפרא ואל ידור ביה.

ובגין כך קב"ה חס עלייהו דישראל דאינון לא ידעי מלה בכל אינון בתיים והוא אמר אתון לא ידעתון, אנא ידענא וארשים לון. נגע דאיך בביתא, הא נגע אחר תקיפא דיפיק ליה ויעבר ליה מעלמא. וכדין ונתן את הבית וגו'. כיון דאזיל ליה מ"ט ונתן את הבית, אלא בכל זמנא דההוא בנינא ליהוי קאים [נ ע"ב] דיליה הוא ויכיל לאהדרא. האי בארעא קדישא, כ"ש בארעא אחרא דזמינא רוח מסאבא יתיר ויכיל בר נש לאתזקא.

א"ר אלעזר וכ"ש דקרי בקלפוי דחברוי אחרנין לאשתכחא תמן ואפי' טורפי דקספתא לא מתעברן ליה מההוא ביתא, ובגין כך קרא ודאי אכריז ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק, הוי ודאי קארי כל יומא בההוא ביתא.

ר' יוסי עאל יומא חד בחד ביתא, אטרא בסיפתא עאל לגו. שמע חד קלא אתכנשו עולו הא חד פלוגתא דילן, סיפתו ונזיק ליה עד לא יפוק. אמרו לא ניכול אלא אי שוי דיוריה הכא. נפק ר' יוסי ודחיל, אמר ודאי מאן דעבר על מלייהו דחברייא אתחייב בנפשיה. א"ל ר' חייא והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגווייה ואשתלימו.

א"ל אינון בסטרייהו קא אתיין אבל מאן דדחיל חטאה יכיל לאתזקא, ואפילו אינון אי יעכבו
דיורייהו תמן לא יפקון בשלם.

א"ל והא כתיב (איוב כא) בתיהם שלום מפחד וגו'.

א"ל כיון דהוה מאחרא ואתבני בצדק.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו' כנגע נראה לי בבית. כנגע, נגע מבעי ליה, נראה לי, יש לי מבעי
ליה דהא כתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם, דיתחזי לכלא, אמאי כנגע נראה לי. אלא בשעתא
דהאי עייל אחרא אתגליא ומקטרגא דא בדא ועל דא נראה לי, ההוא דאתכסיא אתגליא ודאתגליא
אתכסיא ולבתר אתחזיא ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא ואתכסייא אחרא. ועל דא והגיד לכהן, מלה
דחכמתא הוא.

וכדין אתי כהנא וירמון ביתא וינתצון ליה אבנין ואען וכלא. אחר כך כתיב (דברים ח) ובתים
טובים תבנה, אלין אקרון טובים דהא קדמאי לאו אינון טובים ולא בכללא דקדושא ודכיו אינהו.
אמר ר' יהודה אי הכי במאי נוקימנא קרא דכתיב (שם ו) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות,
אי רוח מסאבא שריא בגוייהו איך מלאים כל טוב.

א"ר אלעזר מלאים כל טוב בממונא בכספא ודהבא כד"א (בראשית מה) מטוב כל ארץ מצרים,
והא כל בתי מצרים מליין חרשין וטעוון הוו אלא בגין עותרא דארעא אתמר, אף הכא.
ר' שמעון אמר ודאי על דא הוא לאתקדשא ארעא ולבערא רוח מסאבא מגן ישראל, וכד ביתא
הוה נתיץ הוה אשכח בה ממונא למבני ליה ולמלייא ביתיה דלא יצטער על ביתא.

ואיש כי יהיה בו בהרות וגו'. ר' יוסי אמר כסילתא דמוקפי בבהרת עזה חיזו תנינן ובחיזו אתדן
באינון גוונין.

א"ר יצחק תלת מאה טעמי אית מאן דגרייס בבהרת עזה וכלהו אוליפנא מאבא בר חזור חד
סאיב סהדא חד, תרין תרי סהדין ודכי, מכאן ולהלא אפי' מאה כתרי ותרי כמאה, ודא אוליפנא לבתר
דכתיב (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש וגו' ע"פ שנים עדים וגו'.

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דר' שמעון, אמר כתיב נגע לבן אדמדס, כדין הוא נגע דהא חוורא לא קאים בעיניה.

פתח ר' שמעון ואמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו'. זכאין אינון ישראל דקב"ה בעי לדכאה לון בכלא בגין דלא ישתכחון בדינא קמיה ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון דהא כלא אזיל בתר זיניה, סומקא לסומקא חוורא לחוורא, ימינא לימינא ושמאלא לשמאלא. בעשו כתיב (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני, ועל דא שריא ביה זיניה. [נא ע"א] ואי תימא אדמוני כתיב וכתיב ביה בדוד (שמואל א טז) והוא אדמוני, אלא דא מזוהמא דדהבא אתדבק ודא בזיהרא דדהבא אתדבק. כתיב ביה אדמוני כלו כאדרת שער, בזוהמא דהתוכא נפק, ובדוד כתיב עם יפה עינים וטוב ראי. ת"ח סומקא בקדמיתא והא אתחזי ביה חוורא הא דכיותא אתיליד ביה ושאר ל'אתדכאה, חוורא בקדמיתא ואתחזי ביה סומקא הא שארי לאסתאבא. וכתיב וטמאו הכהן וגו' דהא אתיליד ביה סומקא לאסתאבא, וכהנא הוה ידע בכל אינון גוונין ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דכיותא ויסגר ליה למחמי אי אתיליד ביה גוונא אחרא, ואי לאן מדכי ליה הה"ד וטהרו הכהן וגו'.

רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחא. א"ר יהודה כתיב (מלכים ב ה) וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך וגו'. אי הוא חטא בנוי אמאי.

א"ל אלישע יתיר משאר נביאי חמא, חמא דהא לא נפיק מגחזי בר מעליא ועל דא לייט לכלהו. ולא עוד אלא א"ל אנא פלחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו וזכינא בתרין חולקין דפלחנא ליה בקשוט, ואת רשע פגמת לי אומית לשקרא חמידת, הא עברת על אורייתא כלא, ומאן דעבר על כך מית הוא לעלמא דאתי, אבל בגין דפלחת לי שמושא דילך לא להוי למגנא, תהוי מית בעלמא דין ולא בעלמא דאתי.

א"ר ייסא בגד הצמר או הפשתים אמאי.

א"ר יצחק בכלא שריא ובכלא שלטא, ואית כגוונא דא דכתיב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים, ובגיני כך שולטניה דהווא נגע דנפיק מאתר עלאה דא שלטא בכלא בתרי גווני בצמר ובפשתים, ובגין כך זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים.

ר' יצחק אזל לקטפורא דאבוי, חמא חד בר נש דסאטי בקיטרא דמטולא אכתפוי. א"ל שירטא

דקיטטא אכתפך אמאי.

לא אמר ליה מידי. אזל אבתריה חמא ליה דעייל במערתא חדא, עאל אבתריה חמא קיטורא

דתננא דהוה סליק תחות ארעא ועאל ההוא בר נש בנוקבא ואתכסיא מניה. דחיל ר' יצחק ונפיק לפום מערתא.

עד דהוה יתיב אעברו ר' יהודה ור' חזקיה, חמא לון סח לון עובדא. אמר ר' יהודה בריך רחמנא

דשזבך, האי מערתא דסגירי סרוניא היא וכל יתבי ההוא קרתא חרשין ואתיין למדברא לחוייא אוכמין דאינון בני עשר שנין או יתיר למעבד חרשין ולא מנטרי מנייהו ואתעבידו סגירין וכל זיני חרשין דלהון בהאי מערתא אינון.

אזלו. עד דהוה אזלי איערעו בחד בר נש דהוה אתי ובני דהוה מרע קטיר על חמרא. אמרו ליה

מאן אנת.

אמר יודאי ודא הוא ברי.

אמרו ליה אמאי הוא קטיר.

אמר לון זיורי בחד כפר דאיהו מבני רומאי והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא והוה

אהדר לביתאי ולעי לון אינון מלין, ויומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה ונזיק ליה, אעקם פומיה ועיניה וידוי אתעקמו ולא יכיל למללא, ואתינא לגבי מערתא דסגירי סרוניא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא.

אמר ליה ר' יהודה ובההוא [נא ע"ב] ביתא ידעת מקדמת דנא.

אמר ידענא דהא מכמה יומין אנזיק ביה חד בר נש והוה אמרי דמרעי הון ומינייהו אמרי דרוחא

דביתא, ולבחר אעלן ביה כמה בני נשא ולא אנזיקן.

אמר היינו דאמרי חברייה, ווי לאינון דעברי על מלייהו.

פתח ר' יהודה ואמר (ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק כל

רוחין וכל מזיקי עלמא ערקין מניה ולא משתכחי קמיה, ועם כל דא מאן דאקדים ונטיל אתר אחיד ביה.

א"ל ר' חזקיה אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא.

אמר ליה לאו הכי אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא ובגין כך אי רוח מסאבא נטיל
אתרא שמא קדישא לא שריא ביה דהא לאו אתריה, ואי הוא נטיל אתר מקדמת דנא כל רוחין וכל מזיקי
עלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, כל שכן לקרבא בהדיה.

וכד הוה נחית נגע צרעת הוה מדכי אתרא ואפיק רוח מסאבא מאתריה ולבתר מנתצי ביתא
אבנין ואעין וכלא ובני ליה כמלקדמין בסטר קדישא בצדק דדכיר ליה לשמא קדישא, ועם כל דא
בעפרא אחרא וירחיק ביתא מאתריה מיסודא קדמאה תרי טפחים.
השתא דלא אתחזי ולא נחית מאן דמקטרג ביה בהווא רוח מסאבא לאפקא ליה מאתריה מאי
תקנתיה. אי יכיל לנפקא מניה שפיר, ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין באבנין אחרנין ואעין וכלא וירחיק
ליה מאתר קדמאה ויבני ליה על שמא קדישא, ועם כל דא לא נפיק ההוא רוחא מאתר קדמאה בגין
דקדושא לא שריא על אתר מסאבא.

א"ר יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא כתיב (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וגו',
מיומא דאתחריב מקדשא לא אשתכח אסוותא בעלמא, בגיני כך בעי לאזדהרא כי היכי דלהוי נטיר.
אמרן נזיל בהדי האי בר נש ונחמי.

א"ר יצחק אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה כגון נעמן לגבי אלישע נזיל
אבתריה, השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא רחיקי אורייתא געלי מכלא אסיר לן לאתחזאה קמייהו.
ברין רחמנא דשזיב לן מנייהו, והאי ב"נ אסיר ליה.

א"ר יהודה והא תנינן בכל מתרפאין חוץ מעצי אשרה וכו'.
אמר ליה ודא ע"ז הוא ולא עוד אלא דהא כתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש
קוסם קסמים וגו'.

אזלו לאורחיהו. אזל ההוא בר נש לפום מערתא הוא ובריה, שרי ליה במערתא. עד דנפק אבוי
לקטרא לחמריה נפק קיטורא דאשא ברישא חד וקטליה. אדכהי עאל אבוי ואשכחיה מית, נטל ליה
בתמריה ואזל ליה. אשכת להו לבתר יומא חד לר' יצחק ור' יהודה ור' חזקיה דהוו אזלי. בכה קמייהו
וסח לון עובדא. אמר ר' יצחק ולא אמנא לך דאסיר הוא למיהך תמן. בריך רחמנא (דניאל ד) די כל
מעבדוהי קשוט וארחתיה דין. זכאין אינן צדיקייא דאזלין בארח קשוט בעלמא דין ובעלמא דאתי,
עלייהו כתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

אמר ר' אלעזר בכל עובדוי דבר נש לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא,

לאדכרא בפימיה שמא קדישא דכלא הוא לפולחניה ולא לישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא. ועל דא השתי או הערב הוה אסתאב ושריאי [נב ע"א] עליה רוח מסאבא. ומה בהאי כך, מאן דפקיד מלוי לסטב אחרא דלא אצטריך עאכ"ו, ובגין כך כתיב (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לחמוי והוה עמיה רבי אבא. א"ר אבא נימא מילי דאורייתא וניזיל.

פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית יב) אמרי נא אחותי את וג'ו. האי קרא קשיא, ומה אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימא דקב"ה הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטיב ליה. אלא אברהם אע"ג דהוה דחיל חטאה לא סמיך על זכותא דיליה ולא בעא קב"ה לאפקא זכותיה אלא זכותא דאתתיה נירווח בגינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתיה זכי ליה בר נש ה"ד (משלי יט) בית והון נחלת אבות ומי"י אשה משכלת. מאן דזכי באשה משכלת זכי בכלא, וכתוב (שם לא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. ואברהם הוה אזיל למיכל בגינה שללא דשאר עמין וסמיך על זכותא דיליה דלא יכלון לאענשא ליה ולחייכא בה, ובגיני כך לא דחיל מידי למימר אחותי היא.

ולא עוד אלא חמא חד מלאכא אזיל קמה ואמר ליה אברהם לא תדחל מנה, קב"ה שדר לי לאפקא לה ממונא דשאר עמין ולנטרא לה מכלא, וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה אלא מניה דלא חמא עמיה מלאכא אלא עמה. אמר הא היא מתנטרא ואנא לא נטירנא. בגיני כך אמר אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וג'ו.

ייטב לי, ייטיבו לי מבעי ליה דהא כתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל דא ייטיבו לי מבעי ליה. אלא ייטב לי, דא דאזיל קמך, ייטב לי בהאי עלמא קב"ה בממונא, וחיתה נפשי בהווא עלמא בגללך, דלא תסטי מאורחא דכשרא, דאי אזכי בגינך בממונא בהאי עלמא ותסטי אנת מאורחא הא מיתא זמינא בהווא עלמא, אלא תסתמר דתחי נפשי בהווא עלמא בגללך. ובגין דהווא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה מה כתיב, וינגע יי' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי, על דבר שרי ודאי דהות אמ' למלאכא מחי והוא מחי. ועל דא לא דחיל אברהם מנה כלום דהא היא מתנטרא, ומה דדחיל מגרמיה דחיל דלא חמא עמיה נטורא הכי.

ת"ח עשר זמנין פקידת שרה למלאכא למחאה לפרעה ובעשר מכתשין אילקי, סימנא עבדת שרה לבנהא בתרהא במצרים.

ר' אבא פתח (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זמין קב"ה למעבד פורקנא לבנוי כאינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל ואחזי אינון מכתשין במצראי ואלקי לון בגיניהון דישראל. ת"ח מה בין פורקנא דא לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא ובמלכו חד, הכא בכל מלכין דעלמא וכדין אתייקר קב"ה בכל עלמא ובכל ארעא וינדעון כלא שלטניה דקב"ה וכלהו ילקון במכתשין עלאין על חד תרין בגין דיסרבון כלהו בישראל. וכדין ינדעון שולטניה דקב"ה דכתיב (זכריה יד) והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. כדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה ה"ד (ישעיה סו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' בטוסיים וברכב ובצבים ובפרדים וגו'. כדין יזדמנו אבהן בחדווא למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין ה"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פרשת מצורע

[נב ע"ב] ר' אבא פתח (איוב יט) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון, שדין כתיב. כמה אית להן לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי קב"ה דלא יסטי מארחא דכשרא ולא יעבור על פתגמי אורייתא ולא יתנשי מנה, דכל מאן דלא לעי באורייתא ולא ישתדל בה ניפא הוא מקב"ה, רחיקא הוא מניה, שכינתא לא שרייא עמיה, אינן נטורין דאזלין עמיה אסתליקן מניה. ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלניא דלא תס על יקרא דמאריה. ווי ליה דהא שבקוה עלאין ותתאין, לית ליה חולקא בארחא דחיי. וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין זמינין לקבליה לנטרא ליה, ושכינתא שריא עליה. ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרו הבו יקרא לדיוקנא דמלכא, הבו יקרא לבריה דמלכא. אתנטיר הוא בעלמא דין, אתנטיר הוא בעלמא דאתי, זכאה חולקיה. ת"ח בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא גרים ליה לאדם למגזר עליה מיתה ועל כל עלמא. בלישנא בישא כתיב (תהלים נז) ולשונם חרב חדה. בגין כך גורו לכם מפני חרב, מפני לישנא בישא. כי חמה עונות חרב. מאי כי חמה עונות חרב, דא חרב ליי', דתנן חרב אית לקב"ה דביה דאין לחייביא הה"ד (ישעיה לד) חרב ליי' מלאה דם וגו', (דברים לב) וחרבי תאכל בשר. ובגין כך גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, בגין דתנדעון דהכי אתדן. מאן דאית ליה חרב בלישניה אזדמן ליה חרב דשצי כלא הה"ד זאת תהיה תורת המצורע.

זאת תהיה תורת המצורע. ר' אלעזר פתח (קהלת ט) כצפרים הנאחזים במצודה רעה כהם יוקשים בני האדם וגו'. ת"ח בני נשא לא ידעין ולא שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא קארי קמייהו ולית מאן דציית ליה. בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימין אתער נוקבא דתהומא רבא וכמה חבילין משתכחי בעלמא. כדן אפיל קב"ה שינתא על כל בני עלמא, על כל אינון דבהון אתערותא דחיי, ואינון שאטן בעלמא ואודיען לבני נשא מלין כדיבן ומנהון קשוט ובני נשא אתקטרו בשינתא.

כד אתער רות דצפון ואתפלג ליליא כרוזא קרי וקב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכדין שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולתא וקרי וכל בני עלמא מתערי בערטייהו ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

כד אתי צפרא כרוזא קרי וכל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקב"ה הה"ד (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטרין ותרעא דאברהם אתפתח בה בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הה"ד (בראשית כא) ויטע אשל בבאר שבע, ולית מאן דיתער רוחיה בפולחנא דמאריה. בהיך [נג ע"א] אנפין יקום קמי מלכא כד יתערון עליה בדינא ולא ישתכח עמיה זכותא לאשתזבא. כדין כתיב (קהלת ט) כצפרים הנאחזים בפוח כהם יוקשים בני האדם. ועד לא יפוק בר נש מהאי עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן דא ולית מאן דישיגח. ואפילו בההיא שעתא דמטא זמנא לאתפרשא לא נפיק נפשא מגופא עד דיתגלי שכינתא ונפשא מגו חדותא וחביבותא דשכינתא נפקא מן גופא לקבלה. אי זכאה מתקשר ואתדבק בה, ואי לאו שכינתא אזלא והיא אשתארת ואזלת ומתאבלת על פרישותא דגופא. מתלא אמ' שונרא מאשא לא אתפרש, חדדי לסכינא אזלא אבתריה.

לבתר אתדנת בכמה דינין עד דאשתאבת בגיהנם על ידוי דדומה וגופא אתדן בקברא עד דתב לעפריה ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין עד ההוא זמן דקבילת עונשה ומטי זמנא לאתדכאה. כדין אסתליקת מגיהנם ואתלבנת מחובהא כפרזלא דמתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לגן עדן דלתתא ומתסחי תמן באינון מיא ואתסחי בבוסמין דתמן כד"א (שיר ג) מקטרת מר ולבונה. כדין סלקין עמה עד דאתקריבת כקורבנא על מדבחא הה"ד זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, כהנא עלאה דלעילא. האי נפשא דלא אסתאב' כ"כ בהאי עלמא האי אית ליה תקנתא כגוונא דא ואי לאו (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וגו'.

זאת תהיה תורת המצורע וגו'. ר' יצחק פתח (שם) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. האי קרא אתמר אבל אוקימנא ליה בנשמטא דב"נ בשעתא דאיהי קיימא עמיה דב"נ בהאי עלמא, כדין זרח השמש. ובא השמש בזמנא דנפק ב"נ מהאי עלמא ואשתכח בתשובה, כדין ואל מקומו שואף זורח הוא שם אי זכאה הוא כד"א (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים.

ת"ח כל חובי עלמא קב"ה מכפר עלייהו בתשובה בר ההוא לישנא בישא נדאפיק שום ביש על חבריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע, המוציא רע.
ר' חייא אמר כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבון כל שייפוי ויתחזי לאסגרא בגין דההוא מלה בישא סלקא ואתער רוח מסאבא עלוי ואסתאב. אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה אחרא.

פתח ואמר (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מאן דהות מהימנא לבעלה אהדרת לזונה. מלאתי משפט, משפט ודאי דא קב"ה. צדק ילין בה, דא קב"ה, ובגין דאתערת מלה אחרא אסתלק מינה קב"ה ושריא בה רוחא דקטולי הה"ד ועתה מרצחים. ומה ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא עאכ"ו הה"ד זאת תהיה תורת המצורע.

ר' יהודה אמר זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה דההוא מוציא רע.
ביום טהרתו והובא אל הכהן. מאי קא משמע, דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאל קמי קב"ה דהא אתער עליה רוח מסאבא. כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה מה כתיב, ביום טהרתו והובא אל הכהן, וראה הכהן וגו'.

ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב. ר' יצחק ור' יוסי הוו שכחי, קמיה דר' שמעון. יומא חד אמרו ליה עץ ארז הא ידעא כד"א (מלכים א ה) מן הארז אשר בלבנון, דהא ההוא עץ ארז לא נשתרשן נטיעוי אלא בלבנון. אזוב למה ומה הוא.
פתח ואמר ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת נג ע"ב ואזוב, ת"ח ב"נ דאשתדל בפולחנא דמאריה ואשתדל באורייתא קב"ה שארי עלוי ושכינתא אשתתף בהדיה. כיון דב"נ אתי לאסתאבא שכינתא אסתלקת מניה, קב"ה אתרחק מניה וכל סטרא דקדושא דמאריה אתרחקן מניה ושריא עליה רוח מסאבא וכל סטרא דמסאבא. אתי לאתדכאה מסייעין ליה. בתר דאתדכי ואהדר בתשובה ההוא דאסתלק מניה אהדר עלוי ושריא עלוי.
ת"ח כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות, כיון דאמר שתי צפרים לא ידענא שהם חיות. אלא הא אוקמוה אבל חיות, חיות ממש כד"א (יחזקאל א) וארא החיות, לקביל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני.

ועץ ארז, הא אתמר. ושני תולעת, סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא.

ואזוב, דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת ישראל, ובגין כך עץ ארז ואזוב אזלין כחדא, ועל דא ו' כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא וקרינן לון ו' עלאה ו' תתאה. וכלא אהדרו לשרייא עלוי בגין דהא אתדכי. לקביל אליו לתתא מנייהו עץ ארז ואזוב ושני תולעת אשתכחו בשמא דא ותליין מאליו עליון.

ר' יהודה ור' יצחק הוו אזלי בארחה, יתבו בההוא בי תקל וצלו. בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו. פתח ר' יהודה במלי דאורייתא ואמר (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים, דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רברבא ותקיף. תורה, אמאי אקרי תורה, בגין דאורי וגלי במה דהוה סתים דלא אתידע.

חיים, דכל חיים דלעילא ביה אתכלילו ומניה נפקין. למחזיקים בה, לאינון דאחידין בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא אחיד בעילא ותתא. ותומכיה מאושר. מאן תומכיה, אליו אינון דמטילין מלאי לכיסן דתלמידי חכמים כמה דאוקמוהו, ותומכיה זכי לנביאי מהימני דיפקון מניה.

מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אינון תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו. מראשו דא רישא דכלא דאקרי ראש דכתיב (שם ח) מעולם נסכתי מראש, וראש דא חכמה דאיהי רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטריין.

ותומכיה, כד"א (שיר ה) שוקיו עמודי שש, ואינון דמטילין מלאי לכיסן של דתלמידי חכמים אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תלייא ואתמך זכך לבנין דיתחזון לנביאי מהימני.

רבי יצחק פתח ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר. ויקרא, א זעירא אמאי, אלא בגין לאחזאה מאן הוה ההוא דקרא, ההוא דשרי במקדשא, וכדין זמין למשה כמאן דזמין לאושפיזא. הכא א' זעירא, התם א' רברבא אדם שת אנוש, אדם שלימו דכלא.

ת"ח מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה. אלא משה עלאה, משה שושבינא למלכא, אהרן שושבינא למטרוניתא. למלכא דהות ליה מטרוניתא עלאה. מה עבד לה, יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתהו, ועל דא כד עייל שושבינא דא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הה"ד (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

משה שושבינא למלכא, לפיכך אדזמן כאושפיזא, לבתר וידבר יי' אליו. אהרן שושבינא למטרוניתא וכל מלוי הוו לפייסא למלכא במטרוניתא ויתפייס מלכא בהדה, ובגין דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעיינא תדיר במלי דביתא. ועל דא אתתקן כגוונא דלעילא ואקרי כהן גדול. מנ"ל, דכתיב (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלכא נטיל ולית מאן דימחי בידיה, ועל דא הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא בגין דלא [נד ע"א] אשתכח מסאבא באינון בני היכלא ובגין כך כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות.

רבי יהודה פתח ואמר (תהלים ב) יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, דא דאתי מטטרא דחמרא, נהיר בקדמיתא וחייר ולבתר זעים ותריך הה"ד יושב בשמים ולא כתיב יושב שמים. ישחק, נהיר וחייר ועל דא דינא נהיר וחייר להו לרשיעיא. ולבתר מה כתיב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. וכך ארחי דחייביא, קב"ה נהיר לון בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל. וקב"ה משיך לון לחייביא, אי יהדרון לקבליה יאות, ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתיצון מכלא. אתון לאתדכאה מטייעי לון וקב"ה מדכי להו וקריב לון לגביה וקארי עלייהו שלום הה"ד (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי' ורפאתיו.

ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו'. רבי חייא פתח (זכריה יד) הנה יום בא ליי' וחלק שללך בקרבך. האי קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא ליי' וחלק שללך בקרבך, מאי הנה יום בא. אלא שכבר בא עד לא אברי עלמא והוא יום דביה עביד דינא לחייביא והוא יום דביה אתפרע קב"ה מאינון דעקו לון לישראל. האי יום בא וקאים קמי קב"ה ותבע מניה למעבד דינא ולשיצאה עמין ואתיהיב ליה רשותא כד"א (שם) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.

ר' יצחק אמר תרין יומין אינון לקב"ה, חד שארי עמיה וחד אתי לקמיה ובאלין עביד קב"ה קרבין בכלא, וכד האי יומא אתי לאגחא קרבא אדדווג בההוא יומא אחרא ונטיל זיינין על זייניה ואגח קרבא בכלא באינון ראמיא ונמיכין הה"ד (ישעיה ב) הנה יום ליי' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל. רבי שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו', היינו דכתיב (שם לד) חרב ליי' מלאה דם הודשנה מחלב, מלאה דם ודאי דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים.

בלא עת נדתה, היינו דכתיב (דניאל ט) וישקוד יי' על הרעה ויביאה עלינו, דתנינן אקדים קב"ה פורענותא לעלמא.

אן כי תזוב על נדתה היינו דכתיב (ויקרא כו) ויספתי ליסרה אתכם. מהו ויספתי ליסרה, אוסיף דינא על דינא ואתן דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב מלאה דס. כתיב (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף, אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא דייכול עלמא למסבל. והא כתיב ויספתי, אלא ליסרה כתיב ולא לשיצאה הה"ד או כי תזוב על נדתה.

כל ימי זוב טומאתה. מהו זוב טומאתה, אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון ומסאבין לאתר אחרא כד"א (בדמבר יט) כי את מקדש יי' טמא, ואתער רוח מסאבא עליהו, מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי.

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר ליליא חד, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ז) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'. ביום טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קב"ה חסד בעלמא בעי בר נש למיהך בשוקי ולא תחזאה קמי כלא דהא כד שארי טיבן דקב"ה בעלמא בכלא שארי ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא, ובגין כך יתחזי בר נש באתגלייא בשוקי ויעביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא הה"ד ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.

וביום רעה ראה, לא כתיב וביום רעה היה ברע אלא וביום רעה ראה דהא בשעתא דדינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוק [נד ע"ב] ולמיהך יחידאי בעלמא דהא כד דינא שריא בעלמא על כלא שארי ומאן דפגע ביה ואערע ביה אתון בההוא דינא וכדין כתיב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, דהא משפט אסתלק מצדק ולא שריין דא בדא על עלמא ועל דא וביום רעה ראה, ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שריא דינא ולא תפוק לבר ולא תתחזי בשוקי בגין דלא ישרי עלך. מ"ט, בגין גם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמא דכד שארי טיבו בעלמא שרי על כלא כך כד שארי דינא בעלמא שרי על כלא ומאן דאערע ביה אתפט.

ת"ח כד דינא שריא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה, זקפין רישא וחמאן

דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא לכל סטריין, כדין כמה פטיקי נימוסין וכמה סייפיא אתערן

כד"א (שיר ג) איש חרבו על ירכו, וכתיב (יהושע ה) וחרבו שלופה בידו, וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דאיערע בהו ליתוק. כתיב (בראשית יט) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו'. מ"ט, בגין דבכל אתר דדינא שריא בכלא שריא בין במתא בין במדברא בין בסחרני מתא.

תו פתח ואמר (שיר ח) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבת יה. שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה דא לקב"ה. שימני כחותם, מאן הוא חותם, דא חותם דגושפנקא דקשוט.

כחותם על לבך, דא חותם דתפילין דאנח בר נש על לביה. כחותם על זרועך, דא יד כהה דמנחא בההוא זרוע, ומאן איהו, יצחק. וכנסת ישראל קאמר שימני כחותם, חותם מבעי ליה, מהן כחותם, כאינון תפילין דרישא דאתי שבחא דכל גופא, ועל דא תפילין בזרוע ועל הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא.

כי עזה כמות אהבה. מאי כי עזה כמות, אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מן גופא כד בעיין לאתפרשא, ועל דא אהבת כנסת ישראל בקב"ה דלא יתפרשון לעלמין ובגין כך תפלה של יד לאתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב) שמאלו תחת לראשי.

קשה כשאול קנאה, בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא בכלהו כשאול דנחית לתתא מנייהו בר ההוא דרגא דאקרי אבדון ודא ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא. כך קשה כשאול קנאה דלית קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים יתיר קשיא ליה מההוא דרגא דאקרי שאול דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם.

רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומאן איהו שלהבת יה, דא אשא דנפיק מגו שופר כליל ברוחא ומיא, ומגו ההוא שלהבת כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקב"ה ובשעתא דאיהי מקנאה ליה ווי דאערע בשלהוביתא דהא אתוקד בהו.

תו פתח ואמר (שם ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוהו וגו'. מים רבים, דא דרועא ימינא דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא לקיימא דכתיב וימינו תחבקני.

ד"א מים רבים, דא הוא נהר עלאה דמניה נפקין נהרין לכל עבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה כד"א (תהלים צג) מקולות מים רבים, מאינון קולות דמים רבים דנפקן ואתמשכן מניה. ונהרות, כד"א נשאו נהרות יי וגו'.

(שיר ח) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה דרחים כנסת ישראל לקב"ה בן יבוזו לו. יבוזו לו, יבוז לן מבעי ליה, מאי יבוזו לו. אלא אם יתן איש, דא קב"ה. את כל הון ביתו, כד"א (משלי כד) כל הון יקר ונעים. באהבה דכנסת ישראל לגביה ולא לאתקשרא בהדיה. בוז יבוזו לו, כל אינון [נה ע"א] אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא להווא הון יקר דהא לית רעותא לכולהו אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקב"ה ומתעטרא בהדיה, כדין כל אינון אכלוסין וכל אינון משריין וכלהו עלמין כלהו בחדו בנהירו בברכאן. ועל דא אמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

מאן דאנח תפילין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלא לה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בגין לחבקה לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא ולא תעטרא בכלא וכדין בר נש שלים בקודשא עלאה וקב"ה קארי עליה (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז) שמעה יי' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי קב"ה קב"ה אזדמן לקבלה הה"ד שמעה יי' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד אנא אתקטרנא בה בכנסת ישראל, כמה דהיא אשתכחת לקמך אנא נמי אשתכחנא, ובגין כך שמעה יי' צדק בקדמיתא, לבתך הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

בלא שפתי מרמה. מאי בלא שפתי מרמה, אלא הכי תנינן כל מלה ומלה דבר נש אפיק מפומיה סלקא לעילא ובקע רקיעין ועאל לאתר דעאל ותמן אתבחין ההוא מלה אי הוא מלה דכשרא או לאו. אי הוא מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותא, ואי לאו סאטין לה לסטרא אחרא לאתערא בההוא מלה רוחא אחרא.

ות"ח כתיב ביה ביוסף (שם קה) ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו. עד אימתי ענו בכבל רגלו, כתיב עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו. עד עת בא דברו דמי, אלא עד עת בא דברו דיוסף ואתבחין ההוא מלה הה"ד אמרת יי' צרפתהו, כדין שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו.

אדהכי הוה אתי צפרא. א"ר אלעזר כתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך, נפש אדני סתם כד"א (תהלים כד) אשר לא נשא לשוא נפשו. הא עדנא לאתקשרא כנסת ישראל ולא תחברא בבעלה. זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא ואתאן לאתקשרא ביה בקב"ה וכנסת ישראל. עלייהו כתיב (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

א"ר אלעזר (ויקרא טו) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם.

והזרתם, כהאי זר דאיהו זר מכלא ולא אתחבר במה דליתיה דיליה.

ות"ח בשעתא דאסתאבון בני נשא לתתא מסאבין לון בכלא והא אתמר, אבל בשעתא דרוח מסאבא אתער חשבנתון אלא רוח מסאבא דלתתא אתער רוח מסאבא אחרא ואתיהב ליה רשותא לנחתא לעלמא. מאי רשותא, דקדושא דהוה נחית ומחי ביה דלא אשתכח ואסתלק וכדין אתגלייא דינא לקבליהון דחייביא ואוסיף דינא על דיניה וכדין תרין רוחי משתכחי בעלמא, חד רוחא דדינא וחד רוחא דמסאבא.

א"ר אלעזר אצטריכנא למימר מלה דאוליפנא מאבא. ת"ח הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוח מסאבא שריא בביתא וקב"ה בעי לדכאה ליה שדר נגע צרעת בבית לקטרגא דא בדא וההוא נגע לא אנדי מן ביתא אע"ג דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא עד דינתצון ביתא אבנין ואעין וכלא וכדין אתדכי אתר.

כהאי גוונא מאן דאסתאב ניתער רוח מסאבא וישרי עלוי כד בעי קב"ה לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא ומקטרגי דא בדא עד [נה ע"ב] דאתעבר מעלמא, וההוא רוח דינא תקיפא לא אסתלק מאתריה עד דינתן אתר שייפין וגרמין וכלא. כדין אתדכי עלמא ואתעברו מיניה ועלמא אשתכח בדכיו. ועל דא תנינן אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי. ווי ליה לגרמיה כד שריא עלוי רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא דודאי לינדע דקב"ה בעי לבערא ליה מעלמא. זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא ושריא עלייהו רוח קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

כיון דאתא צפרא קמו ואזלו. עד דהוו אזלי פתח ר' אלעזר ואמר (בראשית לב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרכו, דהוה אזיל לקביל אבני. ת"ח כל זמנא דיעקב אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה קב"ה ולא אשתכח לגביה. ואי תימא והא כתי' (שם לא) ויאמר יי' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך, הא בסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפונה בארחא.

ת"ח כתיב ויפגעו בו, ויפגעו לפניו מבעי ליה, מהו ויפגעו בו. אלא אתו לאתכללא ביה ואוזפונה בארחא. מאי לאתכללא ביה, אלא מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהים ואתכללו ביה רחמי ודינא וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי.

תא חזי בקדמיתא מחנה אלהים זה חד, לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים תרי, חד מסטרא
דדינא וחד מסטרא דרחמי, מלאכין מהאי גיסא ומלאכין מהאי גיסא ועל דא כתיב ויפגעו בו, בו דייקא.
ויאמר יעקב כאשר ראם. ראם, ראה אותם מבעי ליה, מאי ראם. אלא חמא לון כלילין כחדא
מתדבקין דא בדא מתחברן דא בדא, ועל דא ראם כתיב, וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא
דעשו.

כתיב ביה בעשו (שם כה) ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אי תימא דיעקב טפה קדמאה
הוה, לאו הכי דהא כתיב ויצא הראשון ולא כתיב ויצא ראשון אלא ויצא הראשון. ובגין דיצחק אתי
מסטרא דדינא קשיא נפק עשו סומקא, דאי יעקב הוה בוכרא דההוא טפה קדמאה נפיק הכי סומקא אבל
טפה תניינא הוה ובגין כך לא נפיק הכי דהא מסטרא דרחמי הוה ההוא טפה מהאי גיסא ומהאי גיסא.
וטפה דעשו לא הוה כטפה דיעקב דדא שלים ודא לא שלים, ובההוא שעתא יצחק הוה [נו ע"א] מכוון
בסיומא דדינא קשיא דאפיק בסטרוי בגלופי טהירין בשייפוי ובגין כך עשו זוהמא דאתתין מדהבא.
ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא בההיא שעתא ברעותא דמאריה בגין דיפיק בנין קדישין
לעלמא. ואי תימא יצחק לא אתכוון, לא הכי אלא אתכוון בקדושא ואתכוון בסיומיה דההוא אתר
ואשתכח כד נפק ההוא טפה קדמאה בההוא אתר ממש ועל דא כתיב כלו כאדרת שער.
ת"ח דוד בשפירו דסומקא נפק ואתאחד בקדושא דמאריה ועל דא כתיב (שמואל א טז) והוא
אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי.

אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו, לאו מטפה אלא דכוונא דרעותא באילנא עלאה רברבא
ותקיף, ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא ובגין כך כתיב (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה
מאד.

ר' יהודה הוה מתני הכי עשו נקרא ראשון דכתיב (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני וגר,
וקב"ה אקרי ראשון דכתיב (ישעיה מא) אני ראשון ואת אחרונים אני הוא, וזמין לאתפרעא ראשון
מראשון ולמבני ראשון דכתיב (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון. ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא)
ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.
תאנא זמינא ירושלם למהוי שורוי לעילא ולאתקרבא עד כורסי יקרא דמלכא הה"ד (ירמיה ג)
ביום ההיא יקרא ירושלם כסא יי'. כדין כתיב (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה
יהיה שבעתים, כדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

פרשת אחרי מות

וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך. רבי יהודה אמר כיון דכתיב וידבר יי' אל משה אחרי מות וגו' אמאי זמנא אחרא ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך דהא במלה קדמאה סגי. אלא הכי תנינן כתיב ויקרא אל משה וידבר יי' אליו, וכתיב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל יי', והא אוקמוה מלה דהכא דרגא חד ולבתר דרגא אחרינא. אוף הכא דרגא חד ולבתר דרגא אחרינא דוידבר יי' אל משה דרגא חד, לבתר ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך דרגא אחרינא, וכלא בחד מתקלא סלקא ומשרשא חדא אתחבר.

אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח (תהלים ב) עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה, וכתיב (שם ק) עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה. הני קראי קשיין אהדדי, אלא הכי תאנא עבדו את יי' ביראה דכל פולחנא דב"נ יוליף בקדמיתא לגביה דמאריה ביראה לדחלא מניה ובגין דחלא דמאריה ישתכח דעביד פקודי אורייתא, ועל דא כתיב (דברים י) מה יי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'. וגילו ברעדה, דאסיר ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דין. הא במלי דעלמא, הא במלי אורייתא ובפקודי דאורייתא בעי למחדי ולבתר ישתכח בר נש דעביד בחדוותא פקודי אורייתא דכתיב עבדו את יי' בשמחה.

רבי אבא אמר עבדו את יי' ביראה, [ננו ע"ב] רזא דמלה הוא עבדו את יי' ביראה, מה יראה הכא, אלא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי א) יראת יי' ראשית דעת, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי', הכי אקרי.

ר' אלעזר אמר עבדו את יי' ביראה, מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה מאן אתר שארי, מאן אתר יכוון ליחדא פולחנא דמאריה. הדר ואמר ביראה, הוא שירותא מתתא לעילא. ת"ח בני אהרן, הא אוקמוה והא אתמר מלה.
ת"ח מה כתיב הכא, אחרי מות, ולבתר דבר אל אהרן אחיך. אלא מכאן שירותא לאזהרא לכהני כל מה דבעיין לאזדהרא.

דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן. רבי יוסי אמר אחרי מות נדב ואביהוא מבעי ליה, מ"ט שני בני אהרן ולא ידעינן דבנוי הוו. אלא הכי תאנא דעד כאן לא ברשותיהו קיימי אלא ברשותא דאבוהון, בגיני כך בקרבנתם לפני יי' וימותו, דאינון דחקו שעתא בחיי אבוהון. וכלא הוה וההוא חובא זעבדו (במדבר ג) בהקריבם אש זרה, דתניא באתר חד כתיב בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב בקרבנתם והאי והאי הוה ובגין כך כתיב הכא בני אהרן וכתיב בקרבנתם.

תאנא א"ר חייא יומא חד הוינא אזיל בארחא למיהך גביה דר' שמעון למילף מניה פרשתא דפסחא, ערעית בחד טורא וחמינא בקיעין גומין בחד טינרא ותרין גוברין בה. עד דהוינא אזיל שמענא קלא דאינון גוברין והוו אמרין (תהלים מח) שיר מזמור לבני קרח גדול יי' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשן. מאי שיר מזמור, אלא הכי תאנא משמיה דר' שמעון שיר דאיהו כפול, שיר דאיהו משובח משאר שירין, ועל דאיהו משובח משאר שירין תרי זמני אתמר ביה שירתא, (שם צב) מזמור שיר ליום השבת, וכן כה"ג שיר השירים אשר לשלמה, זא שירתא דלעילא מן שירתא. שיר מזמור, שירתא דקב"ה דמזמרי בני קרח על אינון דיתבי לפתחא דגיהנם. ומאן אינון, אחיהון דאינון בתרעי גיהנם, ועל דא שירתא דא ביום שני אתמר. קריבנא גבייהו אמינא לון מאי עסקיתו באתרא דא. אתיבו לי מזבני אנן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישובא ונעטיק באורייתא בגין דלא שבקין לן בני נשא כל יומא. אמינא זכאה חולקכון.

תו פתחו ואמרו כל זמנא דצדיקייא מסתלקין דינא אסתליק מעלמא ומיתתהון דצדיקייא מכפר על חובי דוא, ועל דא פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורי קרינן לה למהוי כפרה על חוביהון דישראל. אמר קב"ה אתעסקו במיתתהון דצדיקייא אליון ויתחשב לכו כאלו אתון מקריבין קרבנין לכפר עלייכו. דתנינן כל זמנא דישראל יהון בגלותא ולא יקרבו קרבנין בההוא יומא ואינון תרין שעירין לא יכלין לקרבא יהא להו דזכרנא דתרין בני אהרן ויתכפר להו, דהכי אוליפנא דכתיב (במדבר ג) ואלה שמות בני אהרן הכהנים, וכתיב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. ואלעזר ואיתמר מבעי ליה, מהו אלעזר ואיתמר. אלא שקול הוה אביהוא כתרין אחוי ונדב ככלהו.

ואית דמתני איפכא הבכור נדב, דא בלחודוי, ואביהוא בלחודוי, כל חד אתחשב בעיניה
כתרוייהו כאלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקילין הוו כשבועין סנהדרין דהוו משמשי
קמי משה, ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל ועל דא כתיב (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל יבכו
את השריפה.

וא"ר שמעון הבכור נדב, כלומר ההוא דכל שבחא יקרא דיליה. מה שמיה, נדב, ואביהוא עאכ"ו
דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל.

וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. רבי [נז ע"א] חזקיה פתח (ישעיה כט) לכן כה אמר
יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורר וגו'. האי קרא קשיא
לן, לכן כה אמר יי' אשר פדה את אברהם איבעי ליה, מאי כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את
אברהם. אלא הכי אוקמוה קרא והא אתמר דיעקב פדה את אברהם ודאי. בההיא שעתא דנפל אברהם
לגן נורא דכשדאי דנו דינוי. אמרו הא ישמעאל דנפיק מניה. אמר קב"ה הא יצחק דיושיט קדליה על גבי
מדבחה. אמרו הא עשו דנפיק מניה. אמר קב"ה הא יעקב דנפיק מניה דהוא כרסייא שלימא וכל בני
שלימין קמאי. אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתויב, הה"ד אשר פדה את אברהם.

לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורר כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מאן
אינון ילדין, אלין אנון חנניה מישאל ועזריה דאפילו גרמייהו לגו נורא יקידתא ליקרא דשמי.
לא עתה יבוש יעקב, מאי בעי הכא יעקב והא כתיב (דניאל א) ויהי בהם מבני יהודה דניאל
חנניה מישאל ועזריה, בני יהודה אקרון ובגין כך לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה, מאי לא עתה יבוש
יעקב. אלא הכי תנינן בההוא שעתא דאכפיתו למנפל בנורא כל חד וחד ארים קליה ואמר גבי כל אינון
עמין ומלכין ואפרסכיא. חנניה אמר (תהלים קיח) יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, יי' לי בעוזרי ואני
אראה בשונאי, טוב לחסות ביי' מבטוח באדם.

מישאל פתח (ירמיה מז) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' כי אתך אני כי אעשה כלה בכל
הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה ויסרתך למשפט ונקה לא אנקך. בההוא שעתא דשמנו
כלהו שמא דיעקב תוהו וחכב בלצנותא.

עזריה פתח ואמר (דברים ו) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד. הה"ד (ישעיה מד) זה יאמר ליי' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ליי' ובשם ישראל יכנה. זה יאמר ליי' אני, דא חנניה. וזה יקרא בשם יעקב, דא מישראל. וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה, דא עזריה.

ביה שעתא כנש קב"ה לכל פמיליא דיליה אמר לון באן מאלין מליו דאמרו אלין תלתא אשזיב לון. פתחו ואמרו (תהלים פג) וידעו כי אתה שמך יי' לבדך עליון על כל הארץ.

ביה שעתא אמר קב"ה כורסייא דילי בההוא מלה דכולהו חייכאן אשזיב לון, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, כמה דקאים לגביה דאברהם בנורא יקום השתא לגבי דאלין, הה"ד כה אמר יי' לבית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו מההוא כסופא דלצנותא.

תנא כלהו דהוו חייכאן מדא מילתא אתוקדו בההוא נורא וקטיל לון שביבא די נורא. מאן שזיב לאלין, על דהוו מצלן קמי קב"ה ומיחדן שמיה כדקא יאות ועל דמיחדן שמיה כדיאות אשתזיבו מגו אתון יקידתא. תרי בני אהרן קריבו אשתא נוכראה דלא אייחדן שמיה כדקא יאות ואתוקדו בנורא.

ר' יצחק אמר אחרי מות, וכתוב וימותו, כיון דאמר אחרי מות לא ידענא דהא וימותו. אלא הכי תנינן תרי מותי הון, חד לפני יי' וחד דלא הוה להון בנין דכל מאן דלא זכי לבנין מית הוא, בגין כך אחרי מות וימותו.

ר' אבא אמר מאי דכתיב (במדבר ג) וימת נדב ואביהוא לפני יי' בהקריבם אש זרה לפני יי' במדבר סיני ובניס לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר, מה דא לגבי דא דכתיב ובניס לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. אלא רזא דמלה הא דאמינא וימותו בגין דלא הוה להון בנין, הכי הוא ודאי, אבל לא כשאר בני עלמא אע"ג דלא אינטיבו דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון אבל מיתת נפשהון לא מיתו. מנא לן, דכתיב (שמות ו) ואלעזר בן אהרן [נז ע"ב] לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם. אלה, והא פנחס בלחודוי הוה וכתוב אלה ראשי. בגין כך מיתת גרמיהון מיתו מיתת נפשהון לא מיתו.

א"ר אלעזר ודאי משמע אלה ומשמע ראשי, ובגין כך כתיב (במדבר כה) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכתוב ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם, פנחס בן אלעזר הכהן איבעי ליה. אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הכהן ואלעזר לא כתיב אלא אלעזר הכהן דכתיב (שם)

כז) ולפני אלעזר הכהן יעמוד, (שם לא) ויאמר אלעזר הכהן וגו', ועל דא מיתת גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו.

ותנינן ברזא דמתניתין תרי זוג פן חס, והא אתמר זעירא ביני אתוון דפינחס דהא יו"ד כליל תרי כחדא ודא הוא רזא דמלה והא אוקמוה.

רבי אלעזר שאיל לאבוהי א"ל והא תרי אינון ותרי הוו, אמאי לא אשתכחו תרי.

א"ל תרי פלגי גופא הוו דהא לא אנסיבו ובגין כך בחד אתכלילו דכתיב ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו'. ויו"ד דפינחס לא אתיהיב ליה לחברא אתוון אלא בשעתא דקני לקב"ה, אתי לישראל עקימא דחמא דהאי ברית את קדישא עייל זמרי ברשותא אחרא ובמה דאתעקם בקדמיתא אתתקן הכא בבתרייתא. בנוכראה אתעקם בקדמיתא דכתיב בהקריבם אש זרה, והכא בנוכראה אתתקן כמא דכתיב (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר. מה להלן אש זרה, אוף הכא נמי אשה זרה.

מאי אתחזי הכא, אלא בקדמיתא רחיקא קריבו וכתיב בהקריבם אש זרה לפני יי, אוף הכא זמרי הוה קריב רחיקא, שמא דמלכא הוה קריב לגבי רחיקא. מיד (במדבר כה) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה, הכא אתתקן עקימא דקדמיתא. כדין אתיהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא ואתבשר בשלום. מאי שלום, בהווא כתרא דחבו בקדמיתא דכתיב הנני נותן לו את בריתי שלום, את בריתי ממש, בהווא כתרא אתערו קטטותא בקדמיתא והשתא דאתתקן הנני נותן לו את בריתי שלום, בריתי ממש תהא עמיה, ובגין כך אתיהיב בשמיה יו"ד זעירא דהא מאתוון זעיראן היא לאחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא והא אשלימת עמיה.

אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי, אמר בריך רחמנא דשאלנא האי מלה ולא אתאביד מנאי.

תאנא א"ר יוסי בהווא יומא דכפורי אתתקן פרשתא דא לכפרא על ישראל בגלותא בגין דסדרא דיומא דא הכא אתסדר ובגין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא על ישראל. מכאן אוליפנא כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה כפרה דחוביא אינון, וכל מאן דיצטער על יסוריהון דצדיקיא מעבירין חובייהו. ועל דא ביומא דין קורין אחרי מות שני בני אהרן ושמעין עמא ויצטערו על אבודיהון דצדיקיא ויתכפר להו חובייהו, וכל מאן דיצטער על אבודיהו דצדיקיא או יחות דמעין עלייהו קב"ה מכרזא עליה ואומר (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכופר, ולא עוד אלא דלא ימותון בנוי ביומי ועלין כתיב (שם נג) יראה זרע יאריך ימים והפך יי' בידו יצלח.

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. רבי שמעון פתח (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי שמעון תוהנא על בני עלמא דהא לית להון עיינין למחזי ולבא לאשגחא ולא ידעין ולא שוויין לבייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון. היך ניימין ולא מתערין משנתייהו עד דלא ייתי ההוא יומא דחפי עליהון חשוכא וקבלא ויתבע [נח ע"א] מאריה דפקודנא חושבנא מנייהו, וכרוזא קארי כל יומא עלייהו (משלי א) עד מתי פתאים תאהבו פתי, (שם ט) מי פתי יסור הנה, לכו לחמו בלחמי וגו', ולית מאן דירכין אודניה ולית מאן דיתער לביה.

ת"ח זמינין דרי בתראי דייתון דיתנשי אורייתא מבינייהו וחכימי לבא יתכנשון לאדרא קדישא ולא אשתכח מאן דסגיר ופתח. ווי לההוא דרא. ומכאן ולהלאה לא יהא דרא כדרא הדין עד דייתי מלכא משיחא ומנדעא יתער בעלמא דכתיב (ירמיה לא) כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.

ת"ח (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ותנינן מה שמיה דההוא נהרא, אוקמינן יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמיה דמתמן נפקין חיים לעלמא ואינון אתקרונ חיי מלכא, והא אוקמינן ההוא אילנא רבא ותקיף דמזון לכלא ביה אקרי עץ חיים אילנא דנטע שרשוהי באינון חיים וכלא הוא שפיר.

ותאנא ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות לאשקאה גנתא ולרוויי אילנין ונטיעין דכתיב (תהלים קד) ישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע, ואינון נחלין נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין קיימין ולאינון ברייתי קרינן להו (מלכים א ז) יכ"ן ובווע"ז ושפיר. ומתמן נפקין כל אינון נחלין ושדיין לון בחד דרגא דאתקרי צדיק דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, וכלהו אזלין ומתכנשין לההוא אתר דאקרי ים והוא ימא דחכמתא הה"ד (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

דאי תימא דהא מטו לאתר דא ופסקין ולא תייבין, לבתר כתיב אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, בגין דההוא נהרא לא פטיק לעלמין. הם שבים, לאן אתר הם שבים, לאינון תרין קיימין נצח והוד. ללכת, בהאי צדיק לאשתכחא ברכתאן וחידו. והיינו רזא דתנינן (תהלים קד) לויתן זה יצרת לשחק בו. ועל דא כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו. מאן בעתו, עתו דצדיק, דא מטרונייתא דאתקרי עתו דצדיק, ובגין כך כלהו מחכאן להאי עתו, כלהו דתתאי מהאי אתר אתוננו, ורזא דא אוקימנא (שם קמה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו כמה דאוקימנא.

ת"ח בשעתא דהאי כל מבסס לעתו ומתברך מניה כלהו עלמין בחדו כלהו עלמין בברכאן, כדין שלמא אשתכח בעלאי ובתתאי. וכד גרמין חיביי עלמא ותמן לא אשתכחו ברכאן דאינון נחלי וינקא מסטרא אחרא כדין דינין מתערין בעלמא ולית שלמא אשתכח, וכד בעאן בני עלמא לאתברכא לא יכלין אלא על ידא דכהנא בגין דיתער כתרא דיליה ויתברך מטרוניתא וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין.

תאנא בההוא שעתא דבעא משה קמי קב"ה מלה דא אמר ליה אי בני עלמא יתובון קמך על ידא דמאן מתברכאן. א"ל קב"ה ולי את אמר, דבר אל אהרן אחיך דהא בידיה מסרית ברכאן לעילאי ותתאי.

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש. א"ר אבא זמנין אית קמי קב"ה לאשכחא רעוון ולאשכחא ברכאן ולמתבע בעותיה, וזמנין דרעוון לא אשתכחן וברכאן לא מזדמנין ודינין קשיין מתערין בעלמין, וזמנין דדינא תלי.

ת"ח זמנין אית בשתא דרעווא אשתכח וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא, וזמנין אית בירחא דרעווא [נח ע"ב] אשתכח בהו וזמנין אית בירחא דדינין אשתכחו ותליין על כלא, וזמנין אית בשבבי דרעוון משתכחן וזמנין אית בשבבי דדינין משתכחן בעלמא, זמנין אית ביומי דרעוואן משתכחי ועלמא מתבסס וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחו, ואפילו בשעתו. ועל דא כתיב (קהלת ג) ועת לכל חפץ, וכתיב (תהלים סט) עת רצון, וכתיב (תהלים י) למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, וכתיב (ירמיה לא) מרחוק יי' נראה לי. וזמנין דאיהו קריב דכתיב (ישעיה נה) דרשו יי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, (תהלים קמה) קרוב יי' לכל קוראיו. בגין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש.

ר' שמעון אומר הא אוקימנא מילי בעתו והכי הוא ודאי והכא אתא קב"ה לאזהרא לאהרן דלא יטעה בההוא חובא דטעו בנוי דהא האי עת ידיעא, בגין כך לא יטעה לחבר עת אחרא לגביה דמלכא הה"ד ואל יבא בכל עת אל הקדש, כלומר אע"ג דיחמי עידן דיתמסר ביזא דאחרא לאתנהגא עלמא ויתמסר ביזוי לא יחיד ביה לקרבא לה לקדשא דהא אנא ושמי חד הוא. בגיני כך אל יבא בכל עת אל הקדש. ואי בעי למנדע במה ייעול אל הקדש, בזאת יבא אהרן אל הקדש דהא איהו עת דאחיד בשמי, בהאי דרשימא בשמי ייעול אל הקדש אבל ואל יבא בכל עת אל הקדש.

תאנא א"ר יוסי כתיב (קהלת ג) את הכל עשה יפה בעתו. האי מלה אוקמיה בוסינא קדישא והכי הוא זתניא את הכל עשה יפה בעתו, את הכל ודאי, עשה יפה בעתו, דא בדא ולא אתערבן אחרנין

בינייהו, בעתו ממש ולא באחר. בגיני כך אזדהרותא לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש, אבל במאי ייעול, בזאת כמא דאוקימנא, בזאת יבא אהרן אל הקדש.

רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, א"ל כתיב בכנישתא דקרח (במדבר טז) ויאבדו מתוך הקהל. מאי ויאבדו, אלא כמה דכתיב (ויקרא כג) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. אמר ר' שמעון שאני בני אהרן דלא כתיב בהו אבידה כאינון בכנישתא דקרח דכתיב בהו אבידה, וכתיב (במדבר יז) כלנו אבדנו, לאכללא אינון דאקריבו קטרת בוסמין מאתן וחמשין דאתאבידו ודאי ואלין לא אתאבידו.

א"ל כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש, וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש. כיון דאמר ואל יבא בכל עת אמאי לא כתיב במאי זמנא ייעול.

א"ל אלעזר והא אתמר ומלה חד הוא זמנא הון ידעי כהני, אבל על מה דחאבו בעי לאזדהרא הכא והא אתמר.

א"ל ואנא הכי סבירנא ובגין לאתיישבא מלה בעינא.

ת"ח כל קרבנין ועלוון נייחא דקב"ה, אבל לא הוה נייחא כמא דהאי קטרת דקטרת מעליא מכלא ובגין כך הוו מעלין ליה לגו לגן בלחישו והא אתמר. ובגין כך לא נענשו בני נשא בשאר קרבנין ועלוון כמו בקטרת דכל פולחנא דקב"ה הכא אתקטר ואתקשר יתיר מכלא וע"ד אקרי קטרת, והא אתמר (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב.

ר' שמעון פתח ודרש (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. האי קרא אסתכלנא ביה והכי הוא. לריח, דא ריח קטרת דאיהו יקירא מעליא ופנימאה מכלא וכד סליק ההוא ריח לאתקשרא בהוא משח רבות דנחלי מבושא אתערבון דא בדא ואתקטרו כחדא וכדין אינון משחין טבאן לאנהרא הה"ד לריח שמניך טובים. וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא באינון דרגין דאקרון שמא קדישא הה"ד שמן תורק שמך.

על כן עלמות אהבוך. מאי עלמות, כמא דאוקימנא עולמות, עולמות ממש.

ד"א על כן עלמות אהבוך, כד"א (תהלים מז) על עלמות שיר וכלא חד. ובספרא דרב המנונא סבא כתיב מאי עלמות, כד"א (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק [נט ע"א] לנערותיה.

נערוותיה, הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך ולזמרא קמך, ומתמן אשתכח ברכאן בכלהו תתאי ואתברכאן עלאין ותתאין.

ד"א על כן עלמות אהבוך, שפיר הוא מאן דאמר על מות אהבוך דהא במלה דא מאריהון דדינין אתבסמן, ובגין דהאי קטרת אתקטר במשחא דלעילא יתיר אתחשיב קמי קב"ה מכל קרבנין ועלוון. אמרה כנסת ישראל אנא כקטרת ואת כמשחא. משכני אחרין נרוצה וגו'. נרוצה, כד"א על כן עלמות אהבוך, אנא וכלהו אכלוסין דהא כלהו בי אחידן ועל בן משכני דהא בי תליין. הביאני המלך חדריו, ואם ייעול לי מלכא באדרוי נגילה ונשמחה בך, אנא וכלהו. תאנא כלהו אכלוסין בשעתא דכנסת ישראל חדאת ומתברכא כלהו חדאן ומתברכאן ודינא לא שריא כדין בעלמא, ועל דא כתיב (תהלים צו) ישמחו השמים ותגל הארץ וגו'.

כי בענן אראה על הכפרת. א"ר יהודה זכאין צדיקייא דקב"ה בעי ביקריהון. ותנינן מלך בשר ודם אי בר נש רכיב על סוסיא דיליה בר קטולא הוא, קב"ה ארכיב לאליהו על דיליה דכתיב (מלכים ב) ויעל אליהו בסערה השמימה וגו'. הכא מה כתיב, ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת, וקב"ה עייליה למשה ביה דכתיב (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן, בתוך הענן ממש. כי בענן אראה על הכפרת. תאנא אתר דהוו שראן אינון כרובים כמא דאוקימנא כרובים על את יתבין. ותאנא תלת זמני ביומא אתרחיש נסא בגדפייהו, בשעתא דאתגלי עלייהו קדושא דמלכא אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו ופרשין לון וחפיין על כפורתא, לבתר קמטיין גדפייהו ונאחי לון בגופייהו הה"ד (שם כה) ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, פורשי ולא פרושי, סוככים בכנפיהם על הכפורת, ולא סוככים, דהא באת הוו קיימי וחדאן בשכינתא.

א"ר אבא מה בעא הכא כי בענן אראה על הכפרת, וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, והא כהנא לא חמי בשעתא דהוה עאל. אלא עננא נחית וכד הוה נחית מטא עד האי כפרת ומתערין גדפייהו דכרובים ואקשי להו ואמרי שירתא.

ומאי שירתא אמרי, (תהלים צו) כי גדול יי' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים. האי כד סלקי גדפייהו, בשעתא דפרסין להו אמרי (שם) כי כל אלהי העמים אלילים ויי' שמים עשה. כד חפיין על כפורתא אמרי (שם צח) לפני יי' כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ידין לאומים במישרים. וקלהון הוה שמיע כהנא במקדשא, כדין שוי קטרת באתריה ואתכוון במאי דאתכוון בגין דיתברך כלא,

וקליהון דגדפיהו דכרובייא סלקין ונחתין וזמרי שירתא, מחפיין לכפורתא וסלקי להו הה"ד סוככים בכנפיהם, סוככים דייקא. ומנ"ל דקליהון אשתמע, כדכתיב (יחזקאל א) ואשמע את קול כנפיהם וגו'. אמר רבי יוסי ידין לאומים במישרים. מהו במישרים, כד"א מישרים אהבוך, לאכללא תרין כרובים דכר ונוקבא, מישרים ודאי, ועל דא ידין לאומים במישרים. וכתיב (במדבר ז) וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים וידבר אליו.

ר' יצחק אמר מכאן אוליפנא דכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא לא כדאי למחמי אפי שכינתא הה"ד (תהלים קמ) ישבו ישרים את פניך. ותנינן כתיב (דברים לב) צדיק וישר הוא, דכר ונוקבא, אוף הכא כרובים דכר ונוקבא, ועלייהו כתיב (תהלים צט) אתה כוננת מישרים, ידין לאומים במישרים, ובגיני כך (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו והא אוקימנא. [נט ע"ב]

תניא ר' יוסי אומר זמנא חדא אצטריך עלמא למטרא, אתו לקמיה דר' שמעון ר' ייסא ור' חזקיה ושאר מן חברייה, אשכחיה דהוה אזיל למחמי לר' פנחס בן יאיך. כיון דחמא לון פתח ואמר (תהלים קלג) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מאי שבת אחים גם יחד, כד"א ופניהם איש אל אחיו. בשעתא דהוה חד בחד משגיחין אנפין באנפין כתיב הנה מה טוב ומה נעים, וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא. כגוונא דא כתיב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, בלא משפט ודאי, וכתיב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, דלא אזיל דא בלא דא, וכד משפט אתרחקא מצדק ווי לעלמא, כדין כתיב ויש נספה בלא משפט.

והשתא חמינא דאתון אתיתון על דדכורא לא שריא בנוקבא. אמר אי לדא אתיתון גבאי תובן דהא יומא אסתכלנא דיתהדר כלא למישרי אפין באפין, ואי לאורייתא קא אתיתון שרו גבאי. אמרו ליה לכלא קא אתינא לגבי דמר, שמייט חד מינן לאתבשרא לאחנא שאר חברי ואנן נתיב לקמיה דמר.

עד דהוה אזלי פתח ואמר (שיר א) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם. אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה שחורה אני מן גלותא ונאווה בפקודי אורייתא, דאע"ג דישראל בגלותא לא שבקי לון. כאהלי קדר, דאינון ביני טוריא ואתקדרו אפיהו תדירא, ועם כל דא כיריעות שלמה, כההוא חיזו שמיא למדכי דכתיב (תהלים קד) נוטה שמים כיריעה.

אל תראוני שאני שחרחורת. מ"ט שאני שחרחורת, ששזפתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא
לאנהרא לי כדיאות.

ישראל מה אינון אמרין, בני אמי נחרו בי. מאן בני אמי, רברבין ממנון תריסין על שאר עמיון.
ד"א בני אמי ממש שנאמר (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו'. וכד השליך משמים ארץ שמוני
נוטרה את הכרמים. מ"ט, בגין דכרמי שלי לא נטרתי. ותנינן בני אמי ודאי אסתכמו עלי כלומר כד
אתעדי ארץ משמים כמא דאוקימנא דכתיב (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק.

והכא אתמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, הא אוקימנא כמא דכתיב (ויקרא
כו) ואף גם זאת. שבת אחים בכלל, כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא דכל שולטנותא בההוא
אתר אשתכח.

ד"א הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, אליון אינון חברייה בשעתא דאינון יתבין כחדא
ולא מתפרשן דא מן דא. בקדמיתא אתחזון גוברי מגיחי קרבא דבעי לקטלא דא לדא, לבתר נראין
ברחיותא באחור. קב"ה מהו אומר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, גם לאכללא עמהון
שכינתא. ולא עוד אלא דקב"ה אצית למלווייהו וניחא ליה וחדוי בהו הה"ד (מלאכי ג) אז נדברו ידאי יי'
איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו וגו'.

ואתון חברייה דהכא כמא דהויתון מן קדמת דנא, מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא עד
דקב"ה חדי עמכון ויקרי עלייכו שלם וישתכח בגינכון שלמא בעלמא הה"ד (תהלים קכב) למען אחי
ורעי אדברה נא שלום בך.

אזלו עד דמטן לבי ר' פנחס. נפק ר' פנחס ונשקיה אמר זכינא לנשקא שכינתא זכאה חולקי.
אתקין להו טיקלי דערשי קפטורי דקילטא. אמר ר' שמעון אורייתא לא בעי הכי. אעבר לון ויתיבו.
א"ר פנחס עד לא ניכול נשמע ממאורא דאורייתא מלה דהא ר' שמעון כל מלוי באתגלייא אינון,
גברא דלא דחיל מעילאי ותתאי למימר לון. לא דחיל מעילאי דהא קב"ה אסתכס [ס ע"א] ביה, לא
דחיל מתתאי דאריה לא דחיל מבני ענא.

א"ר שמעון לדבי אלעזר בריה אלעזר קום בקיומך ואימא מלה חדתא לגבי ר' פנחס ושאר
חברייא.

קם ר' אלעזר, פתח ואמר וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבבתם לפני יי' וימותו.
האי קרא אית לאסתכלא דאתחזי דיתירא הוא דהא כתיב בתריה ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן

אחיו, מכאן שירותא דפרשתא, האי קרא דלעילא מהו דכתיב וידבר יי' אל משה, מאי הוא דאמר ליה, ולבתר ויאמר יי' אל משה. אלא בשעתא דקב"ה יהב קטרת בוסמין לאהרן בעא דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא. מ"ט, משום דאהרן אסגי שלם בעלמא. א"ל קב"ה את בעית לאסגאה שלם בעלמא ועל ידך יסגא שלם לעילא, הא קטורת בוסמין יהא בידך מסור מכאן ולהלאה ובחייך לא ישתמש ביה בר נש אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי אבוהון לקרבא מה דלא אתמסר להו ומלה דא גרים לון דטעו ביה. ותאנא משה הוה מהרהר מאן גרם לון טעותא דא והוה עציב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, ומה אמר ליה, בקרבתם לפני יי' וימותו, בהקריבם לא כתיב אלא בקרבתם. א"ל קב"ה משה דא גרמא להו דדחקו שעתא בחיי אבוהון וטעו בה היינו דכתיב (ויקרא י') אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה. ומה תרי בני אהרן על דחקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך, אנא לקמי אבא ור' פנחס ושאר חברייא על אחת כמה וכמה. אתא ר' פנחס ונשקיה וברכיה.

רבי שמעון פתח ואמר (שיר ג) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה אשי חרבו על יריכו מפחד בלילות. הנה מטתו שלשלמה, מאי מטתו, דא כורסי יקרא דמלכא דכתיב (משלי לא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. שלשלמה, מלכא דשלמא כלא דיליה.

ששים גבורים סביב לה, דאתאחדן בסטרהא מדינא קשייא ואקרון שתין פולטי דנורא דההוא נער אתלבש בהו. מימיניה שננא דחרבא, משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחדן בקליפוי בשבעין אלף להטי נורא דאכלא, ואינון שתין מזייני זיונין קשיין ומאינון גבורן תקיפין דההוא גבורא עלאה דקב"ה הה"ד מגבורי ישראל.

ותאנא האי ערסא מה כתיב ביה, ותקם בעוד לילה, כד ינקא בסטרא דדינא. ותתן טרף לביתה, מאי טרף, כד"א (מיכה ה) וטרף ואין מציל, היינו דכתיב כלם אחזי חרב מלומדי מלחמה, זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרון מארי דיבבא ויללא.

איש חרבו על ירכו, כד"א (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור. מפחד בלילות, והא אוקימנא מפחדה דגיהנם וכו', אבל מפחד בלילות כלומר כל דא מאן אתר נטלין דא, מפחד, מההוא אתר דאקרי פחד כד"א (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי, וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בלילות, בזמנא דאינון מתפקדין למעבד דינא.

ותאנא (משלי לא) זממה שדה ותקחהו וגו', הה"ד (איוב מ) וכל חית השדה ישחקו שם, ועל דא כתיב (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידים, שם אניות יהלכון וגו', כד"א (משלי לא) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי, מרישא דמוחא ומעילא דרישא, תביא לחמה על ידא דצדיק כד מזדווגין כחד, כדין חזו בכלא הה"ד לויתן זה יצרת לשחק בו.

ותאנא אלף וחמש מאות מארי תריסין מארי דשולטנותא אתאחדן מהאי סטרא דאינון גברין. בידי דההוא דאקרי נער ד' מפתחאן רברבן. תנייניא אזלין תחות ספינא [ס ע"ב] דימא רבא לארבע זווין, דא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דאחורי. ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו וכד אתכלילן בחד כתיב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, פניהם דכלא אפי רברבי אפי זוטרי כלילן לעילא.

תרי סלקין ושאטין ותרי מגרופיאן בידיהו. אלף טורין עאלין וסלקין בכל יומא משקיו דההוא ימא, לבתר אתעקרו מנה וסלקין לימא אחרא. לית חושבנא לאינון דאתאחדן בשערהא.

תרין בנין ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא ודא הוא רזא דספרא דצניעותא דכתיב (יהושע ב) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא.

תרין בנת בתחות רגלהא ועל דא כתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', ואלין אתאחדן בטופרי דההוא ערסא ודא הוא דתנינן (מלכים א ג) אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך, אז תבאנה ולא מקדמת דנא. ובזמנא דישראל לתתא אהדרן קדל מבתר קב"ה מה כתיב, (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי.

בידא שמאלא שבעין ענפין דמגדלין בין נוני ימא כלהו סומקי כוורדא ועילא מנהון ענפא חד סומקא יתיר, דא סליק ונחית, כלהו אתחפין בשערהא.

מאריה דלישנא בישא כד נחית חוייא אתעבד מקפץ על טורין מדלגא על טינרין עד דישכח טרפא דיחיד בטופריה וייכול, כדין שכיך ויתחזר לישניה לטב. זכאין ישראל דזמני ליה טרפא. אהדר לאתריה עייל לנוקבא דתהומא רבא.

כד סליק מארי דרמחין וסייפין לית לון חושבנא סוחרניהון דאינון שתין עלאין דסוחרניה דההוא ערסא, אלף אלפין ורבווא רבוון קיימין לכל סטרין והאי ערסא לעילא ומניה אתוננו ליה פלחין כלהו לקמיה יקומון. מתחות כלהו נפקין כמה אלפין ורבוון דלית לון חושבנא ונחתין ושאטין עלמא עד דתקעין מארי דשופרא ומתכנשי, והני בזוהמא דטופרי אחידן.

דא ערסא כליל לון, דא ערסא רגלוי אחידן בארבע סטרי עלמא, כלא עאלין בכללא ואשתכח
 לעילא ואשתכח לתתא, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. ועל דא כתיב הנה. מאי הנה, בגין דזמינא
בכלא לעילא ותתא, ורשומא האי ערסא מכלא, אדנ"י אתקרי רבונא דכלא רשימא בין חילי.
 בגיני כך בעי לכוונא מלי דלעילא ליחדא שמא קדישא מאתר דבעיא ליחדא, ועל דא תנינן
 כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, בהאי בעי לקרבא קדושא לאתריה, מהאי אתר בעי בר נש לדחלא
מקב"ה. ועל דא כתיב (דברים לב) לו חכמו ישכילו זאת, מיד יבינו לאחרייתם, כלומר אי יסתכלון בני
נשא היך אחידא זאת בכל חיילהא והיך מתמנן קמה כל אינון חיילין ואחידן בפולחנה לאתפרעא מן
 חייביא מיד יבינו לאחרייתם ויסתמרון עובדיהון ולא יחובון קמי מלכא קדישא.
 תו אמר ר' שמעון כל בר נש דזכי למילף אורייתא ונטיר לה האי זאת נטיר ליה לבר נש וגזר
 עמיה קיימא על קיימא דיליה דלא אתעד מניה ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין הה"ד (ישעיה נט) ואני
 זאת בריתי אותם וגו'.
 יתבו למיכל, עד דאכלו אמר ר' שמעון לחברייא כל חד וחד לימא מלה דאורייתא על פתורא
 לקמיה דרבי פנחס.
 פתח רבי חזקיה ואמר (שם נ) 'י' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו'.
 זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעני בהו מכל שאר עמין ויהיב [סא ע"א] להו חלק שמיה קדישא. ובמה
אחידאן ישראל בשמא קדישא, בגין דזכו באורייתא דכל מאן דזכי באורייתא זכי ביה בקב"ה.
 ותנינן קמיה דמר מאי קדש, שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה, ומהאי אתר נפקי נחלין
ומבויעין לכל עיבר עד דמטו להאי זאת ומאתר דא אתער רוח קדישא. והאי זאת כד מתברכא אתקרי
 קדש ואתקרי חכמה וקראן לה רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש דלעילא. וכד נפקין ומתערין מניה רזי
דאורייתא כדין יתקרי לשון הקדש.
 ובשעתא דנגיד ההוא רבות קודשא לאינון תרי קיימין דאקרון צבאות מתכנס תמן, וכד נפיק
 מתמן בההוא דרגא דאקרי יסוד להאי חכמה זעירא כדין יתקרי לשון למודים ונפיק לאתערא לאינון
 קדישי עליונין. כדין כתיב 'י' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר, וקב"ה יהיב האי
 לבוצינא קדישא ר' שמעון, ועוד דסליק ליה לעילא לעילא, בגין כך כל מלוי באתגלייא אתמרו ולא
 אתכסיין, עליה כתיב (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

פתח רבי ייסא ואמר (מלכים א ה) וי' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וי' נתן חכמה לשלמה, דא הוא דתנינן ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא.

כאשר דבר לו, כד"א (ד"ה ב א) החכמה והמדע נתון לך.

ויהי שלום בין חירם ובין שלמה, וכי מה בין האי להאי. אלא הכי תנינן וי' נתן חכמה לשלמה והאי חכמה במאי אוקים ליה, בהאי בקדמיתא דשלמה עבד דנחית לחירם מההוא דרגא דאמר (יחזקאל כח) מושב אלהים ישבתי, דתניא חירם מלך צור עבד גרמיה אלהא, בתר דאתא שלמה עבד ליה בחכמתיה דנחית מההוא עיטא ואודי ליה לשלמה, ובגין כך (מלכים א ה) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

ותנינן א"ר יצחק א"ר יהודה דשדר ליה חד שידא ונחית ליה שבעה מדורין דגיהנם וסלקיה ושדר ליה פתקין בכל יומא ויומא בידיה עד דאהדר ואודי ליה לשלמה. ותנינן שלמה ירית ליה לסיהרא בכל סטרוי ובגין כך בכלא שליט בחכמתיה, ור' שמעון בן יוחאי שליט בדריה על כל בני עלמא דכל אינון דסלקין בדריגין לא סלקין אי לא שלמין עמיה.

פתח רבי יוסי ואמר (שיר ב) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה. יונתי, דא כנסת ישראל דלא שבקת בר זוגה לעלמין, כך כנסת ישראל לא שבקת לקב"ה.

בחגוי הסלע, אלן ת"ח דלא משתכחין בנייחא בעלמא דין.

בסתר המדרגה, אלו צנועין דבהון חסידיים דבהון דחלין לקב"ה דשכינתא לא אעדי מנייהו

לעלמין.

כדין קב"ה מתבע בגינה דכנסת ישראל ואמר הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך

ערב, דלית קלא אשתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקין באורייתא.

ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא דיוקניהון אתחקק לעילא קמי קב"ה וקב"ה משתעי בהו כל

יומא ומסתכל בהו, וההוא קלא דהכא סליק ובקע כל אינון רקיעין עד דסליק קמי קב"ה, כדין כתיב כי

קולך ערב ומראך נאוה. והא קב"ה חקק דיוקנא דר' שמעון לעילא וקליה לעילא סלקא ומתעטרא

בכתרא קדישא עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין ומשתבח ביה, עליה כתיב (ישעיה מט) ויאמר לי

עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

פתח ר' חייא ואמר (קהלת ג) מה שהיה כבר נקרא שמו ואשר להיות וגו'. מה שהיה כבר, היינו דתנינן עד לא ברא קב"ה האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד [סא ע"ב] דקב"ה סליק ברעותיה למברי האי עלמא ואמליך באורייתא, כדין אתתקן בתקונני ואתעטר בעטרורי וברא האי עלמא. וכל מה דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה והא סליק מקמיה ואתתקן קמיה.

ותאנא כל אינון דארי עלמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא הון קיימי קמיה בדיוקניהון. והכי תאנא אפילו כל אינון נשמתין דבני נשא עד לא ייחתון לעלמא כלהו גליפן קמיה ברקיעא בהוא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא וכל מה דאולפין בהאי עלמא כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא.

ותאנא האי באינון זכאי קשוט, וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא אפילו תמן מתרחקין מקמי קב"ה ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. וההוא נשמתא דלהון הא אוליפנא כמא דאינון קשי קדל בהאי עלמא כך הוה עד לא ייתון לעלמא וההוא חולקא קדישא דיהיב לון רמאן ליה ואזלין ואשתאבין בההוא נוקבא דתהומא רבא ונטלין חולקהון תמן ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. אי זכי לבתר ותב לקמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש הה"ד מה שהיה כבר נקרא שמן ואשר להיות כבר היה.

כבר נקרא שמן, תא חזי בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו בר ממשה ואהרן ואינון אקרונ (שמות כד) אצילי בני ישראל, ועל דטעו קמי מלכא מיתו. וכי קב"ה בעי לאובדא לון והא תנינן ברזא דמתניתין דקב"ה עבד חסד בכלא ואפילו ברשיעי עלמא לא בעי לאובדא לון והני זכאי קשוט ס"ד דאינון אתאבדו מעלמא, זכותא דלהון לאן הוה, זכותא דאבוהון לאן הוה, זכותא דמשה לאן הוה הכי נמי, ואינון היך אתאבידו. אלא הכי אוליפנא מבוצינא קדישא דקב"ה חס על יקרא דלהון ואתוקד גרמיהון בלגן ונשמתהון לא אתאבידו והא אוקימנא.

ות"ח עד דלא מיתו בני אהרן (שם ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה וגו',

אקרי שמיה דפנתס דהוה זמין לאתקנא עקימא דא הה"ד ואשר להיות כבר היה.

ותאנא כלהו זכאי עלמא עד לא ייתון לעלמא כלהו אתתקנו בשמהו, ור' שמעון בן יוחאי מיומא דברא קב"ה עלמא הוה אזדמן קמי קב"ה ואשתכח עמיהו. זכאהו חולקיה לעילא ותתא, עליה כתיב (משלי כג) ישמח אביך ואמך, אביך דא קב"ה ואמך דא כנסת ישראל.

ר' אבא פתח ודרש (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. האי קרא אוקמוה חברייא
דבשעתא דקב"ה אשתכח זמין בטורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו, ישראל יהבו
 וסליקו ריחא טב דקאים ואגין עלייהו לדרי דרין ודין הוא (שמות כד) נעשה ונשמע.
 דבר אחר עד שהמלך במסבו, בעוד דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה ואתחקק בתרי לוחי
אבנא ישראל שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו ואמרו לעגלא אלה אלהיך ישראל.
 השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא. ת"ח כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן,
 האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דאזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן, זווגא בהווא נתיב דלא
 אתידע לעילא ותתא כמא דכתיב (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט, ואשתכחו ברעותא דלא פרשאן תדירא
 חד מחד. כדין נפקין מבויעין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין וכדין כתיב (שיר ג) בעטרה
 שעטרה לו אמו, וההוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה, כדין הוא אשתעשע בהווא ענוגא
 ותפנוקא.
 ותאנא בהווא שעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב עד שהמלך במסבו
 נרדי נתן ריחו, דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא **[סב ע"א]** במטרוניתא בהאי דרגא וכדין
 אתייהבון ברכאן בכולהו עלמין ונפקין ומתברכין עלאין ותתאין. והשתא הא בוצינא קדישא מתעטרא
בעטרוי והא חברייא סליקו תשבחן מתתא לעילא והוא מתעטרא. השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו
 חברייא מעילא לתתא בהאי דרגא קדישא, ר' אלעזר בריה לימא לן מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי.
 פתח ר' אלעזר ואמר (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו', ונאספו שמה כל העדרים וגו'.
 הני קראי אית לאסתכלא בהו ורזא דחכמתא אינון דאוליפנא מאבא. הכי אוליפנא וירא והנה באר
 בשדה. מאן באר, דא היא דכתיב (במדבר כא) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם.
 והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אלין אינון נצח והוד יסוד דאינון רביעין עלה וקיימין
 עלה ומאלין אתמלייא ברכאן ההיא באר.
 כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, דהא מן ההיא בארא אתזנו עלאין ותתאין ומתברכאן כלהו
 כחדא.
 והאבן גדולה על פי הבאר, דא הוא דינא קשייא דקיימא עלה מסטרא אחרא לינקא לה.

ונאספו שמה כל העדדים, אלין אינון שית כתרי מלכא דמתכנשי כלהו מרישא דמלכא נאריקו בה, וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה כתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מגנדרין להווא דינא קשייא ומעברן ליה מעל פי הבאר.

והשקו את הצאן, מריקין ברכאן מהווא באר לעלאין ותתאין. לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, תב ההוא דינא לאתריה בגין דאצטריך ליה לאתבסמא עלמא ולתקנא עלמא. והשתא הא קב"ה אריק עלייכו ברכאן ממבועא דנחלא ומנייכו מתברכאן כל בני דרא, זכאה חולקכו בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייכו כתיב (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך. ר' שמעון פתח (תהלים קמט) יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו'. תאנא בתלת עשר מכילן אתקשרא קשרא דמהימנותא לאשתכחא ברכאן לכלא וכל מהימנותא דקב"ה בתלתא אסתמן, ועל האי בתלת עשר מכילן אורייתא מתעטרא כמא דאוקימנא מקל וחומר מגזירה שוה וגו', וכמה זמנין אוקימנא האי ושמא קדישא בהאי מתעטרא.

ת"ח בההיא שעתא דבעא יעקב דיתברכו בני בקשרא דמהימנותא מה כתיב, (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת, תליסר דאשתתף עמהון שכיתתא ואתקיימו ברכאן והיינו דכתיב איש אשר כברכתו ברך אותם. מאי כברכתו, כהווא דוגמא דלעילא כברכתו דכל מכילא ומכילא. ותאנא כל אינון מכילן סלקין ומתעטרין ונייחין ברישא חד ותמן מתעטרין ברישא דמלכא, ההוא דאקרי בדרגא עלאה דחסידות, וחסידים ירתין כל ההוא כבוד דלעילא דכתיב יעלזו חסידים בכבוד בהאי עלמא, ירננו על משכבותם בעלמא דאתי.

רוממות אל בגרונום, דידיעין לקשרא קשרא דמהימנותא כדיאות. וכדין חרב פיפיות בידם. מאן חרב פיפיות, דא הוא חרב ליי' חרבא דקב"ה. פיפיות, להיטא בתרי דינין. ולמה, לעשות נקמה בגוים וגו'.

והא ר' פנחס כתרא דחסד רישא עלאה, בגין כך כבוד דלעילא ירתין חסידין וזהו קשרא עלאה קשרא קדישא קשרא דמהימנותא. זכאה חולקנא בעלמא דין ובעלמא דאתי, על דא אתמר (יחזקאל מא) זה השלחן אשר לפני יי'.

קם ר' פנחס ונשיק ליה ונשיק לר' אלעזר ולכל חברייה וברוך להו, נטל כסא וברוך. פתח ואמר (תהלים כג) תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רוייה.

תדן תמן כל ההוא יומא והו חברייא כלהו חדאן [סב ע"ב] במלי דאורייתא וחדוותא דר' שמעון הוה סגיא. נטל ר' פנחס לר' אלעזר ולא שבקיה כל ההוא יומא וכל ליליא והוה חדי עמיה, קרבי עליה (ישעיה נח) אז תתענג על יי', כל ענוגא יתירא דחולקי ע"ד דעמי הוא, ע"ד כתיב (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו וגו'. זמינין בההוא עלמא לאכרזא עלי זכאה חולקך רבי פנחס זאת זכית לכל האי, (ד"ה א יב) שלום לך ושלום לעזרך כי עזרך אלהיך.

אשכימו למיזל, קם ר' פנחס ואחיד ביה בר' אלעזר ולא שבקיה למיהך. אוזיף ר' פנחס לר' שמעון וברכיה ולכלהו חברייא.

עד דהו אזלי אמר ר' שמעון לחברייא (תהלים קיט) עת לעשות ליי'.

אתא רבי אבא ושאל כתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. הני עדבין למה, ואהרן למה למיהב עדבין, ופרשתא דא למה, והא אוליפנא קמיה דמר סדרא דיומא והאי בעינא למנדע.

פתח ר' שמעון ואמר (בראשית מב) ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. וכי מה חמא יוסף למיסב לשמעון עמיה יתיר מאחוי. אלא אמר יוסף בכל אתר שמעון ולוי אפתחייא דדינא אינון. בההוא שעתא דאזלנא מאבא לגבייהו דאחי שמעון פתח ואמר בקדמיתא בדינא הה"ד (שם לז) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, ועתה לכו וננהרגהו. לבתר בשכס (שם לד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו'. שמעון ולוי בדינא הוא, טב למיסב דא מן דא ולא יתער קטטותא בכלהו שבטין. ותנינן מאי קא חמא שמעון לאזדווגא בלוי יתיר מכלא, והא ראובן אחוי הוה סמיך ליה. אלא

שמעון ידע וחמא דלוי מסטרא דדינא קא אתא ושמעון מסטרא דדינא קשיא יתיר אתאחד, אמר אי יתערבון חד בחד ואינון יחרבן עלמא. מה עביד קב"ה, נטל ליה לחולקיה ללוי, אמר מכאן ולהלאה שמעון ליתוזף בקופטרא בהדיה בלחודוי.

תאנא בסטרא דאימא תרין גרדיני טהירין אתאחדן בידוי שמאלא, ואינון הא אוקימנא דאינון מאללי ארעא בכל יומא ויומא והיינו רזא דכתיב (יהושע ב) שנים אנשים מרגלים.

ותאנא זכאה חולקהו דישראל יתיר מכל שאר עמין דקב"ה בעי לדכאה לון ולרחמא עלייהו ואינון חולקיה ועדביה הה"ד (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, וכתיב (שם) ירכיבהו על במתי ארץ, על במתי ארץ דייקא דהא אינון אתאחדן לעילא לעילא. ועל דא קב"ה ברחימותא דילהו אתדבק בהו הה"ד (מלאכי א) אהבתי אתכם, וכתיב (דברים ז) כי מאהבת יי' אתכם, ומגו רחימותא

סגיא דרחים להו יהב להו יומא חד בשתא לדכאה להו מכל חוביהון דכתיב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו. ועל דא ביומא דא מתעטרין ישראל ושלטין על כלהו גרדינין ועל כלהו טהירין בגין דאינון זכאין בעלמא דין ובעלמא דאתי ואל ישתכח בהו חובה.

תאנא ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, ונתן אהרן, בגין דאתי מסטרא דחסד. על שני השעירים, על דייקא בגין דאתבסס מטרוניתא.

גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל, והא תרין שעירין אינון, אמאי חד ליי'. אלא אמר קב"ה

ליתב חד גבאי וחד יזיל וישוט בעלמא, דאלמלא תרווייהו מזדוגין לא יכול עלמא למסבל.

נפק האי ואשכח להו לישראל בכמה פולחנין בכמה דרגין בכמה נמוסין טאבין, לא יכיל להו.

כלהו שלמא בינייהו, לא יכיל למיעל בהו בדלטורא. אזיל ושאט בעלמא אשכח לישראל כהאי גוונא.

ההוא שעירא אחרא שלחין ליה במטוליה דכל חוביהון דישראל.

תאנא כמה חבילי טהירין מזדוגין דאינון תחות ידיה וממנן לאללא ארעא על כל אינון נסג

ע"א] דעברין על פתגמי אורייתא, וההוא יומא לא שכיחין פטרא למעלה למללא בהו בישראל. כד מטא

האי שעירא לגבי טורא כמה חידו על חידו, מתבסמין כלהו ביה. ההוא גרדינא דנפיק אהדר וקאמר

תושבחתיהו דישראל, קטיגורא אתעביד סניגורא.

ות"ח לא דא בלחודו אלא בכל אתר דבעיין ישראל לאתדכאה מחוביהו קב"ה יהיב עיטא

לקשרא מארי דדינא ולבסמא להו באינון קרבנין ועלוון זקריבין קמי קב"ה וכדין לא יכלין לאבאשא.

והאי יומא יתיר על כלא, כמא דמבסמין ישראל לכלא מבסמין לכל אינון דאית להו פטרא וכלא קרבנא

הוא ופולחנא הוא דקב"ה.

תאנא בההוא שעתא דכתיב ולקח אהרן את שני השעירים וגו' מתערין אינון בההוא יומא

לעילא ובעאן לשלטאה ולמיפק בעלמא. כיון דכהנא מקרב אליו לתתא מתקרבין אינון לעילא, כדין

עדבין סלקין בכל סטרין, כהנא יהיב עדבין לתתא, כהנא יהיב עדבין לעילא. כמא דחד אשתאר ביה

בקב"ה לתתא הכי נמי לעילא, וחד נפק ושאט בעלמא, וחד דלתתא אפקין לה לההוא מדברא עלאה וחד

בחד מתקשר.

כתיב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונות בני ישראל.

וסמך אהרן את שתי ידיו, בגין דקב"ה אסתכס על ידו.

על ראש השעיר החי, החי דייקא לאכללא ההוא דלעילא.

והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, כמא דכתיב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה, ואוקימנא עליה, דאתדכי ב"נ ואשתאר עליה כל ההוא חובא, אוף הכא והתודה עליו, בתר דאודי כהנא בגינייהו דישראל, עליו כלומר אשתארן כלהו עליו.

א"ל ר' אבא אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. אמר ליה שאני הכא דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא ובגין כך לא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם שעירים אלא לשעירים דהתם לשעירים הוו עבדי פולחנא ושולטנותא, והכא ונשא השעיר עליו את כל עונותם וקרבנא לא אתעביד אלא לקב"ה.

ת"ח דבגיני קרבנא מתבסמין עלאין ותתאין ודינא לא שלטא עלייהו דישראל. תאנא ושלח ביד איש עתי. מהו איש עתי, הוא דמלה הכי [סג ע"ב] בכל מה דאתעביד בעי בר נש זמין לההוא מלה. אית ב"נ דברכתא אתקיים על ידו יתיר מאחרא בגין דהוי זמין דאתקיים ברכתא על ידיה, ואית ב"נ דהוא זמין לאתקיימא לוטא על ידיה ובכל מה דישגח ייתי לטיא ומארה ובעיתא, כגון בלעם דאקרי רע עין דהוה זמין בכל ביש ולא הוה זמין לטב, ואע"ג דברין ברכתיה לא ברכתא ולא אתקיים וכד הוה לייט כל מה דלייט אתקיים ואפילו ברגעא חדא, ועל דא כתיב (במדבר כד) סתום העין, בכל אתר דעיניה שלטא אתלטייא.

ת"ח מה כתיב (שם) וישת אל המדבר פניו בגין דיתער מההוא סטרא ההוא דשלטא תמן וייתי בדילטורייא עלייהו דישראל. מה כתיב בכהני, (משלי כב) טוב עין הוא יבורך, דהא הוא זמין בהאי ושאר ברכתא באשגחותא דיליה. ועל דא תנינן יסטי ב"נ אפילו מאה ארחין ולא יערע בב"נ דאית ליה עינא בישא.

אוף הכא ושלח ביד איש עתי דהוא זמין להאי ורשים בהאי וכהנא הוה אשתמודע ביה, חד עינא יתיר מאחרא, סורטא דעל עינא אתחפייא בשערין סגיאין, מכחלא עינא ולא אסתכל במישר. האי הוא ב"נ זמין להאי וכדקא חזי ליה ועל דא כתיב ביד איש עתי.

בגוש חלבא הוה בר נש דבכל אתר דימתי בידוי הוה מית ולא הוה בני נשא מקרבין בהדיה. בסוריא הוה ב"נ דבכל אתר דיסתכל אפי' לטב כוליה אתהפך לביש. יומא חד הוה אזיל חד ב"נ בשוקא והוה אנפוי נהירין, אתא ההוא גברא ואסתכל ביה אתבקע עיניה. בגין כך בכלא הוה זמין ב"נ להאי ולהאי, ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך.

ותאנא האי ב"נ דהוה אזיל למדברא כד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא ודחי ליה בתרין ידוי ובגין כך לא נחית לפלגות טורא עד דאתעביד שייפין שייפין, וההוא ב"נ הוה אמר ככה ימחו וגו'. בגין כך סליק ההוא קטיגורא ואתעביד סניגורא דישראל, כדן קב"ה כל חובייהו דישראל וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא לאדכרא חובייהו דבני נשא נטיל לון ורמי לון כהאי גוונא לאתר דאקרי מצולות ים הה"ד (מיכה ז) ותשלך במצולות ים כל חטאתם.

תאנא ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. ומאת עדת, בגין דיהא מכלהו ויתכפר לכלהו דהא כל חובייהו דבני ישראל הכא תליין וכלהו מתכפרן בדא [סד ע"א] ולא סגי מבר נש חד. ומאן אתר אתנסיבו, מאינון קופין דבעזרה נטלין אגרא ואייתו להו באינון דמי דהוו מכלא. וההוא שעירא אחרא דאשתאר לקב"ה עבדין ליה חטאת בקדמיתא והא אוקימנא באן אתר הוא מתקשרא, ולבתר דא מקריבין הכי ומתבסמין כלא ואשתארו ישראל זכאין מקמי קב"ה מכל חובין דעבדו ו**חבן** הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

תו אמר רבי שמעון כתיב (בראשית כז) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מאי קא רמיזא, אלא ודאי עשו איש שעיר הוא מההוא דאקרי שעיר דהא מההוא סטרא אתי, ואנכי איש חלק, גבר מההוא דפליג על שאר עמין רברבין ממנן דכתיב (דברים ז) אשר חלק יי' אלהיך אותם, וכתיב (שם לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

תו איש חלק, מתרי שעירין אשתאר חד דאנא פלגית להו חד לחולקיה וחד לקב"ה. אמאי, בגין דיטעין על כתפיה כל חובי דיעקב דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם.

תאנא בהאי יומא כמה פתחין פתיחן לקבליהון דישראל לקבלא צלותהון. זכאה אינון ישראל דהא קב"ה בעי לזכאה לון ולזכאה לון הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם וגו'. בהאי יומא אתעטר כהנא בכמה עטרין, בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מכל פולחנין, לכלא יהיב חולקיה באינון קרבנין דקב"ה. בהאי יומא אתער חסד בעלמא על ידוי דכהנא מקרב קרבנין על חוביהון דעמא, על חוביה בקדמיתא, לבתר על חוביהון דעמא, מקרב עלוון עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי.

עד דהוו אזלי יתבו בחד חקל וצלו. נחת חד עננא ואשא ואסחר לון. אמר רבי שמעון הא חמינא דרעותא דקב"ה הכא, ניתיב. יתבו והוו אמרי מלי דאורייתא.

פתח ר' שמעון ואמר (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. הא
אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו בחכמה אמרן. ת"ח תלתא ספרין דחכמתא אפיק לעלמא וכלהו
בחכמה, שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, משלי דעת. לקביל תלתא אלין עבד תלת ספרין, שיר
השירים לקביל חכמה הכי הוא, קהלת לקביל תבונה הכי הוא, משלי לקביל דעת במאי אתחזי. אלא כל
אינון קראי בתרי גווני אינון רישא וסופא תרי גווני אתחזיין, וכד מסתכלי קראי דא בדא כליל ודא כליל
בדא, ובגיני כך שקיל לקביל דדעת.

האי קרא לא רישיה סופיה ולא סופיה רישיה, וכד אסתכלנא ביה כלא כליל חד בחד בין
מרישיה לסופיה בין מסופיה לרישיה, שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה, מים קרים על
נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, ודא ודא נייחא דרוחא, כמא דהאי נייחא דרוחא כך האי נייחא
דרוחא.

עד דהוו יתבי אתא חד ב"נ אמר אינתו דר' שמעון אתסיאת ממרעה, וחברייא שמעו קלא דקב"ה
שבקיה לאינון חובי דרא.

אמר רבי שמעון הא אתקיים קרא ושמועה טובה מארץ מרחק, הכי הוא נייחא דרוחא כמו מים
קרים על נפש עיפה. אמר ניקום וניזיל דקב"ה ארחיש לן בנסין.

פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה, דא אורייתא דכל מאן דזכי למלעי באורייתא ומרוי נפשיה
מנה מאי כתיב, ושמועה טובה מארץ מרחק, קב"ה אכריז עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין
ובעלמא דאתי הה"ד ושמועה טובה, מאן אתר, מארץ מרחק, מאתר דקב"ה הוה רחיקא מניה בקדמיתא,
מאתר דהוה בדבבו עמיה בקדמיתא דכתיב (איוב כ) וארץ מתקוממה לו, מההוא אתר [סד ע"ב]
מקדימין ליה שלם הה"ד מארץ מרחק, וכתיב (ירמיה לא) מרחוק יי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על
כן משכתיך חסד.

ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו וג'ו. ר' יהודה פתח (תהלים נ) מזמור לאסף אל
אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו, מציון מכלל יופי אלהים הופיע. תאנא אלף וחמש
מאה וחמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא ואלף וחמש מאה וארבעין ותמניא
בטיהרא ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההוא שעתא דאקרי בין הערבים.

רבי יוסי אמר כד נהיר יממא כל אינון מארי דיבבא משבחין במלי תושבחן לקבליה דהאי בקר
כד אתער, וכד אתער האי בקר כלהו מתבסמין ודינא שכיך ואמרין תושבחן הה"ד (איוב לח) ברן יחד
ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. וההוא זמנא הימנותא דברכאן משתכחין בעלמא וקב"ה אתער
לאברהם לאחייא ליה ואשתעשע ביה ושלטיה בעלמא. ומנא לן דהאי בקר דאברהם הוא, דכתיב ביה
(בראשית יט) וישכס אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יי'.

בההוא זמנא דאקרי בין הערבים כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללה
אקרון וזמרין בהאי שעתא, וההיא שעתא אתערותא דאתער קב"ה ליצחק וקם ודאין לחייביא דעברין על
פתגמי אורייתא ושבעה נהרי אשא נגדין ונפקין וחלין על רישיהון דרשיעיא ושלחובי גומרין דנורא
מתערין מעילא לתתא. כדין תב אברהם לאתריה ויום אתפני וחייביא דגיהנם צוחין ואמרין (ירמיה ו)
אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, והאי שעתא בעי ב"נ לאזדהרא בצלותא דמנחה.
בזמנא דמטי ליליא אינון אלף וחמש מאה וארבעין ותמניא אקרון דמברא לפרוכתא ואמרין
שירתא. כדין דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא, ואלין אמרין שירתא עד דיתפליג ליליא
משמרה ופלגא. בתר דיתפליג ליליא מזדמני כלהו אחריני כחדא ואמרי תהלות כד"א (ישעיה ס) ותהלות
יי' יבשרו.

ר' יהודה אמר כד רעוא אשתכח בצפרא תהלות מבשרי.

אמר ר' יוסי בתר דרוח צפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה תהלות מבשרי עד דאתי צפרא
ואתער האי בקר, כדין חדוותא וברכאן אשתכח בעלמא.
תאנא אמר רבי אבא כלהו הכי ועילא מנהון סרכין תלתא. בההוא שעתא דאתער האי בקר
ומתערין תושבחן כל אינון אלף וחמש מאה וחמשין רבוא אתמנא עלייהו חד ממנא והימן שמיה לקבליה
לתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא ההוא שירתא.
בההיא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים וזמרין כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף ריבוא
מארי דיללה אתמנא עלייהו חד ממנא וידותון שמיה לקבליה לתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו
לאתקנא ההוא זמנא כד"א (שם כה) זמיר עריצים. ובההיא שעתא דמטי ליליא מתערין כל אינון דמברא
לפרוכתא, כדין שכיך כלא ופטרלא לא אשתכח ודינין דלתתא מתערין, כלהו אתמנן כתד אלין על אלין
עד דאתפליג ליליא. בתר דאתפליג ליליא ומתכנשי כלהו אתמנא עלייהו חד ממנא כניש לכל משריין

כד"א (במדבר י) מאסף לכל המחנות, ואסף שמייה לקבליה לתתא ותחות ידיה כל אינון סרכין ממנו ומבשרי תהלות.

כדין עד דאתי צפרא קם ההוא נע"ר ויניק משדי אמיה לדכאה להו ועאל לשמשא. כד אתער בקר כדין הוא שעתא דרעוא דאשתעי מטרוניתא במלכא ומלכא משיך מניה חד [סה ע"א] חוטא דברכאן ופריס על מטרוניתא ועל אינון דמדווגין לה. מאן אינון, אינון דמשתדלי באורייתא בליליא כד אתפליג.

רבי שמעון אמר זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא בשעתא דאתת לקבלא אפי מלכא לאשתעי בהדיה וישתכח עמה בשעתא דאושית מלכא ימיניה לקבלא למטרוניתא הה"ד (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מאי אחרית ים, ההיא שעתא אחרית דהיא ים הוא דכד אתפליג שירותא הוה ודינא הוה והשתא אחרית הוא דילה דמסתלקין דינהא ועאלת בגדפוי דמלכא היא וכל דמדווגין לה הה"ד אשכנה באחרית ים.

ותאנא כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא אשתתף בשכינתא וכד אתי צפרא ומטרוניתא אתחברת במלכא הוא ישתכח עמה עם מלכא, ומלכא פריש על כלהו גדפוי הה"ד (שם מב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

תאנא בהוא שעתא אבהן מזדמנין במטרוניתא וקדמין לאשתעי בהדה ולאחברא עמה, וקב"ה ממלל עמה בהו והוא קארי לה לפרשא לה גדפוי הה"ד (שם נ) אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ מממזרח שמש עד מבואו. אל דא נהירו דחכמתא ואקרי חסד, אלהים דא גבורה, יהוה דא שלימו דכלא רחמי, ועל דא דבר ויקרא ארץ.

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר' שמעון אבוי, אמר ליה תנינן אלהים בכל אתר דינא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאית אתר דאקרי אלהים כגון אדני יהוה. אמאי אקרי אלהים דהא רחמי אינון בכל אתר. אמר ליה הכי כתיב בקרא (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים, וכתיב (מלכים א יח) יהוה הוא האלהים. אמר ליה מלה דא ידענא דבאתר דאית דינא אית רחמי ולזמנין באתר דאית רחמי אית דינא.

א"ל ת"ח הכי הוא, בכל אתר יהוה רחמי ובשעתא דמהפכי חייביא רחמי לדינא כתיב יהוה וקרין ליה אלהים. אבל ת"ח רזא דמלה, תלת דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי ואע"ג דכלא בחד ומתקשר בחד ולא מתפרשא דא מן דא.

ת"ח כלהו נטיעין וכל אינון בוסינין דמתלהטן כלהו נהירין ומתלהטן ואתשקיין ומתברכאן מההוא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה וכללא דכלא ביה, והאי אקרי אם לגנתא ועילא מן גנתא בגין דעדן אשתתף בהדה ולא פריש מנה, ובגין כך כל מבועין נפקין ונגדיון ואשקיין לכל עיבר ופתחין בה פתיחין. ועל דא רחמי מנה משתכחין ורחמי פתיחין בה, ובגין דקרין לה אם נוקבא גבורה ודינא מנה נפיק. אקרי רחמי בלחודהא והא מסטרהא דינין מתערין, בגיני כך כתיב רחמי ונקוד בדינא, אתוון ברחמי ואתנגיד בסטרהא דינא, יהוה. האי דרגא חד.

דרגא תניינא, מסטרא דהאי נפיק ומתער דרגא אחרא ואקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתוון ושירותא תן מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד, ובגין דאתאחיד האי בהאי כתיב יי' הוא האלהים, כי יי' הוא האלהים, באלין אתוון והוא חד ודא הוא דרגא תניינא.

דרגא תליתאה, צדק כתרא בתראה, האי בי דינא דמלכא. ותאנא אדני הכי כתיב והכי אקרי וכנסת ישראל בהאי אתקרי. והאי שמא באתר דא אשתלים ואלין אינון תלת דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא כמא דאוקימנא.

א"ל אי ניחא קמיה דאבא הא שמענא בהאי דכתיב (שמות ג) אהיה אשר אהיה ולא קאימנא ביה.

א"ל אלעזר ברי הא אוקמוה חברייא והשתא בחד מלה אתקשר כלא [סה ע"ב] ורזא דמלה הכי הוא. אהיה דא כללא דכלא דכד שבילין סתימין ולא אתפרשן וכלילין בחד אתר כדין אקרי אהיה כלל כלא סתים ולא אתגלייא. בתר דנפק שירותא וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אהיה אשר אהיה כלו' עד כאן אהיה, אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא.

אהיה, כלומר השתא אנא הוא כלל כלא כללא בלא פרטא. אשר אהיה, דאתעברת אמא וזמינא לקבלא פרטין כלהו ולא אתגלייא שמא עלאה. לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא, עד דפריש ואמר אהיה, דא הוא פרטא והכא לא כתיב אשר אהיה.

ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא, אשר, בקיטורא דעדונא קסטירא עלאה חברותא אשתכח כד"א (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות. אהיה, דזמינא לאולדא.

ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא לאחזאה קב"ה למשה. בקדמיתא אהיה כללא דכלא סתים דלא אתגלייא כלל כמא דאמינא וסימן (משלי ח) ואהיה אצלו אמון, וכתיב (איוב כח) לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא וגו'. לבתר אפיק ההוא נהרא אימא עלאה ואתעברת דזמינא לאולדא ואמר אשר אהיה, זמינא לאולדא ולתקנא כלא. לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אהיה, כלומר השתא יפוק ויתתקן כלא. בטר דנפק כלא ואיתקן כל חד וחד באתריה שביק כלא ואמר יהוה, דא פרטא ודא קיומא, ובהיא שעתא ידע משה רזא דשמא קדישא סתים וגליא ואדבק בדלא אדבקן שאר בני עלמא, זכאה חולקיה.

אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

א"ל אלעזר מכאן ולהלאה אזדהר דלא למכתב שמא קדישא אלא כדקא יאות דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא קשרא דמהימנותא קשרא דחד בחד בגין ליחדא שמא קדישא עליה כתיב (במדבר טו) כי דבר יי' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת וגו', אפי' דגרע חד דרגא או חד קשרא מאת חד מנייהו.

ת"ח י' בקדמיתא כללא דכלא סתים מכל סטרין שבילין לא מתפתחין כללא דדכר ונוקבא, קוצא לעילא ומיזא לאין. לבתר דיפיק ההוא נהרא דנגיד ונפיק מניה ולא תעברא מניה, ה'. בהאי כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן, יוצא ולא יצא. בגין כך לא בעיא לאתפרשא מניה ובגין כך רעיתי. ואי תימא נהר כתיב חד והא הכא תלתא, הכי הוא ודאי. י' אפיק תלתא ובתלתא אתכלל כלא, י' אפיק לקמיה ההוא נהר ותריין בנין דינקא להו אמא ואתעברת מנייהו ואפיק לון. לבתר ה' כהאי גוונא י"ה ואינון בנין תחות אבא ואמא.

בתר דאולידת אפיקת בן דכר ושווייה לקמה ובעי למכתב ו' והאי ירית אחסנא דאבא ואימא וירית תרין חולקין ומניה מתונא ברתא ובעי למכתב לבתר ו"ה כחדא ה'. כמא דה' קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון, אוף הכא ו"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון, והא אוקימנא מלי ולא תר אחרא סלקין הני מלי. זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעין דזי עילאי דמלכא קדישא ויתחזון לאודאה ליה הה"ד (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

תאנא א"ר יהודה (שם נ) אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ, שלימו דכלא שלימו דאבהן קדישי.
ויקרא ארץ, לאשתכחא בכנסת ישראל בשלימו בחדוותא. ומאן אתר הוא אשתכח עמה, הדר ואמר מציון
מכלל יופי אלהים הופיע.

וכן תאנא כד בעא קב"ה למברי עלמא האי דלתתא כלא כגוונא דלעילא עביד ליה. עביד
ירושלם אמצעיתא דכל ארעא ואתר דא דאקרי ציון עלה, ומהאי אתר מתברכא ובהאי אתר דציון שארי
עלמא לאתבנאה ומניה אתבני הה"ד אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. ומאן אתר,
מציון מכלל יופי [סו ע"א] אלהים הופיע, כלומר מציון דהוא שלימו דיופי דעלמא אלהים הופיע. ת"ח
ירושלים לא אתברכא אלא מציון וציון מעילא וכלא חד בחד אתקשר.

תאנא א"ר יהודה ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו, המזבח סתם. כביכול כמא
דאתעביד לתתא אתעביד לעילא וכלא אתקשר חד בחד.
ותאנא כמא דבהאי יומא מכפר כהנא לתתא הכי נמי לעילא, וכד כהנא דלתתא מסדר פולחניה
כהנא דלעילא הכי נמי, כביכול לא אשתכח לעילא עד דישתכח לתתא, ומתתא שארי לסלקא קדושא
למלכא עלאה ומשתכחין כלהו עלמין חד לקמיה.

א"ר יהודה אלמלא הוו ידעי ישראל אמאי קב"ה פקיד עלייהו על ישראל לאוכחא להו יתיר
מכל שאר עמין ינדעון דהא קב"ה שביק דידיה ולא גבי מנהון חד ממאה.
תאנא קב"ה כמה רתיכין כמה חיילין אית ליה כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחניה. כד זמין
להו לישראל בהאי עלמא אכתר להו בכתרין קדישין כגוונא דלעילא, אשרי לון בארעא קדישא
דישתכחו בפולחניה. קשיר לכולהו עלאי בהו בישראל וחדוון לא עאלין קמיה ופולחנא לא אתעביד
קמיה לעילא עד דישראל עבדין לתתא. כל זמנא דישראל משתכחין בפולחנא דמאריהון הכי נמי לעילא,
כביכול בזמנא דישראל בטלי פולחנא לתתא בטלי להו לעילא ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא
לתתא, ועל דישראל בטילו לפולחנא דקב"ה כד שראן בארעא הכי נמי לעילא כ"ש לבתר.
אמר קב"ה לישראל אי אתון ידעין כמה אוכלסין כמה חיילין מתעכבי בגינייכו תנדעון דלית
אתון כדאי למיקם בעלמא אפילו שעתא חדא. ועכ"ד מה כתיב, (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ
אויביהם וגו'. בגין כך ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו, לבתר ויצא ועשה את עולתו ואת
עולת העם וגו'. וכפר עליו, מאי קא מיירי.

א"ר יוסי לאתערא חסד לעילא בקדמיתא.

תאנא וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל וגו'. מאי וכפר על הקדש. אלא א"ר אלעזר הא תנינן חייביא עבדין פגימותא לעילא דמתערין דינין וגרמין לאסתאבא מקדשא וחויא תקיפא שארי לאתגלאה וכדין דינין מתערין בעלמא. ובהאי יומא בעי כהנא רבה לדכאה כלא ולאתערא כתרא קדישא דיליה דהיא רישא דמלכא בגין דאייתי למלכא לאשראה במטרוניתא, וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל וייתי לאזדוגא במטרוניתא ולא תערא חידו וברכאן בעלמא. אשתכח דכל שלמא דלעילא ותתא בכהנא תלי דאי אתער כתרא דיליה כלא אתער וכלא בשלמא אשתכח. ועל דא כתיב וכפר על הקדש, בקדמיתא מכפר על הקדש לאסגאה שלם בעלמא ולאסגאה חידו בעלמא, וכד חדווא וזוגא אשתכח במלכא ומטרוניתא כל שמשין וכל בני היכלא כלהו משתכחי בחידו וכל חידו דעלמא מכל חובין דחבו קמי מלכא אתכפר להו הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו. ובגין כך כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו, בשעתא דעאל לזוגא להו, דשעתא דמזדוגין מלכא ומטרוניתא ההיא שעתא וכפר בעדו ובעד ביתו.

תאנא וכל אדם לא יהיה באהל מועד. רבי יצחק פתח (שם) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. האי קרא אוקימנא. ת"ח בשעתא דישראל בגלותא כביכול קב"ה עמהון בגלותא דהא שכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין. ת"ח בזמנא דישראל אשתכחו בגלותא דבבל שכינתא בינייהו שרייא ותאבת עמהון מן גלותא, ובזכות אינון צדיקייא נסו ע"ב דשארן בארעא שארת בארעא ולא אעדין מנייהו לעלמין.

א"ר יהודה דאהדרת מטרוניתא במלכא ואהדר כלא בהלולא דמלכא ובגין כך אתקרונ אנשי כנסת הגדולה ודאי.

תנינן בכל זמנא דישראל בגלותא אי אינון זכאין קב"ה אקדים לרחמא עלייהו ולאפקא לון מן גלותא, ואי לא אינון זכאין מעכב לון בגלותא עד ההוא זמנא דאתגזר, ואע"ג דמטא זמנא ואינון לא אתחזון קב"ה רעי לאשגח ליקרא דשמיא ולא אנשי להו בגלותא הה"ד וזכרתי את בריתי יעקוב וגו', אלין אבהן זכלא.

רבי חייא אמר מאי טעמא יעקב קדמאה הכא, אלא בגין דיעקב כללא דאבהן והוא אילנא קדישא, בגין כך ו' דשמא קדישא אחידא ביה והכי קרינא יעקוב בוא"ו.

רבי יצחק אמר וא"ו באתווי תלת עשר מכילן דירית ירותא.

רבי אבא אמר ו' אמאי כליל ו' א' ו', אלא ו' דיתבי על כורסייא כד"א (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. א' סתים בגויה ולא אתגלייא ודא הוא דכתיב (בראשית כב) בי נשבעתי נאם יי', בגין כך כתיב ולא אקרי. ו' בתראה כללא דו' קדמאה, ו' בתראה הא אוקימנא דא יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה. ועל דא כלילן אתוון חד בחד ו' רישא וסיומא כמא דאוקימנא. ותאנא תרין אתוון אינון כהאי גוונא וא"ו דאמינא, נו"ן אוף הכי ואע"ג דאוקימנא מלה נו"ן הכי מתפרש. נ' כפופה דא מטרוניתא וסמיכא לה ו' דאיהו יסוד בגין לאתברכא מניה, ו' פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל דא כלילן אתוון ומתאחדן דא בדא. ואי תימא אמאי אתהדר ו' אנפוי מן' כפופה ואהדר אנפוי לגבי ו' פשוטה. אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לגבי מלכא.

ותאנא מ"ם לא כליל בגווייהו את אחרא בגין מ"ם, מ"ם פתוחה מ"ם סתומה, מ' פתוחה דהא דכר אתחבר עמה, ס' סתומה יובלא דהא סתימין ארחהא ואע"ג דמתפשטין לזמנין. ואית דמתני בהאי כד"א (שיר ד) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום.

א"ר יצחק בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו לישראל בגין שמייה ואתהדרת מטרוניתא לאתרה כדין כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש, כך כהנא בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא ולכפרא בקודשא לזווגא למלכא בהאי מטרוניתא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'. תאני ר' יהודה כהנא אתער שלמא בעלמא לעילא ותתא, דתניא עאל בדרגא חד אסחי גופיה, נפיק מהאי לדרגא אחרא אסחי גופיה, אחיד שלמא בהאי ובהאי מקדש ידוי ומתברכאן כחדא. ובכלא בעי לאחזאה עובדא ובעי לאחזאה לבושי דיתלבש בגוונא דעובדא דיתכוון עד דיסדר כלא כמא דאצטריך ויתברכון עלאי ותתאי.

תאנא פתח י' בגלופוי אתוון בסטרין אתקשרן ביו"ד. י' אזיל ליי', י' סליק ביו"ד יו"ד ומתכנשי בהו, מכוון דעתא. אתחבר ה' בוא"ו, ה' עלאה אחיד בתרעוי בגלופי תכסיטין אחידא בנהרוי אלף וחמש מאה ושבעין אכסדרין סתימין. סליק ה' ואתעטר חמשין זמנין לתמשין תרעין קיימין דקיימין. כד אתגלף בעטרוי נהירין אנפוי דמלכא, ו' אתפשט לשבעין ותרין גליפין. מעטר ה' לוא"ו בשבעין אלף וחמש מאה כתרין דמתעטרין בחד כתרא ה"ד (שם ג) בעטרה שעטרה לו אמו.

ו' בתרין רישין גליפא, רישא קוצא חד לעילא, קוצא חד לתתא. וא"ו נחית לוא"ו, גליפא דגלופין בגווייהו שבעין אנפין דעטרין מעילא לתתא. ביה טאסין גביעין ופרחין דא סליק דא נחית, מתגלפין חד בחד.

אתקשר יו"ד בה"א ה"א בוא"ו וא"ו בוא"ו וא"ו בה"א דא אחיד בדא כד"א (בראשית מט) ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב, וכתוב (במדבר כד) איתן מושבך ושים בסלע קנך. כדין אתקשר [סז ע"א] כלא חד בחד דא בדא, נהרין מתפתחן ונהירין אפין כלהו. כדין כלהו נפלין על אנפייהו ומזדעזעין ואמרין בריך שמא יקר מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין.

קלא מתקשר עמיה דכהנא והוא אתיב לגבייהו ואמר תטהרו. תטהרו לא אמרי שאר כהני ועמא בר כהנא רבא כד אתקשר ביה ההוא קלא.

תאנא מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו, כיון דכתיב מכל חטאתיכם אמאי לפני יי'. אלא א"ר יצחק לפני יי' ממש, דתניא מרישא דירחא ספרין פתיחין ודייני דיינין, בכל יומא ויומא בתי דינין אתמסרן לאתפתחא בדינא עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא. בההוא יומא סלקין דינין כלהו למארי דדינא ומתקנן כרסייא עלאה קדישא למלכא. בההוא יומא בעאן ישראל לתתא לחדי בחדוותא לקדמות מאריהון זמין למיתב עלייהו בכורסייא קדישא דרחמי בכורסייא דוותרנותא. וכל אינון ספרין פתיחין קמיה ויתבין קמיה הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו, לפני יי' ממש. ואינון דאמרין קרא עד השתא אמרין ולא יתיר ולית רשו לאחרא זיימא תטהרו אלא כהנא רבא דפלח פלחנא וקשר שמא בפומיה, וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה ההוא קלא נחית ובטש ביה ואתנהיב מלה בפומיה דכהנא ואמר תטהרו.

פלח פולחנא ומתברכין כל אינון עילאי דאשתארו. לבתר אסחי גופיה וקדש ידוי לאעלא בפולחנא אחרא קדישא עד דמתכוון למיעל לאתר יקרא מכלא. תלת שורין סחרין ליה כהני אחוי ומכל שאר עמא, כלהו ברכאן קמיה וזקפן ידוי עליה בצלותא וקטרא דדהבא זקפא ברגליה.

נטיל תלת פסיען וכלהו קיימין בקיומיהו ולא נטלין בתריה והוא אקטיר בקטורתא. נטיל תלת פסיען אחרן רשימא בלבא אסחר לדוכתיה. נטיל תלת פסיען אחרן אסתים עינוי ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל שמע קול גדפי כרובייא מזמרין ואקישן גדפין פרישין לון לעילא, משתככא קל גדפייהו ובלחישו אדבקן.

אי כהנא זכי דהא לעילא בחידו אשתכחי אוף הכי בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא מתבסמא

מריחי דטורי אפרסמונא דכייא דלעילא ואזלא בכל ההוא אתר נעייל ריחא בתרי נוקבי דחוטמוי ואתיישבא לביה. כדין כלא הוא בלחישו ופטרא לא אשתכח תמן.

פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא וצלי צלותיה. בתר דסיים סלקין כרובייא כמלקדמין גדפייהו וזמרין, כדין ידע כהנא דרעותא הוא ועדנא דחדוותא לכלא ועמא ידעין כמא דכתיב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו'. הוא תב לאחרוי וצלי צלותיה. זכאה חולקיה דכהנא דהא על ידוי חדו על חדו אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא. על ההוא שעתא כתיב (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו'. ר' חייא פתח (ישעיה כו) נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתיך בלילה, נפשי אותך בלילה מבעי ליה, מאי נפשי אויתיך. אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך מבעי ליה. אלא הכי תאנא קב"ה רוחא ונפשא דכלא וישראל אמרי נפשי ורוחי, בגין כך אויתיך לאדבקא בך ואשחרך לאשכחא רעונך. ר' יוסי אמר ת"ח בשעתא דב"נ נאים על ערסיה נפשיה נפקא וסלקא ואסהידת ביה בב"נ על כל מה דעביד כל יומא. גופא אמר לנפשא נפשי אויתיך בלילה [סז ע"ב] אף רוחי בקרבי אשחרך. ד"א נפשי אויתיך בלילה, אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה נפשי אויתיך בלילה, בעוד דאנא בגלותא ביני עממיה ורוינא נפשי מכל פיסתא דקוטרא בני עממיה אויתיך בגין לאתבא לאתרי. אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר אנ"ג דאינון משתעבדאן לבני בכל שעבודא רוחא קדישא לא אתעדי מנאי בגין למשחר לך ולמיטר פקודך.

רבי יצחק אמר אמרו ישראל קמי קב"ה בעוד דנפשי בי אויתיך בלילה. מאי טעמא בלילה, אלא בגין דהאי נפש בהאי שעתא אצטריך לחמדא לך. אף רוחי בקרבי אשחרך, וכד אתער בי רוח קודשא אשחרך באתערותא למעבד רעותך.

כי כאשר משפטיך לארץ, בזמנא דמשפט נחית לארעא לבסמא עלמא כדין צדק למדו יושבי תבל, כלומר יכלין למסבל דינא דצדק ולא ישתצי עלמא מניה. אימתי צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ.

ר' חזקיה אמר נפשי אויתיך בלילה, דא כנסת ישראל. אף רוחי בקרבי אשחרך, דא קב"ה.

רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון. בפגלות ליליא קם ר' שמעון למלעי באורייתא, קמו רבי אלעזר ורבי אבא עמיה. פתח רבי שמעון ואמר (תהלים מב) כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים. האי קרא אוקמוה חברייא, זכאין אינון ישראל דקב"ה יהיב לון נשמתין קדישין ומאתר קדישא מכל שאר עמין בגין למעבד פקודוי ולאשתעשעא באורייתא, דכל מאן דאשתעשע באורייתא לא דחיל מכלא דכתיב (תהלים קיט) לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי.

מאן אינון שעשועים, אורייתא שעשועים אקרי דכתיב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום, ודא הוא דתנינן קב"ה אתי לאשתעשעא בצדיקייא בגנתא דעדן. מאי לאשתעשעא, בגין למחדי בהו דתנינן זכאין אינון צדיקייא דכתיב בהו (ישעיה נח) אז תתענג עלי יי', בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחלא כד"א (שם) והשביע בצחצחות נפשך. כביכול קב"ה משתעשע בהו מההוא שקיו דנחלא דמתענגי ביה צדיקיא, ועל דא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא, וכל מאן דאשתדל באורייתא זכי לאשתעשעא [סח ע"א] מההוא שקיו דנחלא.

תאנא כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנסת ישראל כד"א (תהלים כב) אילותי לעזרתי חושה. תערוג על אפיקי מים, ודאי לאשתקיא משקיו דמבועי נחלא על ידא דצדיק. תערוג, כד"א (שיר ו) לערוגת הבושם.

כן נפשי תערוג אליך אלהים, לאתשקייא מנך בעלמא דין ובעלמא דאתי ממבועי נחלא. מאן אינון מבועי, חד לעילא דכתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומתמן נגיד ונפיק ואשקב גנתא וכל אינון נחליו נפקין ונגדין ומתכנשין בתרין מבויעין דאקרון נצח והוד ואלין אקרון אפיקי מים בההוא דרגא דצדיק דנגיד ונפיק מיניה ומשתקיא גנתא. בגין כך איל וצבי כחדא משתכחי צדק וצדיק. תאנא כתיב (תהלים כט) קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות, הני אילות השדה. ד"א יחולל אילות, אילת כתיב חסרה.

ד"א אילות השדה כדתניא בפלגות ליליא בשעתא דקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא האי קול נפיק וכאיב כל אלין אילתא דסחרני כורסייא יקירא קדישא הה"ד (שיר ג) ששים גבורים סביב לה.

ד"א יחולל אילות, כד"א (איוב כו) חוללה ידו נחש בריח.

ויחשוף יערות, כד"א (שמואל א יד) ביערת הדבש, וכתיב (שיר ה) אכלתי יערי עם דבשי, וינקא
להו כאמא דינקא לבנין.

אמר ליה ר' אבא (ישעיה כו) נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. אויתיך, אותך מבעי
ליה. אשחרך, ישחרך מבעי ליה.

א"ל הא אוקמוה כמא דכתיב (איוב יב) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. ת"ח נפש ורוח
אשתתפו כחדא לעלמין, חד אשתתפו בחד והא אוקימנא מילי.

תאנא פולחנא שלימתא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה כמה דתנינן (דברים ו) ואהבת את יי' אלהיך
בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, דירחים ליה לקב"ה רחימותא דנפשיה ממש ודא הוא רחימותא
שלימתא רחימותא דנפשיה ורוחיה. כמא דאתדבקו אליו בגופא וגופא רחים לון כדין יתדבק ב"נ לרחמא
ליה לקב"ה רחימותא דנפשיה ורוחיה לאתדבקא ביה הה"ד נפשי אויתיך בלילה, כלומר נפשי ממש
אויתיך. רוחי בקרבי אשחרך, לאתדבקא בך ברחימותא סגיא.

בלילה, דבעי ב"נ ברחימותא לקב"ה למיקם בכל ליליא לאשתדלא בפולחניה עד דיתער צפרא
ויתמשיך עלוי חוטא דחסד. דתניא זכאה חולקיה דהוא ב"נ דרחימותא דא רחים ליה לקב"ה והני אינון
זכאי קשוט דרחמין ליה לקב"ה הכי בגין דעלמא מתקיימא בגיניהון ושלטין על גזרין קשין דלעילא
ותתא בגין דיתקיים עלמא בגיניהון.

תאנא ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא במלכא קדישא ברחימותא כדיאות שליט
בארעא לתתא וכל מה דגזר על עלמא אתקיים. מנ"ל, מאליהו דכתיב (מלכים א יז) חי יי' אשר עמדתי
לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

ת"ח בשעתא דאתיין נשמתין קדישין מעילא לתתא ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא
וממטרוניתא זעירין אינון דבהוא שעתא דנחית קיימא קמי מלכא ורעותא דמלכא לאסתכלא בה. כמא
דאוקמוה בשעתא דנשב רוחא דקב"ה בכל חילא דשמיא כלהו חיילין אתעבידו וקיימו בקיומהון הה"ד
(תהלים לג) וברוח פיו כל צבאם, ומנייהו אתעכבו עד דקב"ה [סח ע"ב] אחית להו לתתאי.

ותאנא מיומא דאתברי עלמא קיימו קמי קב"ה ואתעכבו עד דמטא זמנא לאחתא לארעא ואלין
שליטו לעילא ותתא ודא הוא דכתיב חי יי' אשר עמדתי לפניו, אשר אני עומד אין כתיב אלא אשר
עמדתי. לבתר אהדר לאתריה וסליק לאדריה ואינון אחרנין לא סלקין עד דימותון בגין דלא קדים להון

מה דקדים לאיננו אחרינו, ובגין כך אליהו אתעביד שליחא מלאכא לעילא כאיננו שאר אחרני ואלין דמתדבקאן יתיר למלא.

אשכחנא בספרא קדמאה דאדם דכלהו רוחין קדישין דלעילא עבדין שליחותא וכלהו אתיין מאתר חד ונשתמהונו דצדיקייא מתרי דרגין דכלילן בחד ובגין כך סלקין יתיר ודרגיהון יתיר והכי הוא. וכל איננו דהוו טמירין תמן נחיתו וסליקו בחייהון כגון חנוך דלא אקרי ביה מיתה והא אוקימנא מלה דאליהו.

ותאנא מאה ועשרין וחמש אלף דרגי צדיקייא סליקו ברעותא קודם דאיברי עלמא וקב"ה מזמנא להו בעלמא הדין בכל דרא ודרא וסלקין וטאסין בעלמא ומתקשרי בצרורא דחיי, וזמין קב"ה לחדתא עלמא בהו ועלייהו כתיב (ישעיה טו) השמים החדשים והארץ החדשה וגו'.

תענו את נפשותיכם, נפשותיכם קאמר בגין דמשתכחי קמי מלאכא קדישא זכאן ויהי רעותא דלהון לגבי קב"ה ולאדבקא ביה בגין דיתכפר להו חובייהו. ועל דא מאן דיכול ושתי בתשיעאה ומענגא נפשיה במיכלא ומשתיא אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא תרין חולקין ואשתכח כאילו אתענא תשיעאה ועשיראה.

את נפשותיכם, לאכללא כלא גופא ונפשא ולא תכנעא בהאי יומא לכפרא על חובייהון. תאנא כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה, היום הזה איבעי ליה, אלא ביום הזה דייקא דביה אתגלי עתיקא קדישא לכפרא על חובייהון דכלא.

ד"א תענו את נפשותיכם. ר' אבא פתח ואמר (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים, ומצא בה איש מסכן וחכם ומלט הוא את העיר בחכמתו ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. עיר קטנה, הא אוקימנא אבל עיר קטנה כד"א (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל, וכתיב (הושע יא) לא אבא בעיר. עיר קטנה, זעירא היא דהיא בתראה מכלא תתאה מכלא ושורוי רברבין תקיפין קדישין, ירושלם עיר הקדש אקרי. ואנשים בה מעט, זעירין איננו דזכאין לסלקא בגווה ולמשרי בה כד"א (תהלים כד) מי יעלה בהר יי' ומי יקום במקום קדשו וגו', ועל דא ואנשים בה מעט.

ובא אליה מלך גדול, דא קב"ה דאתי לאזדוגא בה ולמשרי בה. וסבב אותה, כד"א (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה.

ובנה עליה מצודים גדולים, דבנה שורוי יאין ושפירין מכל אבנין יקירין וכל יקרא דמלכא עייל
בגווה, בגיני כך היא בלחודהא כלילא מכל עטרי מלכא וכל עטרי מלכא בה מתעטרין, בגין כך ואנשים
בה מעט.

ומצא בה איש מסכן וחכם, זה (תהלים כד) נקי כפים ובר לבב. מסכן, כד"א (שמות א) ערי
מסכנות, מתעטר בעטרין תקיפין בעטרי אורייתא בעטרי פקודי מלכא.
וחכם, דזכי בה בהאי חכמה יתיר מכלא לעיינא בפולחנא דמאריה בגין למזכי בה ולאעלא בה
הה"ד ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט, כד"א (שמואל א כ) אמלטה נא ואראה את אחי, (בראשית יט)
אמלטה נא שמה, אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו.

ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. ואדם לא זכר, למעבד פקודי אורייתא לאשתדלא
באורייתא כההוא גבר מסכנא דאתחכם בכלא [סט ע"א] בגין למזכי בה.
(קהלת ט) ואמרתי אני טובה חכמה מכלי קרב, דהא בההוא עלמא לא יהבין רשותא למיעל בר
הני זכאי קשוט הני דאשתדלי בה באורייתא יממא וליליא ומתעטרי בפקודי בהאי עלמא למיעל בהו
לעלמא דאתי.

וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים, דהא בני נשא לא מסתכלין ביה ולא בעאן לאתחברא
ביה ולא ציתי למלוי, דתאנא כל מאן דאצית למלוי דזכאה בהאי עלמא כאילו קביל מטורא דסיני,
ואפילו מכל בר נש נמי בעי למשמע מלה דאורייתא. ומאן דארכין אודניה לקבליה יהיב יקרא למלכא
קדישא יהיב יקרא לאורייתא, עליה כתיב (דברים כז) היום הזה נהיית לעם ליי' אלהיך.

תאנא יומא חד הוו אזלי חברייא עמיה דר' שמעון. אמר ר' שמעון חמינא אלן עמין כלהו עלאי
וישראל תתאה מכלהו מ"ט, בגין דמלכא אשדי למטרוניתא מניה ואעיל אמהו באתרה הה"ד (משלי ל)
תחת שלש רגזה ארץ ותחת ארבע לא תוכל שאת, תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם, תחת שנואה
כי תבעל ושפחה כי תירש גבירתה. מאן שפחה, היא כתוא נוכראה דקטל קב"ה בוכרא דלהון במצרים
דכתיב (שמות יא) בכור השפחה אשר אחר הריחים, אחר הריחים הות יתבא בקדמיתא והשתא האי
שפחה תירש גבירתה.

בכה ר' שמעון ואמר מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא, מלכא דאתדבק באמהו דילה
דמטרוניתא אן הוא יקרא דילה. רזא דמלה זמינא קלא לבשרא למטרוניתא ולימא (זכריה ט) גילי מאד

בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, כלומר צדיק הוא נושע בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלא דיליה באתר נוכראה ויניק לה. ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור, עני דלא כקדמיתא. ורוכב על חמור, כמא דאוקימנא אינון כתרין תתאין דשאר עממין דקטל בוכרא דלהון קב"ה במצרים ה"ד (שמות יא) וכל בכור בהמה. והא אוקימנא מלי כביכול צדיק ונושע הוא, ודאי יתיר מכלא בגין דעד השתא שארי צדיק בלא צדק והשתא דיזדווגון כחדא צדיק ונושע הוא דהא לא יתיב בסטרא אחרא.

תאנא כתיב (ישעיה נז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב. האי קרא קשיא הצדיק אבד, הצדיק נאבד איבעי ליה, מהו אבד. אלא אבד ממש, ומאי אבד, אבד למטרוניתא ואדבק באתר אחרא דאקרי שפחה.

אמר רבי יצחק לר' שמעון אי ניחא קמיה דמארי הא תנינן דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, מאן דאמר דעל שבעה קיימי קיימא ארעא ומאן דאמר דעל האי קיימא, היך מתישרן מלי. א"ל כלא חד מלה הוא דהא שבעה אינון ובהו אית חד קיימא דאקרי צדיק וקיימי עליה ועלמא בדא מתקיימא, וכד אתקיימא עלמא עליה כאילו אתקיים על כולהו שבעה, ועל דא כתיב וצדיק יסוד עולם והא אוקימנא מלי בכמה אתר.

ותאנא האי שפחה זמינא לשלטאה בארעא קדישא דלתתא כמא דמטרוניתא הות שלטאה בקדמיתא דכתיב (ישעיה א) צדק יליון בה ועתה מרצחים, והשתא שפחה תירש גבירתה בכלא. וזמין קב"ה לאתבא למטרוניתא כקדמיתא וכדין ממאן הוא חדוותא, הוי אימא חדוותא דמלכא וחדוותא דמטרוניתא. חדוותא דמלכא בגין דיתב לה ויתפרש משפחה כדקאמינא, וחדוותא דמטרוניתא בגין דתיתוב לאזדווגא במלכא ה"ד גילי מאד בת ציון.

ת"ח כתיב והיתה לכם לחקת עולם. והיתה לכם, מאן הא דאמרן לחקת עולם. בכל אתר דאתת חקת עולם אקרי גזירת מלכא דעייל כל נימוסוהי באתר דא ואסתים לון כמאן דאסתים כלא באסקופא חדא. חקת עולם, בהאי [סט ע"ב] רשים וחקיק כל גניזין דיליה וכל טמירין דיליה. בחדש השביעי בעשור לחדש, דייקא כמא דאוקימנא.

תענו את נפשותיכם, ודאי הכי הוא והא אתמר, נפשותיכם ודאי דהא בנפשא תלייא מלתא, ובגין כך אכילה ושתייה בתשיעאה יתיר מיומא אחרא. ואע"ג דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא וכלא שפיר והאי והאי מלה חדא הוא וכל חד באתריה והכי הוא.

ותאנא בהאי יומא כל חידו וכל נהירו וכל וותרנותא דעלמין כלהו תליין מאימא עלאה דכל מבויעין נגדין ונפקין מנה וכדין נהירין כל אינון בוסינין ונהירין בנהירו דחזוותא עד דמתבסס כלא וכדין כל דינין אשתכחו בנהירו ודינא לא אתעביד ועל דא תענו את נפשותיכם.

אמר רבי אבא הא אוקים לה מר מגופא דמתניתין לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקב"ה ואמרן (שמואל ב כ) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי והא אתמר. קרא אחרא אשכתנן בהאי דכתיב (מלכים א יב) ראה ביתך דוד.

א"ל הכי הוא ודאי בית דוד אקרי כמא דכתיב (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'. בית יעקב, כד"א (שם ט) ובית תפארתי אפאר. באור יי'. מאין באור יי', דכתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקים דביה שריין.

תאנא כתיב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא וגו' ועניתם את נפשותיכם, וכתיב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש וגו'. אך דכתיב מאי קבעי הכא.

אמר ליה למיעוטא קא אתי, כיון דאמר ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, אמר לבתך אך בעשור, אך עשור דבעשור תלייא מלתא.

אמר ליה אי הכי (שמות יב) אך ביום הראשון תשביתו שאור, ותנינן אך חלק דחציו אסור באכילת חמץ וחציו מותר, אוף הכא אך בעשור, אימא דחציו אסור בעשיית מלאכה וחציו מותר.

א"ל אוף הכא בועניתם את נפשותיכם תליא דהא ענוי לא אשתכח אלא מפלג יומא ולהלאה ושפיר הוא אך חלק בועניתם את נפשותיכם.

א"ר אלעזר כתיב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. יכפר עליכם, אכפר עליכם איבעי ליה, אלא יכפר עליכם לאכללא יובלא דנגיד ממבועי לאשקאה בהאי יומא לכל עיבר לארואה כלא ולאשקאה כלא ודא עליכם, כלומר בגיניכון לדכאה לכוון בהאי יומא דכתיב לפני יי' תטהרו ולא ישלוט עלייכו דינא.

ר' יהודה אמר זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לדכאה להו דלא ישתכח בהו חובין בגין דיהון בני היכליה וידורון בהיכליה. ולזמנא דאתי (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

רבי יהודה פתח (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. תנינן בשעתא דברא קב"ה עלמא בעא למברי ב"נ, אמליך באורייתא. אמרה קמיה תבעי למברי האי ב"נ, זמין הוא למחטי קמך, זמין הוא לארגזא קמך. אי את תעביד ליה כעובדוי הא עלמא לא יכיל למיקם קמך, כ"ש ההוא ב"נ. א"ל וכי למגנא אתקרינא (שמות לד) אל רחום וחנון ארך אפים. ועד לא ברא קב"ה עלמא ברא לתשובה. אמר לה לתשובה אנא בעי למברי ב"נ בעלמא על מנת דכד יתובון בך מחוביהון דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו. וכל שעתא ושעתא זמינא תשובה לגבי בני נשא וכד בני נשא תייבין מחוביהו האי תשובה תבת לגבי קב"ה וכפר על כלא ודינין אתכפיין ואתבסטן כלהו וב"נ אדכי מחוביה. אימתי אדכי ב"נ מחוביה, בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי.

ר' יצחק אמר דתב קמי מלכא עלאה וצלי [ע ע"א] צלותא מעומקתא דלבא הה"ד ממעמקים. ר' אבא אמר ממעמקים, אתר גניז הוא לעילא והוא עמיקא דבירא ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר וההוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה, ומאן דבעי לאתדכאה מחובוי בהאי אצטריך למקרי לקב"ה הה"ד ממעמקים קראתיך יי'.

תאנא בשעתא דב"נ הוה חב קריב קרבניה על גבי מדבחא וכהנא מכפר עליה ובעי בעותיה עליה דב"נ ומתערין רחמי ודינין מתבסטן ותשובה אריק ברכאן במבועין דנפקין ומתברכאן כלהו בוסינין כחדא וב"נ אדכי מחוביה.

ת"ח קב"ה אפיק עשר כתרין עטרין לעילא קדישין דמתעטרא בהו ומתלבשא בהו והוא אינון ואינון הוא כשלהובא אחידא בגומרא ולית תמן פרודא. לקביל דנא אית עשר כתרין דלא קדישין לתתא ואינון אחידן בזוהמא דטופרא דחד עטרא קדישא דאקרי חכמה ועל דא אקרון חכמות. ותאנא עשרה זייני חכמות אלן נחתו לעלמא וכלהו אשתאבן במצרים בר מחד דאתפשט בעלמא וכלהו זייני חרשי אינון ומנייהו ידעי מצראי חרשין על כל בני עלמא. וכד מצראי בעו למעבד כנופייא בחרשייהו לעובדיהון הוו נפקי לחקלא לטורי במיא ודבחין דיבחינ ועבדין גומין בארעא וסחרין ההוא

דמא סוחרניה דהוא גומא ושאר דמא מתכנשי בההוא גומא ובשרא שוין עליה וקריבין קרבניהון לאינון זינין בישין ומתקרבין כחדא ומתפייטי בהדייהו בההוא טורא. וישראל דהוו בשעבודיהון הוו מקרבי להו ואולפו מנייהו והוו טעאן בתרייהו והיינו דכתיב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, וכתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם.

תאנא בשעתא דהוו מקרבין להו על גבי חקלא והוו מזמני להו ומקרבי דמא וקורבנייהו הוו מתכנפי כלהו זינין בישין וחמאן להו כגוונא דשעירים כלהו מליין שערא ומודעין להו מה דאינון בעאן. ת"ח יצחק מה כתיב ביה, (בראשית כז) ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושהו. אמר הדא לא אתעדי אלא מטלא דשמיא דנגיד על ארעא.

אמר רבי יוסי ומשמני הארץ, בכלא ברכיה. מ"ט בגין דחמא ליה בשערא, אמר למעבר דא משמני הארץ אצטריך ולא זוהמא דארעא, דהאי זוהמא הוא בארעא וכד טלא דשמיא ומגדא דארעא מתחבראן אתעבר האי זוהמא.

אמר ר' חייא בתרייתא דאינון כתרין תתאין דלא קדישין האי הוא דכתביב (דברים יח) ודורש אל המתים ודא הוא עשיראה דכלא, דתניא א"ר יצחק אמר ר' יהודה נפשתיא דרשיעייא אלין אינון מזיקין דעלמא.

א"ר יוסי אי הכי טב להו לחייביא דאתעבדין מזיקין בעלמא. אן הוא עונשא דגיהנס, אן הוא בישא דזמינא להו בההוא עלמא.

אמר ר' חייא הכי תנינן והא אוקימנא מלי נפשתיא דרשיעייא בשעתא דנפקין מעלמא כמה גרדיני מזדמנין לקבלא להו לאעלא להו לגיהנס ועאלין להו בתלת דינין בכל יומא בגיהנס. לבתר מזדווגי להו ואזלין ושאטין בעלמא ואטען להו לרשיעייא לאינון דקא איסתים תשובה מקמייהו, לבתר תאבין להו לגיהנס ואשתאבין תמן וכך בכל יומא. לבתר דאזלין בהו ושאטין בהו בעלמא מהדרין לקברייהו וחמן תולעתא דגופא מנקרי בשרא ומתאבלין עליה.

ואינון חרשין הוו אזלין לבי קברי ותרשין בחרשייהו ועבדין חד צלמא דבר נש ודבחין קמיה חד צפירא. לבתר עאלין לההוא [ע ע"ב] צפירא בההוא קברא וההוא צלמא מתברין ליה לארבע סטרוהי ועאלין ליה לארבע זוויתא דקברא. כדין מחרשי בחרשייהו ומתכנפי כנופיא דאינון זינין בישין ומייתין ההוא נפשא ועאל בקברא ואשתעי בהדייהו.

אמר ר' יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא הדין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין. גופא דילהון

קדישא, נפש דילהון קדישא, רוחא דילהון קדישא, נשמתא דילהון קדש קדשים, תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא. דתניא א"ר יהודה כתיב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, דא נשמתא עלאה דאדם קדמאה עלאה.

ת"ח תלת דרגין אינון ומתחברן כחד, נפש רוח נשמה ועילא מנייהו נשמה, דא"ר יוסי בכלהו בני נשא אית נפש, ואית נפש עלאה מנפש. זכה בר נש בהאי נפש מריקין ביה עטרא חדא דאקרי רוח דכתיב (ישעיה לב) עד יערה עלינו רוח ממרום, כדין אתער בר נש באתערותא אחרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא. זכה בר נש בהוא רוחא מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה דכליל כלא ואקרי נשמה דאקרי נשמת אלוה.

ותאנא ברזא דרזין בספרא דשלמה מלכא האי קרא דכתיב (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו. כיון דכתיב ושבח אני את המתים אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון. ותמן כתיב תלת מדורין עבד קב"ה לצדיקייא. חד דזכו אינון צדיקייא דלא אשתצו מהאי עלמא, וכד אצטריך עלמא ואינון חייא יתבין בצערא אינון מצלי צלותא עלייהו ואזלין נמודיעין מלה לאינון דמיכין דחברון ומתערין ועאלין לגן עדן דארעא דתמן רוחיהון דצדיקייא מתלבשן בעטרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזרה וקב"ה עביד רעותהון וחס על עלמא. ואינון נפש דצדיקייא משתכחין בהאי עלמא לאגנא על חייא והאי אקרי נפש ודא לא אשתצי מהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא, והאי הוא דמיתי ידעי בצערא דעלמא, ועונשא דחייביא בהאי הוא דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

מדורא תניינא הוא ג"ע די בארעא דקבע ביה קב"ה מדורין עלאין יקירין כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דעלמא עלאה והיכלין בתרי גוונים דלית להון חושבנא ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא, ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא ומדורא דהוא רוח ביה שארי, וכל רוח ורוח מתלבשא בלבושא יקירא כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דהוא עלמא עלאה.

מדורא תליתאה ההוא מדורא עלאה קדישא דאקרי צרורא דחיי דתמן מתעדנא ההוא דרגא עלאה קדישא דאקרי נשמה, והאי אדבק לאתענגא בעדונא עלאה עליה כתיב (ישעיה נח) אז תתענג על יב' וגו'.

ותאנא בשעתא דאצטריך עלמא ואינון צדיקי זכאין ההוא נפש דמשכתחא בעלמא לאגנא על
עלמא נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח, ורוח סליק ואתעטר נמודעא לנשמה ונשמה לקב"ה
וכדין חס קב"ה על עלמא. כדין נחתא מעילא לתתא, נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא. ובכל שבתא
ושבתא וריש ירחא כלהו מתחברן ומתעטרן כחד עד דאזדווגו למיתי לסגדא למלכא עלאה, ולבתר תבין
לאתרייהו הה"ד (שם סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר
י'.

ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי וחייא מודעי להו לנפשייהו דצדיקייא ובכאן על קברייהו דאינון
דאתחזו לאודעא להו מאי טעמא, דשוין רעותא דילהון לאדבקא נפשא בנפשא, [עא ע"א] כדין
אתערין נפשייהו דצדיקייא ומתכנפין ואזלין לדמיכי חברון נמודעי להו צערא דעלמא וכלהו עאלין
בההוא פתחא דג"ע נמודיעין לרוח, ואינון רוחין דמתעטרן בג"ע מלאכי עלאי אזלי בינייהו וכלהו
מודיעין לנשמה, ונשמה מודעא לקב"ה וכולהו בעאן רחמי על חיינ וחס קב"ה על עלמא בגיניהון, ועל
דא אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו.

אמר ר' חייא תוהנא אי אית מאן דיכול לאודעא להו למתיא בר אנן.
א"ר אבא צערא מודע להו אורייתא קא מודעא להו דהא בשעתא דלית מאן זידע בהאי אפקי
אורייתא סמוך לקברי ואינון מתערי על אורייתא על מה דאיגלייא לההוא אתר, כדין אודע לון.
א"ר יוסי ואינון ידעי דהא עלמא בצערא נחיי לא אתחזון ולא ידעי לאודעא להו. ביה שעתא
כלהו צוחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר. אי בני נשא תבין ובכאן בלבא שלים כלהו
מתכנפי ובעאן רחמי נמודעי לדמיכי חברון, ואי אינון לא תבין בלבא שלים למבכי על צערא דעלמא ווי
להו דכלהו מתכנפי. מאן גרם לאורייתא קדישא לאתגלייא על ידייהו בלא תשובה. וכלהו אתיין
לאדכרא חובייהו. בגיני כך לא יהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו.
רבי חייא אמר בלא תלת תעניתא.
ר' יוסי אמר אפילו חד בההוא יומא ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי, כדין כלהו מזדוגי למבעי
רחמין על עלמא.

תאנא יומא חד הוו אזלי ר' חזקיה ור' ייסא באורחא, ערעו בגוש חלב והוה חריב, יתבו סמוך
לבי קברי ור' ייסא הוה בידיה חד קטרא דס"ת דאתקרע. עד דיתבו אתרגיש חד קברא קמייהו וצוח ואמר

ווי ווי דהא עלמא בצערא שכיח הא אורייתא הכא דאתגלייא, או חייא אתו לחייכא עלן ולכספא בכסופא לן באורייתיהו.

אזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא. אמר ר' חזקיה מאן אנת.

אמר מיתא אנא והא אתערנא לגבי ס"ת דזמנא חד הוה עלמא בצערא ואתו חייא הכא לאתערא לן בספר תורה ואנא וחברי אקדימנא לגבי דמיכי חברון, וכד אתחברו בג"ע ברוחיהון דצדיקייא אשתכח קמייהו דההוא ס"ת דאייתו לקמן אינון חייא הוה פסול ומשקר בשמא דמלכא דאשתכח וא"ו יתיר בהאי קרא דכתיב (דברים יד) ושסעת שסע שתי פרסות, ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלכא דלא יתובן לגביהון ודחו לי ולחברי בההיא שעתא מבי מתיבתא, עד דחד סבא דהוה בינייהו אזל ואייתי ספרא דרב המנוא סבא וכדין אתער רבי אלעזר בר' שמעון דהוה קביר עמנא ואזל ובעא בג"ע עלייהו ואתסי עלמא, כדין שארו לן.

ומן ההוא יומא דסליקו ליה לר' אלעזר מקברא דא ואתייהיב לגבי אבוה לית מאן זידע למיקם קמייהו דדמיכי חברון דמסתפינא מן ההוא יומא. והשתא אתיתון לגבן וס"ת גביכון, אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח ועל דא אזדעזענא דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זכאי קשוט דמיכי חברון. אשתמיט רבי ייסא בההוא קטרא דספר תורה.

א"ר חזקיה חס ושלום דהא לית עלמא בצערא ואנן לא אתינא להא.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא ואזלו. אמרו ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא, עלמא לא מתקיימא אלא בגיניהון דמיתי.

אמר רבי ייסא בשעתא דאצטריך עלמא אמאי אזלינן לגביהון דמיתי והלא כתיב [עא ע"ב] (דברים יח) ודורש אל המתים ואסיר.

אמר ליה עד כען לא חמיתא גדפי דצפרא דעדן. ודורש אל המתים דייקא, דאינון חייבי עלמא דאינון משאר עמין דאינון תדיר מתים, אבל ישראל דאינון צדיקי קשוט שלמה קרא עלייהו (קהלת ד) המתים שכבר מתו, בזמנא אחרא ולא השתא, שכבר מתו, והשתא אינון חייין. ועוד דשאר עמין כד אתיין למתיהון אתיין בחרשין לאתערא עלייהו זינין בישין, וכד ישראל אתיין, אתיין בכמה תשובה לקמי קב"ה, בתבירא דלבא בתעניתא לקבליה, וכלא בגין דנשמתהון קדישין יבעון לקמי קב"ה עלייהו רחמי.

ועל דא תנינן צדיקא אע"ג דאתפטר מהאי עלמא לא אסתלק ולא אתאביד מכלהו עלמין דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מחייוי. בחייוי אשתכח בהאי עלמא בלחודוי, לבתר אשתכח בתלת עלמין וזמין לגבייהו דכתיב (שיר א) על כן עלמות אהבוך, אל תקרי עלמות אלא עולמות, זכאה חולקהו.

תאנא כתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך. והיתה נפש אדוני, נשמת אדוני איבעי ליה. אלא כמא דאמרן דזכאה חולקהו דצדיקייא דכלא אתקשר דא בדא, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקב"ה, אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים.

אמר רבי אלעזר הא דאמריתו גלותא דס"ת אפילו מבי כנשתא לבי כנשתא אחריתי וכ"ש לבי רחוב, אמאי לבי רחוב אחרא.

אמר רבי יהודה כמא דאמרן בגין דיתערון עלה ויבעו רחמי על עלמא.

אמר ר' אבא שכינתא כד אתגלייא הכי נמי מהכא להכא עד דאמרה (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים. אוף הכא מבי כנשתא לבי כנשתא, לבתר לבי רחוב, לבתר במדבר מלון אורחים.

א"ר יהודה בני בבל מסתפו ולא קא עבדי נאפילן מבי כנשתא לבי כנשתא כ"ש האי. תניא אמר ר' שמעון ביומאי לא איצטרכון בני עלמא להאי.

א"ר יוסי צדיקייא מגינין על עלמא בחייהו ובמיתתהו, ובמיתתהו יתיך מחייהו הה"ד (ישעיה לז) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, ובחיין לא כתיב.

א"ר יהודה מאי שנא הכא למעני ולמען דוד עבדי, דשקיל האי לגבי האי. בגין דדוד זכה לאתקשרא ברתיכא קדישא באבהתא ובגין כך כלא חד. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו. רבי יצחק פתח (תהלים קב) לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם בהקבץ עמים יחדו וממלכות לעבוד את יי'. תמן תנינן שמא קדישא סתים וגליא, ואורייתא דהיא שמא קדישא עלאה סתים וגליא וכל קרא דבאורייתא וכל פרשתא דבה סתים וגליא, דתניא אמר רבי יהודה מחציפותא חד צדקת נפקו כמה טבין לעלמא. ומאן היא, תמר דכתיב (בראשית לח) ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה וגו'.

אמר רבי אבא פרשתא דא מוכח דאורייתא סתים וגליא והא אסתכלנא באורייתא כולה ולא אשכחנא אתר דאקרי פתח עינים אלא כלא סתים ורזא דרזין הוא. ותאנא מאי חמאת צדקת זו לעובדא

דא, אלא ידעא בביתא דחמונה ארחוי דקב"ה היך מדבר האי עלמא עם בני נשא, ובגין דהיא ידעת קב"ה
 אוקים מלה על ידהא. ואזלא הא כמא דתנינן אזדמנא הות בת שבע מששת ימי בראשית למהוי אימא
 דשלמה מלכא, אוף הכא אזדמנא הות תמר לדא מיומא דאתברי עלמא.
 ותשב בפתח עינים. מאן פתח עינים, כד"א (שם יח) והוא יושב פתח האהל, (שמות יב) ופסח יי'
 על הפתח, וכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק.
 עינים, דכל עיינין דעלמא [עב ע"א] להאי פתחא מצפאן.
 אשר על דרך תמנתה, מאי תמנתה, כד"א (במדבר יב) ותמונת יי' יביט.
 והכי אוקימנא תמר אוקימת מלה לתתא ופרחה פרחין ואניצת ענפין ברזא דמהימנותא. (הושע
 יב) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן.
 ויראה יהודה ויחשבה לזונה, כד"א (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה, ואוקימנא
כד"א (שם) אכלה ומחתה פיה. אוקידת עלמא בשלהובוי ואמרה לא פעלתי און. מ"ט, בגין כי כסתה
 פניה ולית מאן דידע אורחהא לאשתזבא מנה.
 ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש לאתחברא חיוור בסומק.
 ויאמר הבה נא אבא אליך, והא אוקימנא הבה בכל אתר.
 כי לא ידע כי כלתו היא, כי כלתו דעלמא ומתרגמינן ארי שצייטא היא. מאי טעמא לא ידע,
 בגין דהא מנהרן אפהא לקבלא מניה ואזדמנת לאתבסמא ולרחמא עלמא.
 כי כלתו היא, ד"א כלה ממש דכתיב (שיר ד) אתי מלבנון כלה.
 ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי, השתא כלה בעיא תכשיטיה.
 ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה. בעא
 מלכא לאתנסבא במטרוניתא עלאה ולאעלה להיכליה. אמרה מה יהיב לי מלכא בהיכליה. אמר מלכא
 מכאן ולהלא אשדר ואתריך לברא דאמהו מהיכלי.
 כך נמי הכא אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, והא אוקימנא בלא תבשל גדי בחלב אמו, וכל אינון
 בסטרא דבכור בהמה קא אתו. ועל דא לא כתיב אנכי אתן לך גדי אלא אנכי אשלח, אתריך ואשדר ליה
 דלא אשתכח בהיכלי.
 ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך, אלין אינון סימנין דמטרוניתא דאתברכא מן מלכא בזווגהא.

ויאמר מה הערבון אשר אתן לך, ותאמר חותמך ופתילך ומטך אשר בידך, אליו אינון קשורי

עלאי תכשיטהא דכלה לאַתברכא מתלתא אלין, דהא כלא הכי אשתכח בתלתא אליו וכלא מהני מתברכא נצח הוד יסוד. מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו.

ויהי כמשלש חדשים, מאן משלש חדשים, בתר זתלתן ירחיא והא תלת ירחין אוקימנא והכא כמשלש חדשים דשאר ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא והיא ינקא מסטרא אחרא. כדין ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים, הא כלה בסטרא אחרא אשתכחת. מה כתיב, הוציאוהו ותשרף, כמא דכתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ותשרף, בשלהובי טיהרא בגלותא.

מה כתיב, היא מוצאת, לאתמשכא בגלותא. והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, ממנו לא כתיב אלא לאיש אשר אלה לו, דיליה סימנין אליו משתכחי, אנכי הרה וגו'. ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, צדקה ודאי ושמא גרים. מאן גרים לה שמא דא, הדר ואמר ממני, דכתיב (תהלים יא) צדיק יי' צדקות אהב. צדקה, צדקה ה', ממני נטלא שמא דא, ממני ירתא דא, ממני אשתכחת.

א"ר יוסי מ"ט חמיה כתיב באתר חד, יהודה באתר אחרא.

א"ל כלא אתקשר דא בדא, חמיה באתר עלאה תלי.

א"ר אלעזר פרשתא דא אוקים חכמה עלאה בכמה גווינין. כד אסתכלון מלי מניה אשתמע רזין דאורחוי דקב"ה ודינוי בכל אתר. והיא ידעת ואקדימת גרמה למלה דא לאשלמא אורחוי דקב"ה בגין זנפקו מנה מלכין שליטין וזמינין לשלטאה על עלמא, ורות כהאי גוונא עבדת.

א"ר אבא פרשתא דא ברזי דחכמתא דאורייתא אתקשרת וכלא סתים וגליא, ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכח ולית מלה באורייתא זלית בה שמא קדישא עלאה דסתים וגליא. [עב ע"ב] בגיני כך סתימא דאורייתא קדישי עליונין ירתין לה ואתגלייא לשאך בני עלמא. כגוונא דא כתיב (תהלים קב) לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם, דהא בציון במקדש שרי לאדכרא שמא קדישא כדקא חזי ולבר בכנויו, ועל דא כלא סתים וגליא.

תאנא כל מאן דגרע אות אחת מאורייתא או יוסיף כמאן דמשקר בשמא קדישא עלאה.

א"ר יצחק עובדא דמצרים פלחין לשפחה כמא דאוקימנא, עובדא דכנען פלחין לההוא דאקרי (שמות יב) שבי אשר בבית הבור, ועל דא כתיב (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. בגין כך כלהו מכדבין במלין קדישין ועבדין עריין בכלא, בגיני כך כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. רבי יהודה אומר דעבדין זינין בישין לשלטאה בעלמא כדכתיב (דברים כא) ולא תטמא את אדמתך, וכתיב ותטמא הארץ.

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וגו'. ר' חייא פתח (איוב לח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. תאנא זמין קב"ה לדכאה ארעיה מכל מסאבותא דשאר עמין סאיבו לה כהאי מאן דאחיד טליתו ואנער טנופא מניה וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא למשדי לון לבר ולדכאה ארעא קדישא אחרא כביכול דהוה מתזנת לשאר רבבי עמין ולקבלא מסאבותא דילהון ולדברא לון, זמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר.

ר' שמעון הוה מדכי שוקי טבריה וכל דהוה תמן מית הוה סליק ליה ומדכי ארעא. תאנא כתיב (ירמיה ב) ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. א"ר יהודה זכאה חולקיה מאן דזכי בחיין למשרי מדוריה בארעא קדישא דכל מאן דזכי לאנגדא מטלא דשמייא דלעילא דנחית על ארעא וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייוי בהאי ארעא קדישא זכי לאתקשרא לבתר בארעא עלאה קדישא. וכל מאן דלא זכי בחייוי ומייתין ליה לאתקברא תמן עליה כתיב (שם) ונחלתי שמתם לתועבה. רוחיה נפק ברשותא אחרא נוכראה וגופיה אתי תחות רשותא דארעא קדישא, כביכול עביד קדש חול וחול קדש. וכל מאן דזכי למיפק נשמתיה בארעא קדישא זכי לאתקשרא תחות גדפי שכינתא דכתיב (דברים לב) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד אלא אי זכי בחייוי זכי לאתמשך עליה רוחא דקודשא תדיר, וכל מאן דיתיב ברשותא אחרא אתמשך עליה רוחא אחרא נוכראה. תאנא כד סליק רב המנונא סבא להתם הוו עמיה תריסר בני מתיבתא דיליה. אמר לון אי אנא אזיל לארחא דא לאו על ידי קא עבידנא אלא לאתבא פקדונא למאריה, דתנינן כל אינון דלא זכו להאי בחייוי, אתיבין פקדונא דמאריהון לאחרא.

אמר ר' יצחק בגיני כך כל מאן דאעבד מאינון זינין בישין או רשותא אחרא בארעא, ארעא אסתאבת. ווי ליה לההוא גבר, ווי לנפשיה דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתר. עליה כתיב

(תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ, בעוה"ז ובעוה"ב. ורשעים עוד אינם, לתחיית המתים. כדין ברכי נפשי את יי' הללויה.

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו'. רבי אבא אמר זכאה חולקיהו דישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין ובגין רחימותא דיליה עלייהו יהיב להו נימוסין דקשוט, נטע בהו אילנא דחיי, שאר שכינתא ביניהו. מאי טעמא, בגין דישראל רשימין ברשימא קדישא ואשתמודעו דאינהו דיליה ואשתמודעו מבני היכליה.

ובגיני כך כל אינון דלא רשימין ברשימא קדישא [עג ע"א] בבשריהו לאו אינון דיליה, כלהו מסטרא דמסאבותא אתיין ואסיר לאתחברא בהו ולאשתעי בהדייהו במלוי דקב"ה ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא בגין דאורייתא כלא שמא דקב"ה וכל את דאורייתא אתקשרא בשמא קדישא וכל מאן דלא אתרשים בשמא קדישא בבשריה אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא כ"ש לאשתדלא ביה. ר' שמעון פתח (שמות יב) זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל ערל לא יאכל בו, תושב ושכיר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אותו אז יאכל בו. ומה פסחא דאיהי בשרא למיכלא, על דאתרמיז במלה קדישא אסיר לכל הני למיכל ביה ולמיהב להו למיכל עד דאתגזרו, אורייתא דהיא קדש קודשין דקודשא שמא עלאה דקב"ה עאכ"ו.

ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי, א"ל הא תנינן אסור ללמד תורה לגוי ושפיר אתערו חברייא דבבל דכתיב (תהלים קמז) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי. כיון דאמר מגיד דבריו ליעקב אמאי חקיו ומשפטיו לישראל.

א"ל אלעזר ת"ח זכאין אינון ישראל דחולקא עלאה קדישא נטע בהו קב"ה דכתיב (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם, לכם ולא לשאר עמים. ובגין דאיהי גניזא יקרא עלאה שמיה ממש אורייתא כלא סתים וגליא ברזא דשמיה, ועל דא ישראל בתרי דרגין אינון סתים וגליא דתנינן תלת דרגין אינון ומתקשרן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל, וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא. קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא, אורייתא הכי נמי סתים וגליא, ישראל הכי נמי דרגא על דרגא הה"ד מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, תרי דרגין אינון יעקב וישראל, חד גליא וחד סתים.

מאי קא מיירי, אלא כל מאן דאתגזר ואתרשים ברשימא קדישא יהבין ליה באינון מלין דאתגליין באורייתא כלומר מודיעין ליה ברישי אתוון ברישי פרקין, יהבין עליה חומרא דפקודי אורייתא ולא יתיר, עד דיסתלק בדרגא אחרא הה"ד מגיד דבריו ליעקב, ליעקב שפיר, אבל חקיו ומשפטיו לישראל דאיהו בדרגא עלאה יתיר וכתוב (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'. חקיו ומשפטיו לישראל, אלין רזי אורייתא ונמוסי אורייתא וסתרי אורייתא דלא אצטריכן לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי. ומה לישראל האי לשאר עמין עאכ"ו, וכל מאן דלא אתגזר ויהבין ליה אפילו את חד זעירא דאורייתא כאילו חריב עלמא ומשקר בשמא דקב"ה דכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

ת"ח כתיב (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, לפני בני ישראל שם אבל לשאר עמין לא שם. בגין כך דבר אל בני ישראל, (ויקרא כ) ואל בני ישראל תאמר, וכן כלהו. ינוחון אבהו דעלמא הלל ושמאי דהכי אמרו לאונקלוס ולא אודעו ליה מלה דאורייתא עד דאתגזר.

ת"ח מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקי אלף בית, דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסולכתנו ולא לסלקא ליה ברעותא כ"ש למללא בפומיהון ואפי' מלאכי עלאי ועלאי דעלאי לא יכלין לאדבקא בגין דאינון סתימן דשמא קדישא. ואלף וארבע מאה וחמש רבון דעלמין כלהו תליין בקוצא דאלף. שבעין ותריין שמהו קדישין גליפין באתווי רשימן דקיימי בהו עלאי ותתאי שמיא וארעא וכורסי יקרא דמלכא תליין מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף קיומא דעלמין כלהו, וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמה ושבילין סתימין ונהרין עמיקין ועשר אמירן כלהו נפקין מההוא קוצא תתאה דתחות אלף. מכאן ולהלא שארי לאתפשטא אלף בבית ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף.

בגיני נעג ע"ב כך תנינן קיומא דכלא ומהימנותא דכלא לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא כדקא חזי, ומאן דאתגזר אתקשר בההוא קשרא דמהימנותא, מאן דלא אתגזר ולא אתקשר ביה כתיב (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש, (שמות יב) וכל ערל לא יאכל בו, דהא אתער רוח מסאבא דמסטריה ואתי לאתערבא בקודשא. בריך רחמנא דפריש לישראל בנוי רשימין ברשימא קדישא מנייהו ומזוהמא דלהון. עלייהו כתיב (ירמיה ב) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת, בגיני כך (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, ולא לאחרא, תורת אמת לזרע אמת.

אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

ר' חזקיה אמר כתיב (שמואל א יב) כי לא יטוש יי' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל יי' לעשות אתכם לו לעם. כי לא יטוש יי' את עמו, מ"ט, בגין דכלא אתקשר דא בדא. ובמה אתקשרו ישראל בקב"ה, בההוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון, ובגיני כך לא יטוש יי' את עמו. ולמה, בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו.

תאנא אורייתא אקרי ברית, האי רשימא קדישא אקרי ברית, קב"ה אקרי ברית, ועל דא כלא אתקשר דא בדא ולא אתפרש דא מן דא.

א"ל ר' ייסא אורייתא וישראל שפיר, אבל קב"ה מנא לן דאקרי ברית.

א"ל דכתיב (תהלים קו) ויזכור להם בריתו, (שמות ב) ויזכור אלהים את בריתו, הא אתיידע והא אתמר.

(ויקרא יח) את חקותי תשמרו. חקותי, אלין אינון נמוסי מלכא. משפטי, אלין אינון גזרי אורייתא.

ר' יהודה אמר כל אינון נמוסין מאתר דאקרי צדק אקרון חקותי ואינון גזרת מלכא, וכל אתר דאקרי משפט אקרון דיני דמלכא קדישא באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא. ועל דא כתיב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, ואינון דינא ורחמי, ובגיני כך חק ומשפט, ועל דא כתיב (שם קמז) חקיו ומשפטיו לישראל, לישראל ולא לשאר עמין.

בתריה מה כתיב, לא עשה כן לכל גוי. ותנינן אע"ג דאתגזר ולא עבד פקודי אורייתא הרי הוא כגוי לכלא ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא. ועל דא תנינן (שמות כ) מזבח אבנים, מזבח אבנים ממש דהא קשיו דלביה באתריה קיימא וזוהמא לא אתפסק מניה, בגיני כך לא סליק בידיה ההוא גזירו ולא מהניא ליה. על דא כתיב (שם) כי חרבך הנפת עליה ותחלליה. בגיני כך לא עשה כן לכל גוי סתם, ומשפטים בל ידעום, לעלם ולעלמי עלמין. מלה אחרא לא יהבי להו כ"ש רזי אורייתא ונמוסין דאורייתא, וכתיב (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

פרשת עריות

מתניתין. מתני בנמוסי טהירין ארבע מפתחן שנינן לארבע סטרי עלמא בזוייתהון אשתכחו, חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד אתגלפן בחד גוונא. בההוא גוונא תכלא וארגוונא צבע זהורי חוורא וסומקא, דא עייל בגוונא דחבריה ודידיה ביה רשים.

ארבע רישין כחדא אסתלקו, בחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק מגו סחיו דאסתחי, תרי איילתא קציבן בשיעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב (שיר ד) כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה וגו'. בשערא דלהון חיזו דאבן טבא דארבע גוונין. ארבע גדפין דכסיין על גופא, ידין זעירין תחות גדפייהו, חמש בחמש גליפן. טאסין לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי.

חד עולים רביא נפיק שנון חרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבא, נטלין למשחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין נטלין לה בכל עלמא וכל משחין בה משיחין דכתיב (ויקרא יט) איפת צדק וגו'. חד חיזו בדולחא קיימא על חרבא חד, ברישא דההוא חרבא מלהטא סומקא מגו בדולחא. נעד **ע"א**] תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא אתחזיא ההוא חרבא ברשימין עמיקין. חד גיבך תקיף, סולמא דקיימא בתלת עשרה עלמין, חגיר ההוא חרבא למעבד נוקמין. עמיה חגירן שתין אחרנין כלהו מתילפי נצחין קרבא הה"ד (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, וכתיב (שיר ג) כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו. בכמה גוונין מתהפכין אנפייהו, לית דידע לון בר חד תולעתא דשאט בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין.

בההוא זמנא קלא דנפיק מאינון חגירי חרבא מבקע תמני סך טורין רברבין. לית מאן דירכין אודניה, כלהו דעלמא סתימין עיינין אטימין לבא ולית מאן דישגח דהא בניינא לסתור, כד עובדן לא מתכשראן סטאן מארחא דתקנא ימינא אעדין ושמאלא שלטא, כדין עריין אשתכחו. ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא דהא לא מתברכין לעילא עד דישתיצון אינון לתתא הה"ד (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה.

ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ר' חייא פתח (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא אבל כמה חביבה כנסת ישראל לקמי קב"ה דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתכלא אמאי משבחת ליה בתפוח ולא במלה אחרא אי בגוונין או בריחא או בטעמא, אבל הואיל וכתיב תפוח בכלא קא משבחת ליה, בגוונין בריחא בטעמא. מה תפוח אסוותא לכלא אפ קב"ה אסוותא לכלא, מה תפוח אשתכח בגווני כמא דאוקימנא אפ קב"ה אשתכח בגווני עלאין, מה תפוח אית

ביה ריחא דקיק מכל שאר אילני אוף קב"ה כתיב ביה (הושע יד) וריח לו כלבנון, מה תפוח טעמיה מתיקא אוף קב"ה כתיב ביה (שיר ה) חכו ממתקים וכלו מתמדים. וקב"ה משבח לה לכנסת ישראל כשושנה והא אוקימנא מלי אמאי כשושנה והא אתמר.

ר' יהודה אמר בשעתא דאסגיאו זכאי בעלמא כנסת ישראל סלקא ריחין טבאן ומתברכא ממלכא קדישא ואנפאה נהירין, ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא כביכול כנסת ישראל לא סלקא ריחא ואטעמת מסטרא אחרא מרירא, כדין כתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ, ואנפאה חשוכן. ר' יוסי אמר בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא כתיב (איכה ב) השיב אחור ימינו. ר' חזקיה אמר מהכא (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, כלומר פריש מלכא מן מטרוניתא הה"ד ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, א"ל אי פקילטא בעלמא במטרוניתא אשתכח, ואי קוטורגא בעלמא במטרוניתא אשתכח, אמאי.

אמר ליה למלכא דהוה ליה בר במטרוניתא. כל זמנא דהווא בר עביד רעותא דמלכא, מלכא עביד מדוריה במטרוניתא, כל זמנא דהווא בר לא עביד רעותא דמלכא, מלכא פריש מדוריה ממטרוניתא.

כך קב"ה וכנסת ישראל, כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה שוי מדוריה בכנסת ישראל, כל זמנא דישראל לא עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה לא שוי מדוריה בכנסת ישראל. מ"ט, בגין דישראל הוא ברא בוכרא לקב"ה דכתיב (שמות ז) בני בכורי ישראל. אימא דא כנסת ישראל, (משלי א) ואל תטוש תורת אמך.

ת"ח כל זמנא דישראל רחיקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקא עמהון. מ"ט, בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר לאלקאה ליה למיהך בארח מישר, בגין דמלכא לא אלקי לבר נש לעלמין אלא שביק כלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא ואלקאה ברה ולדברא ליה בארח מישר לקבליה דמלכא. [עד ע"ב]

ורזא דמלה דכתיב (משלי לא) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו, אמו ודאי, דא בת שבע והא אתמר. כתיב (שם י) משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי. חמי מה

כתיב בן חכם ישמח אב, בעוד דהאי בר אזיל בארז מישר והוא חכימא ישמח אב כלל, דא מלכא קדישא לעילא, ישמח אב סתם. אשתכח האי בר באורח תקלא מה כתיב, ובן כסיל תוגת אמו, אמו ולא אביו, ורזא דמלה (ישעיה נ) ובפשעכם שלחה אמכם, אמכם דא כנסת ישראל.

ת"ח לא אשתכח חזוונתא קמי קב"ה כיומא דסליק שלמה לחכמתא ואמר שיר השירים כדין נהירו אנפוי דמטרוניתא ואתא מלכא למשרי מדוריה עמה הה"ד (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה. מאי ותרב, דסלקא שפירו דמטרוניתא ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין בגין דמלכא שוי מדוריה בה. וכל כך למה, בגין דאפיקת ברא חכימא דא לעלמא. וכד אפיקת ליה לשלמה לכל ישראל אפיקת וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין כשלמה וקב"ה חדי בהו ואינון ביה.

וביומא דשכליל שלמה ביתא לתתא אתקינת מטרוניתא ביתא למלכא ושוו מדוריהון כחזא ונהירו אנפיה בחדווא שלימו, כדין אשתכח חדוונתא לעילא ותתא. וכל כך למה, בגין דכתיב משא אשר יסרתו אמו, דדברת ליה לרעותא דמלכא.

וכד האי בר כמא דאמינא לא אתדבר לרעותא דמלכא כדין היא ערייתא דכלא, ערייתא דכל סטרין דהא מלכא פריש מן מטרוניתא ומטרוניתא אתרחקת מהיכליה ובגין כך ערייתא הוא דכלא. וכי לא ערייתא הוא דמלכא בלא מטרוניתא ומטרוניתא בלא מלכא. ועל דא כתיב ערות אבין וערות אמך לא תגלה אמך היא, ודאי ושריא עמך, בגיני כך לא תגלה ערותה.

ר' שמעון אקיש ידוי ובכה, ווי אי אימא וגלינא רזא, ווי אי לא אימא דייבדון חברייא מלה. (יחזקאל יא) אהה יי' אלהים הכלה אתה עושה וגו'. מהו אהה ומהו הכלה אתה עושה. אלא בזמנא דה' אתתרכת מהיכלא דמלכא ה' אחרא עלאה בגינה מנעת ברכהא וכדין כתיב אהה הכלה אתה עושה, ובגין כך אי ה' אתמנעת מברכאן ה' אחרא מנעת לון מכלא. מאי טעמא, בגין דברכאן לא משתכחי אלא באתר דשריין דכר ונוקבא.

ועל דא כתיב (ירמיה כה) יי' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו, על נוהו ממש, דא מטרוניתא. ומאי אומר, אוי שחרבתי את ביתי, ביתי זוגא דמטרוניתא ודא הוא ודאי ערות אבין וערות אמך לא תגלה, דהא מכל סטרין ערייתא הוא וכדין לבשו (ישעיה נ) שמים קדרות ושק הושם כסותם, אתך אחסנת ברכאן דמבועין דנחלין דהוו נגידין ושקיין כדקא תזי.

תנינן כד אתפרש מלכא מן מטרוניתא וברכאן לא משתכחן, כדין אקרי וי. מ"ט, דתניא רישא דיסוד י' הוא דהא יסוד ו' זעירא הוא וקב"ה ו' עלאה ועל דא כתיב וַיְרִישָׁא דהאי יסוד י' הוא, וכד

אתרחקת מטרוניתא מן מלכא וברכאן אתמנעו מכלא וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל ו' עלאה להאי רישא דיסוד דהוא י' ונגיד ליה לגביה, כדין הוא וי, וי זכלא דעלאין ותתאין. ועל דא תנינן מיומא דאתחריב ירושלם ברכאן לא אשתכחו בעלמין ולית לך יום דלא אשתכח ביה לווטין דהא ברכאן אתמנעו מכל יום.

אמר ליה אי הכי אוי או הני מהו.

אמר ליה כד מלה תליא בתשובה ולא תבין כדין ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לוי' וי' לגבה נעה

ע"א בגין דלא תייבין, כדין אקרי הוי.

אוי, כד אסתליק מלכא לעילא לעילא בגין דצווחין בני נשא ולא ישגח בהו וההוא עלאה טמירא סליק לוי' וי' לגביה בגין דלא יתקבל צלותא, כדין אקרי אוי דהא אלף סליק לגביה לוי' וי' וכדין תשובה לא אשתכח ועל דא אסתלק מאלין אתוון ה' דהא בתשובה לא תלייא.

ודאי כד אסגיא חובי עלמא טפי ותשובה הוה תלייא בקדמיתא ולא בעו כדין אסתלק ה' ואלף סליק לוי' וי' לגביה ואקרי אוי, וכד חריב בי מקדשא והא תשובה אסתלקת ולא מעליא כדין צווחו ואמרו (ירמיה ו) אוי לנו כי פנה היום. מאי פנה היום, דא הוא יומא עלאה דאקרי תשובה דאסתלק ואתעבר ולא שכיח, ההוא יומא דאשתמודע לאפשטא ימינא לקבלא חייבין, והא אתפני מכלא ולא אשתכח ועל דא אמרו אוי ולא הוי.

כי ינטו צללי ערב, דהא ארכינו רברבי ממנן דשאר עמין למשלט עלייהו.

תאנא סליק וי' לעילא לעילא והיכלא אתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וביתא אתחרבת. לבתר כד נחית וי' לאתריה אשגח בביתיה והא אתחריב, בעא על מטרוניתא והא אתרחקת ואזלת, חמא להיכליה והא אתוקד, בעא על עמא והא אתגלי, חמא לברכאן דעמיקין דנחלין דהו נגידין והא אתמנעו. כדין כתיב (ישעיה כב) ויקרא יי' אלהים ביום ההוא לבכי ולמספד, וכדין לבשו שמים קדרות וגר'.

כדין וי' אתנגיד חד לקביל חד וה' עלאה נגיד מבועי לסטרא אחרא וברכאן לא משתכחין דהא

דכר בנוקבא לא אשתכחו ולא שריין כחדא. כדין (ירמיה כה) שאג ישאג על נוהו.

בכה ר' שמעון, בכה רבי אלעזר. אמר רבי אלעזר בכייה תקיעא בלבאי בסטרא חדא וחדוותא

בליבאי מסטרא אחרא דהא שמענא מלין דלא ידענא עד השתא, זכאה חולקי.

ערוֹת אֶשֶׁת אֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה. מֵאֵן אֶשֶׁת אֲבִיךָ.

אמר רבי שמעון הא תנינן כל מילוי דאורייתא סתים וגליא כמא דשמא קדישא סתים וגליא, אורייתא דאיהי שמא קדישא הכי נמי סתים וגליא. הכא כלא דאתגליא ידיע, סתים כמא דאוקימנא. והאי קרא הכי הוא אשת אביך, תאנא כל זמנא דמטרוניתא אשתכחת במלכא וינקא לך אקרי אמך, השתא דאתגליא עמך ואתרחקת מן מלכא אשת אביך אתקרי, אנתו היא דמלכא קדישא, לא אתפטרת בתרוכין מניה, אנתתיה היא ודאי כמא דכתיב (ישעיה נ) כה אמר יי' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, אלא ודאי אנתו היא דמלכא אע"ג דאתגלייא.

ועל דא פקיד עלה תרי זמני, חד כד יתיבא במלכא בזווגא חד ואתקרי אמך כדכתיב ערוֹת אמך לא תגלה, לא תעביד דיתרחקון דא מן דא ותשתלח על חובך כמא דכתיב (שם) ובפשעכם שלחה אמכם. וחד כד היא בגלותא עמך ואתגלייא מהיכלא דמלכא ואתקרי אנתו דמלכא, אע"ג דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינך וישלטון בך שנאך ולא תסתמר עלך בגלותך ה"ד ערוֹת אשת אביך לא תגלה. מאי טעמא, בגין כי ערוֹת אביך היא, אע"ג דאתרחקא מן מלכא אשגחותא דמלכא בה תדירא ובעי לאסתמרא לקבלה יתיר ולא תיחוב גבה.

רבי שמעון פתח (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. כי יי' אלהיך, דא שכינתא דאשתכחת בהו בישראל וכל שכן בגלותא לאגנא עלייהו תדירא מכל סטרין ומכל שאר עמין דלא ישיצון להו לישראל, דתניא לא יכלין [ענה ע"ב] שנאיהון דישראל לאבאשא להו עד דישראל מחלישין חילא דשכינתא מקמי רברבי ממנן דשאר עמין, כדין יכלין להון שנאיהון ושלטין עלייהו וגזרין עלייהו כמה גזירין בישין. וכד אינון תאבין לקבלה היא מתברת חילא ותוקפא דכל אינון רברבין ותברת חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל ואתפרעא להו מכלא.

והיה מחניך קדוש, דבעי בר נש דלא יסתאב בחובוי ויעבר על פתגמי אורייתא, דאי הכי מסאבין ליה כמא דכתיב ונטמתם במ בלא אלף. ותאנא מאתן וארבעין ותמניא שייפין בגופא כלהו אסתאבין כד איהו אסתאב כלומר דבעי לאסתאבא ועל דא והיה מחניך קדוש. מאן מחניך, אלין שייפי גופא. ולא יראה בך ערוֹת דבר. מהן ערוֹת דבר, ערייתא דהאי דבר כמא דאוקימנא, דאי הכי ושב מאחריך ודאי. ועל דא ערוֹת אשת אביך לא תגלה. מ"ט, בגין דכתיב כי ערוֹת אביך היא כמא דאוקימנא.

תאנא על תלת מלין מתעכבין ישראל בגלותא, על דעבדי קלנא בשכינתא בגלותא ומהדרי אנפייהו משכינתא ועל דמסאבי גרמייהו קמי שכינתא, וכלהו אוקימנא במתניתא דילן.

רבי אבא הוה אזיל לקפוטקיא והוה עמיה ר' יוסי. עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי. אמר ר' אבא נסטי מאורחא דהא אנפוי דדין אסהידו בערייתא דאורייתא, בגיני כך אתרשים באנפוי.

א"ל ר' יוסי אי האי רשימא הוה ליה כד הוה ינוקא מה ערייתא אשתכח ביה.

א"ל אנא חמינא באנפוי דאסהידו בערייתא דאורייתא.

קרא ליה ר' אבא א"ל אימא מלה, האי רשימא דאנפך מהו.

אמר לון במטותא מנייכו לא תענשוה יתיר להווא בר נש דהא חובוי קא גרמו ליה.

א"ר אבא מהו.

אמר יומא חד הוינא אזיל בארחא אני ואחתי, שרינא בבי אושפיזא ורוינא חמדא וכל ההוא

ליליא אחידנא באחתי. בצפרא קמנא ואושפיזאי קטט בחד גבר, עיילנא בינייהו וקטרו לי דא מהאי

גיסא ודא מהאי גיסא ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא ואשתזיבנא ע"י דחד אסייא דאית בגוון.

אמר ליה מאן הוא אסייא.

אמר ליה ר' שמלאי הוא.

א"ל נמאי אסותא יהב לך.

א"ל אסותא דנפשא, ומהווא יומא אהדרנא בתשובה ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חיזו ובכינא

קמי קב"ה על ההוא חובא ומאינון דמעין אסחינא אנפאי.

אמר רבי אבא אי לאו דיתמנע מנך תשובה אעברנא מאנפך ההוא רשימא, אבל קרינא עליך

(ישעיהו ו) וסר עונך וחטאתך תכופר.

א"ל ר' תלת זמנין אימא.

א"ל תלת זמנין ואתעבר רשימא.

אמר ר' אבא ודאי מארך הא בעא לאעברא מנך דודאי בתשובה אשתכחת.

אמר ליה נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא ולילי.

אמר ליה מה שמך.

א"ל אלעזר.

אמר ודאי שמא גרים דאלהא סייעך והוה בסעדך. שדריה ר' אבא וברכיה.

לזמנא אחרא הוה ר' אבא אזיל לגבי ר' שמעון, עאל במאתיה אשכחיה דהוה יתיב ודריש

(תהלים צב) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד. איש בער לא ידע, כמה טפשיין אינון בני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי דקב"ה על מה קיימין בעלמא. מאן מעכב להו למנדע, טפשותא דלהון בגין דלא משתדלי באורייתא, דאילו הוה משתדלי באורייתא ינדעון אורחוי דקב"ה.

וכסיל לא יבין את זאת, דלא מסתכל ולא ידע [עו ע"א] נימוסי דזאת בעלמא דאע"ג דדאין

עלמא בדינוי וחמינא לדינוי דהאי זאת דמטאן על בני נשא דאינון זכאין ולא מטון על רשיעיא חייבין דעברין על פתגמי אורייתא דכתיב (תהלים צב) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און, דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי ודינין לא מטון עלוי בהאי עלמא. אלמלא דאודעיה דוד מלכא בסופיה דקרא לא ידעין דכתיב להשמדם עדי עד, לשיצאה להון לההוא עלמא ולמהוי אפרא תחות רגליהו דצדיקייא דכתיב (מלאכי ג) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

תו פתח ואמר (איוב טז) ויקם בי כחשי בפני יענה. במאי קא מיירי, אלא זכאה הוא חולקיה דבר

נש דאשתדל באורייתא למנדע אורחוי דקב"ה, דכל מאן דאשתדל באורייתא דקב"ה כאילו אשתדל בשמיה ממש. מה שמיה דקב"ה עביד נימוסין, אף אורייתא הכי נמי.

תא חזי האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, אורייתא סלקא ונחית ועביד ביה בב"נ רשימיין

באנפוי בגין דיסתכלון ביה עלאי ותתאי וכלהו אשדן לווטין על רישיה. ותאנא כל אינון עיני יי' דאזלין ושאיין בעלמא למנדע ארחי בני נשא כלהו זקפאן עיינין ומסתכלין באנפוי דההוא בר נש וחמאן להו, כלהו פתחין עליה ווי ווי, ווי ליה בהאי עלמא ווי ליה בעלמא דאתי. אסתלקו מסוחרניה דפלניא דהא סהדותא באנפוי ורוחא דמסאבא שריא עלוי. וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא אי אוליד בר אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא, ואלין אינון חייבי דרא תקיפי אנפין דמאריהון שביק לון לשיצאה להו לעלמא דאתי.

תנינן האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא ולילי קב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד

ואתרשים ליה באנפוי ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי. הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא

משכאן עליה רוחא דמסאבא ואתרשים ליה באנפוי ומניה ערקין עלאי ותתאי וכלא מכרזי עליה

אסתלקו מסחרניה דפלינא, ווי ליה ווי לנפשיה. האי אשליף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה והאי הוא דקב"ה לית ליה ביה חולקא ושביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי.

אמר ליה רבי אבא מנא לך האי, שפיר קאמרת.

אמר ליה הכי אוליפנא, ואוליפנא דהאי ירותא בישא אחסנן כלהו בנוי אי לא יתובון דהא לא מלה קיימא קמי תשובה, ואנא הכי אוליפנא ואסותא דא יהבו לי זמנא חדא דהוינא רשים באנפאי ויומא חד הוינא אזיל באורחא וערענא בחד זכאה ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר ליה מה שמך.

אמר ליה אלעזר וקרינא עליה אלעזר אחרא.

אמר ליה בריך רחמנא דחמינא לך וזכינא למחמי לך בהאי, זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי. א"ל אנא הוא דאערענא לך.

אשתטח קמיה, אתייה לביתיה, אתקין קמיה טרטיסאי דנהמא ובשרא דעגלא תליתאה. בתר דאכלו אמר ליה ההוא גבר רבי אימא לך חד מלה, חדא תורתא סומקא אית לי אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא, ויומא חד עד לא אתעברת ואולידת אזילנא בתרה למרעה למדברא. עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גבר, אמר לי מה שמה דתורתא דא.

אמינא מן יומאי לא קרינא לה בשמא.

אמר לי בת שבע אם שלמה אתקרי אי תזכי לכפרא.

ואנא בעוד דאהדרנא רישאי לא חמינא ליה, וחייכנא מההוא מלה, [עו ע"ב] והשתא דזכינא

באורייתא אצטערנא על ההוא מלה ומן יומא דאתפטר ר' שמלאי מהכא לא הוה בר נש דינהיר לן

אורייתא כוותיה ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא, ומלה דא אסתכלנא דמלה

דחכמתא היא ולא ידענא.

א"ל ודאי מלה דחכמתא היא ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא, אבל ת"ח בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא, בגין כך כתיב בה כלא בשבע, שבע פרות, שבע שרפות, שבע הזאות, שבע כבוסיים, שבע טמאים, שבע טהורים, שבע כהנים, ומשה ואהרן בחושבנא דהא כתיב וידבר יי' אל משה ואל אהרן וגו'. ושפיר קאמר ההוא גבר דאמר בת שבע וכלא רזא דחכמתא היא.

א"ל בריך רחמנא דשמענא מלה דא, בריך הוא דהא אקדים לי שלם בקדמיתא למזכי להאי

דכתיב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב. אנא כד הוינא רחוק קב"ה אקדים לי שלם למהוי קרוב.

קרא עליה ר' אבא (שמואל א כה) ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

ערות אחות אביך לא תגלה. רבי חייא פתח ואיש אשר ישכב את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם. תמן תנינן מאה ועשרין שנין אתפרש אדם מאתתיה דלא הוה אוליז. מדקטל קין להבל לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה. ר' יוסי אמר משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה אמר אמאי אנא אוליז לבעתותא, מיד אתפרש מאתתיה, ותריין רוחין נוקבאן הוו אתיין ואזדווגן עמיה ואוליזו, ואינן דאוליזו הוו מזיקין דעלמא ואקרון (שמואל ב ז) נגעי בני אדם ואלין סאטן לבני אדם לפתחא דביתא ובבירא ובבתי כסאי. ועל דא בר נש דאשתכח לפתחא דביתיה שמא קדישא ואתרשים שדי בכתרי עלאין כלהו ערקאן ואתרחקן מניה והיינו דכתיב (תהלים צא) ונגע לא יקרב באהליך. מאי נגע, אלין נגעי בני אדם. ותאנא בשעתא דנחת אדם בדיוקנא עלאה בדיוקנא קדישא וחמו ליה עלאי ותתאי כלהו קריבן גביה ואמלכוה על האי עלמא. בתר דאתא חוויא על חוה ואטיל בה זוהמא לבתר אוליזת קין ומתמן אתייחסן כל דרין חייבין דעלמא ומדורא דרוחין ושדין מסטרוי אשתכחו, ובגיני כך כל רוחין ושדין פלגותא אית בהו מבני נשא לתתא ופלגותא ממלאכי עלאי לעילא. וכן כד אתילידו מאדם אינון אחרנין כלהו אשתכחו כהאי גוונא פלגו מתתא ופלגו מלעילא. בתר דאתילידו מאדם אוליז מאינון רוחי בנתא דדמיין לשפירו דעלאי ולשפירו דתתאי ועל דא כתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרן וטעאן כלא בתרייהו. וחד אשתכח דאתא לעלמא מרוחיה דסטרא דקין וקרון ליה תובל קין וחדא נוקבא נפקת עמיה והוו בריין טעאן בתרה ואתקרי נעמה, מינה נפקו רוחין ושדין אחרנין ואלין תליין באוירא ואודעין מילי לאינון אחרנין דשכיחין לתתא. ודא תובל קין אפיק זייני קטולא לעלמא, ודא נעמה אתרגישת ברגשתא ואתדבקת בסטרהא, ועד כען היא קיימא ומדורהא בין רגשי ימא רבא ונפקת וחייכת בבני נשא ואתחממת מנייהו בחלמא בההוא תיאובתא דבר נש דאתדבק בה. תיאובתא נטלת ולא יתיר ומההוא תיאובתא אתעברת ואפיקת זיינין אחרנין לעלמא, ואלין דאוליזת מבני נשא משתכחין לקבלי נוקבי בני נשא ומתעברן מנייהו ואוליזין רוחין, וכלהו אזלין ללילית קדמיתא והיא מגדלת לון, והיא נפקת לעלמא ובעיא [עו ע"א] רבייהא וחמת רביי בני נשא ואתדבקת בהו לקטלא להו ולאשתאבא ברוחיהו דרביי

בני נשא, והיא אזלא בההוא רוחא ואזדמנו קמה תלת רוחין קדישין וטאסין קמה ונטלין ההוא רוחא מנה ואניחין ליה לקמי קב"ה ותמן מתילפי קמיה.

בגיני כך אורייתא אזהר להו לבני נשא והתקדשתם והייתם קדושים, דאי אשתכח ב"נ קדישא לא מסתפי מנה וכדין זמין קב"ה לאלין תלת מלאכין קדישין דאמרן ונטרין ליה לההוא רבייא והיא לא יכלא לאבאשא ליה הה"ד (תהלים צא) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. מ"ט לא תאונה אליך רעה, בגין כי מלאכיו יצוה לך, וכתוב (שם) כי בי חשק ואפלטתהו. ואי ב"נ לא אשתכח קדישא ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא כדין היא אתייתא וחייכת ביה בההוא רבייא ואי קטיל ליה אשתאבת בההוא רוחא ולא תעדי מינה לעלמין.

ואי תימא אינון אחרנין דקטילת לון ואזדמנו קמה אינון תלתא קדישין ונטלין מנה ההוא רוחא, הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו, אמאי שלטא לקטלא להו. אלא האי כד בר נש לא אתקדש אבל לא אתכוון לאסתאבא ולא אסתאב, בגין כך יכלא לשלטאה בגופא ולא ברוחא.

וזמנין אשתכחו דנפקת נעמה לעלמא לאתחממא מבני נשא ואשתכח בר נש בקשרא דתיאובתא עמה ואתער משנתיה ואחיד באינתו ושכיב עמה ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה. כדין ההוא דאוליד מסטרא דנעמה קא אתייתא דהא בתיאובתא דילה אשתכח האי. כד נפקת לילית וחמאת ליה ידעת מלה והיא אתקטרת ביה ומגדלת ליה כאינון אחרנין בנוי דנעמה ואשתכחת עמיה זמנין סגיאיין ולא קטלא ליה.

האי הוא ב"נ דבכל סיהרא וסיהרא אתפגים ולא אתיאשא מניה לעלמין דהא בכל סיהרא וסיהרא כד אתחדשת בעלמא לילית נפקת ופקדא על כלהו דהיא מגדלת וחייכת בהו וכדין ההוא בר נש פגים בההוא זמנא. זכאין אינון צדיקייא דמתקדשי בקדושא דמלכא, עלייהו כתיב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני.

מלין אלין גלי שלמה מלכא בספרא דאשמדאי מלכא ואשכחנא ביה אלף וארבע מאה וחמשין זיני מסאבותא דמסתאבי בהו בני נשא דגלי אשמדאי לשלמה מלכא.

ווי להו לבני נשא דכלהו אטימין סתימין עיינין ולא ידעין ולא שמעין ולא משגיחין היך קיימין בעלמא, והא עיטא ואסותא קמייהו ולא מסתכלין דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא אלא בעיטא דאורייתא. בעיטא דאורייתא כתיב (דברים כג) וכי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, אשר

לא יהיה טהור דייקא, מקרה לילה דייקא והא אוקימנא מלי. בעיטא דאורייתא כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי'.

תאנא בתר דאסתלקו קין והבל אתהדר אדם לאתתיה ואתלבש ברוחא אחרא ואוליד לשת ומכאן אתייחסו דרי דצדיקייא בעלמא. ואסגי קב"ה חסד בעלמא ובכל חד אתילידת נוקביה עמיה לאתישבא עלמא כגוונא דלעילא והא אוקמוה בסתימאה דמתניתינ דכתיב (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא, חסד הוא ודאי. ובתר דשארי חסד גזעין נפקין מתחות לעילא ואתפרשן ענפין וקריב אתרחק. כדין ענפא אסגי ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא. האי בקדמיתא האי בסתימא דעלמא בגין דכתיב (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה, אבל מכאן ולהלל בני נשא דישתכחון ביה ונכרתו לעיני בני עמס. [עז ע"ב]

תאנא ערות אחות אביך, כמא דאתגלייא בסתימא. כתיב (הושע יד) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בס ופושעים יכשלו בס. זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין ארחוי דקב"ה ואזלין בהו ואשתמודעון גבייהו, זכאה חולקיהון.

תאנא אתעברת ה' עלאה ברחימותא בחביבותא דלא מתפרש מנה י' לעלמין והא אתמר ואפיקת נ', לבתר קאים קמה וינקא ליה ודא נ' כד נפקא, בת זוגו נפקא עמיה. אתייא חסד ופריש לון ונפקו גזעין מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסגיאוו ואתעבידת ה' תתאה, ואתרביאת בענפהא לעילא לעילא עד דאזווגת באילנא עלאה ואתחברו נ' עם ה'. מאן גרים לון, חסד הוא ודאי, דאתחבר לון כחדא. י' עם ה' עלאה לא תלייא חבורא דלהון בחסד אלא במזלא תלייא חבורא דלהון וחביבותא דלהון דלא מתפרשן לעלמין. י' אתקשר בה', ה' אתקשר בו', ו' אתקשר בה', ה' אתקשר בכלא, וכלא חד קישורא הוא חד מלה, לא אתפרשו דא מן דא לעלמין. כביכול מאן דגרים פרודא כאילו חריב עלמא ואקרי ערייתא דכלא.

ולזמנא דאתי דזמין קב"ה לאתבא שכינתא לאתריה ולאשתכחא כלא בזווגא חד כתיב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ואי תימא השתא לאו הוא חד, לא דהא חייבי עלמא גרמו דלא אשתכח חד דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ולא משתכחי בזווגא, אימא עלאה אתרחקת מן מלכא ולא ינקא ליה בגין דמלכא בלא מטרוניתא לא מתעטר בעיטורי אימא כמא בקדמיתא כד אתחבר במטרוניתא דעטרא ליה בכמה זהרין דעטרינ קדישין עלאין דכתיב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון

במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דאזדווג במטרוניתא, כדין עטרא ליה אימא עלאה כדקא יאות. השתא דלא אשתכח מלכא במטרוניתא כדין אימא עלאה נטלא כתרשא ומנעת מניה מבועוני דנחלין ולא אשתכח בקישורא חד, כביכול לא אשתכח חד.

ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא ומלכא יזדווג עמה בזווגא חד כדין אתחבר כלא כחדא בלא פרודא, ועל דא כתיב ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ביום ההוא, בזמנא דאתותב מטרוניתא להיכלה, כדין כלא אשתכח חד בלא פרודא, וכדין (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליי' המלוכה. דתניא אמר ר' שמעון לא תיעול מטרוניתא לחדוותא בהיכלא עד דיתדן מלכו דעשו ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי. לבתר תזדווג במלכא ויהא חדו שלים הה"ד ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בקדמיתא, לבתר והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא מטרוניתא הה"ד והיתה ליי' המלוכה. לבתר דאזדווג כחדא מה כתיב, והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה. תאני רבי יהודה דא ישראל לתתא. ואחות אמך, דא ירושלם לתתא, דבחובין אלין יגלון ישראל ביני עממיא ויתחריב ירושלם לתתא. ועל דא תנינן רחימותא דקב"ה דקרא לישאל אחים דכתיב (תהלים קכב) למען אחי ורעי.

א"ר יהודה אי אחי למה רעי, ואי רעי למה אחי. אלא תאנא ההוא מלה דלא אתעדי לעלמין אקרי רעא כד"א רעך ורע אביך אל תעזוב. והאי רזא דמלה דאמר ר' שמעון אימא עלאה רעיא אקרי בגין דלא תעדי רחימותא דאבא מנה [נעח ע"א] לעלמין, ואימא תתאה כלה אקרי.

אחות, כמא דאוקימנא (שיר ח) אחות לנו קטנה. והיינו סתם מתניתין דילן דכתיב הכא ערות אחותך בת אביך או בת אמך, כיון דאמר בת אביך מאי או בת אמך. אלא אי מסטרא דאבא אשתכחת חכמה אתקרי, ואי מסטרא דאימא בינה אתקרי, ועכ"פ בין האי ובין האי מאימא ואבא אשתכחת דהא י' לא אעדי מן ה' לעלמין. ודא הוא רזא דמלה מולדת בית או מולדת חוץ, מולדת בית דא אבא דכתיב בחכמה יבנה בית, או מולדת חוץ דמסטרא דאימא.

ר' אבא אמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית, מאן הוא בית דאתבני בחכמה, הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן, ובגיני כך מולדת בית. או מולדת חוץ, כד נפקת מן ר' כמא דכתיב (בראשית ב) עצם מעצמי

ובשר מבשרי, וכתוב (שם) ויקח אחת מצלעותיו, ודא הוא מולדת חוץ, מאתר דזעיר אפין אשתכח כמא דאתמר.

ועל דא א"ר יהודה ישראל אחים אקרון לקב"ה דלא אנדי רחמותא דילהון לעלמין. ירושלם

דלתתא אחות אמך אתקרי כמא דכתיב (תהלים קכב) ירושלם הבנויה עיר שחברה לה יחדו. מה שחברה לה יחדו, בגין דיזדווג בה מלכא משית סטרין בכל סטרי מלכא בדרגא דצדיק וכל כתרי מלכא כלילן ביה והיינו שחברה לה יחדו.

ר' יצחק אמר (שם) ששם עלו שבטים, מאן שבטים, אלין תריסר תחומין דמתפרשן מההוא אילנא

רבא ותקיף דאתחסנן מסטרא דאבא ואימא הה"ד שבטי יה, מספר סהדותא דאסהיד ביה ברא קדישא דכתיב שבטי יה עדות לישראל, ואינון נהרין עמיקין דנגדין ואתמשכן מן יה. וכ"כ למה, להודות לשם יי'. בגיני כך שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד, לאחסנא מלכותא קדישא הוא ובנוי לדרי דרין ודא הוא שירתא דקאמר דוד על מלכו עלאה קדישא.

ר' חזקיה אמר כלא ברזא עלאה הוא לאחזאה דמאן דפגים לתתא פגים לעילא, דתנינן עונתן

דתלמידי חכמים משבת לשבת, בגין דידיעין רזא דמלה ויכוונון לבא וישתכח רעותהון שלים ובנין דאולידו אקרון בנין דמלכא. ואי אלין פגימו מלה לתתא כביכול פגימין בכלה דלעילא, כדין כתיב ערות כלתך לא תגלה. דא באינן דידיעין אורחין דאורייתא, שאר עמא ההוא דאתגליא כלתך ממש דבחובא דא שכינתא אסתלקת מבינייהו.

תאנא אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיען באתוון רשימין דעשרין ותרון, י' באל"ף אל"ף בי' י'

בבי"ת בי"ת בי' י' באל"ף בי"ת ה' בגימ"ל י' בה"א י' בגימ"ל ה' ביו"ד גימ"ל בה"א ה' בדל"ת, כלהו מתגלפי ביו"ד, י' סליק לון.

ה' כליל ביו"ד, מניה נפקת, כדין מתעטרי לאבהן. אתפתחת ה' בנחלוי ואעטר לרישא דו' דתמן

שריין אבהן. ו' כליל שית אתוון, כלהו כליל יו"ד.

יו"ד אתגליף בגלופוי וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון אחרנין, מניה נפקו עשר אמירן בגלופוי

וכלהו שבילין דאורחא עלאה יקירא דכלא. כדין ה' אחרא כלילת מכלהו גליפא דסטרא מתיחא טמירא לאולדא לתתא.

אתגליפן כלהו בארבעין ותרין אתוון וכלהו פרישנא במתניתא דילן, סליקן ברישא דמלכא.
שבע שבתן שלימן מתפרשין בשבעין אתוון, שבעין ותרין אסתלקו, אסתלקן באות ו', רשימן בפרשת ויהי
בשלח פרעה בקרא כד נטלא שכינתא, ושבעה רשימין אתרשימו ביה, שבעה אסתלקו [עח ע"ב] מניה
בעובדין רשימין.

תאנא אסתלקו אתוון ברשימין ידיען וארחין סתימין בר לזכאי קשוט סמכי עלמא.
אמר ר' שמעון לר' אלעזר ת"ח הני עשרין ותרין אתוון דגליפן באורייתא כלהו מתפרשן בהני
עשר אמירן וכל אמירה ואמירה מאלין דאינון כתרי מלכא כלהו גליפין באתוון ידיען. בגיני כך שמא
קדישא אתכסייא באתוון אחרן וכל אמירה אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי בגין דאתכלל האי בהאי,
ועל דא שמא קדישא גליפנא ליה באתוון אחרנין בגין דאתכסיא דא בדא ודא בדא עד דמתקשרן כלהו
כחדא. ומאן דבעי למנדע צרופי שמהן קדישן לינדע אינון אתוון דרשימן בכל כתרא וכתרא וכדין לינדע
ויתקיים בכלא, והא גליפנא לון כל אינון אתוון דרשימן וידיען בכל כתרא וכתרא מספרא עלאה דשלמה
והכי סליק בידן וחברייא גליפן לון ושפיר הוא דהא כל כתרא וכתרא אוזיף לחבריה אתווי כמה
דאוקימנא, ולזמנין דלא אצטריך אלא באתווי אינון דרשימין ביה וכלהו ידיען לגבי חברייא והא
אוקימנא לון.

זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון וגלי להן רזין עלאין
דשמיה קדישא דלא גלי לעלאין קדישין. ועל דא יכיל משה לאתעטרא ביני קדישין וכלהו לא יכילן
למקרב בהדיה בנורא יקידתא דגומרי אשא, דאי לאו הכי מאן הוה ליה למשה למיקם בינייהו, אלא
זכאה חולקא דמשה דהא כד שארי למללא עמיה בעא למנדע שמוי קדישין סתים וגלייא כל חד וחד
כדקא חזי וכדין אדבק וידע יתיר מכל בני עלמא.

ת"ח בשעתא דסליק משה בגן עננא יקירא עאל ביני קדישין, פגע ביה חד מלאכא בשלהובי
נורא עינין מלהטן וגדפוי מתוקדן בעא לשאפא ליה בגוויה וההוא מלאכא גזריאל שמיה. כדין אדכר
משה חד שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתוון ואזדעזע ואתרגין עד דסליק משה בינייהו וכן לכל חד
וחד, זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי.

תאנא בתקוני מטרוניתא אוקימנא מאלין עריין ואע"ג דאינון באתגלייא ובסתימא, ותמן בת בנה בת בתה דהא עלמא אצטריך לון ואינון ישובא דעלמא כמא דאוקימנא, ומאן דגלי חד ערייתא מנייהו ווי ליה ווי לנפשיה דהא גלי בגין דא עריין אחרנין.

ותניא מלה בתראה דעשר אמירן דבאורייתא (שמות כ) לא תחמוד אשת רעך, בגין דהאי כללא דכלהו ומאן דחמיד אתתא אחרא כאלו אעבר על אורייתא כלה, ברם לא אית מלה דקיימא לקמי תשובה וכ"ש אי קביל עונשיה כדוד מלכא.

א"ר יוסי תנינן כל מאן דחב ואתפרש מההוא חובא תשובה קא מעלייא ליה, ואי לאו לא סליק בידיה תשובה ולא מעלייא ליה. אי הכי דוד היך לא אתפרש מבת שבע לבתר.

א"ל בת שבע דידיה הוה ודידיה נטיל והא מית בעלה דתניא אזדמנת הות בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא. ומה מעכבא ליה, דנטיל ברתייה דשאול מלכא וההוא יומא נטיל לה אוריה ברחמי ואע"ג דלא הות דיליה. לבתר אתא דוד ונטל דיליה, ועל דוד דחיק שעתא קמי קב"ה לקטלא לאוריה ולמעבד הכי אבאיש קמיה ואעניש ליה לדוד, דהא קב"ה בעא לאתבא ליה לדוד לקיימא ליה מלכותא קדישא עלה, וכד תאב לדידיה תאב.

תאנא א"ר יוסי מאי דכתיב אני יי', אני יי' העתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא, אני יי' העתיד ליפרע מן הרשעים לעתיד לבא, אינון דכתיב בהו (ישעיה סו) הפושעים בי. אני יי' וכתיב (דברים לב) אני אמית ואחיה, אע"פ נעט ע"א שאני במדת רחמים הרשעים הופכים אותו למדת הדין, דתניא שם מלא יי' אלהים, זכו יי' ואם לאו אלהים.

אמר ר' שמעון חייבין עבדין פגימותא לעילא. מאי פגימותא, כמא דאוקימנא פגימותא ממס והא אתמר.

תאנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. תני רבי יהודה דרא דר' שמעון בן יוחאי שארי בגויה זכאין כלהו חסידי כלהו דחלי חטאה ניהו, שכינתא שרייא בינייהו, דלית כן בדרין אחרנין. בגיני כך מלין מתפרשאן ולא אתטמראן, דדרין אחרנין לאו הכי ומלין דרזי עלאי לא יכלין לגלאה ואינון דידיעי מסתפי. דרבי שמעון כד הוה אמר רזא דהאי קרא חברייא כלהו עינוי נבעין

דמעין וכלהו מילי דאמר הוו גליין בעינייהו כמא דכתיב (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

דיומא חד שאיל ר' ייסא אמר ביעא דקושטא דנפקא מעופא דשריא בנורא ואתבקע לארבע

סטריין, תרין סלקין מנייהו וחד מאיך וחד נביע נביעא {רביע רביעא} דימא רבא.

א"ר אבא עבדת קמיה דר' שמעון קדש חול דהא כתיב עליה פה אל פה אדבר בו.

א"ל ר' שמעון עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא, וכך הוה באדרא דר' שמעון.

תאנא ביומוי דר' שמעון הוה אמר בר נש לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך. בתר דשכיב ר' שמעון

הוו אמרי (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

תניא א"ר שמעון אי בני עלמא מסתכלן במה דכתיב באורייתא לא ייתון לארגזא קמי מאריהון.

תאנא כד מתערין דינין קשין לאחתא בעלמא הכא כתיב (תהלים כה) סוד יי' ליראיו, ובאדרא קדישא

אתמר. הכא אצטריכנא לגלאה דהא לאתר דא אסתלק. דתנן בשעתא דחויא תקיפא דלעילא אתער בגין

חובי עלמא שארי ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא. אתפרש דכורא מנה בגין דהא אסתאבת ואתקרי

מסאבא ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה דווי אי אסתאב הוא בהדה בזמנא דהיא אסתאבת.

ותאנא מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו לעלמא דמתאחדן מסטרא דחויא תקיפא ושבעה

ועשרין רברבין מנייהו מתאחדן בנוקבי ואתדבקן בהו. ווי למאן דיקרב בהדה דמאן דיקרב בהדה אחזי

פגימותא לעילא דבחובא דא יתער חויא תקיפא ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריך ואתחבר בנוקבא

ואתרבי שעריה לדכורא ונוקבא אסתאבת ושערה רבא וטופרהא סגיא, וכדין דינין שריין לאתערא

בעלמא ויסתאבון כלא הה"ד (במדבר יט) כי את מקדש יי' טמא, מקדש יי' אסתאב בחובייהו דבני נשא.

תאנא מאי דכתיב (בראשית ג) ואיבה אשית בינך ובין האשה. ארבע ועשרין זיני מסאבותא

אטיל חוייא בנוקבא כד אתחבר עמה כחושבן ואיבה, ועשרין וארבע דינין מתערין לעילא ועשרין וארבע

לתתא, ושערא רבא וטופרין סגיא וכדין דינין מתערין בכלא.

ותאנא כד בעיא אתתא לאתדכאה בעייתא לספרא ההוא שערא דרבי ביומי מסאבא ולספרא

טופרהא כל ההוא זוהמא דבהון. דתאנא ברזי מסאבותא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא ובגיני כך

בעיין גניזא ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אתער חסד בעלמא, דתניא לא ליבעי ליה לאיניש למיהב

דוכרנא לזינין בישין, דתנין אלף וארבע מאה וחמש זינין בישין מתאחדן מההוא זוהמא דאטיל חויא

תקיפא וכלהו מתערין בההוא זוהמא דטופרי ואפילו מאן דבעי יעביד בהו חרשין לבני נשא משום אינון

דתליין בהו, ומאן זיעבר [עט ע"ב] לון כאילו אסגי חסד בעלמא זינין בישין לא משתכחין, ויעבר
ההוא זוהמא וטופרא דרשים ביה, דתניא מאן דדריך ברגליה או במסאניה עלייהו יכיל לאתזקא. ומה
בהאי שיורי דשיורי זוהמא דלעילא כך, אתתא דמקבלא ומתחברת בחויה ואטיל זוהמא עאכ"ו. ווי
לעלמא דמקבלא מנה בההוא זמנא.

בגיני כך אמר ר' שמעון אמר קב"ה הביאו עלי כפרה בר"ח, עלי ודאי בגין דיתעבר ההוא חויה
ויתבסס מאן דבעיא. עלי, כמא דכתיב (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו, ועל דא כתיב בקרח (במדבר
טז) הנועדים על יי', דבגיניהון יתער מאן דיתער דאתי מסטרייהו. אוף הכא הביאו עלי כפרה, עלי ממש
בגין דיתבסס ויתעבר ולא ישתכח חויה באתר דשאר. וכ"כ למה, על שמעטתי את הירח ושלטא בה מאן
דלא אצטריך ובגיני כך כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה.

זכאה דרא דר' שמעון בן יוחאי שארי בגויה, זכאה עדביה בין עלאין ותתאין. עליה כתיב
(קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין, דזקיף רישא לגלאה ולפרשא מלין ולא דחיל,
כהאי דאיהו בן חורין ויימא מה דבעיא ולא דחיל.

מהו מלכך, דא הוא ר' שמעון בן יוחאי מארי דאורייתא מארי דחכמתא. זכד הוה רבי אבא
וחברייה חמאן לרבי שמעון הוו רהטי בתריה ואמרי (הושע יא) אחרי יי' ילכו כאריה ישאג.
אמר רבי שמעון כתיב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. אמאי דא שקיל
בדא, אלא כלא בחד דרגא סליקו דא אזדווג בדא, וחדוותא דא בדא לא אשתכח אלא כד אתגלי עתיקא
קדישא וכדין חדוותא דכלא.

ותנינן כתיב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, שבחא דקא משבח קב"ה,
כדין חדוותא אשתכח ונשמתא אתוספת דהא עתיקא יתגלי וזוגא יזדמן. אוף הכי בחדתותי סיהרא דהא
נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא. בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא בגין דיתבסס כלא
וישתכח חדוותא בעלמא, ועל דא הביאו עלי, דייקא מלה.

תאנא כתיב (במדבר כח) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכוונא לבא לעילא לעילא
יתיר משאר יומין, ועל דא על עולת התמיד דייקא.

תניא כתיב בחנה (שמואל א א) ותתפלל על יי' ובכה תבכה, על יי' דייקא דהא בנין במזלא
קדישא תליין כמא דאוקימנא. ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא דלא רמיזא בחכמתא
עלאה ותליין מניה תלי תלין סטרי דחכמתא עלאה הה"ד (שיר ה) קווצותיו תלתלים והא אתמר.

רבי יוסי אשכחיה לרבי אבא דהוה יתיב וקארי האי קרא דכתיב (תהלים נה) השלך על יי' יהבך, על דייקא דהא מזוני במזלא תלי.

ר' יהודה הוה קארי (שם לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא, על זאת ודאי. לעת מצא, הא אוקמוה, אבל לעת מצא כמא דכתיב (ישעיה נה) דרשו יי' בהמצאו.

ד"א לעת מצא, בשעתא דנהרין נגידין ואתמשכאן ומסתפקי אבהן ומתברכאן כלא.

(תהלים לב) רק לשטף מים רבים, מאן שטף מים רבים, דא עמיקא דמבועין ונהרין דמאן יזכי ליה ומאן יזכי לקרבא ולסלקא תמן הה"ד רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, דהא לא זכאן ולא יכלין.

רבי יצחק אמר כתיב (שם כז) אחת שאלתי מאת יי' אותה אבקש שבתי בביתי יי' כל ימי חיי לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו. זכאין אינון צדיקייא דכמה גנזין עלאין טמירין להו בההוא עלמא וקב"ה משתעשע בהו באינון עלמין כמא דאוקימנא. ונועם יי' הא אתמר.

רבי חזקיה אמר מהכא (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. יעשה, תעשה מבעי ליה, אלא יעשה ודאי, היינו (שם לח) יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה, והיינו ותתפלל על יי' וכלא חד.

זכאה חולקהון דצדיקייא בהאי עלמא ובעלמא [9 ע"א] דאתי, עלייהו כתיב (תהלים ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך, וכתיב (שם קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכתיב (שם ט) ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך יי'. ברוך יי' לעולם אמן ואמן.